

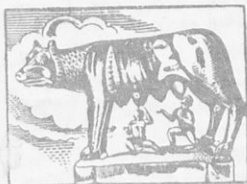
ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Δ/Γ = 134

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

Β Ι Ο Ι

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Δ' ΤΑΞΙΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
781

ΣΤ' 89 ΣΧΒ

Νέωσι (Καρνήσις)

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ
ΒΙΟΙ

ΣΤ'

89

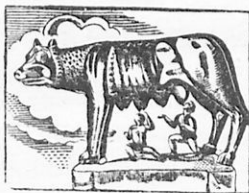
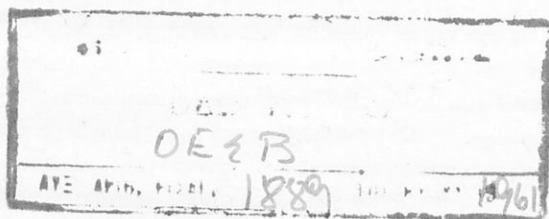
ΣΧΒ

Νέων Κορυφών
ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

Β Ι Ο Ι

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

002

ΚΑΣ

ΣΤΩΒ

781

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος, οὗτινος εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς τὸ προσω-
νύμιον καὶ ὀλίγον γνωστὸς ὁ βίος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 100/99 π. Χ. ἐν τῇ
ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατίας. Ἦτο πρόσοικος τοῦ Πάδου ποταμοῦ
(νῦν Po), ἀλλ' ἐν τίνι ἀκριβῶς πόλει ἐγεννήθη δὲν εἶναι μετὰ βεβαιό-
τητος γνωστόν. Κατ' ἄλλους πατρίς του ἦτο ἡ Hostilia (ἡ νῦν
Ostiglia), κατ' ἄλλους τὸ Ticinum (ἡ νῦν Pavia). Ἀπὸ τοῦ ἔτους
64 π. Χ. διέμενεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπέτυχε δὲ νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν μα-
κρὰν τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν δικαστηρίων. Ἀνῆκεν εἰς πλουσίαν οἰκο-
γένειαν τῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδεμίαν ἤρξεν ἀρχὴν ἐξ ἐκείνων,
αἵτινες ἔφερον εἰς τὴν Σύγκλητον.

Ὁ Νέπωτος κατώρθωσε νὰ ἀσκήσῃ ἐνωρὶς τὸ otium cum dignitate
καὶ νὰ ἀσχοληθῇ κυρίως περὶ ἔργα ἀφορώντα εἰς τὰ γράμματα, περιο-
ρισθεὶς εἰς φρόνιμον οὐδετερότητα, ἥτις προσφύλαττεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
μεταστροφῶν τῆς τύχης. Ἦδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχετίσθη ἐν Ῥώμῃ
χάριν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ φιλολογικοῦ κύ-
κλου. Ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου, ὅστις ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν
τὰ ποιήματά του, φίλος τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος φαίνεται, ὅτι ἔζησεν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 27
π. Χ., ὅποτε συνετάχθη τὸ τέλος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀττικοῦ. Ἦτο
τότε γέρον καὶ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐπέζησε πολὺ μετὰ ταῦτα.

2. Ἔργα Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Νέπωτος συνέταξεν ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν
ῥωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν, ἐπίσης δὲ καὶ σύγγραμμά τι γεωγραφικόν. Τὰ
ἔργα τοῦ Νέπωτος γραφέντα διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἔτυχον καλῆς ὑποδο-
χῆς καὶ ἱκανῶς διεδόθησαν διὰ τὸ ἀπλοῦν τοῦ ὕφους, τὴν ποικιλίαν
τῶν ὑποθέσεων, ὡσάύτως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡθοπλαστικὴν ἀξίαν, μολο-

νότι τὸ διασωθὲν μέρος τῶν ἔργων αὐτοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλης ἱστορικῆς σπουδαιότητος, καθότι ὁ Νέπωσ δὲν εἶναι ἱστορικὸς μεγάλῃς περιωπῆς, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐκλαϊκευτῆς ἡθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιωματῶν.

Α) Ἀπολεσθέντα ἔργα :

1. Χρονικά (Chroniceōn libri ἢ Chronica) εἰς τρία βιβλία. Περιλαμβάνουσι περιληπτικῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

2. Παραδείγματα (Exempla) εἰς πέντε τοῦλάχιστον βιβλία, ἤτοι: συλλογὴ ἀνεκδότων (ἡθικοῦ περιεχομένου) καὶ ἀξιοθεάτων. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ἴσως συνετάχθη μετὰ τὸ 43 π. Χ., παρέβαλλεν ὁ Νέπωσ τὰ ἥθη τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πρὸς τὰ τῶν συγχρόνων.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἔργων ἀπέκτησεν ὁ Νέπωσ φήμην συγγραφέως, διότι εἰσῆγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας.

3. Βίος Μάρκου Πορκίου Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ σφριζομένη ἐπιτομή (ἰδ. κατωτ. σελ. 7, Β 1.) δὲν πρέπει νὰ συγγέσται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

4. Βίος Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Οὗτος συνετάχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κικέρωνος (43 π. Χ.) καὶ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ πανηγυρικὸς αὐτοῦ.

Διὰ τῶν δύο τελευταίων ἔργων ὁ Νέπωσ μετεφύτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, παρακινήθεις βεβαίως ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ, ἐλληνιστικὴν ἰδίαν φιλολογίαν, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ πλούσια σπέρματα εἰς τὰ ἐπικήδεια ἐγκώμια (laudationes funebres).

5. Βιβλία ἀνταλλαγεῖσων ἐπιστολῶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

6. Σύγγραμμα γεωγραφικόν.

7. Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν (de viris illustribus) Ῥωμαίων καὶ ξένων (βασιλέων, στρατηγῶν, νομομαθῶν, ῥητόρων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἱστορικῶν καὶ γραμματικῶν) εἰς δέκα καὶ ἑξ τοῦλάχιστον βιβλία ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀττικόν, καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν παραληλισμῷ πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἔπραξε μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ὁ Πλούταρχος μετ' ἀπείρως μεγαλυτέρας καλλιτεχνικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐμπειρίας καὶ μετ' εὐρυτέρας ἀνέσεως.

Ἐκ πάντων τούτων σφύζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νέπωτος τὰ ἐξῆς :

Β) Σφζόμενα ἔργα :

1. De excellentibus ducibus exterarum gentium. Τὸ βιβλίον τοῦτο μετὰ μικρὸν προοίμιον περιέχει 25 κεφάλαια, ὧν τὰ δέκα ἐννέα ἀναφέρονται εἰς βίους Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐν (τὸ 14ον) εἰς τὸν βίον τοῦ ἐκ Καρίας Δατάμου, τὸ 21ον κεφ. ἀναφέρεται, ὅπως συντομώτατα, εἰς βασιλεῖς (Κύρον, Δαρεῖον, Φίλιππον, Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀντίγονον, Δημήτριον, Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον), τὸ 22ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀμίλκα*, τὸ 23ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀννίβα*, τὸ 24ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Κάτωνος καὶ τὸ 25ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ.

Οἱ δύο τελευταῖοι βίοι εἶναι ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Νέπωτος de historicis latinis, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἔργου de viris illustribus. Τοῦτο ὠρμαῖο ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλ' ὁ Νέπωσ εἶχεν εἰς αὐτὸ προδρόμους ἐν Ῥώμῃ τὸν Μ. Τ. Varro καὶ τὸν Santra.

2. Ὀλίγα ἀποσπάσματα.

Γνησιότης τῶν βίων. Ἐγεννήθη ζήτημα, ἂν οἱ σφζόμενοι βίοι εἶναι γνήσιοι ἢ ἐπιτομὴ τοῦ ἔργου de viris illustribus τοῦ Νέπωτος ἢ τέλος, οὐχὶ ὁρθῶς, ἂν εἶναι ἔργον ἄλλου συγγραφέως (τοῦ Αἰμιλίου Πρόβου).

Γλῶσσα τοῦ Νέπωτος. Ἡ γλῶσσα εἶναι σχετικῶς δόκιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ κατ' ὅλα ὑπόδειγμα ἁκρας ὁρθοσπειρίας, ὥς ἡ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Πηγαί. Πρὸς σύνταξιν τοῦ βιβλίου de excellentibus ducibus exterarum gentium ἔσχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Νέπωσ τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα τὸ Ἀγησιλάου ἐγκώμιον, τὸν Θεόπομπον, τὸν Δεῖωνα, τὸν Τίμαιον, τὸν Πολύβιον, τὸν Βλῖθωνα καὶ τὸν Ἀττικόν, ὅστις τελευταῖος ἔγραψε (47 π.Χ.) Χρονικὸν (liber annalis) περιέχον τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (Hn 13, 1. A 18, 1).

Ὁ Νέπωσ ἴσως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλους, τοὺς ὑποίους ὁμοῦς δὲν

* Ὁ Νέπωσ ἔκρινεν ἐπωφελές νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν Ἀμίλκαν καὶ τὸν Ἀννίβαν, διότι οὗτοι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὑπερέβαλλον πάντας τοὺς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τὴν μέγαλοψυχίαν καὶ τὴν πανουργίαν. Ἐκ τῶν βίων ὅλων ἐξέχουσι κυρίως ὁ βίος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τοῦ Ἀττικοῦ.

ἀναφέρει, οἷον τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλά, ὡς εἰκόες, ἡδύ-
νατο νὰ ἀντλήσῃ.

Γενικῶς ὁ Νέπως εἶναι μέτριος ὡς ἱστορικὸς καὶ συγχρόνως περι-
πίπτει εἰς ἀνακριβεΐας. Δίκαιον ὅμως νὰ τονισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πρῶ-
τος ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐπραγματεύθη ἱστορίαν ξένων ἐθνῶν.

Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ ὁ Νέπως διηγείται ὅ τι εἶχεν ἴδει
καὶ ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του (Α 13,7).

ΜΕΡΟΣ Α'
KEIMENON*

HAMILCAR

Hamilcar, Hannibalis filius, cognomine Barca, Karthaginien-1
sis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adu- 246*
lescentulus in Sicilia praeesse coepit exercitui. cum ante eius 2
adventum et mari et terra male res gererentur Karthaginiensium,
ipse, ubi affuit, numquam hosti cessit neque locum nocendi dedit,
saepeque e contrario occasione data lacessivit semperque supe-
rior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amis-
sent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non vi- 243
deretur. interim Karthaginienses classe apud insulas Aegates 3
a C. Lutatio, consule Romanorum, superati statuerunt belli fa- 244
cere finem eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ille etsi
flagrabat bellandi cupiditate, tamen paci serviundum putavit,
quod patriam exhaustam sumptibus diutius calamitates belli
ferre non posse intellegebat, sed ita ut statim mente agitaret, 4
si paulum modo res essent refectae, bellum renovare Romanos-
que armis persequi, donecum aut virtute vicissent aut victi manus
dedissent. hoc consilio pacem conciliavit, in quo tanta fuit fero- 5
cia, cum Catulus negaret bellum compositurum, nisi ille cum suis,
qui Erycem tenerent, armis relictis Sicilia decederent, ut suc-
cumbente patria ipse perituum se potius dixerit, quam cum tanto
flagitio domum rediret: non enim suae esse virtutis arma a pa-
tria accepta adversus hostes adversariis tradere. huius pertina-
ciae cessit Catulus.

* Τὸ κείμενον εἶναι κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν τοῦ Alfred Fleckeisen.
Αἱ σημειούμεναι ἐν τοῖς περιθωρίοις χρονολογίαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ταῖς ἀντι-
στοίχοις γραμμαῖς τοῦ κειμένου ἱστορικὰ γεγνηότα.

2 At ille, ut Karthaginem venit, multo aliter ac sperarat rem
 241/38 publicam se habentem cognovit. namque diuturnitate externi
 mali tantum exarsit intestinum bellum, ut numquam in pari
 2 periculo fuerit Karthago, nisi cum deleta est. primo mercenarii
 milites, quibus adversus Romanos usi erant, desciverunt, quo-
 rum numerus erat viginti milium. ii totam abalienarunt Afri-
 3 eam, ipsam Karthaginem oppugnarunt. quibus malis adeo sunt
 Poeni perterriti, ut etiam auxilia ab Romanis petierint; eaque
 impetrarunt. sed extremo, cum prope iam ad desperationem
 239 4 pervenissent, Hamilcarem imperatorem fecerunt. is non solum
 238 hostes a muris Karthaginis removit, cum amplius centum milia
 facta essent armatorum, sed etiam eo compulit, ut locorum an-
 gustiis clausi plures fame quam ferro interirent. omnia oppida
 abalienata, in eis Uticam atque Hipponem, valentissima totius
 5 Africae, restituit patriae. neque eo fuit contentus, sed etiam fines
 imperii propagavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum
 in ea bellum videretur multis annis fuisse.

3 Rebus his ex sententia peractis fidenti animo atque infesto
 Romanis, quo facilius causam bellandi reperiret, effecit ut impe-
 237 rator cum exercitu in Hispaniam mitteretur. eoque secum duxit
 2 filium Hannibalem annorum novem. erat praeterea cum eo adu-
 lescentis illustris, formosus, Hasdrubal: huic ille filiam suam in
 3 matrimonium dedit. de hoc ideo mentionem fecimus, quod
 229 Hamilcare occiso ille exercitui praefuit resque magnas gessit et
 princeps largitione vetustos pervertit mores Karthaginiensium
 221 eiusdemque post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

4 At Hamilcar, posteaquam mare transiit in Hispaniamque
 221 venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissi-
 masque gentes subegit, equis, armis, viris, pecunia totam locu-
 2 pletavit Africam. hic cum in Italiam bellum inferre medicaretur,
 nono anno postquam in Hispaniam venerat, in proelio pugnans
 219 3 adversus Vettones occisus est. huius perpetuum odium erga Ro-
 manos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum.
 namque Hannibal, filius eius, assiduis patris obtestationibus eo
 est perductus, ut interire quam Romanos non experiri mallet.

HANNIBAL

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. si verum est, **1 247/183**
 quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute
 superarit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ce-
 teros imperatores prudentia, quanto populus Romanus ante-
 cedat fortitudine cunctas nationes. nam quotienscumque cum **2**
 eo congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi
 domi civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur su-
 perare potuisse, sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.

Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga **3**
 Romanos sic conservavit, ut prius animam quam id deposuerit,
 qui quidem, cum patria pulsus esset et alienarum opum indige-
 ret, numquam destiterit animo bellare cum Romanis. nam ut **2**
 omittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, **215-205**
 omnium iis temporibus potentissimus rex Anthiochus fuit. hunc
 tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma **192**
 conatus sit inferre Italiae. ad quem cum legati venissent Roma-
 ni, qui de eius voluntate explorarent darentque operam consiliis
 clandestinis, ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent,
 tamquam ab ipsis corruptus alia atque antea sentiret; neque id
 frustra fecissent idque Hannibal comperisset seque ab interiori-
 bus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem, **3**
 eique cum multa de fide sua et odio in Romanos commemoras-
 set, hoc adiunxit: 'pater meus' inquit 'Hamilcar, puerulo me,
 utpote non amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator
 proficiscens Karthagine Iovi optimo maximo hostias immolavit. **237**
 quae divina res dum conficiebatur, quaesivit a me vellemne **4**
 secum in castra proficisci. id cum libenter accepissem atque ab
 eo petere coepissem ne dubitaret ducere, tum ille, faciam, inquit,
 si mihi fidem quam postulo dederis. simul me ad aram adduxit,
 apud quam sacrificare instituerat, eamque ceteris remotis tenen-
 tem iurare iussit numquam me in amicitia cum Romanis fore.
 id ego iusiurandum patri datum usque ad hanc aetatem ita con- **5**
 servavi, ut nemini dubium esse debeat, quin reliquo tempore
 eadem mente sim futurus. quare, si quid amice de Romanis cogi- **6**

tabis, non imprudenter feceris, si me celaris; cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris'.

3 Hae igitur qua diximus aetate cum patre in Hispaniam pro-
 228 lectus est, cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto,
 221 equitatu omni praefuit. hoc quoque interfecto exercitus sum-
 219 mam imperii ad eum detulit. in Karthaginem delatum publice
 2 comprobatum est. sic Hannibal, minor quinque et viginti annis.
 natus, imperator factus proximo triennio omnes gentes Hispaniae bello subegit, Saguntum, foederatam civitatem, vi expugnavit,
 219 tres exercitus maximos comparavit. ex his unum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium
 218 in Italiam secum duxit. ut saltum Pyrenaeum transiit, quacumque iter fecit, cum omnibus incolis confligit: neminem nisi victum dimisit. ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia
 4 seiungunt, quas nemo umquam cum exercitu ante eum praeter Herculem Graium transierat (quo facto is hodie saltus Graius appellatur), Alpico conantes prohibere transitu concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecit ut ea elephantus ornatus ire posset, qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit in Italiamque pervenit.

4 Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule eumque pepulerat. cum hoc eodem Clastidii apud Padum
 218 decernit sauciumque inde ac fugatum dimittit. tertio idem Scipio cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit, cum iis manum conseruit, utrosque profligavit. inde per Ligures
 217 3 Appenninum transiit, petens Etruriam. hoc in itinere adeo gravi morbo afficitur oculorum, ut postea numquam dextro aequè bene usus sit. qua valetudine cum etiamnum premeretur lecticae ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasumennum cum exercitu insidiis circumventum occidit, neque multo post C. Centenium praetorem cum delecta manu saltus occupantem.
 216 4 hinc in Apuliam pervenit. ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius et L. Aemilius. utriusque exercitus uno proelio fudit, Paulum consulem occidit et aliquot praeterea consulares,
 217 in eis Cn. Servilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.

Hac pugna pugnata Romam profectus nullo resistente in 5
 propinquis urbi montibus moratus est. cum aliquot ibi dies cas- 211
 tra habuisset et Capuam reverteretur, Q. Fabius Maximus, dic-
 tator Romanus, in agro Falerno ei se obiecit. hic clausus lo- 2 217
 corum angustiis noctu sine ullo detrimento exercitus se expedi-
 vit Fabioque, callidissimo imperatori, dedit verba. namque ob-
 ducta nocte sarmenta in cornibus iuvenorum deligata incendit
 eiusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit, quo
 repentino visu obiecto tantum terrorem iniecit exercitui Roma-
 norum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. hanc post rem 3
 gestam non ita multis diebus M. Minucium Rufum, magistrum
 equitum pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proe-
 lium fugavit. Ti. Sempronium Gracchum, iterum consulem, in 212
 Lucanis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Mar-
 cellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfe- 208
 cit. longum est omnia enumerare proelia. quare hoc unum satis 4
 erit dictum, ex quo intellegi possit, quantus ille fuerit: quam-
 diu in Italia fuit, nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post
 Cannensem pugnam in campo castra posuit.

Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit 6 203
 adversus P. Scipionem, filium eius *Scipionis*, quem ipse primo 202
 apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam
 fugarat. cum hoc exhaustis iam patriae facultatibus cupivit im- 2
 praesentiarum bellum componere, quo valentior postea congre-
 deretur. inde colloquium convenit, condiciones non convenerunt.
 post id factum paucis diebus apud Zamam cum eodem confli- 3 202
 xit; pulsus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Ha-
 drumetum pervenit, quod abest ab Zama circiter milia passuum
 trecenta. in hac fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie exces- 4
 serant, insidiati sunt ei, quos non solum effugit, sed etiam ipsos
 oppressit. Hadrumeti reliquos e fuga collegit, novis dilectibus
 paucis diebus multos contraxit.

Cum in apparando acerrime esset occupatus, Karthaginien- 7
 ses bellum cum Romanis composuerunt. ille nihilo setius exer- 201
 citui postea praefuit resque in Africa gessit [itemque Mago, fra-
 ter eius], usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules. his enim 2 200

- magistratibus legati Karthaginienses Romam venerunt, qui senatui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent simulque peterent, ut obsides eorum Fregellis essent captivique redderentur. his ex senatus consulto responsum est: munus eorum gratum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; captivos non remissuros, quod Hannibalem, cuius opera susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, etiamnum cum imperio apud exercitum haberent itemque fratrem eius
- 199 Magonem. hoc responso Karthaginienses cognito Hannibalem domum et Magonem revocarunt. huc ut rediit, rex factus est, postquam imperator fuerat, anno secundo et vicesimo: ut enim Romae consules, sic Karthagine quotannis annui bini reges creabantur. in eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in bello. namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quae Romanis ex foedere penderetur, sed etiam
- 196 superasset, quae in aerario reponeretur. deinde [anno post praeturam] M. Claudio L. Furio consulibus Roma legati Karthaginem venerunt. hos Hannibal ratus sui exposcendi gratia missos, priusquam iis senatus daretur, navem ascendit clam atque in
- 197 Syriam ad Antiochum perfugit. hac re palam facta Poeni naves duas, quae eum comprehenderent, si possent consequi, miserunt, bona eius publicarunt, domum a fundamentis disiecerunt, ipsum exulem iudicarunt.
- 198 At Hannibal anno quarto, postquam domo profugerat, L. Cornelio Q. Minucio consulibus, cum quinque navibus Africam accessit in finibus Cyrenaeorum, si forte Karthaginienses ad bellum inducere posset Antiochi spe fiduciaque, cui iam persuaserat ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. huc Magonem fratrem exiecit. id ubi Poeni resciverunt, Magonem eadem, qua fratrem, absentem affecerunt poena. illi desperatis rebus cum solvissent naves ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum pervenit. de Magonis interitu duplex memoria
- 192 prodita est: namque alii naufragio, alii a servulis ipsius interceptum eum scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in gerendo bello consiliis eius parere voluisset, quam in susci-

piendo instituerat, propius Tiberi quam *in* Thermopylis de 191
 summa imperii dimicasset. quem etsi multa stulte conari videbat,
 tamen nulla deseruit in re. praefuit paucis navibus, quas ex Sy- 4
 ria iussus erat in Asiam ducere, iisque adversus Rhodiorum clas-
 sem in Pamphylio mari confligit. *in* quo cum multitudine 190
 adversariorum sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit
 superior.

Antiocho fugato verens ne dederetur, quod sine dubio acci- 9 190
 disset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit,
 ut ibi, quo se conferret, consideraret. vidit autem vir omnium 2
 callidissimus *in* magno se fore periculo, nisi quid providisset,
 propter avaritiam Cretensium: magnam enim secum pecuniam
 portabat, de qua sciebat exisse famam. itaque capit tale con- 3
 silium. amphoras complures complet plumbo, summas operit
 auro et argento. has praesentibus principibus deponit *in* templo
 Dianae, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. his *in*
 errorem inductis statuas aëneas, quas secum portabat, omni 4
 sua pecunia complet easque *in* propatulo domi abicit. Gortynii 4
 templum magna cura custodiunt, non tam a ceteris quam ab
 Hannibale, ne ille inscientibus iis tolleret *sua* secumque du-
 ceret.

Sic conservatis suis rebus omnibus Poenus illis Cretensi- 10
 bus ad Prusiam *in* Pontum pervenit. apud quem eodem animo
 fuit erga Italiam neque aliud quicquam egit quam regem arma-
 vit et exacuit adversus Romanos. quem cum videret domesticis 2
 opibus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiun-
 gebat bellicosas nationes. dissidebat ab eo Pergamenus rex Eu-
 menes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur 184
 et mari et terra; sed utrobique Eumenes plus valebat propter 3
 Romanorum societatem. quo magis cupiebat eum Hannibal op-
 primi, quem si removisset, faciliora sibi cetera fore arbitraba-
 tur. ad hunc interficiendum talem inivit rationem. classe pau- 4
 cis diebus erant decreturi. superabatur navium multitudine:
 dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam
 plurimas venenatas serpentes vivas colligi easque *in* vasa fictilia
 conici. harum cum effecisset magnam multitudinem, die ipso, 5

- quo facturus erat navale proelium, classarios convocat iisque praecipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id illos facile serpentium multitudine consecuturos. rex autem in qua nave veheretur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent aut interfecissent, magno iis pollicetur praemio fore. tali cohortatione militum facta classis ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, priusquam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis, quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mittit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit epistulamque ostendens se regem professus est quaerere, statim ad Eumenem deductus est, quod nemo dubitabat quin aliquid de pace esset scriptum. tabellarius ducis nave declarata suis eodem, unde erat egressus, se recepit. at Eumenes soluta epistula nihil in ea repperit, nisi quae ad irridendum eum pertinerent. cuius rei etsi causam mirabatur neque reperiebat, tamen proelium statim committere non dubitavit. horum in concursu Bithyni Hannibalis praecepto universi navem Eumenis adoriuntur. quorum vim rex cum sustinere non posset, fuga salutem petiit, quam consecutus non esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo litore erant collocata. reliquae Pergamenae naves cum adversarios premerent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra mentionem fecimus, conici coepta sunt. quae iacta initio risum pugnantibus concitarunt, neque quare id fieret poterat intellegi. postquam autem naves suas oppletas conspexerunt serpentibus, nova re perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes verterunt seque ad sua castra nautica rettulerunt. sic Hannibal consilio arma Pergamenorum superavit, neque tum solum, sed saepe alias pedestribus copiis pari prudencia pepulit adversarios.
- 12 Quae dum in Asia geruntur, accidit casu ut legati Prusiae Romae apud T. Quintium Flaminium consularem cenarent, atque ibi de Hannibale mentione facta ex iis unus diceret eum in Prusiae regno esse. Id postero die Flaminius senatui detulit. patres conscripti, qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt, in eis Fla-

minum, qui ab rege peterent, ne inimicissimum suum secum haberet sibiue dederet. his Prusia negare ausus non est; illud 3 recusavit, ne id a se fieri postularent, quod adversus ius hospitii esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facile inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei a rege datum erat muneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitus haberet, scilicet verens ne usu veniret, quod accidit. huc cum legati Romanorum venissent ac multitu-4 dine domum eius circumdedissent, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. puer cum 5 celeriter, quid vidisset, renuntiasset omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinorum virtutum venenum, quod semper secum habere consuevit, sumpsit.

183

Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, an-13 no acquievit septuagesimo. quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus M. Claudio Marcello Q. Fabio Labeone con-183 sulibus mortuum in annali suo scriptum reliquit, at Polybius L. Aemilio Paulo Cn. Baebio Tamphilo Sulpicius autem Blitho P. 2 182 Cornelio Cethego M. Baebio Tamphilo. atque hic tantus vir tan-181 tisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti, in eis ad Rhodios 3 de Cn. Manlii Volsonis in Asia rebus gestis. huius belli gesta multi 189 memoriae prodiderunt, sed ex eis duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosylus Lacedaemonius. atque hoc Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est doctore.

4

- 234/149 1 M. Cato, ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus est, Romam demigravit in foroque esse
 217 2 coepit. primum stipendium meruit annorum decem septemque.
 214 3 Q. Fabio M. Claudio consulibus tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique
 207 opera eius existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Has-
 204 3 drubal, frater Hannibalis. quaestor obtigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine vixit: namque ab eo perpetua dissensit vita. aedilis plebei factus est cum C. Helvio. prae-
 199 tor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor superiore
 198 4 tempore ex Africa decedens Q. Ennium poetam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.
 199 2 Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco. sorte provinciam
 2 nactus Hispaniam citeriorem ex ea triumphum deportavit. ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum cuius
 194 in priore consulatu quaestor fuerat, voluit eum de provincia depellere et ipse ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem Scipio principatum in civitate obtineret, quod tum non potentia, sed iure res publica administrabatur. qua ex re iratus senatui *consulatu* peracto privatus in urbe mansit. at Cato,
 184 3 censor cum eodem Flacco factus, severe praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles animadvertit et multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum
 4 incipiebat pullulare. circiter annos octoginta, usque ad extremam aetatem ab adolescentia, rei publicae causa suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum detrimentum existimationis fecit, sed, quoad vixit, virtutum laude crevit.
 3 In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers et peritus iuris consultus et magnus imperator et probabilis orator et cupidissimus litterarum fuit. quarum studium

etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adolescentia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt libri septem, pri-³ mus continet res gestas regum populi Romani, secundus et tertius unde quaeque civitas orta sit Italica, ob quam rem omnes Ori- gines viderur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt⁴ dicta. reliqua quoque bella pari modo persecutus est usque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum¹⁵⁰ bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. in eisdem exposuit, quae in Italia Hispaniisque [aut fierent aut] viderentur admiranda: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla doctrina.

. 5

ATTICUS

T. Pomponius Atticus, ab origine ultima stirpis Romanae¹ generatus, perpetuo a maioribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. patre usus est diligente et, ut tum erant tempora,² diti inprimisque studioso litterarum. hic, prout ipse amabat literas, omnibus doctrinis, quibus pueri aetas impertiri debet filium erudivit. erat autem in puero praeter docilitatem ingenii³ summa suavitas oris atque vocis, ut non solum celeriter acciperet quae tradebantur, sed etiam excellenter pronuntiaret. quae ex re in pueritia nobilis inter aequales ferebatur clariusque exsplendescbat, quam generosi condiscipuli animo aequo ferre possent.⁴ itaque incitabat omnes studio suo, quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius, filius, M. Cicero, quos consuetudine sua sic devinxit, ut nemo iis perpetua *vita* fuerit carior.

Pater mature decessit. ipse adulescentulus propter affinita-² tem P. Sulpicii, qui tribunus plebei interfectus est, non expers⁸⁸ fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina. nupsit Servio, fratri Sulpicii. itaque interfecto Sulpicio postea-² quam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam neque⁸⁷

sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis Athenas se contulit. neque eo setius adulescentem Marium hostem iudicatum iuvit opibus suis, cuius fugam pecunia sublevavit. ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit suarum. hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset carissimus. nam praeter gratiam, quae iam in adulescentulo magna erat, saepe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. [cum enim versuram facere publice necesse esset neque eius concisionem aequam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius, quam dictum esset, debere passus sit. quod utrumque erat iis salutare: nam neque indulgendo inveterascere eorum aes alienum patiebatur neque multiplicandis usuris crescere. auxit hoc officium alia quoque liberalitate: nam universos frumento donavit, ita ut singulis seni modii tritici darentur, qui modus mensurae medimnus Athenis appellatur.

3 Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. quo factum est ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent civemque facere studerent: quo beneficio ille uti noluit [quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia ascita]. quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit, absens prohibere non potuit. itaque aliquot ipsi et Phidiae locis sanctissimis posuerunt: hunc enim in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant potissimum. igitur primum illud munus fortunae, quod in ea urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem et patriam haberet et domum; hoc specimen prudentiae, quod, cum in eam se civitatem contulisset, quae antiquitate, humanitate doctrinaque praestaret omnes, unus ei fuit carissimus.

4
5 tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, ut opinor L. Cotta L. Torquato consulibus: quem discedentem sic

universa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret.

Habebat avunculum Q. Caccilium, equitem Romanum, fami- 5 70
liarem L. Luculli, divitem, difficillima natura: cuius sic asperi-
tatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, huius sine offen-
sione ad summam senectutem retinuerit benivolentiam. quo
facto tulit pietatis fructum. Caccilius enim moriens testamento 2
adoptavit eum heredemque fecit ex dodrante: ex qua heredi- 58
tate accepit circiter centiens sestertium. erat nupta soror Attici 3 68
Q. Tullio Ciceroni, easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo
a condiscipulatu vivebat coniunctissime, multo etiam familiarius
quam cum Quinto, ut iudicari possit plus in amicitia valere simi- 4
litudinem morum quam affinitatem. utebatur autem intime Q.
Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat,
ut intellegi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero an Hor-
tensius: et, id quod erat difficillimum, efficiebat ut, inter quos
tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio
essetque talium virorum copula.

In re publica ita est versatus, ut semper optimarum partium 6
et esset et existimaretur, neque tamen se civilibus fluctibus com-
mitteret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse,
qui se his dedissent, quam qui maritimis iactarentur. honores 2
non petit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem:
quod neque peti more maiorum neque capi possent conservatis
legibus in tam effusis ambitus largitionibus neque *geri* e re pu-
blica sine periculo corruptis civitatis moribus. ad hastam publi-
cam numquam accessit. nullius rei neque praes neque manceps 3
factus est. neminem neque suo nomine neque subscribens accusa-
vit, in ius de sua re numquam iit, iudicium nullum habuit. mul- 4
torum consulum praetorumque praefecturas delatas sic accepit,
ut nemimen in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus,
rei familiaris despexerit fructum: qui ne cum Quinto quidem Ci-
cerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere
posset. non enim decere se arbitrabatur, cum praeturam gerere
noluisset, asseclam esse praetoris. qua in re non solum dignitati 5
serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspensiones quoque vi-

taret criminum. quo fiebat ut eius observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non timori neque spei tribui viderent.

- 13 Neque vero ille minus bonus pater familias habitus est quam civis. nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. neque tamen non inprimis bene habitavit omnibusque optimis rebus usus est. nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilianam, ab avunculo hereditate relictam, cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat: ipsum enim tectum antiquitus constitutum plus salis quam sumptus habebat: in quo nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est. usus est familia, si utilitate iudicandum est, optima, si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii, ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset, pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni.
- 4 neque tamen horum quemquam nisi domi natum domique factum habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. nam et non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci, et potius industria quam pretio parare non mediocris est diligentiae. elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus: omnisque diligentia munditiam, non affluentiam affectabat. supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. nec praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem, cum inprimis lautus esset eques Romanus et non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret, non amplius quam terna milia peraeque in singulos menses ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum. atque hoc non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe enim propter familiaritatem domesticis rebus interfuimus.
- 14 Nemo in convivio eius aliud acroama audivit quam anag-nosten, quod nos quidem iucundissimum arbitramur; neque umquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo quam ventre convivae delectarentur: namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrerent. cum tanta pe-

cuniae facta esset accessio, nihil de cottidiano cultu mutavit, nihil de vitae consuetudine, tantaque usus est moderatione, ut neque in sestertio viciens, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit neque in sestertio centiens affluentius vixerit, quam instituerat, parique fastigio steterit in utraque fortuna. nullos³ habuit hortos, nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam, neque in Italia, praeter Arretinum et Nomentanum, rusticum praedium, omnisque eius pecuniae reditus constabat in Epiroticis et urbanis possessionibus. ex quo cognosci potest usum eum pecuniae non magnitudine, sed ratione metiri solitum.

Mendacium neque dicebat neque pati poterat. itaque eius¹⁵ comitas non sine severitate erat neque gravitas sine facilitate, ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur an amarent. quidquid rogabatur, religiose promittebat, quod non liberales, sed leves arbitrabatur polliceri quod praestare non possent. idem in tenendo, quod semel annuisset, tanta erat² cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. numquam suscepti negotii eum pertaesum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius. quo fiebat ut omnia³ Ciceronum, M. Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum praeterea equitum Romanorum negotia procuraret. ex quo iudicari potest non inertia, sed iudicio fugisse rei publicae procuracionem.

Humanitatis vero nullum afferre maius testimonium possum,¹⁶ quam quod adulescens idem seni Sullae fuit iucundissimus, senex adulescenti M. Bruto, cum aequalibus autem suis Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus. quamquam eum praecipue dilexit Cicero, ut ne² frater quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. ei rei sunt³ indicio praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, sedecim volumina epistularum, ab consulatu eius usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quae qui legat, non multum desideret historiam contextam eorum temporum. sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, muta-⁴ tionibus rei publicae perscripta sunt, ut nihil in eis non appareat et facile existimari possit, prudentiam mquodammodo esse divi-

nationem. non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt, futura praedixit, sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

17 De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suae, quam ex-
42 tulit annorum nonaginta cum *ipse esset* septem et sexaginta, se numquam cum matre in gratiam redisse, numquam cum sorore
2 fuisse in simultate, quam prope aequalem habebat. quod est signum aut nullam umquam inter eos querimoniam intercessisse, aut hunc ea fuisse in suos indulgentia, ut, quos amare deberet,
3 irasci eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam omnes ei paremus, sed etiam doctrina: nam principum philosophorum, ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem uteretur.

18 Moris etiam maiorum summus imitator fuit antiquitatisque amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam
2 in eo volumine exposuerit, quo magistratus ordinavit. nulla enim lex neque pax neque bellum neque res illustris est populi Romani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficilimum fuit, sic familiarum originem subtexit, ut ex eo clarorum
3 virorum propagines possimus cognoscere. fecit hoc idem separatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe
ad hanc aetatem ordine enumeraverit, notans, quis a quo ortus
4 quos honores quibusque temporibus cepisset: pari modo Marcelli Claudii Marcellorum, Scipionis Cornelii et Fabii Maximi Fabiorum et Aemiliorum. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui ali-
5 quam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. attigit poëticen quoque, credimus, ne eius expers esset suavitatis.
namque versibus *de iis*, qui honore rerumque gestarum am-
6 plitudine ceteros populi Romani praestiterunt, exposuit ita, ut sub singulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius quaternis quinsive versibus descripserit: quod vix credendum sit tantas res tam breviter potuisse declarari. est etiam unus liber Graece confectus, de consulatu Ciceronis.

19 *Haec* hactenus Attico vivo edita a nobis sunt. nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur et,

quantum potuerimus, rerum exemplis lectores docebimus... suos
 cuique mores plerumque conciliare fortunam. namque hic con-
 tentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit
 imperatoris divi filii, cum iam ante familiaritatem eius esset con-
 secutus nulla alia re quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat
 principes civitatis dignitate pari, fortuna humiliores. tanta enim
 prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit for-
 tuna, quod cuiquam ante detulerat, et conciliarit, quod nemo
 adhuc civis Romanus quivit consequi. nata est autem Attico
 neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. hanc Caesar
 vix anniculam Ti. Claudio Neroni, Drusila nato, privigno suo
 despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, fami-
 liaritatem reddidit frequentiore. quamquam ante haec spon-
 salia non solum, cum ab urbe abesset, numquam ad suorum quem-
 quam litteras misit, quin Attico scriberet, quid ageret, inprimis
 quid legeret quibusque in locis et quamdiu esset moraturus, sed
 etiam, cum esset in urbe et propter infinitas suas occupationes
 minus saepe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere
 intercessit, quo non ad eum scriberet, cum modo aliquid de anti-
 quitate ab eo requireret, modo aliquam quaestionem poëticam
 ei proponeret, interdum iocans eius verbosiores eliceret epistulas.
 ex quo accidit, cum aedis Iovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo
 constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut At-
 tici admonitu Caesar eam reficiendam curaret. neque vero a M.
 Antonio minus absens litteris colebatur, adeo ut accurate ille
 ex ultimis terris, quid ageret, curae sibi haberet certiore fac-
 cere Atticum. hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare
 poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benivolen-
 tiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio,
 sed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit [incidere]
 necesse inter Caesarem atque Antonium, cum se uterque
 principem non solum urbis Romae, sed orbis terrarum esse
 superet.

Tali modo cum septem et septuaginta annos complisset
 atque ad extremam senectutem non minus dignitate quam gra-
 tia fortunaque crevisset (multas enim hereditates nulla alia re

quam bonitate consecutus est) tantaque prosperitate usus esset
 2 valetudinis, ut annis triginta medicina non indiguisset, nactus
 est morbum, quem initio et ipse et medici contempserunt: nam
 putarunt esse tenesmon, cui remedia celeria faciliaque propone-
 3 bantur. in hoc cum tres menses sine ullis doloribus, praeterquam
 quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subito tanta vis morbi
 in imum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos
 4 fistulae puris eruperint. atque hoc priusquam ei accideret, post-
 quam in dies dolores accrescere febresque accessisse sensit, Agrip-
 pam generum ad se arcessi iussit et cum eo L. Cornelium Bal-
 5 bum Sextumque Peducaeam. hos ut venisse vidit, in cubitum
 innixus 'quantam' inquit 'curam diligentiamque in valetudine
 mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam,
 nihil necesse est pluribus verbis commemorare. quibus quoniam,
 ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me
 pertineret, reliquum est ut egomet mihi consulam. id vos igno-
 6 rare nolui: nam mihi stat alere morbum desinere. namque his
 diebus quidquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim do-
 lores sine spe salutis. quare a vobis peto, primum ut con-
 siliium probetis meum, deinde ne frustra dehortando impedire
 conemini'.

- 22 Hac oratione habita tanta constantia vocis atque vultus, ut
 2 non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare, cum qui-
 dem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret,
 ne id quod natura cogeret ipse quoque sibi acceleraret, et, quo-
 niam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque
 3 reservaret, preces eius taciturna sua obstinatione depressit. sic
 cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit leviorque
 morbus esse coepit. tamen propositum nihilo setius peregit, ita-
 que die quinto, postquam id consilium inierat, pridie kal. Apriles
 32 4 Cn. Domitio C. Sosio consulibus decessit. elatus est in lecticula
 ut ipse praescripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus
 omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. sepultus est iuxta
 viam Appiam ad quintum lapidem in monumento Q. Caecilii,
 avunculi sui.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΙΛΚΑΣ

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibalis] τοῦ πάππου τοῦ περιωνύμου Ἀννίβη. Οἱ ἀρχαῖοι συγχάκις ἔδιδον εἰς τὸν ἔγγονον τὸ ὄνομα τοῦ πάππου. cognomine] ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς. temporibus] (ἐνν. belli) ἀφαιρ. χρονική. admodum] ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον adulescentulus = peradulescentulus.

2. cum] σύνδ. χρον. = ἐν ᾧ. eius] γεν. ὑποκειμ. et mari et terra] (συνήθως terra marique)· τὸ πρῶτον δὲν ἀληθεύει, διότι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον ἥδη ἐπανακτήσει τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης. male] = non feliciter. ubi] ἐνθα, ὅπου. locum] = facultatem, occasionem (βλάβης τῶν Καρχηδονίων). Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν μονομάχων, οἵτινες, ἐὰν ἀπεκαλύπτετο μέρος τοῦ σώματός των, παρυσιάζον οὕτω εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὴν θέσιν, ἣν οὔτοι ἠδύναντο νὰ πλῆξουν. saepeque] τὸ -que = ἀλλά. occasione datā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. quo facto] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = οὗ γενομένου, οὗ ἔνεκα, δηλ. τοῦ μὴ ὑποχωρῆσαι ποτε πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. cum amisissent] δηλ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀμίλκα. eo loco] ἀντὶ in eo loco. ut... gestum non videretur] gestum (ἐνν. esse). Ὑπερβολικὴ ἔκφρασις. Οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ ὠχυρωμένοι ἕκαστος ἐντὸς χαρακωμάτων, δὲν ἐπαχείρουν νὰ συνάψουν ἀποφασιστικὴν μάχην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἐφάνετο ὅτι διεζήγετο πόλεμος.

3. a C. Lutatio... superati] ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τοῦ... consule] παρὰθεσις εἰς τὸ Lutatio. bellandi] γεν. ἀντικειμενική. cupiditate] ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. serviundum] ἐνν. esse serviundum = serviendum. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ putavit. quod... intellegebat] διότι... κατενόει. sumptibus] ἀφαιρ. ferre] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ posse, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ intellegebat.

4. sed ita... ut] συμπλήρωσον sed p a c i s e r v i u n d u m p u t a v i t... ita ut...] εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑστεροβουλίαν (ἐπιφύλαξιν ὥστε) νά... Τὸ ita ut περιορίζει τὸ serviundum putavit. Κατὰ τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων συνέλαβε τὸ σχέδιον νά. —armis] ἀφαιρ. vicissent... dedissent...] ὑποκείμ. Romani. manus] ἡ φράσις manus (αἰτ. πληθ.) dare ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ἀγώνων τῶν μονομάχων, οἵτινες νικώμενοι ἀνέτεινον τὰς χεῖρας, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἡττήθησαν.

5. hoc consilio] = hac mente. in quo] = in qua re (= ἐν ταύτῃ τῇ διαπραγματεύσει). tanta... ferocia] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cum... negaret] se compositurum (e s s e). nisi] = si non. cum] πρόθεσις. armis relictis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. Sicilia] ἀφαιρ. decederent] ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐννοοῦνται καὶ οἱ στρατιῶται (= cum suis), δηλ. ille et sui. ut... (dixerit)] ὥστε... εἶπεν ἐξαρκῶτα ἐκ τοῦ tanta... ferocia, ἡ δὲ λογικὴ θέσις τοῦ ut εἶναι πρὸ τοῦ cum... negaret. armis relictis... succumbente patriā] ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι. ipse] ἡδύνατο νά τεθῇ καὶ ipsum, διὰ νά συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἰτιατ. se.—potius... quam rediret] = quam ut. cum tanto flagitio] δηλοῦ τρόπον. domum] οἶκον. non suae virtutis esse] ὑπον. τὸ ῥ. dixit. (εἶπεν) ὅτι δὲν εἶναι ἰδιον τοῦ χαρμηλότητος του. pertinaciae] δοτικῇ. cessit] ὑπεχώρησε παρασχὼν ὅρους ὀλιγώτερον σκληροῦς καὶ ἐπιτρέψας νά ἀποσυρθοῦν ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. ut... venit] ὥς... ἦλθε. se habentem] μετοχὴ κατηγορηματικῇ ἐξαρκωμένη ἐκ τοῦ cognovit (= vidit). externi] ἀντὶθ. τοῦ intestini. mali] = belli (a d v e r s u s R o m a n o s). intestinum bellum] ὁ « ἄσπονδος » οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 241 - 238 π.Χ. tantum... ut... fuerit] (πρὸμ. ὑποτ.) τοσοῦτον... ὥστε ὑπῆρξε. nisi cum]... εἰ μὴ ὅτε...

2. mercennarii] οὔτοι ἦσαν Ἰβηρες, Γαλάται, Λίγυες, Ἑλληνες. erat] ἀνῆρχετο, συνεποσοῦτο εἰς... ipsam] αὐτὴν ταύτην.

3. quibus (ἀφαιρ.) = his a u t e m. etiam] καὶ, ἔτι.. ut... petierint] ὥστε ἐζήτησαν... auxilia] οὐχὶ στρατόν, ἀλλὰ σίτον καὶ τὸ δι-καίωμα νά στρατολογήθωσιν ἄνδρες ἐκ τῆς Ἰταλίας. extremo] ἀνταπο-

κρίνεται εἰς τὸ προηγούμενον primo (§2). cum... pervenissent] ἀφοῦ περιῆλθον. imperatorem] κατηγορούμενον.

4. non solum... sed etiam] οὐ μόνον... ἀλλὰ καί. cum] =εἰ καί, καίτοι. milia] ἦσαν 20000 μισθοφόροι καὶ 80000 Καρχηδόνιοι. armorum] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ milia. eo... ut] εἰς τοσοῦτον... ὥστε. locorum angustis] = angustis locis clausi. fame] ἐτρέφοντο κατ' ἀρχῆς ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς μάχης, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν δούλων καὶ τέλος ἀλληλοσπαρχασσόμενοι. in eis] μετὰ τούτων. patriae] δοτ.

5. neque] =ἀλλὰ δέν. eo] (οὐσιαστικῶς) = hac re, δηλ. μὲ τὴν ἐκ νέου κατάκτησιν τῶν πόλεων τούτων. tota Africa] (ἀφαιρ.) δὲν πρέπει τὰ λεγόμενα νὰ νοηθοῦν κατὰ γράμμα. otium] =pacem. redidit] = restituit (= ἀποκατέστησε). multis annis] ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. nullum... bellum videretur] ἰδ. κεφ. 1, 2 εἰς τὸ τέλος. Ὑπερβολικῶς ἐλέχθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νέπωτος.

Κεφάλαιον 3.

1. ex sententia] ἡ πρόθεσις ex δηλοῖ συμφωνίαν. Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ feliciter, bene = εὐτυχῶς. rebus... peractis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. fidenti animo...] ἀφαιρ. τῆς συνοδείας καὶ τοῦ τρόπου. Romanis] δοτ. quo] = ut eo, ἔνα... bellandi] ἐν. cum Romanis. imperator] κατηγορ. eoque] καὶ ἐκεῖσε. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. cum eo] μετ' αὐτοῦ, παρ' αὐτοῦ. illustris] = illustri loco natus, ἐξ εὐγενεῶς γένους (οἰκογενείας) καταγόμενος.

3. de hoc] = de Hasdrubale. Hamilcare occiso] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = post mortem Hamilcaris μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίκα. Οὗτος ἐφρονεῖτο εἰς τινὰ μάχην κατὰ τὸ 228 π.Χ. ille] = Hasdrubal. Οὗτος] εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 228 - 220 π.Χ. magnas] ὑπέταξε πολλοὺς Ἰσπανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς Καρχηδονίους καὶ ἔκτισε τὴν Carthago nova (νῦν Καρθαγένην). princeps] (= primus) πρῶτος ἦτο ὁ ὁποῖος... largitione] αἱ γενναιοδωρίαι αὐταὶ προήρχοντο ἐξ Ἰσπανικῶν λαφύρων.

Κεφάλαιον 4.

1. mare] = fretum Gaditanum τὸν πορθμὸν τῶν Γαδείρων (τὸ νῦν στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ). secunda fortuna] ἀφαιρ. ἀπόλ. equis, armis,

viris, pecuniā] αφαιρετικά ὀργανικά. viris] ἐξαναγκάζων τοὺς ὑποταγμένους λαοὺς νὰ παρέχουν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἄνδρας χάριν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

2. hic] ἀνωρυμία. cum] σύνδ. χρόν. nono anno postquam] 8 ἔτη μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Ἰσπανίαν. occisus est] οὗτος κατέλιπε τέσσαρα τέκνα, περὶ ὧν λέγεται ὅτι συγχάκεις τὰ ἀνέτρεφεν ὡς λεοντιδεῖς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

3. erga] = in, adversus. odium] ὑποκείμεν. concitasse] = concitavisse ἔνεκα τοῦ μίσους ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν υἱὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ ὅρκου τὸν ὁποῖον παρ' αὐτοῦ ἀπήτησε. bellum] ἀντικείμεν. assiduis] περὶ τούτου ἰδ. Ἀνν. 2, 3 - 6. patris] γεν. ὑποκειμενική εἰς τὸ obtestationibus.

ANNIBAS

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibal... Karthaginiensis] μᾶλλον εἶναι ὡς τίτλος, ὡς ἐπιγραφή. ἰδ. Ἀμύκ. 1, 1. si verum est... ut populus Romanus... superarit] ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου si verum est populum Romanum superasse. Ἡ διὰ τοῦ ut εἰσαγομένη πρότασις ἐπέχει θέσιν ὑποκειμένου = (τὸ) ὅτι... quod] = de qua, de qua re. non est infitandum] οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ. ceteros] συνηθέστερον τίθεται ἢ δοτ. ceteris. prudentiā] ἀφαιρ. antecedit] ἡ ὑποτακτικὴ ἀναγκασία, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπαρεμφορικῆς προτάσεως (praestitisse). Tò antecedit ὁ μεταφρασθῇ ὡς ἐάν ἦτο ἐνεστὼς τῆς ὀριστικῆς.

2. cum eo] = cum populo Romano. congressus est] ὑποκείμενον Hannibal. semper] κυρίως f e r e semper σχεδὸν πάντοτε. quod nisi] ὡς τὸ quod si ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως χρησιμεύει ὡς συνδετικὸν = ἐάν δὲ δέν... domi] οἶκοι, ἐν Καρχηδόνι. civium] τὸ κόμμα τοῦ Ἀννωνος κατεπολέμει τὴν οἰκογένειαν τοῦ Βάρκα καὶ ἐπομένως κατέλιπε τὸν Ἀννίβαν ἄνευ βοήθειας, ἔρμαιον τῆς τύχης του. invidia] ἀφαιρ. αἰτίου. videtur... potuisse] = potuisset. Ἡ ἔννοια: πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μόνος, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ καταβάλλῃ τοὺς Ῥωμαίους.

3. hereditate relictum] = hereditarium. paternum] τὸ παρὰ

τοῦ πατρός· ἰδ. Ἀμύλκ. 4, 3. sic... ut... deposuerit] οὕτως... ὥστε... παρέδωκε (κατέλιπε). quam] ἤ. id] δηλ. o d i u m. qui quidem (quidem = γε, πράγματι)... destiterit] ἀναφ. αἰτιολ. = eum... is. cum] σύνδ. ἐνδ. patriā] ἀφαιρ. εἰς τὸ pulsus esset. animo] ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ καταπολεμῇ τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πλησίον (corpore), κατεπολέμει τούτους μακρόθεν (animo διὰ τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων) ἐξεγείρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. absens] ἀπόν, μακρόθεν. Εὗρίσκετο τότε ἐν Ἰταλίᾳ μακρὰν τοῦ Φιλίππου, ἐν τούτοις κατάρθωσε νὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἀπεσταλμένων του. hostem] κατηγορούμενον. omnium] συνάπτεται μὲ τὸ potentissimus. tanta... ut... conatus sit] διὰ τσαύτης... ὥστε... ἐπεχειρήσε.

2. ad quem] = et ad eum. cum...] cum... venissent... fecissent comperisset... vidisset] ἀφοῦ... ἤλθον... ἐπραξάν... ἔμαθε... παρετήρησε. Κατὰ τὸ 192 π.Χ. qui] ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ut ii. eius] = Antiochi. consiliis clandestinis] (ἀφαιρ.) "Ἡθελον δι' αὐτῶν νὰ καταστήσουν τὸν Ἀνίβαν ὑποπτον εἰς τὸν βασιλέα. ut... adducerent] ἐξαχρᾶται ἐκ τοῦ darent operam. tamquam] ἐνν. si = ὡς ἐάν, ὥστε· συνάπτεται μὲ τὸ corruptus sentiret. ab ipsis] ποιητ. αἴτιον. alia atque antea] ὅτι δηλ. συνεφιλώθη πλέον μὲ τοὺς Ῥωμαίους. sentiret] ἐφρόνει. neque] συνδέει τὸ venissent μὲ τὸ fecissent = et (cum) non. id] τὴν ἡφιζίν αὐτῶν. idque] = et (cum) id. seque] = et (cum) se. tempore dato] ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος = occasione data.

3. adiit] εἶναι τὸ κύριον ῥῆμα τῆς ἑλῆς προηγουμένης § 2. eum... commemorasset] ἀφοῦ... multa] (σύστοιχον ἀντικείμεν.) = πολλὰς ἀναμνήσεις. in] ἐναντίον. hoc] οὐσιαστ. τόδε. inquit] πλεονάζει, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ adiunxit. puerulo me] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) ὄντος ἐμοῦ... utpote... nato] (ἀναφέρεται εἰς τὸ puerulo) = ἅτε γεγονότος. imperator] (κατηγορ.) ὡς στρατηγός. proficiscens] ἐνταῦθα = (profecturus). Iovi optimo maximo] (τυπικὴ ἐπίκλησις τοῦ Διὸς εἰς τὰς ἱεσίστας καὶ τὰς θυσίας)· ἰδ. Πίνακα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφ. λ. Iuppiter.

4. quae... dum conficiebatur] dum a u t e m h a e c... conficiebatur. Συνήθως μετὰ τὸ τοιοῦτον dum τίθεται ἐνεστώς, ἀδιαφώρως πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. a me] ἰδ. Αἰξίλ.

λ. *quaero*. vellemne] δύο λέξεις : vellem και -ne = ἐὰν ἤθελον. in castra] = ad bellum. cum... accepissem atque... coepissem] ἀφοῦ... ἐδέχθην και... ἤρχισα. ab eo] ἰδ. *Λεξιλόγ.* λ. peto. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ petere. ducere] ἐνν. *m e s e c u m*. dederis] τετελ. μέλλ., ὅστις μεταφράζεται δι' ἀπλοῦ. simul] ἐπίρρ. iussit] (me) tenentem eam (a r a m) iurare ὡς νῦν ὀρκιζόμεθα ἐπιθέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. instituerat] = coeperat.

5. usque ad] τότε ἤγε τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας. ut nemini dubium esse debeat] = ut nemo dubitare debeat = ὥστε πᾶς τις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ σαφῶς ὅτι θά... quin... sim futurus] (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ nemini dubium esse) = ὅτι θὰ εἶμαι τῶν αὐτῶν ἐχθρικών διαθέσεων, ὅτι θὰ ἔχω...

6. si quid] = si aliquid. feceris... celaris... posueris] τετελεσμένοι μέλλοντες celaris = celaveris. cum...] (ἀλλ' ἐπειτα) ὅταν. Τὸ quidem χρησιμεύει ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀντίθετον. te ipsum] σὲ αὐτὸν (σὲ τὸν ἴδιον). in eo] (οὐδ. οὐς.) = in ea re, δηλ. in bello parando. principem] (κατηγορ.) = ducem, imperatorem (στρατηγόν).

Κεφάλαιον 3.

1. qua] ἀντὶ quam. Ἐγένεν ἔλξις πρὸς τὸ hac aetate. post obitum] = post mortem ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 3 imperatore] (κατηγορ. εἰς τὸ suffecto) = ὡς στρατηγῶ. id] (οὐς.) = ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀννίβα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. delatum] = cum delatum esset.

2. annis] (ἀφαιρ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ minor) ἀντὶ τοῦ συνηθεστ. annos... natus ὁ Ἀννίβας τότε ἦτο 26 ἐτῶν. foederatam] (ἐνν. cum Romanis). Τὸ Σάγουντον κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκην, ἥτις ἡσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

3. ex his] ἐμπροσθέντος ἀντὶ horum. Μὲ τὸ unus τίθεται ἀντὶ γενικῆς δικαιρετικῆς ἢ πρόθεσις ex, de, inter. tertium] τὸ μεγαλύτερον ὅλων τμημα. ut] εὐθὺς ὡς.

4. nemo umquam] ἐν τούτοις οἱ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν κατοικοῦντες Γαλάται πολλάκις εἶχον διαβῆ ταύτας. cum exercitu] ἡ πρόθ. δηλοῦ συνοδείαν. quo facto] μεθ' ὃ γεγονός, οὗ ἕνεκα. is] καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ saltus ἀντὶ id (= τὸ μέρος τοῦτο). hodie] (ἀκόμη) σήμερον. prohibere] ἐνν. se. ut] ὥστε. ea] ἐπίρρ. κατὰ παράλειψιν τῆς ἀφαιρ. via.

quā] (ἀφ.) ἐνν. viā. repere] τὸ ῥῆμα τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δυσβάτων μερῶν. copias] ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἔχων 50.000 πεζοὺς καὶ 9000 ἵππεῖς, πάντας παλαιμάχους. Ὑπελείφθησαν ὅμως ἐκ τούτων μόνον 35.000 ἄνδρες. Προσέτι ἐπαθε φθοράν μεγάλην εἰς ζῶα καὶ εἰς ἀποσκευάς. in Italianaque] τὸ que προσετέθη εἰς τὴν δευτέραν λέξιν, διότι ἡ πρόθεσις in εἶναι μονοσύλλαβος.

Κεφάλαιον 4.

1. apud Rhodanum] ἡ μάχη αὕτη, ἃν ἀλλοθῆν, φαίνεται ὅτι ἦτο οὐχὶ σημαντική. Scipione] ὁ Σκιπίων εἶχεν ἀποβιβασθῆ εἰς Μασσαλίαν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν Ἀννίβαν νὰ διαβῇ τὸν ποταμὸν Ῥοδανόν, ἀλλ' ὑστέρησε, διότι ἤδη ὁ Ἀννίβας εὗρίσκετο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. pepulerat] κατ' ἄλλους ὅμως, εἰς τὴν ἀσημάντον ταύτην ἀψιμαχίαν τοῦ ἱππικοῦ ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ῥωμαῖοι. eum hoc eodem] = eum Scipione. Clastidii] (κυρίως ad Clastidium παρὰ τὸ Κλ.). apud Padum]. Ἡ δευτέρα αὕτη μάχη δὲν ἔγινεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ παρὰ τὸν Τίκινον, μεθ' ἣν ὁ Ἀννίβας ἐκυρίευσεν τὴν μνημονευομένην πόλιν. decernit... dimittit] ἱστορ. ἐνεστ. (ὑποκ. Hannibal).

2. tertio] = tertium. eum] πρόθ. = μετά. collegā] ἀφαιρ. manum] ἰδ. Αεξ. ῥ. consero. utrosque] ἀντὶ utrumque (ἐτέθη ὁ πληθυντικός, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ στρατευμάτων καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ). per Ligures] = per fines Ligurum διὰ τῆς χώρας τῶν Λιγύων.

3. hoc in itinere] διαρκούσης τῆς πορείας διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μεταξὺ Ἀρνου καὶ Ἀνσερος (νῦν S e r c h i o). ut] ἔξαρχ. ἐκ τοῦ adeo. dextro] ἐνν. oculo. aequē] ἐνν. atque sinistro. usus sit] ἐχρησιμοποίησε, ἰδ. Ἀμ. I, 5. quā] = et eā. lecticā] ἀφαιρ. = διὰ (ἢ ἐπὶ) φορείου. post] ἐπίρρ. praetorem] (ἐνν. o c c i d i t) κυρίως ἦτο legatus pro praetore. Οὗτος σταλεῖς μετὰ ἱππικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Σερβιλίου εἰς βοήθειαν τοῦ Φλαμινίου κατεπολεμήθη εἰς τὴν Ὀμβρικὴν μετὰ τὴν μάχην καὶ ὅχι κατέχων τὰς στενὰς διόδους (πρβλ. ἀνωτέρω : saltus occupantem). eum delecta manu] πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Φλαμινίου.

4. hinc] ἐδῶ ἀκριβῶς θὰ ἔπρεπεν ὁ Νέπως νὰ ἀναφέρῃ τὰ περὶ Φαβίου καὶ Μινουκίου ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. utriusque] ἑκατέρου, δηλ. ἀμφοτέρων. exercitus] αἰτ. πληθύντ. uno proelio] δηλ. apud Cannas ἢ Cannensi (216 π.Χ.). Paulum] = L. Paulum Aemilium. in eis] (καὶ) μεταξὺ τούτων.

Κεφάλαιον 5.

1. pugnā pugnata] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος). pugnā pugnare (σύντοιχον ἀντικείμενον) = πόλεμον πολεμεῖν. Γίνεται σύγχυσις, διότι πλησίον τῆς Ῥώμης ἔφθασε κατὰ τὸ ἔτος 211 π.Χ. nullo (= nemine) resistente] ἄνευ ἀντιστάσεως. urbi] = Romae (δοτ.). in propinquis] πλησίον τοῦ Ἀνίωνα (vñ T e v e r o n e). Ὁ Ἀννίβας διαβὰς τὸν Ἀνίωνα ἐστρατοπέδευσε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀπόστασιν 40 παλαιῶν σταδίων, ἦτοι δύο περίπου ὥρων ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Τοῦτο ὁμως ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 217 π.Χ. πρὸ τῆς μάχης παρὰ τὰς Κάννας. aliquot dies] τοιοῦτον ἦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιόν του.

2. hic] ἐνταῦθα. clausus] ὑποκείμεν. Hannibal. locorum angustitiis] ἰδ. Ἀμύλκ. 2, 4. exercitus] γεν. Συνάπτεται μὲ τὸ detrimento. dedit verba] = fefellit ἐξηπάτησεν (ἐκφρ. τῶν λατίνων κωμικῶν). obducta] ἰδ. Λεξιλ. obduco. incendit... immisit... κυρίως incendi (παθητ. ἀπαρμφ.) et immitti (παθητ. ἀπαρμφ.) iussit. eisque generis] δηλ. iuvenorum ἐχόντων sarmenta in cornibus. vallum] δηλ. castrorum. ut... nemo sit ausus] ὥστε... οὐδεὶς ἐτόλμησε.

3. post] ἡ σύνταξις: non ita multis diebus post hanc rem gestam. Τὸ ita περιορίζει τὴν ἐννοίαν τοῦ multis. pari ac dictatorem imperio] μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο συνέβη κατ' ἐξαιρέσιν, διότι ὁ δῆμος εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις δὲν συνεμερίζετο τὸ σχέδιον τῆς βραδύτητος τοῦ Φαβίου (ὅστις ἕνεκα τούτου ἐπωνομάσθη Cunctator = Μελλητής). productum fugavit] = produxit et fugavit. iterum] κυρίως μετὰ τὴν δευτέραν ὑπατείαν αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ bis consulem. in Lucanis] = in Lucania. Οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας. absens] ἀπὸν ὁ Ἀννίβας, δηλ. ἄνευ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως, πόρρωθεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μάγωνος. inductum sustulit] induxit et sustulit. quinquies] κυρίως διαρκούσης τῆς πέμπτης ὑπατείας αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ quintum consulem (= τὸ πέμπτον ὑπατον ὄντα). pari modo] ὁμοίως, δηλ. in insidias inductum.

4. longum est] ὅ αὐτὸ μακρὸν (= longum esset «μακρὸν ἂν εἴη»). hoc unum] τοῦτο (καὶ) μόνον. ex quo] = ut ex eo... possit. quantus ille fuerit] παρακείμεν. ὑποτακτ., διότι εἶναι πλαγίᾳ ἐρώτησις = ὅπόσον μέγας... ὑπῆρξε. quamdiu] περὶ τὰ 16 ἔτη. nemo]

τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. in acie] εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκ συναντήσεως). adversus eum] (ἀ π έ ν α ν τ ι α ὕ τ ο ὡ), κατ' αὐτοῦ. in campo] δηλ. in loco maxime idoneo proeliis = εἰς πεδῖον ἀνοικτὸν τὰ μάλιστα κατάλληλον πρὸς μάχας.

Κεφάλαιον 6.

1. Hinc] (ἐντεῦθεν· χρονικῶς). invictus] τοῦτο δὲν ἀληθεύει ὅλως, διότι ὁ Ἀννίβας εἶχεν ὑποστῆ ἥττας καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν Νῶλαν τῆς Καμπανίας. defensum] ὑπτιον α' πρὸς δῆλῳσιν τοῦ σκοποῦ (ἀντιστοιχοῦν μὲ τελικὴν μετοχὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης). Συνάπτεται μὲ τὸ revocatus. gessit] ὑποκ. Hannibal. P. Scipionem] οὗτος βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἀννίβα ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. fugārat] ὑπερσυντέλικος = fugaverat.

2. cum hoc] δηλ. Scipione. exhaustis facultatibus] ἀφαιρ. ἀπόλ. αἰτιολ. quo] = ut eo ἵνα... congrederetur] συμπλήρ. cum Romanis. convēnit — convēnerunt] ἰδέ Λεξιλ. convenio.

3. post id factum] (οὗσ.) = quo facto ἰδ. Ἀμύλκ. I, 2. paucis diebus] = non ita multis diebus. apud Zamam] πιθανῶς ὅχι μακρὰν τῆς Σίγκης. incredibile] ἀναφέρεται εἰς τὸ τάχος τῆς φυγῆς, ἥτοι εἰς τὸ Hadrumetum pervenit. Hadrumetum] τοῦτο ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς Ζάμας 100000 ῥωμαϊκῶν βημάτων (περίπου 150 χλμ.). ab] ἢ πρόθεσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ὀρίζεται ἡ ἀπόστασις (milia passuum trecenta] = 444000 μέτρα] ἐνὸς τόπου ἀπὸ ἄλλου). Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ἀφίσταται πολὺ τοῦ πραγματικοῦ.

4. quos] = sed eos ἀλλὰ τοὺτους. effūgit] πρkm. Hadrumeti] (γεν. τοῦ τόπου) ἐν Ἀδρυμήτῳ. e fuga] ἀνήκει εἰς τὸ collegit. reliquos] = τοὺς ὑπολοίπους (= reliquias).

Κεφάλαιον 7.

1. in apparando] (ἀπολύτως), κατὰ παράλειψιν τοῦ bellum ἢ τοῦ copias (=in apparatu belli = εἰς τὴν... ἢ περὶ τὴν παρασκευὴν τοῦ πολέμου). usque ad... consules] = usque ad consulatum P. Sulpicii (et) C. Aurelii.

2. his...magistratibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) = his consulis. qui (ut ii) agerent... donarent... peterent = ἵνα οὗτοι...

cum iis] δηλ. Karthaginiensibus : cum iis καὶ οὐχὶ se-
cum, διότι οἱ πρέσβεις ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τῶν Καρχηδονίων καὶ
οὐχὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν· πρβλ. κατωτ. eorum ἀντὶ sui. ob eam-
que rem] τὸ que ἀνήκει εἰς τὴν πρόθεσιν = et ob eam rem. coronā
aureā] (ἄφαρ. ὄργαν.). Τοῦτο ἦτο ἐνδειξὶς τῆς ἀξίας καὶ τῆς νίκης.
eos] δηλ. senatum populumque Romanum. eorum] ἀντὶ suos,
δηλ. τῶν Καρχηδονίων. Fregellis] (ἄφαρ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ
στάσεως) = ἐν Φρεγγέλλαις. essent] (ἔνα) μείνουσιν, κρατηθεῖσιν ἐν...

3. his] = legatis Karthaginiensibus (δοτ.). ex] ἡ πρόθ.
δηλοῖ συμφωνίαν· ἰδὲ Ἀμ. 3, 1. quo loco rogarent, futuros] ἦτοι = eo
loco futuros (esse) quo (loco) rogarent (ut essent). re-
missuros] ἐνν. se esse. Τὸ ὑποκείμενον se ἐξάγεται ἐκ τοῦ respon-
sum est (a Romanis, δηλ. Romani responderunt). quod... habe-
rent] διότι οἱ K... εἶχον. foret] = esset. nomini Romano] ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ Romanis ἢ populo Romano. etiamnum] ἀντὶ τοῦ etiamtum.

4. responso... cognito] ἄφαρ. ἀπόλυτος. domum] οἴκαδε, εἰς τὴν
Καρχηδόνα. revocārent] = revocaverunt. huc] = domum. ut] σύνδ.
χρον. (εὐθύς) ὥς. Ἡ σύνταξις : anno secundo et vicesimo postquam
imperator fuerat, rex factus est (δηλ. 221 π.Χ.—199 π.Χ. = 22
ἔτη)· περὶ τοῦ rex ἰδ. Αἰξιλόγιον. ut] ὥσπερ. Romae] ἐν Ῥώμῃ.

5. pari diligentia] (ἄφαρ. ἰδιότ.) = se pariter diligentem.
pari ac] τῆς αὐτῆς καί... (ἰδὲ Αἰξιλόγιον λ. par). effecit ut] ἡ σύντα-
ξις : effecit ut ex novis vectigalibus non solum esset pecunia quae
(= ut ea ἔνα...) penderetur (πρὸς πληρωμὴν) sed etiam su-
peresset, quae... (= ut ea) reponeretur (πρὸς ἀποταμίευσιν).
ex vectigalibus] ἡ πρόθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς προέρχεται τι. esset]
(ἔνα) ὑπάρχη. ex foedere] ἡ πρόθεσις δηλοῖ συμφωνίαν σὺν τῷ
penderetur). superesset] ὑποκείμεν. pecunia.

6. consulibus] (ἄφαρ. ἀπόλ.) ὑπάτων (ὄντων). Roma]
ἄφαρ., ἐκ τῆς Ῥώμης. Karthaginem] εἰς τὴν Καρχηδόνα. hos] (le-
gatos) ὑποκείμεν. τοῦ missos (esse). ratus] μτχ. πρὶν. μὲ σημασίαν
ἐνεστώτος = νομίζων. exposcendi gratiā] ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου
πρὸ τοῦ gratiā ἢ causā δηλοῖ τὸ τελικὸν αἶτιον. prius quam...
daretur] πρὶν ἢ... δοθῇ. senatus daretur] ἰδ. Αἰξιλ. 6. do. ascen-
dit] συνηθέστερον τίθεται τὸ conscendit.

7. re palam factā] ἄφαρ. ἀπόλυτος = re cognitā ἢ nuntiātā.

Tò palam καίται ἀντὶ κατηγορουμένου. quae... comprehenderent] = eius generis ut (ἴνα) eae comprehenderent. si possent consequi] (ἔνν. e u m), ἐν ὅ ἡδύνατο νὰ προφθάσουν (α ὕ τ ὅ ν). publicarunt] (πρ κ μ.) = publicaverunt. domo] ἀπὸ τῆς Καραχιδόνας.

Κεφάλαιον 8.

1. quarto anno] ἰδ. Ἀττ. 22, 3. Africam] ἀντὶ in Afr. si forte] εἴ ποτε (ἂν τυχόν... μὲ τὴν ἐλπίδα ἴσως ὅτι θά... Antiochi] γεν. ἀντικειμ. Ὁ Ἀννίβας ἔλθεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅτι ἐχρειάζοντο μόνον 10.000 πεζοί, 1000 ἵππεῖς καὶ 100 πλοῖα. in] ἐν Ἀντιόχῳ. huc] = in fines Cyrenaeorum. spe fiduciaque] ἐξ ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τόν...

2. ubi] σὺνδ. χρόν. eādem quā... poenā] ἀφαιρ. absentem] ἀπόντα ὅθεν ἐρ ἡ μ η ν. illi] ὄνομ. πληθ. = Hannibal et Mago. desperatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. cum] σὺνδ. χρόν. ἀφοῦ. naufragio] ὑπονοεῖται κατὰ ζεύγμα τὸ periisse (ῥ. pereō). a servulis] ποιητικὸν αἵτιον. ipsius] ἀντὶ suis ἢ suis ipsius (δηλ. Magonis), τῶν ἰδίων αὐτοῦ. interfectum] ἔνν. esse. Ἐξαρθῆται ἐκ τοῦ scriptum reliquerunt, ἰδ. Αεξιλόγ. λ. relinquo.

3. autem] δέ, ἀλλά. in gerendo bello... in suscipiendo] ἔνν. bello = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου... κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ πολέμου. consiliis eius]. Ὁ Ἀννίβας μίχην καὶ μόνην γνώμην εἶχε, νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. eius] τοῦ Ἀννίβα. instituerat] (συμπλήρ. p a r ē r e consiliis). Ὁ Ἀντίοχος εἴτε ἔλλοθεν πεισθεὶς εἴτε καὶ ἐκ ματαιοδοξίας ἀγόμενος παρήκουνσε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀννίβα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἑλλάδι νικηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 191 π.Χ. εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Ἀχιλίου Γλαβρίωνος. propius Tiberi] (ἡ δοτ. μὲ τὸ propius σπανιωτέρα ἀντὶ αἰτιατικῆς) = propius Romae (δοτικ.) δηλ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. dimicasset] = dimicavisset. Ὁ ὑπερσυντέλ. τῆς ὑποτακτικῆς δηλοῖ τὸ ἀπραγματοποιήτον εἰς τὸ παρελθόν. quem] (Antiochum) = (ἀλλά) τοῦτον.

4. paucis navibus] δοτ. εἰς τὸ praeiuit. in Asiam] = εἰς τὴν (Μικρὰν) Ἀσίαν. in Pamphylio mari] παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρὺ μέδοντος. in quo] = in qua re. ipse] αὐτὸς οὗτος. quo cornu] ἀφαιρ. ὄργαν. = eo cornu in quo. rem gessit] = pugnavit ἐπολέμησεν

Τῆς ἄλλης πτέρυγος τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς τινὰ ἐκ Συρίας, ἔνεκα τῆς προδοσίας τοῦ ὁποίου ἡ νίκη μετέστη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ροδίων.

Κεφάλαιον 9.

1. fugato] (ἄφαιρ. ἀπόλ.). Ὁ Ἀντίοχος ἡττηθεὶς παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Μαγνησίας ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὄρων νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν Ἀννίβαν. verens ne] φοβούμενος ὁ Ἀννίβας μὴ (πως), μὴ θέλων νά... dederetur] δηλ. Romanis. quod] ὅπερ, δηλ. ἡ παράδοσις. sui] ἰδ. Αἰξιλ. 2. potestas. Cretam] εἰς Κρήτην. ut] ἵνα ἡ σύνταξις : ut ibi consideraret quo (= quem in locum εἰς ποῖον μέρος) se conferret θὰ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καταφύγιον.

2. nisi] = si non. quid] = aliquid. de qua] δηλαδὴ pecuniā. Συνάπτεται μὲ τὸ exisse famam.

3. plumbo... auro... argento] ἄφαιρ. τῆς ὕλης. summas] (ἐνν. a m p h o r a s) = τὴν ἐπιφάνειαν, « τὸ ἄνω μέρος ». praesentibus principibus] (ἄφαιρ. ἀπόλυτος) = παρόντων, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν... suas... sua]. Ἐτέθη suas... sua, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀννίβαν. illorum his] ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς τοὺς Γορτυνίους καὶ εἰς τοὺς principes... inductis] ἄφαιρ. ἀπόλυτος χρονική. domi] (πτώσις τοπ.). Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ in propatulo, ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὁ τύπος τῆς γενικῆς domus (κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν).

4. magnā curā] ἄφαιρ. τροπ. inscientibus iis] ἀντὶ iis ὁρότ. se = ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. ne tolleretur... duceretur] ἐνν. e a s (ἦτοι amphoras) ἵνα μὴ σηκώσῃ καὶ ἀποκομίσῃ.

Κεφάλαιον 10.

1. conservatis... illis] ἄφαιρ. ἀπόλυτος. rebus] = fortunis, pecuniā. Poenus] ἐτέθη τὸ ἐθνικὸν ἀντὶ τοῦ Hannibal ἐπίτηδες, διότι πάσαι οἱ Καρχηδόνιοι ἐφημίζοντο ὡς πονηροὶ καὶ δόλιοι, ὡς οἱ Κρήτες. Ὁ Ἀννίβας ἀπατήσας τοὺτους ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν τὴν παροίμian « πρὸς Κρήτα κρητίζειν ». pervēnit] παρχμ. exacuit] ἐντονώτερον τοῦ excitavit. neque... quicquam egit] τὸ egit ἢ τὸ ἀντίστοιχον fecit (= ἔπραξε) δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ· πρβλ. τὸ « οὐδὲν ἄλλο ἢ ».

2. quem] = sed eum. cum] σύνδ. αἰτιολογ. conciliabat... adiungebat] δηλ. ei ἢ illi (= Prusiae) παρατατ. ἀποπείρας = προσε-

πάθει (ἐπεζήτει νά...), ceteros reges] δηλ. τῆς Μ. Ἀσίας, ab eo] = a Prusia, amicissimus] (ἐπιθετικῶς) φίλτατος, utrobique] ἐπ' ἀμφοτέρωθεν τοῦ et mari et terra.

3. quo] = et eā re igitur, quem] = quia ἡ nam eum (δηλ. Eumenem), removisset] = sustulisset ἤθελεν ἄρει, παρκαμερίσει.

4. ad...] ἡ πρόθεσις ad δηλοῖ σκοπόν, classe] ἰδὲ Ἀμύλκ. I, 3. paucis diebus] ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, erant decreturi] ἐμελλον νά... superabatur] ἦτο ἀσθενέστερος (ἐνν. Hannibal ab Eumene), cum] (σύνδ. αἰτιολογ.), par] συμπλήρ. Eumeni, quam] (ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν plurimas = ὥς, ὅσον τὸ δυνατόν, πλείστους, vivas] (κατηγορ.), συνάπτεται μὲ τὸ colligi.

5. cum] σύνδ. χρον. die ipso, quo] καὶ ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν, facturus erat] ἐμελλε νά... omnes ut] ἐντονώτερον τοῦ ut omnes, unam] μόνην, μόνον, a ceteris] ἀνήκει εἰς τὸ se defendere, tantum satis habeant] τὸ tantum εἶναι πλεονασμὸς μὲ τὸ satis habeant, consecuturos] ἐνν. esse, Ἡ σύνταξις : (dicit) illos (δηλ. classiariorios) consecuturos (esse) facile id.

6. rex] προηγείται ἡ λέξις αὕτη χάριν μεγαλυτέρας ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ceteris, in qua] ἡ πρόθεσις in περιτεύει, facturum] ἐνν. esse, Ἡ σύνταξις : (dicit) se facturum (esse) ut scirent in qua nave rex veheretur, fore] = futurum esse, Ἡ σύνταξις : pollicetur (id) fore magno praemio (praemio = δοτ. τοῦ σκοποῦ = θὰ εἶναι πρὸς μεγάλην ἀμοιβὴν ἢ μεγάλη ἀμοιβή), iis (qui aut cepissent aut interfecissent).

Κεφάλαιον 11.

1. cohortatione factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος, ab utrisque] ἰδὲ 4, 2. quarum] δηλ. classium ἢ navium utriusque classis, daretur] ἰδὲ 7, 6. esset] ἦτο.

2. qui] = is a u t e m, ubi] σύνδ. χρον. regem] ἀντικ. τοῦ quaerere, quod] διότι.

3. solutā epistolā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος, Τὸ ῥ. solvo ἀρμύζει κάλλιπτα. Κατὰ τὴν τότε συνήθειαν αἱ ἐπιστολαί, καὶ μάλιστα αἱ μυστικαί, οὔσαι πινακίδια κηρωτά, προσηρμόζοντο ἀνὰ δύο καὶ περιεδένοντο διατακινίας (linum) διασταυρουμένης, ἥς τὰ ἄκρα συνενοῦμενα ἐσφραγίζοντο διὰ κηροῦ, quae... pertinerent] ἐτέθη ὑποτακτικὴ, διότι ἡ πρότασις εἶναι ἀποτελεσματικὴ = πράγματα τοιαῦτα, ὥστε... eum] τὸν

Εὐμένη. cuius rei] ἡ ὀνομαστ. quae res. neque reperiēbat] ἀλλὰ δὲν ἀνεύρισκε (χωρίς ὅμως νά...).

4. Hannibalis] γεν. ὑποκειμενική. universi] ἰδὲ 10,5 : omnes. quorum] = horum a u t e m. fugā] ἀφαιρ. ὄργαν. praesidia] = castra nautica (ἰδὲ κατωτ. § 6). cum] σύνδ. αἰτιολ.

5. in] εἰς, ἐναντίον. conici coepta sunt] (ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἀννίβα) νὰ ῥίπτονται ἤρχισαν. Ὁ τύπος coeptus sum τίθεται, ὅταν τὸ ἀπαρέμφ. ἔχῃ (ἔδω τὸ conici) παθητικὴν σημασίαν. iacta] = cum iacerentur, ἐνῶ ἐρρίπτοντο. neque... poterat] ἀλλὰ δὲν... ἦτο δυνατόν. quare... fieret] διὰ τί... intelligi] (ἀπροσώπως). Πρέπει ἐκ τοῦ pugnantis νὰ νοηθῇ τὸ a pugnantis.

6. oppletas] ἐνν. esse. serpentibus] ἀφαιρ. τῆς ὕλης. Συνάπτεται μὲ τὸ oppletas. cum] σύνδ. αἰτιολ. vitarent] ἔπρεπεν, ὥφειλον νά... ἰδὲ 9,1 : conferret. puppes] ἐπὶ στρατιωτῶν θὰ ἐτίθετο terga.

7. consilio] = dolo. Μετεχειρίσθη τέχνασμα, καθότι ἀριθμητικῶς ἦτο κατώτερος ἰδὲ 10, 4: superabatur. arma] = exercitum. Ἡ λέξις ἐτέθη ἐπιτηδὲς πρὸς δῆλωσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ ὅχι μόνον εἰς ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολεμικὴν παρασκευήν. alias] ἐπίρρ. pedestribus] = terrestribus. Ταῦτα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς classarios ἰδὲ 10, 5. prudentiā] ἀφαιρ.

Κεφάλαιον 12.

1. dum geruntur] ἐν ᾧ χρόνῳ ἐπράττοντο. accidit] πρkm. legati] ἀναμφιβόλως οὐχὶ οἱ πρέσβεις τοῦ Προυσίου, ἀλλὰ οἱ πρέσβεις τοῦ Εὐμένους ἐλθόντες εἰς Ῥώμην ἔπεισαν τὴν Σύγκλητον νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ἀννίβα. Romae] ἐν Ῥώμῃ. apud] εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ... consularem] = qui consul fuerat. ibi] = in cena. mentione factā] μετοχὴ ἀπόλυτος = μνείας γενομένης. cum] = Hannibalem. in Prusiae regno] τοῦτο ἐγνώριζεν ἡ Σύγκλητος.

2. qui... existimarent] = cum ii (ἐπειδὴ...). Οἱ πρέσβεις, κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, εἶχον σταλῇ μὲ ἄλλον σκοπόν. Hannibale vivo] ἀφαιρ. ἀπόλ. se] (αἰτιατ. πληθ.) ὑποκείμε. τοῦ futuros (esse). sine insidiis] ἄνευ (ἐκτὸς) ἐπιβουλῆς, ἀσφαλεῖς. Οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα γέροντα καὶ ἐξόριστον, ἐφοβοῦντο ὡς τὸ πῦρ. qui]

qui p p e qui διότι οὗτοι. inimicissimum suum] τὸν ἐχυτῶν ἔχθιστον, τὸν μεγαλύτερον ἐχθρῶν τῶν Ῥωμαίων. secum] παρ' ἐαυτοῦ (τῷ Προυσίᾳ). Ἡ se ἀναφέρεται εἰς τὸ προσεχές ὑποκείμενον, ἥτοι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ haberet. sibi que] = sed Romanis. Tò que = ἀλλά. dederet] ἐξαρθῆται ἐκ τοῦ νοουμένου ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγούμενῳ ne = utque sibi (= legatis ἢ patribus conscriptis) eum dederet.

3. negare] ἀπολύτως = νὰ δώσῃ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. illud] μόνον τοῦτο, δηλ. ne... postularent. recusavit] κατ' ἄλλους ὁμοίως, ὅπερ ἀπίθانون, μάτην ἱκετευτικῶς παρεκάλεσε. id] ὑποκ. τοῦ fieri (= ut fieret). a se] ποιητ. αἶτ. = a Prusia· πρβλ. κατ. a rege. quod] ὅπερ. esset] (κατὰ τὴν γνώμην του) ἦτο. ipsi] = legat i. comprehenderent] ὑποκ. προτρεπτικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς προστακτ. τοῦ εὐθέως λόγου. Ὁ εὐθέως λόγος : comprehendite, si potestis. inventuros] (ἐνν. e s s e). Tò ὑποκείμεν. eos ἢ (illos). Tò locum... inventuros ἐξαρθῆται ἐκ τοῦ νοουμένου dixit. Ὁ Προυσίᾳς ὑπῆρξε ταυτοχρόνως δειλὸς καὶ ὑποκριτής. in castello] τοῦτο ὀνομάζετο Αἰβύσσα. muneri] ὡς δῶρον· ἰδὲ 10, 6 : praemio. exitus] αἶτ. πληθουντ. Φέρεται ὅτι εἶχεν ἐπτα ὑπογείους ἐξόδους. haberet] ὑποκείμεν. Hannibal. usu] ἀφαίρ. (ἢ δοτ. ἀντὶ usui)· ἰδ. Αἰξιλ. λ. usus.

4. cum] σύνδ. χρόν. ab ianua] συνάπτεται μὲ τὸ prospiciens. plures praeter consuetudinem] πλείονας τοῦ συνήθους, ἀσυνήθως, ἐκτάκτως. qui] = e t i s, t u n e i s (δηλ. Hannibal). ei] δηλ. p u e r o. sibi] = Hannibali. num] εἰσάγει πληρίαν ἐρώτησιν = ἄρα γε, ἐάν.

5. cum... renuntiasset... ostendisset...] ἀροῦ... (τὶ εἶχεν ἴδει quid vidisset). occupatos] ἐνν. e s s e. sensit] ὑποκ. Hannibal. factum] ἐνν. e s s e. s e] ὑποκ. τοῦ peti. Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ, διότι τονίζεται. neque... esse retinendam] καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν αὐτὸς νὰ... (καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ...). quam] = hanc a u t e m (ἐνν. vitam). alieno] = aliorum. virtutum] τῶν ἡρωικῶν ἔργων. Ὁ πληθουντ. ἐτέθη, διότι νοοῦνται διάφοροι περιστάσεις, καθ' ὅς ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη. secum] μεθ' ἐαυτοῦ. Λέγεται ὅτι τὸ δηλητήριον ἔφε-
ρεν ἐντὸς τοῦ δακτυλίου του. consuērat] = consueverat] = ἰδ. consuesco.

Κεφάλαιον 13.

1. variisque] τὸ -que = καὶ μάλιστα. adquevit] δηλ. morte « εὐφρημισμός, πρβλ. καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνεπαύθη, δηλ. ἀπέθανε). sep-

tuagesimo] κατὰ προσέγγισιν, διότι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 2, 3 καὶ Hm 3, 1) λεγόμενα, ἀπέθανεν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. mortuum] ἔνν. e u m esse... in annali suo] ἔνν. libro. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ ἔτος 47 π.Χ. καὶ περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥώμης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (ιδὲ β. Ἀττικοῦ 18,1. 2). scriptum] ιδὲ 8, 2.

2. atque] ἐπιπροσθέτως, καὶ μάλιστα. tantus] τὸ tantus μετὰ τὸ hic ἐρμηνεύεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μέγας. districtus] εἰ καὶ ἦτο... καίπερ ὢν. nonnihil] ἀρκετὰ πολὺ. temporis] γεν. διαίρετικῇ. litteris] (δοτ.) εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν συγγραφικὴν. sunt] ὑπάρχουν. confecti] = s c r i p t i. in eis] μεταξὺ τούτων. ad Rhodios] ἔνν. liber.

3. huius]=Hannibalis. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ belli gesta (= res gestas). memoriae] δοτικῇ. ex eis] ἐκ τούτων. duo] (κυρίως) δύο. simul] ἔνν. e u m H a n n i b a l e. fortuna] ἡ εὐτυχία. doctore] κατηγορ.

4.

Κ Α Τ Ω Ν

Κεφάλαιον 1.

1. M. Cato] 234 - 149 π.Χ. ortus municipio Tusculo]=ortus ἢ oriundus (a) Tusculo καταγόμενος ἐκ Τούσκλου, Τουσκουλανὸς τὴν πατρίδα. adolescentulus] νεώτατος (ὢν). in Sabinis] =in finibus Sabinorum ἢ in agro Sabino. quod] διότι. in consulatu] ιδὲ καὶ 11,4 : in concursu. censurāque] = et in censurā. ut] ὥσπερ. in foro] τὸ-que ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν =et in foro πρβλ. Ἄνν. 3, 4: Italiamque. esse]=versari νὰ εἶναι, νὰ διατρίβῃ (ἀσχοῦμενος εἰς τὴν δικανικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν).

2. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος (ιδὲ Ἀμίκ. 3, 1) εἰς τὸ νοούμενον cum esset (= ὢν). decem septemque] septendecim. Ἡ ἡλικία αὕτη ἦτο νόμιμος διὰ τὴν ἑναρξιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. consulibus] ἀφαιρ. ἀπόλ.=ὑπάτων (ὄντων)... ut] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὥς. magni] μεγάλως. apud Senam] ἡ μάχη παρὰ τὴν Σή-νην εἶναι γνωστότερα ὥς μάχη τοῦ Μεταύρου (207 π.Χ.).

3. P. Africano] οὗτος τότε δὲν εἶχεν ἀκόμη λάβει τὴν ἐπωνυμίαν

τοῦ Ἀφρικανοῦ. consuli] κυρίως ἀνθυπάτω μετὰ ὑπατικῆς ἐξουσίας (204 π.Χ.). cum quo) = quocum, cum e o t a m e n. pro] ἀναλόγως πρὸς. perpetuā... vitā] ἀρκιρ. χρόν. dissensit] ὡς λόγος τῆς διαφωνίας φέρεται ὅτι ὁ Κάτων ἐθιμάριζε τὸν Φάβιον Μάξιμον, ὃν ὁ Σκιπίων δὲν ἠγάπα, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει οὗτος νὰ μειώσῃ τὴν δόξαν. plebei] (γεν. τοῦ plebes) ἀντὶ plebis (οὗ ἡ ὄνομ. plebs). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχον δύο aediles curules καὶ δύο aediles plebei (γεν. ἢ [κατὰ συνήθειαν τοῦ plebei] plebi).

4. praetor] ὡς στρατηγός, στρατηγός (ὢν). ex qua] σύνδεσον μετὰ deduxerat (ἐνν. R o m a m). quod] αἰτιατ. Ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα. minoris] ἡ ἄριζις τοῦ Ἑννίου εἰς τὴν Ῥώμην ὠφείλετο μᾶλλον εἰς τὴν τύχην ἢ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κάτωνος πρὸς τὴν πόλιν, ἣν καὶ περιεφρόνει. Ὁ Ἑννίος ἔγινεν αἰτία νὰ ἀγαπήσουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ γράμματα καὶ τὸ ὠράριον. quam] ἢ. amplissimum] ἡ λέξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν θριαμβίων. Sardiniensem] Ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς Σαρδηνίας συνετελέσθη τῷ 238 π.Χ.

Κεφάλαιον 2.

1. sorte] ἰδ. 1, 3. Τοῦτο συνέβη διαρκούντος τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου. provinciam] ὡς ἐπαρχίαν. nactus] = potsquam nactus est. Τοῦτο ἔγινε διαρκούσης τῆς ὑπατείας αὐτοῦ (ἰδὲ καὶ 2, 2 : consulatu peracto). ex] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς ἀπορρέει τι.

2. cum] σύνδεσμος αἰτιολογ. diutius] μακρότερον χρόνον (ἢ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε). cuius] ἀναφέρεται εἰς τὸ consulatu καὶ εἰς τὸ quaestor. ipse] αὐτὸς οὗτος. neque] = s e d n o n (ἀλλὰ δέν). per senatum] = κωλυούσης τῆς Συγκλήτου, ἥτις κατὰ κανόνα ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπαρχιών. cum quidem] εἰ καὶ μάλιστα, (εἰ καὶ ἀληθῶς). quod] τὸ quod αἰτιολογεῖ τὸ neque efficere potuit. qua ex re] δι' ὅ. privatus] κατηγορούμενον· ἀντὶ δηλ. νὰ μεταβῇ ὡς ἀνθύπατος νὰ διοικήσῃ ἐπαρχίαν. potentiā... iure] ἀρκιρ. ὄργαν. in urbe] κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λέξεως urbs ἐδηλοῦτο ἡ Ῥώμη.

3. censor] ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμητοῦ, ἡ τιμητεία, ἐτάσσεται ἱεραρχικῶς μετὰ τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν στρατηγίαν, ἀλλὰ μετὰ τὸν χρόνον ἀπέβη τὸ

τιμωτάτων τῶν ἀξιωματῶν τῆς ἐλευθέρας πολιτείας (τ. ἔ. τῆς προαυτοκρατορικῆς 'Ρώμης). *severe praeuit*] ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία *Censorius*: ἰδὲ 1, 1. *in... nobiles*] ἐξεδίωξέ τινας τούτων ἐκ τῆς Συγκλήτου. *novas*] ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη τάξις κακῶς ἀπεδέχθη τὰ κολαστικά τῆς τρυφῆς μέτρα, τούναντίον ὁ λαὸς ἐπεδοκίμασε ταῦτα καὶ ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντα μὲ ὥραϊαν ἐπιγραφὴν. *in*] ἐναντίον. *animadverit*] ἡ ἐπιτίμησις τῶν τιμητῶν ἐλέγετο *animadversio* ἢ *nota censoria*. *quā re*] ἵνα (ἀντὶ quibus rebus) = *ut eā re*. *luxuria*] αὕτη εἶχεν αἰτίαν τὸν εἰσερέουσιν εἰς 'Ρώμην πλοῦτον ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων.

4. *circiter annos octoginta*] ὁ Κάτων ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Τὸ λεγόμενον ἐναυθῶν εἶναι πως ὑπερβολικὸν καὶ πρέπει νὰ νοηθῇ διὰ χρονικὴν περίοδον μόνον τοῦ δημοσίου βίου αὐτοῦ. *ad extremam aetatem*] εἰς βαθύτατον γῆρας κατηγόρησε τὸν Γάλβαν. *a multis*] ποιητ. αἰτίον λέγεται ὅτι 44κις (ἢ κατ' ἄλλους 50κις) ἐνήχθη καὶ τοσόκις ἠθωφόθη. *non modo nullum... sed*] οὐ μόνον οὐδεμίαν... ἀλλὰ τούναντίον.

Κεφάλαιον 3.

1. *in omnibus rebus*] ἐν παντί, εἰς ὅλα. *singulari industriā*] ἀφαίρ. ἰδιότητος. *et-et-et-et-et*] πολυσύνδετον. Δύναται νὰ μεταφρασθῇ μόνον τὸ τελευταῖον *et. agricola*] ἔγραψε μάλιστα ἐξ ἐλληνικῶν πηγῶν καὶ σύγγραμμα γεωπονικὸν *de re rustica* ἢ *de agri cultura* (περὶ γεωργίας), ὑπερ μόνον ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κάτωνος σφίζεται ἀκέραιον καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον περὶ λατινικὸν ἔργον. *peritus iurisconsultus*] = *iuris peritissimus*. Διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ. *imperator*] στρατηγός. Ὁ Κάτων ὑπάτος ὢν ἐνυρίευσεν μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ συνώδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ἀντιόχου τὸν ὑπάτον Γλαβρίωνα, φανείς εἰς αὐτὸν χρησιμώτατος (ἰδὲ καὶ Hn 8,3 : Thermopylis). *probabilis orator*] ὁ Κάτων διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἦτο ῥήτωρ δόκιμος, ἄξιος ἐκτιμήσεως. *cupidissimus litterarum*] (γενικὴ ἀντικειμεν.) = ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων.

2. *senior*] ἀρχετὰ γέρον, γέρον πως. Ὁ Κάτων πολὺ ἀργὰ ἔλαβεν εἰς χεῖρας βιβλίον, καθότι ἐθεώρει τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἦθη. *possit*] ἀντὶ *posset*. Ἐδῶ ὁ ἐνεστώτης τῆς

υποτακτικῆς, διότι ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης προτάσεως θεωρεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔγραψεν ὁ Νέπωρ. Ὡς υποκείμενον τοῦ *possit* πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις *quod...—de Graecis, de Italicis*] ἐπέχουν θέσιν γεν. διαρετικῆς εἰς τὸ νοούμενον οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας (π.χ. *id ἢ aliquid ἢ quiddam*) *quod ei fuerit incognitum = quod ille non investigaverit et scierit*, ὅπερ ἐκεῖνος δὲν ἠρεύνησε καὶ ἔμαθε. Τίθεται ὑποτακτικὴ (*fuerit*), διότι ἐξαρχαῖται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς (*possit*).

3. *orationes*] ἐδημοσίευσε πλείστους, περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα λόγους ῥητορικοὺς, ἔνεκα τῆς μακροῦς καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ δράσεως, ἐπίσης ἐξεφώνησε πολιτικοὺς καὶ δικανικοὺς λόγους, ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα σφύζονται. *historias*] ἱστορικὸν ἔργον (ἐπιγραφόμενον *Origines*). *sunt*] ὑπάρχουν. *primus*] ἔνν. *liber*. *unde orta sit*] τὰς «Κτίσεις». *omnes*] δηλ. *libros*. *Origines*] «Ἀρχάς». Ἐκλήθησαν οὕτω, εἴτε διότι περιέγραψε τὰς κτίσεις, ἦτοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἱδρυσιν πλείστων Ἰταλικῶν πόλεων (βιβλ. II. III.), εἴτε διότι ἀπ' ἀρχῆς (*ab origine*) ἐπραγματεύθη τὴν πάτριον ἱστορίαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο οὐ μόνον τὸ ἀρχαιότερον λατινικὸν ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἄξιον λόγου δημιούργημα τῆς ῥωμαϊκῆς πεζογραφίας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν σφύζεται. *est*] ὑπάρχει, περιέχεται, περιλαμβάνεται.

4. *reliqua bella*] τοὺς πολέμους τοὺς μετὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. *diripuit*] οὕτως, καίπερ ἐγγυηθεὶς (τῷ 150 π.Χ.) τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς 30.000 Λυσιτανῶν, ὅπως πεισθοῦν νὰ παραδοθοῦν, διέταξεν, ἀτίμως φερόμενος, τοὺς μὲν τούτων νὰ σφάζουν, τοὺς δὲ νὰ πωλήσουν. Κατηργηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἠθωφώθη, ὅπερ ἦτο νέα ἀτιμία. *atque*] καὶ δὴ. *non nominavit*] ὁ Νέπωρ ἐμνημόνευσε τοὺς ἑκάστοτε εἰς τὰς ἐπαρχίας πεμπομένους ἄρχοντας μόνον διὰ τῶν δηλωτικῶν τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀρχόντων λέξεων (π.χ. *consul*, *praetor* κ.τ.τ.). *res*] αἰτ. πληθ. τὰ γεγονότα. *in eisdem*] δηλ. *libris*. *viderentur*] (πληγία ἐρώτησις εἰς τὸ *exposuit*) ἀναφέρεται εἰς πᾶν ὃ τι ἦτο ἀξιολόγον (π.χ. τόποι, μνημεῖα, κτλ.). *admiranda*] ἄξια θαυμασμοῦ. Διηγεῖται π.χ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶς παχέων χοίρων τῶν Ἰνσούβρων τῆς *Gallia cisalpina*, περὶ ὄρους ἐξ ἄλλας ἐν Ἰσπανίᾳ κ.τ.τ. *in quibus*] ἐνν. *libris*.

5.

ΑΤΤΙΚΟΣ

Κεφάλαιον 1.

1. ab] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν ἀπωτέραν καταγωγὴν. Ἰσχυρίζονται ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Pompos, υἱὸν τοῦ Νομά. perpetuo] συνάπτεται μὲ τὸ obtinuit. equestrem] ἵππικόν. Καὶ ὅμως ἡδύνατο νὰ γίνῃ συγκλητικός, ἐὰν ἤθελε προηγουμένως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρχὰς δημοσίας.

2. usus] ἰδὲ Ἀνν. 13,3 τέλ. ut tum erant tempora] ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του. filium erudit] δηλ. erudiendum cura-vit (= ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ).

3. erat in puero] εἰς τὸν νεανίαν ἦτο, εἶχεν ὁ νεανίας. quae tra-debantur] (ἀντικείμεν. τοῦ acciperet καὶ pronuntiaret) = πᾶν τὸ παραδιδόμενον, διδασκόμενον. suavitas oris (ὀνομαστ. os) atque vocis] τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Ἀμφότερα εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν (excellenter pronuntiare). clari-us... quam... possent] = λαμπρότερον ἢ ὅσον (θα) ἡδύνατο νὰ ὑποφέρωσι...

4. quo] ἀντὶ quorum. filius] δηλαδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ὀνομαστοῦ στρα-τηγοῦ Γαίου Μαρίου. quos] = καὶ ὅμως τούτους. devinxit] ἐνν: sibi. fuerit] ὑπῆρξε.

Κεφάλαιον 2.

1. pater] ἦτο τραπεζίτης. decessit] ἐνν. de vitā. adolescentu-lus] νεανίας (23 ἐτῶν). plebei tribunus] (ὢν) δῆμαρχος. Περὶ τοῦ plebei ἰδ. Κάτων. 1,3. namque] αἰτιολογεῖ τὸ affinitatem.

2. [interfecto Sulpicio] μετοχὴ ἀπόλυτος χρόν. = μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σ. vivendi] facultatem vivendi. quin] = χωρὶς νά. . dissocia-tis animis] μετοχὴ ἀπόλυτος αἰτιολογική, ἐπειδὴ... cum] χρόν. ἐν ᾧ. studiis] δοτ. εἰς τὸ obsequendi. Athenas] εἰς Ἀθῆνας. Αὐταὶ εἶχον ἤδη περιέλθει διὰ τοῦ Σύλλα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐκεῖ διατρίψας ἀπὸ τοῦ 86 - 65 προσέλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀττικός. iuvit] ἡ ὑποστή-ριξις ἐν τούτοις ἔγινε διὰ τὴν πρὸ τῆς εἰς Ἀθῆνας ἀφίξεως αὐτοῦ. adolescentem Marium] τὸν νέον Μάριον. hostem iudicatum] ἐνν. patriae. Παράθεσις μὲ ἐνδοτικὴν σχημασίαν. cuius] οὗ = διότι τούτου. fugam] τὴν φυγὴν (ἐνεκα τῆς προγραφῆς αὐτοῦ). pecuniā] ἀφαίρ. τοῦ ὀργάνου.

3. aliquod] τὸ aliquod μετὰ τὸ ne εἶναι ἐντονώτερον τοῦ quod. eodem] εἰς τὰς Ἀθήνας (ἀλλὰ καὶ ἀλλοχρῶ, π.χ. εἰς τὴν Ἡπειρον). hic] ἐν ταῦθα. ita..., ut... esset] οὕτως... ὥστε νὰ εἶναι.

4. adolescentulo] οὖσ. opibus... inopiam (λογοπαίγνιον)] διὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ τὴν ἀχρηματίαν τῶν Ἀθηναίων. cum] = ὁσάκις, ἐάν. eius] δηλ. versurae faciendae. se interposuit] παρενεβλήθη. atque ita] καὶ οὕτως. acceperit] (πρkm. ὑποτ.) ἐδέχθη. quam dictum esset] ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν τῆς ἐγκλίσεως καὶ διότι δηλοῦν ἀόριστόν τι = ἡ ὅσον (ἐκάστοτε) ὥριζετο ἡ ἀπόδοσις τοῦ δανείου. passus sit] παρεδέχθη, ὑπέμεινε. debere] ὀφείλειν, ὀφειλέτας εἶναι. Συμπλήρωσον eos, δηλ. Athenienses, διότι ἐβοήθει ἐξ ἰδίων χρηματικῶν μέσων.

5. indulgendo] ἀφαιρ. γερουνδίου πρὸς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου = indulgentiā suā. neque] ἐνν. patiebatur. multiplicandis usuris] = multiplicando (ἀφαιρ. ὀργ.) usuras διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τόκων. Ὁ κανονικὸς τόκος ἦτο τότε 1% τὸν μῆνα (ἦτοι 12% ἐτησίως).]

6. aliā] σύναψον μὲ τὸ liberalitate. singulis] εἰς ἑκάστον. seni ἀντὶ sex ἑξ. Athenis] (ἀφαιρ. τοπ.) ἐν Ἀθήναις.

Κεφάλαιον 3.

1. hic] ἐν ταῖς Ἀθήναις. gerebat] ὑποκείμε. Atticus. communis... par] ἐνν. esse. quo] = e o i g i t u r. honores quos possunt] ἐπέθη ὑποτακτική, διότι δηλοῦται σκέψεις ἀλλοτριὰ (ἐδῶ τῶν Ἀθηναίων) = πάσας τὰς δυνατὰς τιμὰς.

2. affuit] δηλ. A t h e n i s. ne] ἐξαχρᾶται ἐκ τοῦ ῥήμ. restitit (resisto). ne... qua] = aliqua. sibi] δοτ. ἡθική. absens] ἀφου ἄνεχώρησε, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. aliquot] δηλ. effigies, statu a s. ipsi] = Attico. Phidiae] (δοτ.) πῶον Φειδίαν ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ἄγνωστον. Ἴσως πρόκειται περὶ Ἀθηναίου τινός, ὅστις θὰ εἶχε καὶ οὗτος εὐεργετήσει τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. locis] ἀφαιρ. τοπική. posuerunt] ὑποκείμε. Athenienses. hunc] τὸν Φειδίαν.

3. illud] ὑποκείμε. τοῦ ὑπονοουμένου est ἡ fuit. quod natus est] ἐπεξηγήσεις τοῦ illud. quod] ὅτι δηλ. in ea... urbe] = in tali urbe (δηλ. Romae ἐν τῇ Ῥώμῃ). in qua esset] = tali ut in eā...esset = ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐν ᾗ ἤδρευεν ἡ παγκόσμιος ἐξουσία. orbis terrarum]

ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ imperii, ὅπερ πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ domicilium. eandem] δηλ. urbem. Ἀντικείμεν. τοῦ haberet. patriam... et domum] κατηγορ. Ἡ ἐν Ἀθήναις διαμονή του ὑπῆρξε τυχαία καὶ προσωρινή, διὰ τοῦτο ὁ Ἀττικὸς παρέμεινε Ῥωμαῖος πολίτης. hoc... quod] hoc (ἐνν. est ἢ fuit) specimen prudentiae ὅτι δηλ. contulisset] ἰδ. confere. doctrinā] ἀφαιρ. Τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τὸ naturā ἰδὲ 17, 3. omnes] ἢ omnibus (δοτ.). unus] (πλεοναστική ἐπίτασις τοῦ ὑπερθετικοῦ carissimus) = μόνος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον. ei] (= civitati Atheniensium) δοτ. εἰς τὸ carissimus ἰδὲ καὶ 2, 3 : carissimus.

Κεφάλαιον 4.

5. tranquillatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.), ἀφοῦ... consuli-
bus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων ὄντων. desiderii] (γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ
dolorem) = τὴν λύπην τοῦ μέλλοντος πόνου των ἐκ τῆς ἀπουσίας
αὐτοῦ.

Κεφάλαιον 5.

1. naturā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cuius] = sed eius ἀλλὰ τοῦ-
του. ut] Ἡ σὺντ. : ut benivolentiam huius, quem nemo ferre
posset (ἡδύνατο) ad summam senectutem (δηλ. Caecilii) sine of-
fensione (ἐνν. huius γεν. ἀντικ.) retinuerit (διετήρησε). quem
(= etsi eum). posset] ἐτέθη ὑποτακτ., διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης
ὑποτακτ. (retinuerit). quo facto] καὶ διὰ τοῦτο. tulit] ὑποκ. Atticus.

2. *testamento] ἀφαιρ. ὀργαν. adoptavit] ἔκτοτε (ἀπὸ τοῦ 58
π.Χ.) ὀνομάζεται Q. Caecilius Q. f. Pomponius Atticus. dodrante
— sestertium] ἰδ. Λεξιλ. soror Attici] = Pomponia.

3. Q. Tullio Ciceroni] μὲ τὸν ἀδελφὸν δηλ. τοῦ ῥήτορος. easque]
(= καὶ μάλιστα) κατὰ λέξιν = καὶ τοῦτον τὸν γάμον. conciliārat] =
conciliaverat. cum quo] ἀντὶ quocum. etiam] ἔτι, ἀκόμῃ. ut] =
ita ut εἰς τρόπον ὥστε. iudicari] (ἀπροσώπως) = νὰ κρίνῃ (νὰ ἰδῇ)
τις. possit] ἐνεστώς, διότι τὸ λεγόμενον ἔσχε καὶ ὅτε ἔγραψεν ὁ
συγγραφεύς.

4. utebatur intime Q. Hortensio] ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ...

autem] δέ, (πρὸς τούτοις). iis temporibus] δηλ. ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ. intellegi] (ἀπροσ.) = νὰ κατανόηθῃ, νὰ κατανόησῃ τις. inter quos] δηλ. inter eos, inter quos μετὰ τὸ ἐκείνων ἐν οἷς ὑπῆρχε τὸ-
σον μέγας ἀνταγωνισμὸς δόξης. essetque] = atque (ut) esset (ὑποκ.
εἶναι ὁ Ἀττικὸς). talium] τοιούτων, οὕτω μεγάλων. copula] κατηγόρ.

Κεφάλαιον 6.

1. in re publicā] εἰς τὸν δημόσιον βίον. optimarum partium] = optimatum (τῆς συντηρητικῆς συγκλητικῆς μερίδος). neque tamen] = χωρὶς ἐν τούτοις τὰ... quod] διότι. Ἡ σύντ.: quod existimabat eos, qui se dedissent his (δηλ. civilibus fluctibus) esse non magis in sua potestate quam qui iactarentur maritimis (δηλ. fluctibus). Τολμηρὰ μετὰφορὰ ἀλλὰ συνήθης. in suā potestate] κύριοι ἐκυτῶν, εἰς κατὰστασιν νὰ πράττουν ὅ τι θέλουν.

2. cum] εἰ καὶ (= quamvis). capi...geri] = ἀπόκτησις... δια-
χείρισις. more maiorum] ἐντίμως (ὡς οἱ παλαιότεροι), ἄνευ δηλ. τε-
χνασμάτων καὶ δωροδοκιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν πρὸς δια-
φθορὰν τοῦ φρονήματος τῶν ἐκλογέων καὶ ἀγορὰν τῆς ψήφου των. quod...
possent] (ὑποκ. honores). Ἡ ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῖ τὸ ὑποκειμε-
νικόν. conservatis legibus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = ἄνευ τῆς παραβάσεως
τῶν νόμων, μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. in largitionibus] (ὁ
προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει καὶ εἰς τὸ neque peti more maiorum] = ἐν
μέσφ... ἀφειδῶν δεκασμῶν... tam] ἐπιτείνει τὸ effusi. e re] πρὸς ὄφε-
λος τῆς πολιτείας... Τὸ res ἐνταῦθα δηλοῖ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους.
corruptis moribus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος (αἰτιολογικὴ).

3. prae - manceps] ὁ μισθωτὴς ἢ ἐργολάβος (manceps)
ὥφειλε νὰ καταβάλλῃ χρηματικὴν τιμὰ ἐγγύησιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ παρά-
σχῃ ἀξιώχρεων ἐγγυητὴν (prae).

4. praefecturas] ἐπαρχιακὰς διοικήσεις (προσενεχθεῖσας παρ' ὑπά-
των καὶ πραιτόρων). Τὰ διοικητικὰ τάγματα λίαν προσοδοφόρα ὑπουρ-
γήματα ἦσαν κατώτερα τῆς legatio καὶ τῆς quaestura. sic accepit
ut... sit secutus] οὕτως ἐδέχθη, ὥστε οὐδένα ἠκολούθησε... (τυπι-
κῶς μόνον ἐδέχθη, οὐχὶ ἐνεργῶς ἐδέχθη). honore] ἀφαιρ. εἰς τὸ con-
tentus. qui ne quidem] ἀναφ. συμπερασμ. = ὅστις ὑπῆρξε τοιοῦτος,
ὥστε οὐδέ... ἠθέλησε. Cicerone]. Ὁ Κόνιντος Κικέρων (ἰδὲ 5, 3)

ἐχρημάτισεν ἐπὶ τριετίαν 61 - 59 π.Χ. διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας. cum] ἂν καὶ (ἡδύνατο). cum] ἀποφ. (ἡρνήθη).

5. qua in re] = in quo διότι ἐν τούτῳ, διότι πράττων οὕτω. Ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὴν § 4. cum] αἰτιολ. criminum] αἰτιάσεων (δυναμένων νὰ παρὰσχουν λαβὴν κατηγορίας). Ὁ Κόιντος Κικέρων π.χ. ἠπειλήθη κατ' ἀρχὴν διὰ παράνομον ἀργυρολογίαν. quo fiebat ut] τούτου ἕνεκα. cum] αἰτιολ. officio] δοτ. non timori] οὐχὶ εἰς φόβον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του. spei] εἰς ἐλπίδα καλυτέρως σταδιοδρομίας ἢ κερδῶν μεγαλυτέρων. tribui] ὅτι ἀπεδίδοτο, ἐγίνετο, ὠφείλετο.

Τὰ Κεφ. 7 - 12 παραλείπονται.

Κεφάλαιον 13.

1. neque vero... minus... quam] ἀλλὰ δέν... ὀλιγώτερον... ὅσον. pater familiās] = pater familiae. Τὸ familias εἶναι ἀρχαϊκὸς τύπος τῆς γεν. τοῦ ἐνικοῦ. cum] ἂν καὶ (=quamvis). illo] β' ὅρος συγκρ. =quam ille. neque tamen non] καὶ ἐν τοσούτῳ (μ' ὅλα ταῦτα). Τὸ neque non ἀντὶ τοῦ et δηλοῦ ἰσχυρότερον τὴν κατάρκυσιν. bene habilitavit] εὐμαρῶς κατόφικησε (εἶχεν ὥραϊο σπιτί).

2. ab avunculo] ἰδὲ 5, 1 καὶ 2. cuius] = eius a u t e m τούτου δέ. aedificio—silvā] (ἀφαιρ.) σύναψον πρὸ τὸ constabat. tectum] τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου = domus. salis—sumptūs] γεν. διαίρ. si quid] = si aliquid. coactus est] συμπλήρωσον c o m m u t a r e.

3. usus est familiā... optimā] (ἀφαιρ.) ἔσχεν οἰκογένειαν... ἀρίστην. Τὸ ἔχειν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ δούλους ὥραϊους (προβλ. κατωτ. forma) ἐθεωρεῖτο τότε ζήτημα πολυτελείας. utilitate—formā] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. si formā] συμπλ. i u d i c a n d u m e s t. in eā] = in Attici familiā. anagnostae et librarii] προσδιορισμὸς τοῦ pueri (δούλοι). qui non... posset] = talis ut non... posset τοιοῦτος, ὥστε νὰ μή... utrumque horum] δηλ. ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν. artifices] ἐνν. in eā erant.

4. horum] γεν. διαίρ. domi] εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀττικοῦ. natum] γνωστὸν εἶναι ὅτι ὡς δούλοι ἐθεωροῦντο καὶ τὰ τέκνα τῶν δούλων. concupiscere] ὑποκ. τοῦ debet duci. quod] = id quod (ἀντικείμεν. τοῦ concup.). a plurimis] συμπληρ. fieri τ.ἔ. concupisci. videas] ὑποτακτ. δυνητική. Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' ἐν. πρόσωπον = videre aliquis potest δύναιται τις νὰ ἴδῃ. continentis] = proprium (=ἴδιον) continentis (=ἐγκρατοῦς). industriā] ἀφαιρ.

pretio] (ἀφαιρ.) δι' ἀγορᾶς, διὰ χρημάτων. parare] συμπλ. aliquid. non mediocris] = magnae. est diligentiae] τὸ ἐστὶ κατὰ ἐλλειπτικῶς ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος ἀντὶ ἐστὶ signum (σημεῖον) diligentiae = προδίδει οἰκονομίαν.

5. elegans — magnificus — splendidus — sumptuosus] συμπλήρωσον erat.

6. nec praeteribo] σύναψον πρὸς τὸ εἰς τὸ τέλος εὐρισκόμενον solitum (ἐνν. esse), τὸ ὁποῖον ἐπέχει θέσιν ἀντικειμένου = ὅτι συνήθως ἐδαπάνη. quamquam] μὲ ὑποτακτικὴν δὲν εἶναι κλασσικόν. visum iri] σπάνιος τύπος. putem] ὑποτακτ. δυνητικὴ = putare possum. cum] μολονότι. lautus] = splendidus. domum suam] εἰς τὸν οἶκόν του. terna milia] ἐνν. sestertium = 3000 σηστερτίων (ιδ. Λεξιλόγ.). expensum ferre] ἡ λέξις expensum μένει ἀμετάβλητος (ιδ. Λεξιλόγ. λ. expendo). sumptui] δοτ. τοῦ σκοποῦ (τοῦ προορισμοῦ).

7. hoc] (οὐσιαστικῶς) = τὸ γεγονός τοῦτο. auditum] ἐξ ἀκοῆς, ἐκ φήμης. cognitum] ἐξ ἰδίως ἀντιλήψεως (ιδ. Λεξιλ. cognosco). praedicamus — interfuimus] ἀντὶ α' ἐν. προσ. familiaritatem] δηλ. cum eo (= Attico). rebus] πτώσ. δοτικ. (ὑποθέσεις).

Κεφάλαιον 14.

1. acroāma] εἶδος συστοίχου ἀντικειμ. εἰς τὸ audivit. Εἰς τὸ προκείμενον χωρίον πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀναγνωστών, ὡς δηλοῦν τὸ ἐπόμενον quam anagnosten = praeter anagnosten. nos quidem] = ego quidem ἐγὼ τοῦλάχιστον. aliqua] οὐχὶ ullā, διότι τὸ non umquam sine ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ semper cum. apud eum] παρ' αὐτῷ (σπίτι του). cenatum est] (ἀπρόσ.) = ἐδέλπησαν. animo] ἀφαιρ. διὰ τοῦ πνεύματος, πνευματικῶς.

2. eos... quorum] = tales ut eorum. abhorrerent] ὑποτακτικὴ, διότι ἡ πρότασις ἔχει ἀποτελεσματικὴν σημασίαν. a suis] συμπλήρωσον διὰ τοῦ moribus. cum] εἰ καὶ (= quamvis). accessio] τοῦτο συνέβη ἕνεκα τῆς κληρονομίας. tantā] ἀφαιρ. ut se gesserit — vixerit — steterit] μετάρρῃσον δι' ἀορίστων = ὥστε... — in sestertio viciens] = in viciens centenis milibus sestertium ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... 2.000.000 σηστερτίων. in sestertio centiens] = in centenis milibus sestertium = 10.000.000 σηστερτίων. quam... instituerat] = solito, τοῦ συνήθους. fastigio] ἀφαιρετικῇ.

in utraque fortunā] καὶ ὅτε δηλαδὴ εἶχε 2.000.000 καὶ ὅτε εἶχε 10.000.000 σηστερίων.

3. hortos] μεγάλους κήπους (πάρκα) καὶ πολυτελεῖς ἐξοχικάς οἰκίας ἐφιλοδόξουν νὰ ἔχωσιν οἱ πλούσιοι Ῥωμαῖοι. aut] (ἐνταῦθα =) καὶ. eius.] = Attici. omnis] σύναψον πρὸς τὸ reditū. urbanis] δηλ. τῆς Ῥώμης. possessionibus] δηλ. οἰκίαι, καταστήματα (tabernae), ἐργαστήρια, ἅτινα οὗτος ἐξεμίσθου. Ὁ Ἀττικὸς ἀπέκτησεν ὡσαύτως ἀξιόλογα προσοδοφόρα κτήματα εἰς τὴν Ἠπειρον (πρβλ. in Epiroticis) πλησίον τῆς Χαονικῆς πόλεως Βουθρωτοῦ ἐπὶ τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ (τῷ 70 περίπου ἢ 69 π.Χ.), ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, καθὼς καὶ εἰς τὰ Σύβοτα. eum] τὸν Ἀττικὸν σύναψον πρὸς τὸ solitum (ἐνν. esse). usum... pecuniae] ἀντικ. τοῦ metiri. non magnitudine sed ratione] οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ὀρθοῦ μέτρου (τῆς καλῆς χρήσεως). Ἐκ τῆς διεξοδικότητος τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Ἀττικοῦ δύνανται τις νὰ συμπεράνῃ πόσον ἐσπάνιζεν ἡ ιδιότης αὐτῇ εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κεφάλαιον 15.

1. pati] ἐνν. in alio. itaque] = et ita καὶ οὕτω. difficile intellectu] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. quidquid] αἰτ. τοῦ συστοίχ. ἀντικειμένου εἰς τὸ rogabatur = si quid rogabatur. promittebat] ἀπολύτως ἄνευ ἀντικειμ. quod] διότι. quod... non possent] ἀντικειμ. τοῦ polliceri. Τίθεται ἡ ὑποτακτικὴ, διότι quod = tale ut id non...

2. idem] ὁ αὐτός, ὡσαύτως. quod] = si quid ἐάν τι, ὅσάκις τι. adnuisset] ἡ ὑποτακτικὴ δηλοῖ τὸ ἀόριστον καὶ τὴν ἐκπανάληψιν. tantā... curā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. eum] ἡ ἀντων. εἶναι τὸ λογικὸν ὑποκείμεν. τοῦ pertaesum est. suam] ἀντὶ γεν. ἀντικειμ. sui = τὴν γνώμην, ἣν εἶχον περὶ αὐτοῦ, δηλ. τὴν ὑπόληψίν του. quā] δηλ. existimatione (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

3. quo fiebat ut] ἰδὲ 6, 5. Ciceronum] = Marci et Quinti Ciceronis' ἰδὲ 5, 3. iudicari] ἀπροσώπως. inertia — iudicio] ἀφαιρ. fugisse] ὡς ὑποκείμεν. ἐνν. eum (Atticum).

Κεφάλαιον 16.

1. adulescens] νέος (ὦ ν). Ὁ μὲν Σύλλας ἦτο τότε 55 ἐτῶν, ὁ δὲ Ἀττικὸς 27 ἐτῶν. idem] αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως. senex] ἐν ἐν-

τιθέσει πρὸς τὸ adulescens = cum senex esset. Εἶχε τότε ὁ Ἀττικὸς ἡλικίαν 66 ἐτῶν καὶ ὁ Βροῦτος 42 ἐτῶν. cui aetati] (δοτ. ἡλικία) δηλ. τῶν νέων, τῶν γερόντων, τῶν ὁμηλικῶν. fuerit aptissimus] = προσηρμόσθη (συνεφώνησε) τὰ μάλιστα.

2. quamquam] ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐν τῇ ἀρχῇ προτάσεως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα προσθήσῃ ἐπεξηγητικήν ἢ περιοριστικήν παρατήρησιν εἰς τὰ προηγούμενα = ἐν τοῦτοις, ἀλλ' ὅμως. eum] τὸν Ἀττικόν. ei] τῷ Μ. Κικέρωνι. ut] = tam praecipue ut... fuerit τόσον... ὥστε... ὑπῆρξε.

3. ei rei] δηλ. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κικέρωνος πρὸς τὸν Ἀττικόν. indicio] δοτ. σκοποῦ. eos libros] πρόκειται περὶ τῶν δύο βιβλίων τοῦ Κικέρωνος, ἅπερ ἐπιγράφονται de amicitia (= περὶ φιλίας) καὶ de senectute (= περὶ γήρατος). de eo] = de Attico. sedecim volumina]. Ἡ «συναγωγή» τῶν πρὸς Ἀττικόν (424 τὸν ἀριθμὸν) ἐπιστολῶν διεσώθη μέχρις ἡμῶν εἰς 16 βιβλία. ab consulatu] ἀπὸ τοῦ 63 π.Χ. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει κατὰ πάντα, διότι ἔχομεν ἐπιστολάς τοῦ 68 - 64 καὶ 61 - 54 π.Χ. eius] = Ciceronis. ad extremum tempus] ἐνν. vitae Ciceronis, μέχρι τοῦ 44 π.Χ., ἥτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κικέρωνος. missarum] πεμφθεισῶν (ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : γραφεισῶν). quae] δηλ. volumina. qui legat] = si quis ea legat εἰάν τις ᾔθελεν ἀναγνώσει. non desideret] δὲν ᾔθελεν ἐπιθυμήσει, δὲν ᾔθελεν αἰσθανθῇ τὴν ἄλλειψιν συνεχοῦς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων.

4. principum] δηλ. τοῦ Καίσαρος, τοῦ Πομπηίου, τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ Ὀκταβίου. vitiis] = de vitiis. Τὰ σφάλματα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικά, ἔγιναν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου. in eis] δηλαδή voluminibus. nihil... non] = πᾶν. appareat—possit] τίθεται ἐνεστώως, διότι ἡ ἐνέργεια παρίσταται ὡς συμβαίνουσα καὶ καθ' ὃν χρόνον ἔγραφε ταῦτα ὁ Νέπωρ. prudentiam] δηλ. Ciceronis. divinationem] τέχνην τοῦ μαντεύειν τὸ μέλλον. vivo se] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.). Τὸ se ἀντὶ eo. futura] συμπλ. esse, ὅτι θὰ συμβοῦν. usu] (δοτ. ἡ ἀφαιρ.). ἰδὲ Ἀνν. 12, 3 καὶ Αεξιλόγιον. cecinit] τὸ ῥῆμα cano κυριολεκτεῖται ἐπὶ προφητειῶν, ὅς οἱ μάντις (vates) ἔλεγον ἐν στίχοις.

Κεφάλαιον 17.

1. quid] (= eur) τί, διατί ; plura] σύστοιχ. ἀντικείμεν. comme-

morem] ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ. cum] αἰτιολ. hoc] (σύστοιχ. ἀντικείμε. τοῦ gloriantem) = τοῦτο ἢ μὲ τοῦτο (δηλ. se numquam... redisse... fuisse). ipsum] = Atticum. redisse] = rediisse. aequallem] ἔνν. sibi. ipse] δηλ. Atticus. gloriantem] μτχ. κατηγορηματικὴ (ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου gloriari) πρὸς ἑξαρσιν τῆς πράξεως. extulit (ῥ. effero) = sepeliendam curavit. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. hunc] = Atticum. eā indulgentiā] ἀφαιρ. ιδιότ. ἐπέχουσα θέσιν κατηγορουμένου = τοιαύτης... in] (= erga) ἐπὶ φιλικῆς ἐννοίας. ut] ἡ σύνταξις : ut duceret nefas irasci eis quos amare deberet... (τίθεται ὑποτακτ. deberet, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς duceret..., καὶ δηλοῖ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀττικοῦ). nefas] ὡς ἐξωτερικευσίς τῆς impietas.

3. neque id] καὶ μάλιστα τοῦτο δέν... naturā — doctrinā] ἀφαιρ. αἰτίου = ἐκ φύσεως, ἐξ ἀγωγῆς. quamquam...] μολονότι (τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι) ὅλοι ὑπακούομεν εἰς αὐτὴν (τὴν φύσιν). ei] δηλ. naturae. iis] (ἀφαιρ.) δηλ. praeceptis. ad ostentationem] δηλ. scientiae = πρὸς ἔπαρσιν, πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν γνώσεων.

Κεφάλαιον 18.

1. moris] ἀντὶ morum. summus] μέγιστος, τὰ μάλιστα, εἰς μέγιστον βαθμόν. antiquitatis] γεν. ἀντικείμε. Ὁ χρόνος, ὃν ὑπέκλεπτεν ὁ Ἀττικὸς ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν, ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἀφιερωμένος εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἱστορίαν (ἰδὲ κατωτέρω), εἰς τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἰδὲ καὶ 3, 3. ἐν τέλει). in volumine] ἰδὲ Ἀνν. 13,4 : in annali suo. exposuerit] ἐξέθηκε. magistrātus] (αἰτιατικὴ πληθ.) ἔνν. eurūles τοὺς τῆς περιπορφύρου ἐσθῆτος ἀξιοθέντας, τ.ἔ. τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς. Ὁ annalis τοῦ Ἀττικοῦ ἐφθάνεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 54 π.Χ.

2. est] ὑπάρχει. quae] = ut ea. in eo] δηλ. volumine, libro. suo tempore] ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν συνέβαινε (ἐν χρονολογικῇ τάξει). ex eo] δηλ. volumine, libro. possumus] ἰδ. ἀνωτ. 16, 4 possit.

3. hoc idem] αὐτὸ τοῦτο, ἐντελῶς τὸ αὐτό, δηλ. τὴν ἔρευναν περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν διακεκριμένων τῆς Ῥώμης οἰκογενειῶν. ut] (οὕτως) ὥστε. M. Bruti] Marci Iunii Bruti. rogātū]

ιδ. Ἀνν. 11, 4. Iuniam familiam] εἰς ταύτην ἀνῆκεν ὁ Βροῦτος. ad] μέχρι. ordine] ἡ λέξις αὕτη ἀναπτύσσεται διὰ τῶν ἐπομένων = ἐν (χρονολογικῇ) τάξει· ἰδὲ § 1 : ordinavit. quis...] πλῆρις ἐρώτησις. Ἐννοεῖ τοὺς ἔχοντας ἀξιόματα. (Ἡ ἀντων. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα = τίς ; πῶς ὠνομάζετο ;). a quo... quibusque] = a quo... et a quibus· ἰδὲ Δεξιλόγ. λ. orior. ortus] ἰδὲ Κάτ. 1,1. quibusque temporibus] καὶ κατὰ τίνας χρόνους, καὶ πότε.

4. pari modo] συμπλήρ. ὡς ἐξῆς : pari modo M. Claudii (rogatū hoc idem fecit de) Marcellorum (f a m i l i ā). Scipionis Corn... et F. Max.] (rogatū de) Fabiorum et Aemiliorum (f a m i l i ā). quibus (libris)] β' ὅρ. τῆς συγρ. εἰς τὸ dulcius = iis igitur libris. iis] δοτ. ἡθικῇ. notitiae virorum] virorum γεν. ἀντικ. = noscendi claros viros.

5. quoque] ὡσαύτως, καί. credimus] ἀντὶ credo ἐγὼ ὁ Κορνήλιος Νέπως (διὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐτέθη παρενθετικῶς). eius] δηλ. τῆς ποιητικῆς. ceteros] (ἄλλους) τοὺς ἄλλους : Ἡ δοτικὴ συνηθεστέρα. ἰδ. Hn. 1, 1. A. 3,3.

6. exposuit] ἐνν. eos ἡ e o r u m v i t ā m. singulorum] ἐκάστου sub... imaginibus] αἱ εἰκόνες αὗται, καθὼς καὶ οἱ στίχοι, εὑρίσκοντο εἰς τὸ Ἀμάλθειον (= τὸ ἱερὸν τῆς Νύμφης Ἀμαλθείας) εἰς τὸ τῆς Ἡλείρου κτῆμα αὐτοῦ (ἰδὲ Ἀττ. 14,3). facta magistratūsque] τὰ δημόσια ὑπουργήματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. quaternis quinisve] quinis καὶ -ve] δι' ὅχι περισσότερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε (στίχων). descripserit] (ὑποτ.) περιέγραψε. quod] τὸ ἀναφορικὸν συνάπτει τὴν φράσιν πρὸς τὴν προηγούμενην καὶ προσεγγέλλει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθοῦσης συμπληρωματικῆς προτάσεως. credendum sit] (ὑποτακτικὴ δυναμικὴ). tantas res] ὡσαύτην (ἢ τόσον) σπουδαίαν ὕλην. declarari] τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως quod vix credendum sit (= credibile sit) = τοῦτο δὲ μόλις δύναται νὰ γίνῃ πιστευτὸν ὅτι κατέστη σαφές. tam breviter] τόσον βραχέως, μετὰ τόσης βραχυλογίας. est] ὑπάρχει, ἔχομεν. Ἐδημοσιεύθη τῷ 60 π.Χ. Δὲν πρέπει νὰ συναφθῇ τὸ est μὲ τὸ confectus (=scriptus). liber] βιβλίον, « ἐπόμνημα ».

Κεφάλαιον 19.

1. haec hactenus] ἐνν. dixi (ἀπὸ τοῦ 1ου - 19ου κεφ.). vivo]

ἀφαίρ. (ιδὲ 16,4). edita sunt] ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ ὅλου ἔργου ἔγινεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀττικοῦ. nunc] τώρα δηλ. μετὰ τὸν θάνατον (32 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ. ei] = Attico. reliqua] τὰ ἀπὸ τοῦ 19ου κεφ. μέχρι τέλους τοῦ 22ου. Ἡ προσθήκη αὐτῇ ἐγράφη μετὰ τὸ 29 καὶ 27 π.Χ. quantum] τὸ quantum ἐπὶ ἐννοίας περιοριστικῆς συντάσσεται πάντοτε μεθ' ὀριστικῆς. potuerimus] (τετελ. μέλ. Οἱ Λατῖνοι ἦσαν ἀκριβέστεροι περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος) = κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσον δυνάμεθα. docebimus] ἀντὶ docebo. supra] ὁ Νέπως ἐν κεφ. 11,6 τοῦ βίου τοῦ Ἀττικοῦ ἐδήλωσεν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἦθη διαπλάττουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (plerumque) τὴν τύχην εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον.

2. equestri] ιδ. ἀνωτ. 6,2. quo] ἀφαίρ. καταγωγῆς. imperatoris] τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ 29 π.Χ. divi filii] divi Caesaris filii = υἱοῦ τοῦ θεοῦ Καίσαρος. cum... esset consecutus] ἀφοῦ ἐπέτυχε. iam ante] ἤδη πρότερον. quam] ἡ. elegantia] (ἀφαίρ.) μετὰ τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτοὺς. dignitate pari] ἀφαίρ. ἰδιότ. = οὔτινες ἦσαν ἴσης (μὲν) ἀξίας. fortuna] ἀφαίρ. τοῦ κατὰ τι. humiliores] ἦττον λαμπροὶ (συμπλήρωσον quam Octavianus erat). Οὗτοι ἄρα (Σύλλας, Κικέρων, Καῖσαρ, Βροῦτος, Πομπήιος, Ἀντώνιος) ἦσαν dignitate pari ἀλλὰ non pari fortunā.

3. enim] αἰτιολογεῖ τὸ humiliores. prosperitas] ἡ εὐτυχία τοῦτου ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παροιμιώδης. Καὶ πράγματι ὁ Αὐγούστως ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου. Δικαίως ἄρα ἀπεκαλεῖτο Felix. Caesarem] ὁ Ὀκταβιανός, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν τίτλον Caesar καὶ εἶτα τὸν τίτλον Augustus, ἐκαλεῖτο Caesar Augustus. est consecuta] = tantam prosperitatem Caesar consecutus est. nihil... non... quod] πᾶν... ὅπερ, πᾶν... ὅ τι. ei] δηλ. Caesaris. quod... detulerit] (ἡ ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ tribuerit) = detulit. Ὁμοίως τὸ conciliārit = conciliavit. quivit] ὀριστ. (θὰ ἠδύνατο νὰ τεθῇ non quierit). conciliārit] (= conciliaverit) ἐνν. nihil e i non ... quod... quod nemo... consequi, τ.ἔ. τὴν μοναρχίαν.

4. Attico] δοτικὴ ἡθική. neptis] ἡ Ἀγριππῖνα (κατ' ἄλλους Βεψανία) ἡ μετέπειτα σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ. Ταύτης ἡ ὁμώνυμος θυγάτηρ ὑπῆρξεν ἡ περίφημος μήτηρ τοῦ Νέρωνος. cui] = Agrippae.

virginem] παράθεσις εἰς τὸ filiam. Ἡ λέξις virgo δηλοῦ, ὅτι ἡ κόρη τοῦ Ἀττικοῦ ἤρχετο εἰς πρῶτον γάμον. hanc] = neptem. Caesar] = Octavianus. Drusillā nato] = Drusillae filio.

Κεφάλαιον 20.

1. quamquam... misit... intercessit] τὸ quamquam (ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως) περιορίζει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν : quae coniunctio... frequentiore. Τὸ ὑποκείμεν. γενικῶς εἶναι ὁ Ὀκταβιανός. ante] (ἤδη) πρό. cum] (ἰδὲ 2, 4) ὁσάκις, ἑάν. ab urbe] ἀπὸ τῆς Ῥώμης. quin] χωρὶς νά. ἰδὲ, 2, 2. Attico] δοτ. mitteret] δηλ. litteras. quid ageret... et quamdiu esset moraturus] (πλ. αχ. ἐρώτ.) τί ἐπραττε (πῶς ἤτο, πῶς εἶχε)... πόσον ἐμελλε νά διατρίψῃ.

2. in urbe] ἰδὲ § 1 = Romae. quam vellet] ἢ ὅσον ἤθελε. temere] (προηγουμένης ἀρνήσεως) = facile (= εὐκόλως). Attico] ἀφαιρ. εἰς τὸ fruor. quo (= ut eo die) non scriberet] = quin scriberet χωρὶς νά γράφῃ. cum] ὁσάκις. quaestionem poëticam] ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ποίησιν (εἴτε τὴν ἑλληνικὴν εἴτε τὴν Ῥωμαϊκὴν).

3. ex quo] ἐξ οὗ, κατ' ἀκολουθίαν τούτου. cum (ἐπειδὴ) prolaberetur ut...] ἀναστροφή τῶν συνδέσμων. Ἡ σύντ.: accidit ut... curaret, cum prolaberetur, vetustate... incuriā] συναψὸν πρὸς τὸ detecta (ἰδ. Λεξιλ. detego).

4. M. Antonio] οὗτος διώκει τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐνῶ ὁ Ὀκταβιανὸς ἐν τῇ Δύσει. Ὁ Ἀντώνιος ἐπέζησε τοῦ Ἀττικοῦ. minus] συναψὸν πρὸς τὸ colebatur. absens] μακρὰν τοῦ Ἀντωνίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀντωνίου (ἰδὲ 3, 2 καὶ Ἀνν. 5, 3). Ὁ Ἀττικὸς διέτριβε τότε ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐν Αἰγύπτῳ. accurate] συναψὸν πρὸς τὸ certiorum facere. sibi] πλεονάζων ἐξαίρει ἐτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν. Ἡ σύντ.: adeo ut ille curae (δοτ.) sibi habēret, ex ultimis terris certiorum facere Atticum quid ageret (ὁ Ἀντ.).

5. hoc (ὑποκ.) quale (κατηγ.) sit] τοῦτο ὁποῖας σπουδαιότητος (σημασίας) εἶναι, τοῦτο τί δηλοῦ, τί ἀξίζει, (τί θέλει νά πῇ). quantae sit sapientiae] πόσον σοφὸν εἶναι (ἰδὲ 13, 4 ἐν τέλει). eorum] γεν. κτητικῇ (τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἀντωνίου). usum] τὰς φιλικὰς σχέσεις. maximarum rerum...] de maximis rebus inter se aemulabantur et obtrecebant. quantam] (δηλ. aemulationem et obtrece-

tationem). fuit necesse] ἐνν. incidere. cum] αἰτιολ. se] ὑποκ. τοῦ esse.

Κεφάλαιον 21.

1. cum complisset] (χρον.) ἀφοῦ συνεπλήρωσεν. Ἦτο συνήθεια ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ πλούσιοι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης των ἀνδρας διακρινομένους διὰ χρηστοθήειαν, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς Ῥώμης. ad] = usque ad. ut... non indiguisset] ὥστε... δὲν εἶχε χρειασθῇ. medicinā] ἀφαιρ. annis triginta] (ἀφαιρ.) ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν.

2. tenesmon] τεινεσμόν, αἰτ. ἐνικοῦ μετὰ ἑλλήν. καταλήξεως (-on = -ον). Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀνυπαρξία πόνων φαίνεται δηλοῦσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλαφρᾶς δυσεντερίδας. cui] (δοτική ἡθικὴ μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπομακρύνσεως) = χάριν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀπομάκρυνσιν τοῦ ὁποίου. facilia] (εὐκολα), ἀνώδυνα. proponebantur] προτείνοντο (γενικῶς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν).

3. in hoc] δηλ. morbo. cum] χρον. quos] eos (dolores) quos. ex] ἰδ. Κᾶτ. 2,1. tanta vis morbi] = morbus tantā vi. fistulae puris] μετὰ τὴν φλόγωσιν τοῦ ἀπευθυμένου (τοῦ ὀρθοῦ ἢ εὐθέως ἐντέρου) παρουσιάσθησαν πυώδη συριγγία. ut... eruperint] ὥστε ἐξέσπασαν.

4. hoc] (οὐσιαστικῶς), τοῦτο, δηλ. ἡ ἐμράνισις συριγγίων (= ut per lumbos fistulae puris erumperent). ei] = Attico. priusquam... accideret] πρὶν... συμβῇ.

5. ut] (εὐθὺς) ὥς. innixus — inquit] στηριχθεὶς — εἶπεν : ἐστηρίχθη καὶ εἶπε. quantam... adhibuerim] πλάγια ἐρώτησις. Ἐξαρτ. ἐκ τοῦ commemorare. hoc tempore] κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον καιρόν. cum] αἰτιολ. testes] κατηγ. nihil] ἐντονώτερον τοῦ non. quibus] δοτ. καὶ ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν (= et quoniam vobis). ut spero] παρενθετικῶς = ὥς ἐλπίζω... satisfēci] ἱκανοποίησα, ἐποίησα, ὥστε νὰ πιστεύσετε (= persuasi). me nihil reliqui fecisse] = me nihil reliquisse, nihil praetermisisse (ὅτι) οὐδὲν ἐγὼ παρέλιπον (παρημέλησα). quod... pertinēret] = tale ut pertinere. ut mihi consulam] περὶ ἐμαυτοῦ νὰ λάβω πρόνοιαν (ἀπαλλασσόμενος δηλ. τῶν βασιάνων τὰ ὁποῖα ὑπέστην μέχρι τοῦδε ἀφίνων νὰ παρατείνεται ὁ βίος μου ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης μου). ignorare nolui] λιτότης (δὲν ἠθέ-

λῆσαι νὰ ἀρνοῖτε) = ἐπιθυμῶ νὰ μάθετε. mihi stat desinere] (ἀπροσώπως). alere] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ desinere.

6. his diebus] κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, τώρα τελευταίως. quidquid] = si quidquid. cibi] γενικὴ διαιτητικὴ. ita] οὕτω, μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην. ut auxerim] ὥστε ἡῤῥξησα. deinde] ἔπειτα (ἐὰν δὴλ. δὲν ἐγκρίνετε τὴν ἀπόφασίν μου). frustrā] σὺναψον πρὸς τὸ conemini. dehortando] (ἀφαιρ.) impedire] διὰ τοῦ ἀποτρέπειν (μὲ τὸ νὰ προσπαθῇτε νὰ μὲ ἀποτρέψετε) νὰ ἐμποδίσετε ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεώς μου.

Κεφάλαιον 22.

1. habitā (ἀφαιρ. ἀπόλ.)... depressit] δὴλ. Atticus. constantiā] ἀφαιρ. τροπ. vultūs] εἶναι πτώσεως γενικῆς. ut] ὥστε. ex vitā] ἐνδύησον πάλιν τὸ migrare (= discedere ἢ excedere ἀποχωρεῖν). Οἱ ἀρχαῖοι τὸν θάνατον ἐθεώρουν ὡς ἀποδημίαν.

2. cum quidem] ἐνῶ μάλιστα, καὶ δὴ ἐνῶ. quod] ἀντικείμεν. τοῦ cogeret. et... reservaret] (συνπλήρ. διὰ τοῦ ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγούμενῳ ne = et (= ἄλλὰ) ut... reservaret. tum quoque] ἀκόμῃ τώρα, δὴλ. εἰς ἣν κατὰστασιν ἦτο... superesse] = superstitem (= ἐπιζῶντα) esse. eius] δὴλ. Agrippae. taciturnā suā obstinatione] διὰ τῆς σιωπηρᾶς αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς. depressit] διέκοψε.

3. cum] χρον. = ἀφοῦ. se] πλεονασμός. inierat] ὑπερσ. τοῦ ῥ. in eo. pridie Kal(endas) Apriles] τῇ 31 Μαρτίου τοῦ 32 π.Χ. Ἐγενήθη τῷ 109 π.Χ. consulibus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων (βυντων).

4. in lecticulā] τὸ ἀπέριττον φορεῖον δηλοῖ ὅτι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς ἐκφορᾶς πᾶν τὸ ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπῶδες. ut] ὥσπερ. frequentiā] ἀφαιρ. Appiam] οἱ Ῥωμαῖοι ἐθάπτοντο κατὰ μῆκος τῶν γειτονικῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης, ὡς ἡ Ἀππία. lapidem] αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ Αὐγούστου ὑπελογίζοντο ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥώμης (forum), ἐνθα ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος χρυσοῦς μιλιοδείκτης.

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

- Aegātes, ἴμ, θηλ., Αἴγουςσι. Ἦσαν τρεῖς νῆσοι πρὸς Δ. τῆς Σικελίας.
- Aemilius (L. Aem. Paulus), Αἰμίλιος Αἰμίλιος Παῦλος : 1) ῥωμαῖος ὑπάτος, ὅστις ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην παρὰ τὰς Κάννας (τῷ 216 π.Χ., Hn 4,4. — 2) ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 182 π.Χ.) Hn 13,1.
- Aemiliū, ōrum, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεὰν τῶν Αἰμιλίων A 18, 4.
- Africa, ae, θηλ., Ἀφρική, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ βόρειος παράλιος χώρα, ἡ περιοχή τῆς Καρχηδόνος Hn 2,2.
- Africānus, ἐπωνυμία τῶν Σκιπιώνων ἰδ. Scipio.
- Agrippa (Marcus Vipsanius), Μᾶρκος Οὐψάνιος (Βιψάνιος) Ἀγρίππας. Διεκρίνετο ὡς ἄριστος στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Συνέζηχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του (27 π.Χ.) τὴν νεκρὰν χήραν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου.
- Alpes, ἴμ, θηλ., Ἀλπεις, ὄρη τῆς Β. Ἰταλίας.
- Aniciā, ae, Ἀνικία: ἐξαδέλφη τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ ἰδὲ καὶ Sulpicius.
- Antiochus, Ἀντίοχος ὁ Γ', ὁ καλούμενος Μέγας, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223 - 187 π.Χ.).
- Antonius (Marcus), Μᾶρκος Ἀντώνιος: εἷς τῶν τριῶν ἀνδρῶν (triumvir) μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ.
- Appennīnus, i, ἄ., τὰ Ἀπέννινα ὄρη.
- Appia (via), Ἀππία ὁδός. Ἡ μεγάλη μεσημβρινὴ ὁδός, ἥς τὴν κατασκευὴν ἤρχισε (τῷ 312 π.Χ.) ὁ τιμητής (censor) Ἀππίος Κλαύδιος Κεῖκος. Ἦτο ἡ λαμπροτάτη τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης καὶ διὰ τοῦτο ἐκκλεῖτο βασιλείσσαι τῶν ὁδῶν (regina viarum) καὶ ἐφθανε μέχρι τῆς πόλεως Καπύης, βραδύτερον ὅμως ἐπὶ Αὐγούστου προεξετάθη μέχρι τοῦ Βρενδησίου (νῦν Brindisi). Ἐκκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὑπῆρχον οἰκογενειακοὶ τάφοι, ὧν σφίζονται ἐπὶ λείψανα.
- Apulia, ae, θηλ., Ἀπουλία: χώρα ἐπὶ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

- Arrētīnus, Ἀρρητίνος, τοῦ Ἀρρητίου, παρὰ τὸ Ἀρρήτιον, πόλιν τῆς Ἑτρούριαις (νῦν Arrezo).
- Asīa, ae, θηλ., (Ἀσία) : 1) ἡ νῦν ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος καλουμένη Μ. Ἀσία (Ἀνατολή) Hn 8,4.—2) ἡ ῥωμ. ἐπαρχία (ἀπὸ τοῦ 130 π.Χ.) Ἀσία, A 6,4.
- Athēnae, ārum, θηλ., Ἀθῆναι.
- Attīcus, (T. Pompōnīus Atticus), ἰδ. C 3,5, Hn 13,1 καὶ βίον Ἀττικοῦ.
- Aurēlius Cotta (C.), Γάιος Αὐρήλιος Κόττας, ῥωμαῖος ὑπάτος μετὰ τοῦ Σολπικίου (200 π.Χ.) Hn 7, 1.
- Baebius, Βαίβιος, ὄνομα ῥωμ. οἰκογενείας ἰδ. Tamphilus.
- Balbus (L. Cornēlius), Βάλβος (ὑπάτος τῷ 40 π.Χ.) ἄλλοτε φίλος τοῦ Καίσαρος καὶ νῦν τοῦ Ὀκταβιανοῦ.
- Barca, ae, ἄ., Βάρκας (λ. Φοινικική, ἰδ. λ. Hamilcar, ἐν τέλει). Προσωνυμία τοῦ Ἀμίλκα καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.
- Bithynī, ōrum, ἄ., Βιθυνοί, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.
- Bithynīa, ae, θηλ., Βιθυνία, χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας τῆς Ἀσίας.
- Blītho, ἰδ. Sulpicius.
- Brutus (Marcus Iunius), Μῆρκος Ἰούνιος Βροῦτος, υἱὸς τοῦ Μ. Βρούτου καὶ τῆς Σερβιλίας, ἀδελφῆς τοῦ Κάτωνος (τοῦ Uticensis). Οὗτος μετὰ τοῦ Κασσίου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.
- Caecilīus (Quintus), πλούσιος ῥωμαῖος ἱππεύς, θεῖος τοῦ Ἀττικοῦ.
- Caesar, āris, Καῖσαρ : C. Iulius Caesar, ἐπιφανέστατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς (ἐγεννήθη τῇ 12 Ἰουλίου τοῦ 100 π.Χ., ἐδόλοφονήθη τῇ 15 Μαρτίου τοῦ 44 π.Χ.). Μετὰ θάνατον ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος divus (θεός), ὅστις τίτλος εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους ἐδίδετο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς αὐτοκράτορας A 19, 2.—2) Caesar (C. Octavius) : Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 63 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 14 μ.Χ. ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ imperator τῷ 29 π.Χ. καὶ κατόπιν τὴν προσωνυμίαν Augustus. Ἦτο υἱὸς τῆς Ἀτίας, ἀνεψιᾶς τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος. Ὑιοθετηθεὶς παρ' αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταβιανός.
- Cannensis, e, τῶν Καννῶν, πόλεως τῆς Ἀπουλίας. pugna Cannensis, ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη.
- Capitolium, īi, οὐ., Καπιτώλιον, ὁ λόφος τοῦ Καπιτωλίου, A 20,3.
- Capūa, ae, θηλ., Καπύη πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας.

- Cato, ōnis : 1) M. Porcius Cato, Μάρκος Πόρκιος Κάτων, ὁ πρεσβύτερος ἢ Censorius· ἰδ. βίωγρ. Κάτωνος—2) M. Porcius Cato ὁ νεώτερος, ὁ ἐπονομασθεὶς ἐκ τῆς πόλεως Ὑτίκης Uticensis (Ὑτικῆς), διότι ἡττοκτόνησεν ἐκεῖ (τῷ 46 π.Χ.), δισέγγονος τοῦ προηγουμένου A 15,3.
- Catūlus (C. Lutatius), Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμ. ὑπατος (242 π.Χ.).
- Centenīus (C.), Γάιος Κεντένιος, Ἦτο praetor (legatus pro praetore) τοῦ ὑπάτου Σερβιλίου Hn 4,3.
- Cethēgus (P. Cornelius), Πόπλιος Κορνήλιος Κέθηγος, ῥωμ. ὑπατος (181 π.Χ.) Hn 13,1.
- Cicēro, ōnis : 1) Marcus Tullius Cicero, Μάρκος Τύλλιος Κικέρων, ὁ γνωστός ῥωμ. πολιτικός, ῥήτωρ καὶ φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀππικιοῦ (ἐγεννήθη τῷ 106 π.Χ., ἐφονεύθη τῇ 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ.) A1, 4, 5, 4, 16, 1,3.—2) Quintus Tullius Cicero, Κόιντος Τύλλιος Κικέρων, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, γαμβρὸς (τῷ 68 π.Χ.) τοῦ Ἀππικιοῦ A 5, 3, 6, 4, 16,2.—Πλθθ. Cicērōnes = M. καὶ Q. Tullius Cicero A. 15, 3.
- Cinnānus, Κιννανός, τοῦ Κίννα. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας, ἐκβληθεὶς ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλα καὶ συναθροίσας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διαρκέσασαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν.
- Clastidīum, īi, οῦ., Κλαστίδιον (νῦν Casteggio)· πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας πρὸς B. τῆς Γενόας (τῆς νῦν Genova).
- Claudīus : 1) M. Claudius Marcellus, Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, ῥωμ. ὑπατος (196 π.Χ.) Hn 7,6.—2) C. Claudius Nero, Γάιος Κλαύδιος Νέρων (τὸ β' ὑπατος τῷ 207 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Ἀσδρούβα παρὰ τὴν Σήννην C 1,2, 3) Ti(berius) Claudius Nero, Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων (υἱὸς τῆς Λιβίας Δρουσίλλης συζευχθείσης εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Αὐγούστου), ὁ μετέπειτα (14—37 μ.Χ.) αὐτοκράτωρ Τιβέριος A 19,4.
- Cornēlius (C.), Γάιος Κορνήλιος, ῥωμ. ὑπατος (193 μ.Χ.) Hn 8, 1· ἰδὲ Cethegus καὶ Scipio.
- Cotta (C. Aurelius), Κόττας, ῥωμ. ὑπατος τῷ 65 π.Χ. A 4,5.
- Crēta, ae, θηλ., Κρήτη· Cretenses, ūm, ᾠ., οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἱ Κρηῖτες.
- Cyrēnaei, ōrum, ᾠ., κάτοικοι τῆς Κυρήνης (πρωτευούσης τῆς Κυρη-

ναϊκῆς ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου), οἱ Κυρηναῖοι.
 Diāna, ae., θ., Ἀρτεμις, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἐτιμᾶτο
 ὡς θεὰ τῆς θήρας. Τρυφίκεται μὲ τὴν Ἀρτεμιν τῶν Ἑλλήνων.
 Domitius (Cn. = Γναῖος), Δομίτιος, ῥωμ. ὕπατος (32 π.Χ.).
 Drussilla, ae, θ., ἰδ. Claudius ἀρ. 3.

Ennius (Q. = Quintus), Κόντος Ἐννίος, ὁ δημιουργὸς τῆς ῥωμ.
 λογοτεχνίας. Ἐγεννήθη τὸ 239 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Rudiae (νῦν
 Rugge) τῆς Καλαβρίας, ἔγραψε καὶ ἐπικὸν ποίημα ἐπιγραφόμενον
 Annales (= Χρονικά), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπραγματεύθη τὴν ἱστορίαν
 τῶν ἑκικοῦ χρόνων.

Epiroticus, Ἑπειρωτικός, ἐπὶ τῆς Ἡπειροῦ κείμενος.

Eryx, yeis, ἀ., Ἐρύξ, πόλις καὶ ὄρος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Σικελίας
 (νῦν [Monte] San Giuliano).

Etruria, ae, θ., Ἐτρούρια (νῦν Toscana), χώρα ἐπὶ τῆς δυτικῆς
 παραλίας τῆς Ἰταλίας.

Eumenes, is, Εὐμένης, βασιλεὺς τῆς Περγᾶμου (197 - 159 π.Χ.).

Fabius : 1) Quintus Fabius Maximus Verrucosus (ὁ ἐπικληθεὶς
 Cunctator = Μελητήτης), ὕπατος τῷ 214 π.Χ., ὀνομαστὸς στρα-
 τηγὸς κατὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον Hn 5,1 καὶ
 ἐξῆς, C 1,2. Πληθυντ. Fabii, drum, ἀ., τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας
 τῶν Φαβίων, A 18, 4. 2) Fabius Labeo, Φάβιος Λαβέων, ῥωμαῖος
 ὕπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1.

Falernus (ager), ὁ Φαλερνὸς ἀγρός, παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς
 Ἰταλίας ἐν τῇ Καμπανίᾳ, ὀνομαστὸς διὰ τὸν οἶνον.

Feretrius, Iuppiter Feretrius, Ζεὺς ὁ Φερέτριος, ὁ Ὑπέρμαχος, Ζεὺς
 ὁ νικητὴς (κυρίως = ὁ θεὸς τῶν σκύλων καὶ τῶν λαφύρων). Ὁ
 ναὸς τούτου ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.

Flaccus, ἰδ. Valerius.

Flamininus (Titus Quintus), Τίτος Κοϊντίος Φλαμινίνος, ῥωμαῖος
 ὕπατος (τῷ 198 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς
 Μακεδονίας, παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς (197 π.Χ.), ἐλευθερωτὴς
 τῶν Ἑλλήνων.

Flaminius (C.), Γάιος Φλαμίνιος, ῥωμαῖος ὕπατος (217 π.Χ.).

Fregellae, ārum, θ., Φρεγγέλλαι (νῦν C e r r a n o), πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν Λατίῳ ΝΑ. τῆς Ῥώμης.

Furius (C.), Γάιος Φούριος, ῥωμαῖος ὑπάτος (196 π.Χ.).

Galba, ae (Servius Sulpicius), Σέρβιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος praetor ἐν Ἰσπανίᾳ (151 π.Χ.).

Gallia, ae, θ., Γαλατία. Αὕτη ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη α) εἰς Gallia transalpina (τὴν σημερινὴν Γαλλίαν) Hn 3,4. καὶ β) εἰς Gallia cisalpina (τὴν σημερινὴν βόρειον Ἰταλίαν).

Gortynii, ōrum, ἀ., Γορτύνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Γόρτυνος (ὀνομαστ. Γόρτυν), πόλεως τῆς Κρήτης.

Gracchus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρόνιος Γράγχος (Γράχχος), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 215 καὶ 213 π.Χ. Ἐφονεύθη τῷ 212 π.Χ. πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἀννίβα.

Graecus, ἑλληνικός, ἑλλην Hn 13, 2. C 3,2.

Grāius (προφ. Grajus) saltus, « Γραΐγιοι Ἀλπεῖς » (ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Kraig = φαῖος βράχος), Γραϊκαὶ Ἀλπεῖς. Τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως εἶναι ὁ αὐχὴν (ἡ κλεισώρεια) τοῦ μικροῦ Ἀγίου Βερνάρδου (ὕψ. 2188 μ.), κατ' ἄλλους ὁ αὐχὴν τοῦ ὄρους Genèvre (ὕψ. 1860 μ.). "Οἱ ἐκλήθησαν οὕτω (π.ἔ. Γράιοι Ἀλπεῖς ἐκ τοῦ graius = graecus) ἀπὸ τοῦ ἑλλήνος Ἡρακλέους εἶναι μῦθος.

Hadrumētum, i, οὐ., Ἀδρύμητον, πόλις παράλιος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνας (νῦν S u s a).

Hamilcar, āris, Ἀμίλκας, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, στρατηγός (ἀπὸ τοῦ 247 — 229 π.Χ.) κατὰ τὸν α' Καρχηδ. πόλεμον. "Ονομα πολλῶν ὀνομαστων Καρχηδονίων. (Ἡ λέξις εἶναι φοινικικὴ καὶ δηλοῖ τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸ δῶρον τοῦ Melqart Μελκάρτ, δηλαδὴ τοῦ Βήλου, πολιούχου θεοῦ τῆς Τύρου, οὗ ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν Καρχηδόνα). Ὁ Ἀμίλκας ἐπεκαλεῖτο (Barag Barak ἢ Barca = ἀστραπή, τὸ ἀστράπτων ξίφος).

Hannībal, ālis, Ἀννίβας (περ. 247-183 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀμίλκα Βάρκα. "Ονομα πολλῶν Καρχηδον. στρατηγῶν. (Ἡ λ. εἶναι φοινικικὴ = τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ. Περὶ τοῦ Baal (Βάαλ = Βῆλος) ἰδ. Iuppiter.

Hasdrūbal, ālis, Ἀσδρούβας : 1) γαμβρός ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀμίλκα καὶ διάδοχος ἐν τῇ ἀρχῇ (229/228 - 221 π.Χ.) Hm 3, 2. Hn 3, 1.—2) νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, φονευθεὶς (207 π.Χ.) παρὰ τὴν Σήγγιν Hn 3, 3. C 1, 2.

Helvīus (C.), Γάιος Ἑλβίος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ (199 π.Χ.).

Hercūles, is, Ἡρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης, ὀνομαστὸς ἐθνικὸς ἦρωας τῶν Ἑλλήνων. Hercules Grāius (= Graecus ?) ἡ ἱστορία ἐνταῦθα τοῦ Ἡρακλέους εἶναι καθαρὸς μῦθος.

Hippo, ōnis, ἄ., Ἱππών (βασιλικός), πόλις ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν B o n a, γαλλ. Bône).

Hispanīa, ae, θηλ., Ἰσπανία (ἡ σημερινὴ Ἰσπανία μετὰ τῆς Πορτογαλίας). Πληθυντ. Hispaniae (C 3,4.) αἱ δύο Ἰσπανίαι, τ.ἔ. α) Hispania citerior (Tarracōnensis) νοτιοδυτικὴ Ἰσπανία, ἐκεῖθεν καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ ποταμοῦ Ἰβηρος (νῦν Ebro) καὶ β) Hispania ulterior (Lusitania καὶ Baetica) βορειοανατολικὴ Ἰσπανία, ἐντεῦθεν καὶ βορείως τοῦ Ἰβηρος.

Hortensīus (Quintus Hortensius Hortālus), Κόντος Ὀρτή(ν)σιος Ὀρταλός (114 - 50 π.Χ.), ἦτο πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ Κικέρωνος ὁ μεγαλύτερος ρήτωρ τῆς Ῥώμης (ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ.).

Italīa, ae, θηλ., Ἰταλία. Italicus, ἰταλικός.

Iuppīter (καὶ Iūpiter), γεν. Iovis (πρόφ. Jovis), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος θεὸς τῶν Ῥωμαίων (ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων) A 20, 3.—Επίσης κεῖται ἀντὶ τοῦ Baal (= Ἥλιος) τοῦ μεγίστου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων Hn 2,3· ἰδ. Feretrius.

Karthaginiensis, e καὶ Carthaginiensis, Καρχηδόνιος Hn 6,2 (οὐσ.)

Hn 1, 1. Οὐσ. πληθυντ. οἱ Καρχηδόνιοι Hm 1, 3. 2, 3. Hn 7,4 ἐξ.

Karthāgo (καὶ Carthāgo), gīnis, θηλ., Καρχηδόν. Ὀνομαστὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς βορείου παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀποικία τῆς Τύρου. Ἐκτίσθη περὶ τὸ 888 π.Χ. (σήμερον σφύζονται ἐρείπια παρὰ τὴν M e r s a ἐν Τύνιδι), ἀντίζηλος τῆς Ῥώμης, κατεστράφη τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Πομπηίου Κορνηλίου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ.

Labēo, ἰδ. Fabius ἀρ. 2.

Lacedaemonīus, Λακεδαιμόνιος, ἐκ Λακεδαιμόνος (Σπάρτης).

Ligūres, um, ἄ., Λίγυες, Λιγυστῖνοι, λαὸς ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας πρὸς Ν. τῶν Ἀπεννίνων παρὰ τὴν Γενόαν (νῦν G e n o v a).

Longus (Tiberīus Sempronīus), Τιβέριος Σεμπρώνιος Λόγγος (ὑπάτος τῷ 218 π.Χ. καὶ 194 π.Χ.).

Lucullus (Lucīus Licinīus), Λεύκιος Λικίνιος Λούκουλλος, Ῥωμαῖος

ὑπατος (74 π.Χ.) καὶ στρατηγὸς τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ (77 — 66 π.Χ.), γνωστὸς διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν ἀγαλίνωτον πολυτέλειαν Α 5, 1.

Lusitāni, ὄrum, ἄ., οἱ κάτοικοι τῆς Λουσιτανίας (τῆς σημερινῆς Πορτογαλίας), οἱ Λουσιτανοί· ἰδ. Hispania.

Lutatius (L. Lutatius Catulus), Γάιος Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 242 π.Χ.) Ην 1, 3. 5.

Mago, ὄnis, Μάγων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα.

Marcellus, Μάρκελλος (τὸ πλῆρες Marcus Claudius Marcellus)

1) ῥωμ. ὑπατος (τῷ 212 π.Χ.), περίφημος στρατηγὸς ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ, πορθητὴς τῶν Συρακουσῶν Ην 5,3.

C 1, 2.—2) ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Ην 13,1.—3) γαμβρὸς τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὑπατος (τῷ 50 π.Χ.). Ἀπέθανεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 40 π.Χ.—Πλῆθ. Marcelli, ὄrum, ἄ., ἡ γενεά, ἡ οἰκογένεια τῶν Μαρκέλλων Α 18, 4.

Marius (C.), Γάιος Μάριος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 82 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Γ. Μαρίου (γνωστοῦ ἀντιπάλου τοῦ Σύλλα [ἰδ. Sulla], νικητοῦ τῶν Κίμβρων (101 π.Χ.) καὶ τῶν Τευτόνων (102 π.Χ.) Α 1, 4. 2, 2. 15, 3.

Maximus, ἰδ. Fabius.

Minucius : 1) Quintus Minucius Thermus, Κόιντος Μινούκιος Θέρμος, ῥωμαῖος ὑπατος (193 π.Χ.) Ην 8, 1.—2) Marcus Minucius Rufus, Ἰππαρχος ὑπὸ τὸν δικτάτωρα Φάβιον Μάξιμον ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ Ην 5, 3.

Nero, ἰδ. Claudius ἀριθ. 2 καὶ 3.

Nōmentānus, Νωμεντάνος, τοῦ Νωμέντου (νῦν Mentana), πύλεως τῆς χώρας τῶν Σαβίνων ὀλίγον ΒΔ. τῆς Ῥώμης.—Nomentanum (praedium), κτῆμα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας τῶν Σαβίνων.

Numidae, ārum, ἄ., Νομάδες, λαὸς τῆς Β. Ἀφρικῆς.

Octavius, ἰδ. Caesar 2.

Padus, i, ἄ., Πάδος, ποταμὸς τῆς Β. Ἰταλίας (νῦν Po), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Pamphylū mare, οὔ., Παμφυλία θάλασσα, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Paulus, ἰδ. Aemilius.

Peducaeus (Sextus), Σέξτος Πεδουκαῖος, παλαιὸς φίλος τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ.

Pergamēnus, Περγαμηνός, τῆς πόλεως Περγάμου (νῦν P e r g a m a), ἡ ὁποία ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μετέπειτα Περγαμηνοῦ βασιλείου ἐν Μ. Ἀσίᾳ Hn 10, 2. 11, 5. Pergamēni, ὄrum, ἄ., οἱ κάτοικοι τῆς Περγάμου, οἱ Περγαμηνοὶ Hn 11, 7.

Perpenna, ae, (Marcus), Μᾶρκος Περπέννας, ἐπιφανὴς ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 92 π.Χ.), τιμητῆς (τῷ 86 π.Χ.).

Phidias, ae, Φειδίας τις (ἰδ. βίον Ἀττικοῦ 3, 2.).

Philippus, Φίλιππος ὁ Ε', υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοῦ 221 - 179 π.Χ., πατὴρ τοῦ Περσέως Hn 2, 1.

Poenus, συνήθως κατὰ πληθ. Poeni, ὄrum, ἄ., Φοίνικες = Καρχηδόνιοι (ὡς ἄποικοι ἐκ Φοινίκης) Hm 1, 2. 2, 3. Hn 1, 1. Poenus (= Hannibal) Hn 10, 1. Poeniceus, a, um, Καρχηδονιακός.

Pontus, Πόντος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος (νῦν Μαύρη Θάλασσα) μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν μεσημβρινῶν ἀκτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Βιθυνίας, τοῦ βασιλείου τοῦ Προυσίου.

Prusia (καὶ Prusias), ae, Προυσίας ὁ Α', βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ Φιλίππου τοῦ Ε' (ἀποθανὼν ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀννίβα).

Pyrenaeus saltus, ἄ., τὰ Πυρηναῖα : σειρὰ ὄρεων μεταξὺ τῆς σημερινῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

Quirinālis collis, ἄ., ὁ Κυρινάλιος λόφος, ὁ βορειότερος τῶν ἑπτὰ λόφων τῆς Ῥώμης (νῦν M o n t e c a v a l l o). Ἐπὶ τοῦτου ἔκειτο ὁ ναὸς τοῦ Κυρίνου (δηλαδή τοῦ μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντος Ῥωμύλου).

Rhodanus, i, ἄ., Ῥοδανός, (νῦν R h ô n e), ποταμὸς τῆς Γαλατίας (Γαλλίας) ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον.

Rhodii, ὄrum, ἄ., οἱ Ῥόδιοι. Οὗτοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων.

Roma, ae, θ., Ῥώμη, πρωτεύουσα τοῦ Λατίου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ῥωμαϊκοῦ βασιλείου.

- Romānus, Ῥωμαῖος οὐσ. Romāni, ὄrum, ἄ., οἱ Ῥωμαῖοι.

Romulus, Ῥωμύλος, πρῶτος ἰδρυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.

rubrum mare, οὐ., ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (νῦν Ἀραβικὸς καὶ Περσικὸς κόλπος).

Sabini, ὄrum, ἄ., Σαβῖνοι, λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας πρὸς Α. τοῦ Λατίου in Sabinis = ἐν τοῖς Σαβίνοις, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων, C 1, 1.

Saguntum, i, οὐ., Σάγουντον, πόλις τῆς Ἰσπανίας βορείως τῆς Va-

- lencia (νυν ἐρείπια μόνον παρὰ τὴν Murviedro), κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα (τῷ 219 π.Χ.) Hn 3, 2.
- Sardinia, ae, θ., Σαρδιά, Σαρδηνία, Σαρδινία, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας. Sardiniensis, e, ἀφορῶν (εἰς) τὴν Σαρδηνίαν.
- Scipio, ōnis : 1) P. Cornēlius Scipio, Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὕπατος (τῷ 218 π.Χ.) καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ἀννίβα Hn 4,1.—2) P. Cornelius Scipio Africānus maior (235—184 π.Χ.), υἱὸς τοῦ προηγούμενου, νικητὴς τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202 π.Χ.) Hn 6, 1. 3.—3) Scipio Cornelius, ὁ ὑπὸ τοῦ Γαίου Μετέλλου Πίου υἱοθετηθεὶς καὶ διὰ τοῦτο φερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Q. Caecilius Metellus Pius Scipio (ὕπατος τῷ 52 π.Χ.), πενθερὸς τοῦ Πομπηίου A 18, 4.
- Sēna, ae, θ. Σήνη, μικρὰ παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ὀμβρικῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (νυν Sinigaglia) παρὰ τὸν ποταμὸν Μέταυρον C 1, 2.
- Servilius (τὸ πλῆρες Cn[aeus] Servilius Gemīnus), Γναῖος Σεργίλιος Γέμινος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 216 π.Χ.).
- Sicilia, ae, θ., Σικελία.
- Silēnus, Σιληνὸς ὁ Καλακτίνος (= ἐκ τῆς Καλῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας), Ἕλληγ ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα, συγγραφεὺς τῶν Σικελικῶν καὶ τῶν Ἱστορικῶν Hn 13, 3.
- Sosius (C.), Γάιος Σόσιος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 32 π.Χ.).
- Sosylus, Σωσύλος (καὶ Σώσιλος) ὁ Ἰλιος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Λακεδαιμόνων (Σπάρτης), Ἕλληγ ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα Hn 13, 3.
- Sulla, ae, (C. Cornelius), Γάιος Κορνήλιος Σύλλας, ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος δικτάτωρ (τῷ 82 π.Χ.), ἐχθρὸς τοῦ Γ. Μαρίου. Sullānus ὁ τῷ Σύλλᾳ ἀνήκων, τοῦ Σύλλα.
- Sulpicius : 1) Sulpicius Galba, Πόπλιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 200 π.Χ.) Hn 7,1.—2) P. Sulpicius Rufus, δῆμαρχος (τῷ 88 π.Χ.) προγραφεὶς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ὁ ἀδελφὸς τούτου Servius Sulpicius Rufus ἦτο ὀνομαστὸς ῥήτωρ καὶ νομομαθῆς, σύζυγος τῆς Ἀνικίας, διατελέσας ὕπατος (τῷ 51 π.Χ.), A 2, 1. 2.—3) Sulpicius Blitho, Σολπίκιος Βλίθων, ῥωμαῖος χρονογράφος Hn 13,1.
- Syria, ae, θ., Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου.

Tamphiliānus, ὁ ἀνθήκων τῷ Ταμφίλῳ. Tamphiliāna (domus) θ., οἰκία φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ιδιοκτητοῦ αὐτῆς Ταμφίλου, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὁμωνύμων ὑπάτων.

Tamphilus, Τάμφιλος, Cn. Baebius καὶ M. Baebius (ῥωμαῖοι ὑπατοὶ τῷ 182 καὶ 181 π.Χ.) Hn 13, 1.

Terentius (τὸ πλῆρες C. Terentius Varro), Γάιος Τερέντιος Οὐάερων (Βάρρων), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 216 π.Χ.

Thermopylae, ārum, θ., Θερμοπύλαι Hn 8, 3.

Tibēris, is (αἰτ. Tiberim, ἀφαιρ. Tiberi), ἄ., Τίβερις (νῦν Tevere) ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης.

Torquātus : 1) Manlius Torquatus, Λεύκιος Μάνλιος Τορκουᾶτος, ὀνομαστὸς ῥώμ. ῥήτωρ, ὑπάτος (τῷ 65 π.Χ.) A 1,4. 4,5.—2) Aulus Manlius Torquatus Αὔλος Μάνλιος Τορκουᾶτος, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀττικῶ A 15,13.

Trasumēnnus, i, ἄ., (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως lacus ἀρσ. = λίμνη), Τρασιμέν(ν)η, λίμνη τῆς Ἑτρουρίας (νῦν Lago di Perugia).

Trebia, ae, ἄ., Τρεβίας (νῦν Trebbia), παραπόταμος τοῦ Πάδου διαρρέων τὴν Πλακεντίαν (νῦν Piacenza).

Tullius, Τύλλιος· ἰδ. Cicero.

Tusculum, i, οὗ., Τοῦσκλον (νῦν Frascati), πόλις τοῦ Λατίου, 14 χιλμ. μακρὸν τῆς Ῥώμης.

Utica, ae, θ., Ὑτίκη (Οὐτίκη), πόλις τῆς Β. Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνας, ἀποικία τῶν Τυρίων.

Valerius (C. Valerius Flaccus), Γάιος Οὐαλέριος (Βαλέριος) Φλάκκος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος καὶ ἐν τῇ ὑπατείᾳ (τῷ ἔτει 199 π.Χ.) καὶ ἐν τῇ τιμητείᾳ (τῷ 184 π.Χ.) C 1, 1. 2, 1.

Venusia, ae, θ., Οὐενουσία (Βενουσία, νῦν Venosa), πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας (Ἀπουλίας), πατρὶς τοῦ ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀρατίου.

Vettōnes, um, ἄ., οἱ Οὐέττωνες (Βέττωνες), λαὸς τῆς Λυσιτανίας κατοικῶν τὴν ΒΔ. Ἰσπανίαν (τὴν νῦν Πορτογαλίαν).

Vipsanius, ἰδ. Agrippa.

Volso (γεν. Volsōnis), Cn. Manlius Volso (ἢ Vulso), Γναῖος Μάνλιος Οὐόλσων (Βόλσων), ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 189 π.Χ.) νικητὴς τῶν Γαλατῶν τῆς Μ. Ἀσίας Hn 13, 2.

Zama, ae, Ζάμα, ἰσχυρὰ πόλις τῆς Νομιδίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Καρχηδόνας Hn 6, 3.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ*

Α

ā ἢ āb (abs παρὰ τῷ Νέπωτι μόνον ἐν συνθέσει, π.χ. abstineo ἐκ τῆς προθ. abs καὶ teneo), πρόθεσις μετ. ἀφαιρ. 1) τοπικῶς : ἀπό, ἐκ, Hm 2, 4. Hn 2, 1. 2, 2. 6, 3. 7, 7. A 20, 1. Μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀμύνης ἀπό τινος (ἡμεῖς λέγομεν : ἐναντίον τινός) Hm 9, 4. 10, 5. 2) χρονικῶς : ἀπό, ἐκ C 2, 4. 3, 2. A 5, 3. 16, 3. 18, 3 (a stirpe). 3) πρὸς δῆλωσιν τῆς κατὰ γωγῆς ἢ τοῦ γένους : ἀπό, ἐκ A 1, 1. 18, 3 (a quōque ortus = et a quō ortus). 4) πρὸς δῆλωσιν ἐκπορεύσεως ἐνεργείας : a patriā, a maioribus, a patre accipio παρὰ τῆς πατρίδος, παρὰ τῶν προγόνων, παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαμβάνω Hm 1, 5. A 1, 1. 14, 2. 5) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου : = ὑπό, παρὰ (+ γεν.) Hn 2, 2.

C 2, 4 καὶ. A 13, 2. 19, 1. 20, 4. ab-aliēno, 1. (ἀποξενῶ). 2) ἀφίστημι, ἀποσπῶ ἐγείρων εἰς ἀποστασίαν, καθιστῶ ἐχθρόν Hm 2, 2. oppida abalienāta πόλεις ἐπαναστᾶσαι, ἀποσκιρτήσασαι Hm 2, 4. ab-est, ἰδ. absum.

ab - horrēo, ἡι,—, 2. (ἀποστρέφωμαι). 2) δὲν συμφωνῶ, εὐρίσκωμαι εἰς ἀσυμφωνίαν (ἀντίφασιν), διαφέρω.

ab-īcio (πρόφερε ab- jicio ἐκ τῆς ab καὶ īcio), īci, iectum, 3) (ἀπορρίπτω). 2) ἀπορρίπτω, (ῥίπτω τι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πῶγμα εὐτελοῦς ἀξίας [ἀποθέτω]).

abs-tīnēo (abs καὶ tēnēo), tinūi, —, 2. ἀπέχω. me cibo (ἀφαιρ.) ἀπέχομαι τῆς τροφῆς, ἐγκρατεύομαι, νηστεύω.

ab-sens, ἰδ. absum.

ab-sum, afūi, abesse, εἶμαι ἀπόν, ἀποδημῶ, ἀπουσιάζω A 20, 1. ἀπέ-

* Τὰ οὐσιαστικά, ὧν δὲν σημειοῦται τὸ γένος, εἶναι θηλυκά. Τῶν εἰς -us, -a, -um ἐπιθέτων ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ἀρσενικοῦ. — Οἱ ἀναγραφόμενοι μεθ' ἑκάστου ῥήματι ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συζυγίας. — Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων ῥημάτων ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς ἀπλοῖς. Τῶν ῥήμ. τῆς 1ης συζυγίας ἐσημειώθη μόνον ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστ. — Ἐκάστης λέξεως ἡ πρώτη σημασία ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα δὲν ἐσημειώθησαν πανταχοῦ, ἀλλὰ μόνον ἔνθα ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἢ χάριν τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ.

Hm = Hamilcar, Hn = Hannibal, C = Cato, A = Atticus.

χω, εἶμαι μακρὰν Hn 6,2. absens
ἀπὼν Hn 2,1. 8,2. A 3,2. 20,4.—
2) ἀπὼν (ἄνευ συνδρομῆς, συμ-
πράξεως) Hn 5,3.

ac (οὐδέποτε πρὸ φων. καὶ τοῦ h)
ἢ atque (πρὸ φων. καὶ σπανίως
πρὸ συμφ.) καί, καὶ δὴ. multo
aliter ac πολὺ ἄλλως ἢ. alia atque
antea ἄλλα (διαφορετικὰ) ἢ πρό-
τερον (ἄλλα καὶ πρότερον). atque
hic tantus vir καὶ μάλιστα ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ Hn 13,2.

ac-cēdo, 3. προσέρχομαι, ad has-
tam publicam προσέρχομαι εἰς
δημοσίαν πρᾶσιν (εἰς δημοπρα-
σίαν), ἀγοράζω δημόπρατα, λαμ-
βάνω μέρος εἰς δημοπρασίαν (ιδ.
hasta). 2) Africam (= ad A-
fricam) προσορμίζομαι εἰς τὴν
Ἀφρικὴν Hn 8, 1. 3) παρουσιάζομαι,
ἐμφανίζομαι A 21, 4.

ac-celēro, 1. ἐπιτυγχάνω, ἐπισπεύδω.
accēpi, ιδ. accipio.

acceptus, εὐπρόσδεκτος.

accessio, ὄνις, (ἐπ)αύξησις.

ac-cido (ad καὶ cado), accidi,—
3. (προσπίπτω). 2) accidit συμ-
βαίνει νά... Hn 12,1.

ac-cipio (ad καὶ capio), accēpi,
acceptum, 3. (παρα)λαμβάνω, δέ-
χομαι. 2) λαμβάνω, εἰσπράττω A
2,4. 3) λέγω ναί, συγκατανεύω,
παραδέχομαι Hn 2,4. 4) ἀντιλαμ-
βάνομαι, (κατα)νοῶ, μαθάνω A
1,3. 5) dignitatem παραλαμβάνω
τὸ ἀξίωμα. 6) κληρονομῶ A 14,2.

ac-cresco, 3. ἐπαυξάνω, -ομαι..
accuratē, ἐπίρρ. ἀκριβῶς, ἐπιμέ-
λῳς, λεπτομερῶς.

ac-cūso, 1. γράφομαι, μηνύω τινὰ
(ὡς ἔνοχον δημοσίου ἀδικήματος).
in iudicio publico ἐν δημοσίᾳ
δίκῃ. ιδ. suus.

acīēs, ēi (τάξις μάχης), παράταξις,
μάχη Hn 6,4. 2) ναυτική παρά-
ταξις Hn 11,1. 3) in acie «κατὰ
στόμα», κατὰ μέτωπον Hn 5,4.

acquiēvi, ιδ. asquiesco.

ac-quiesco, ēvi, ētum, 3. (ἀνα-
παύομαι). 2) (κατ' εὐφημισμὸν)
ἀποθνήσκω, «ἀναπαύομαι».

acriter, ἐπίρρ. (ὀξέως). 2) δρα-
στηρίως, ἐντόνως. Συγκρ. ἐπίρρ.

acrius, ὑπερθ. ἐπίρρ. accerrime
(acer, aeris, aere δριμύς, ὀξύς).

aeroāma, ātis, οὐ. (πληθ. āta,
δοτ. ἀφαιρ. ātis), ἀκρόαμα (ἐκ
τοῦ ἀκροᾶσθαι) = πᾶν τὸ μετὰ
τέρψεως ἀκουόμενον (εἴτε τοῦτο
ἀναγινώσκεται, εἴτε ἀπαγγέλλε-
ται, εἴτε κρούεται καὶ ᾄδεται), ὡς
π.χ. ἀνάγνωσμα, σκηνική παρά-
στασις, ἀπαγγελία, μέλος, ᾄσμα.
3) ἀντὶ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἀνα-
γινώσκει (διηγεῖται ἡδέως, ἀπαγ-
γέλλει κλπ. [μάλιστα ἐν τοῖς δει-
πνοῖς]), ὁ ἀναγινώσκων, ὁ ἀπαγ-
γέλλων, ὁ μουσικός, ὁ αἰδός.

actor, ὄνις, ἄ. (πράκτωρ). 2) ὁ ἐκτε-
λὼν τὸ ἀποφασισθὲν, ἐκτελεστής,
ὁ ἔργω ὑποστηρικτής. ιδ. auctor.

ad, πρόθ. μετ' αἰτ., πρὸς, εἰς Hn

2,1. 2,4. liber ad Rhodios (ἐνν. scriptus γεγραμμένον) βιβλίον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἀφιερωμένον τοῖς Ῥοδίοις A 22,4.—2) χρονικῶς· μέχρι A 5,1. 18,3. usque ad μέχρι Hn 2,3. 7,1. C 2,4.—3) πρὸς δῆλωση σκοποῦ A 17,3.

addīdi, id. ad-do.

ad-do, addīdi (ἐκ τοῦ addēdi), additum (ἐκ τοῦ ad-datum), 3. προστίθωμι, προσθέτω.

ad-dūco, 3. ad aram προσάγω, ὁδηγῶ εἰς τὸν βωμόν. in suspectionem καθίστημι τινα εἰς ὑποψίαν, καθιστῶ τινα ὑποπτον.

1. ad-ēo, adīi, aditum, adīre, προσέρχομαι.

2. adēo, ἐπίρρ., εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο. 2) οὕτω, (τόσον).

ad-hībēo (ἐκ τοῦ ad-hābeo), būi, bītum, 2. (προσέχω). curam χρῶμαι θεραπείᾳ [κάνω κούρα].

adhuc, ἐπίρρ. μέχρι τοῦ νῦν.

adīi, idē ῥῆμα ad-ēo.

ad-iungo, nxi, nctum, 3. προστίθωμι, συνάπτω.

adiunxi, id. adiungo.

ad-ministro, 1. διοικῶ.

admirandum, i, οὐ., τὸ θαυμάσιον (τὸ ἀξιοθαύμαστον, τὸ ἀξιοσημείωτον).

admōdum (ἐκ τοῦ ad mōdum = μέχρι τοῦ ἀπαιτουμένου μέτρου) πάνυ, μάλα, λίαν.

admonitus, ūs, ἄ. (admōnēo παραι-

νῶ) παραινεσις. admonitū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραινέσει (τινός). ad-opto, 1. υἰοθετῶ.

ad-orior, adortus sum, adoriri, 4. ἀποθ. προσβάλλω.

ad-sum, affui (ad-fui), adesse, παραγίγνομαι, παρευρίσκομαι.

adulescens, ntis, ἄ. (κυρίως μτχ. ἐνεστ. τοῦ ῥ. adolesco αὐξάνομαι), ὁ νέος ἀνὴρ (ἀπὸ 17-42 ἐτῶν) Hm 3,2. A 16,1.—2) ἐπιθετικῶς· νέος ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ A 2,2.

adulescentia, ae, παιδικὴ ἡλικία.

adulescentulus, i, ἄ., μετράζ, νεανίας, (νέος ἀνὴρ) A 2,1. 2,4 (ἐνθα πρόκειται περὶ νέου ἔχοντος ἡλικίαν 23 περίπου ἐτῶν). 2) ἐπίθ. admodum adulescentulus πολὺ νεαρὸς Hm 1,1.

adventus, ūs, ἄ., ἀφίξις.

adversarius (ἐπίθ. ἀντίπαλος). 2) οὐσ. ἄ. ὁ πολέμιος, ὁ ἐχθρός.

adversus, πρόθ. (κυρίως τὸ adversus εἶναι μετοχή = ἐστραμμένος πρὸς τι), ἀπέναντι, ἀντικρύ. 2) τοπικῶς· ἐχθρικῶς καὶ μεταφορικῶς· ἐναντίον, παρὰ+αἶτ.

aedēs (ἀρχαϊστ. τύπος aedis), is, ναός.

aedificāram = aedificavēram.

aedificātor, ōris, ἄ. (ὁ οἰκοδόμος). 2) ὁ φιλοικοδόμος, ὁ ἀγαπῶν τὴν οἰκοδομὴν ὁραίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς κατοικίας.

aedificium, īi, οὐ., οἰκοδόμημα Hn 12,3.

aedifico, 1. οἰκοδομῶ, κατασκευάζω.
 aedilis, is, ἄ., ὁ ἀγορανόμος. ae-
 dilis plebei (plebei εἶναι γεν.
 [= plebis] ἐξ ὀνομαστικῆς ple-
 bes) ὁ δημοτικός ἢ ταπεινότερος
 ἀγορανόμος.

aedis, id. aedes.

aemulatio, ōnis, ἀνταγωνισμός, ἄ-
 μιλλα (εὐγενής), ἀντίθ. obtrec-
 tatio.

ānēus (ἐκ τοῦ aes, aeris οὐ. χαλ-
 κός), χαλκοῦς.

aequalis, a, (ὁμῆλιξ). 2) οὐσ. ἄ.
 ὁ ὁμῆλιξ.

aequē, ἐπίρρ., ἐπίσης, ὡσαύτως.

aequus, ὁμαλός, ἴσος. 2) ἀπαθής.
 ἀτάραχος A 1, 3. 3) condicio
 παραδεκτός, δίκαιος (λογικός, συμ-
 φέρων) ὕρος (ἐπὶ τόκου).

aerarium, ii, οὐ., ταμειῖον, ταμειῶν
 (τοῦ κράτους).

aes, aeris, οὐ., χαλκός. 2) χρῆμα.
 aes aliēnum τὸ χρέος (κατὰ λέξιν
 = χρῆμα ξένον).

aestimo, 1. (τιμῶ). 2) magni aes-
 timo μεγάλως ἐκτιμῶ. minoris
 aestimo ὀλιγώτερον ἐκτιμῶ.

aetas, ātis (αἰών). 2) ἡλικία,
 ἔτος, βίος. puerilis aetas παιδική
 ἡλικία. extrēma aetas ἐσχάτη
 ἡλικία, βαθὺ γῆρας. haec aetas
 οὗτος ὁ χρόνος, ὁ παρὼν χρόνος
 Hm 2,5.

affēci, id. afficio.

affecto, 1. (ἐπιχειρῶ). 2) ἐπιδιώκω.
 af-fēro (ad-fero), attūli, allātum,

afferre (προσφέρω). 2) testimo-
 nium δίδω, (ἀνα)φέρω ἀπόδει-
 ξιν (τεκμήριον).

af-ficio (ad καὶ fācio), fēci,
 fectum, 3. οὕτω διατίθημι τινα
 2) aliquem poenā τιμωρῶ τινα.
 afficior morbo (ἀφαιρ.) περιπί-
 πτω νόσῳ, νοσῶ. afficior morbo
 oculorum περιπίπτω νόσῳ τῶν
 ὀφθαλμῶν, περιπίπτω ὀφθαλμῶν.
 affinitas, ātis, κηδεστία, συγγέ-
 νεια ἐκ γάμου.

affuit, id. adsum.

affluentia, ae, καὶ affluentia (ἀ-
 φθονία). 2) περίσσεια μετὰ πολ-
 λυτελείας, περιττή πολυτέλεια.

affluentius, συγκρ. (τοῦ ἐπιρρήμα-
 τος affluenter ἀφθόνως), πολυτε-
 λέστερον (μὲ περισσώτερο λοῦσσο).

ager, agri, ἄ., ἀγρός, χώρα.

agito, 1. (ἐλαύνω). 2) mente ἐν τῷ
 νῷ κινῶ, κατὰ νοῦν ἔχω, διανοοῦμαι.

ago, ēgi, actum, 3. (ἄγω). 2) ἐπι-
 τελῶ, κατορθῶ. Hn 10,1. 3) πράτ-
 τω A 20,1. 20,4. meam rem διεξά-
 γω ὑπόθεσίν μου. bellum πόλε-

μον, (τὰ τοῦ πολέμου) διενεργῶ
 (ἐπὶ στρατηγῶ), πολεμῶ. gra-

tias χάριτας ὁμολογῶ, εὐχαριστῶ.

ad vitam agendam πρὸς τὸ δια-
 γαγεῖν τὸν βίον, πρὸς τὸ πρακτικὸν

μέρος τοῦ βίου. 4) existimatio
 agitur ἡ ὑπόληψις διακυβεύεται

(παίζεται) A 15,2.

agricola, ae, ἄ., (ἀγρονόμος, γεω-
 πόνος), γεωργός.

alīas, ἐπίρρ., ἄλλοτε.
 aliēnus, ἀλλότριος, ξένος.
 alīquis, alīqua, alīquod, ἄντων.
 ἄρρ. ὡς ἐπίθετ. τις, τι A 2,3. 14,1.
 18,4. Συγκεκομμένος τύπος quis,
 qua, quod A 3,2. 3,3. 2) ἄντων.
 ἄρρ. τιθεμένη ὡς οὐσ. alīquis,
 aliquid τις, τι Hn 11,2. A 20,2.
 Συγκεκομμένος τύπος, quis, quid
 Hn 2,6. 9,2.
 alīquot, ἄκλ. πληθυντ. τινές, τινά.
 alīter, ἐπίρρ., ἄλλως. aliter ac ἄλ-
 λως ἤ.
 alīus, alīa, alīud, (γεν. alīus, δοτ.
 alīi) ἄλλος, διάφορος. alīi—alīi
 οἱ μὲν—οἱ δέ.
 alo, alūi, altum, 3. (τρέφω).
 2) morbum τρέφω, παρατείνω.
 ὑποβάλλω τὴν νόσον.
 alter, altēra, altērum, (ὁ ἕτερος).
 2) ὁ δεύτερος.
 alterūter, ūtra, ūtrum ὁ ἕτερος.
 alterūtra pars τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο
 κόμμα (μερίς).
 amātor, ōris, ἄ. (ἐραστής). 2)
 φίλος, θαυμαστής, λάτρης, ἐραστής.
 ambītus, ūs, ἄ. (ἐκλογικὴ περιο-
 δεΐα). 2) παράνομος σπουδα-
 ρία (ἐκλογικαὶ παραβάσεις).
 amīcē, ἐπίρρ., φιλικῶς.
 amicitīa, ae, φιλία.
 amīcus, ἐπίθ. φίλος.
 amisissēm, id. amitto.
 a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀ-
 πόλλωμι [χάνω], ἀποβάλλω.
 amo, 1. ἀγαπῶ.

amoenitas, tātis, (χάρις). 2)
 τερπνότης (εὐμορφία).
 amphōra, ae, ἀμφορεύς, (εἶδος ὑ-
 δρίας μετὰ στενοῦ λαιμοῦ καὶ δύο
 λαβῶν ἢ ὠτίων).
 amplitūdo, īnis, (εὐρύτης). 2)
 λαμπρότης, σπουδαιότης.
 amplīus, ἐπίρρ., πλέον (θετ. amplē
 ἀφθόνως). amplīus centum mi-
 lia ἀντὶ amplius q u a m centum
 milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλιάδες.
 non amplius novem annos οὐχὶ
 πλέον ἢ ἑννέα ἔτη.
 amplus, (ἄφθονος). 2) μέγας κα-
 τὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὕψιν ἢ ἀξίαν,
 μεγαλοπρεπής.
 an, μόρρ., ἡ (εἰσάγει τὸ β' μέρος
 πλαγίως ἐρωτήσεως).
 anagnostes, ae, (ἀντ. ἐν. anagnos-
 tem καὶ anagnosten), ἄ., ἀνα-
 γνώστης. Πληθ. —ae. Οἱ ἀναγνώ-
 σται ἦσαν πεπαιδευμένοι δοῦλοι,
 "Ἕλληγες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἀ-
 νεγίνωσκον ἐν ὥρᾳ ἀναπαύσεως
 τῶν Ῥωμαίων ἢ διαρκούντος τοῦ
 δείπνου. Ἡ ἀντίστοιχος λατ. λέξις
 εἶναι lector (= ἀναγνώστης).
 angustiae, ārum, πληθ. (τὰ στενά).
 angustiae locorum τὰ στενά, τὸ
 στενὸν πέρασμα, ἡ στενοχωρία,
 τὸ στενόπορον, ἡ κλεισώρεια.
 anīma, ae, (πνεῦμα, ἀναπνοή).
 2) ψυχή, ζώή.
 animadverto (animus adverto),
 verti, versum, 3. (προσέχω τὸν
 νοῦν). 2) (ἐπὶ τῶν τιμητῶν) in

aliquem ἐπιτιμῶ τινι. τιμωρῶ.
 anīmus, i, ἄ., (ψυχή). 2) νοῦς,
 φρόνημα, διάθεσις. animo aequo
 πράως (ἄνευ ἀντιδράσεως). ani-
 mo fidenti aique infesto φρο-
 νήματι θαρροῦντι καὶ ἐχθρικῶ (μετ'
 αὐτοπεποιθήσεως καὶ μίσους). a-
 nimo... ventre πνευματικῶς...διὰ
 σωματικῶν ἀπολαύσεων. id. bello.
 annālīs, is, ἄ., (ἐνν. liber καὶ συν-
 ηθέστ. κατὰ πληθ.) βίβλος χρο-
 νική, τὰ χρονικά, ἡ ἱστορία.
 annicūlus, ἐνός ἔτους, ἔτειος.
 an-nuo (ad-nuo), nūi,—, 3. (κατά-
 νεύω), ὑπισχνοῦμαι, συγκατανεύω.
 annus, i, ἄ., ἔτος. multis annis
 ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Hn 2,5. anno
 quarto (nono) postquam τρία
 (ὀκτώ) ἔτη ἀφοῦ... Hn 8,1.
 Hm 4,2.
 annūsus, ἐνικύσιος, ἐπὶ (ἢ δι') ἐν
 ἔτος.
 ante, I. πρόθ. μετ' αἰτ. πρὸ A
 3,3. 2) χρον. Hn 1,2. A 20,1.
 ante eum πρὸ αὐτοῦ (πρὸ τῆς
 ἐποχῆς του) Hn 3,4.—II. ἐπίρρ.
 χρονικόν· πρότερον A 19,2,3.
 antēā, (ante+eā), ἐπίρρ., πρότερον.
 ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προ-
 ἔχω, ὑπερέχω (εἶμαι ἀνώτερος).
 antiquitas, ātis, ἀρχαιότης, ἀρ-
 χαῖοι χρόνοι A 3,3. 2) πᾶν τὸ
 ἀφορῶν (εἰς) τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν,
 (ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων),
 ἀρχαιολογία A 18,1. 20,2.
 antiquitus, ἐπίρρ., ἀρχαίως.

ap-pārēo, ūi, ītum, 2. ἀναφαίνο-
 μαι, ἐμφανίζομαι Hn 12,4. φανε-
 ρὸς καθίσταμαι, εἰς φῶς ἔρχομαι
 A 16,4.

ap-pārē (ad-pārē), 1. παρασκευάζω.
 appellasse = apellavisse.

appello, 1. καλῶ, ὀνομάζω.

ap-prime (ad-primus), ἐπίρρ. μετ'
 ἐπιθ. θετικῶ βαθμοῦ, ἐν πρώ-
 τοις, πρώτιστα (ὅλως ἰδιαίτερος).
 aptus, ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος.

apud, πρόθ. μετ' αἰτ., παρὰ τινα,
 παρὰ τι. 2) παρὰ τινι Hn 10,1.
 apud exercitum ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ
 στρατοῦ Hn 7,3.

ara, ae, θ. βωμός.

arbitrīum, īi, οὐ. (διαιτησία). 2)
 κρίσις, γνώμη Hn 1,3. 3) βού-
 λησις, αὐθαίρεσις (ἀπεριόριστος
 ἰσχὺς) Hn 12,5.

arbitror, 1. ἀποθ. (ὠτακουστώ).
 2) θεωρῶ ὡς ἀληθές, πιστεύω,
 φρονῶ A 15,1.

arcessi, παθ. ἀπρμφ. id. arcesso.

arcesso, īvi, ītum, 3. μεταπέμπο-
 μαι (στέλλω καὶ προσκαλῶ).

argentum, i, οὐ. (ἀργυρος). 2) νο-
 μίσματα ἀργυρᾶ, ἀργύριον, χρή-
 ματα = pecunia.

arma, ōrum, οὐ. πληθ. (ὅπλα). 2)
 ὅπλα, ἡ δύναμις τῶν ὀπλων, ἡ πο-
 λεμικὴ ἰσχὺς Hn, 10,4. αἱ ναυτι-
 καὶ μονάδες, ἐξοπλισμὸς Hn 11,7.
 πόλεμος.

armo, i. (ὀπλίζω). 2) παρέχω ἐνο-
 πλον δύναμιν Hn 10,1.—2) ὡς

οὐσ. armāti, ōrum, ἄ., οἱ ἔνοπλοι.
 ar-rīpio (ad-rāpio), ripūi, rep-
 tum, 3. (ἀναρπάζω). 2) ali-
 quid μετὰ ζήλου ἐπιλαμβάνομαι,
 ἀφοσιοῦμαι εἰς τι.
 arripūi, ἰδ. arripio.
 artifex, artificis, ἄ. (ὁ μετερχόμε-
 νος τέχνην τινά), τεχνίτης.
 a-scendo (ad καὶ scando), ndi,
 nsum, 3. (ἀναβαίνω). 2) navem
 ἐπιβαίνω νεώς.
 ascētus, ἰδ. ascisco.
 a-scisco (ad-scisco), īvi, ītum,
 3. (δέχομαι). 1) civitatem δέ-
 χομαι (ἄλλην) πολιτείαν (τὸ δι-
 καίωμα τοῦ πολίτου ἐν ἄλλῃ πόλει).
 asperitas, ātis, (τραχύτης). 2)
 τραχύτης, δυστροπία.
 asseccla, ae, ἄ. (ἀντὶ assec[ū]la ἐκ
 τοῦ assequor), ὁ ἀκολουθῶν τινα,
 ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τινος ὢν (ὥς
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται περὶ τοῦ
 ἀκολουθοῦ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ βω-
 μαίου στρατηγού).
 assidūus, συνεχής.
 at, σύνδ., ἀλλά, δέ.
 atque, ἰδ. ac.
 at-tingo (ad-tango), tīgi, tactum
 3. (ἐφάπτομαι). 2) ἄπτομαι, ἀσχο-
 λῶμαι (ἐρασιτεχνικῶς) περὶ τι.
 auctor, ōris, ἄ. (ὁ αἵτιος [ἐπὶ κα-
 λού]), ὁ συμβουλευὴ ὑποστηρικτής,
 ὁ σύμβουλος. ἰδ. actor.
 audeo, ausus sum, 2. (ἡμιαποθετι-
 κὸν) τολμῶ. negare ausus non
 sum δὲν τολμῶ νὰ εἴπω (τὸ) ὅχι.

audio, īvi, ītum, 4. ἀκούω. 2) ἐξ
 ἀκοῆς ἢ ἐκ φήμης γινώσκω A13,7.
 augēo, auxi, auctum, 2. αὐξω, αὐ-
 ξάνω. augeo officium αὐξάνω τὴν
 ἐξυπηρετικότητά, τὴν καλωσύνην.
 aurēus, χρυσοῦς.
 aurum, i, οὐ., (χρυσός). 2) χρυσᾶ
 νομίσματα, χρυσίον.
 ausus, ἰδ. audeo.
 aut, σύνδ., ἢ (ἐν A 14,3. = καί).
 autem, σύνδ., δέ.
 auxilium, īi, οὐ. (ἐπικουρία). 2)
 πληθυντικός: auxilia, ōrum, οὐ.,
 βοήθεια, ἐπικουρικὰ στρατεύματα
 Hm 2,3.
 avaritiā, ae, φιλαργυρία.
 avunculus, i, ἄ., θεῖος (πρὸς μη-
 τρός), μητράδελφος (ἀδελφὸς τῆς
 μητρός).

B

bellicōsus, πολεμικός.
 bello, 1. πολεμῶ. animo bellare
 μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, μετ' ἐνερ-
 γείας τοῦ πνεύματος πολεμῶ.
 bellum, i, οὐ., πόλεμος.
 bene, ἐπίρρ. (καλῶς). 2) εὖμα-
 ρῶς, μετ' ἀνέσεως (κόμμοδα).
 beneficiū, īi, οὐ., (εὐεργεσία).
 2) τιμὴ, γέρας, τιμητικὴ διάκρισις.
 benivolentiā, ae, εὖνοια, εὐμένεια.
 usus benivolentiaque αἱ καλαὶ
 φιλικαὶ σχέσεις, ἡ ἐκ τῆς φιλίας
 εὖνοια.
 bidūum, i, οὐ., (χρόνος δύο ἡμερῶν
 his καὶ dies). 2) αἵτ. biduum

ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἀφαιρ. biduo με-
τὰ δύο ἡμέρας ἢ ἐντός δύο ἡμερῶν.
bini, ae, a, (ἀριθμ. διανεμητ.)
ἀνὰ δύο, δύο.

bonitas, ātis, χρηστότης, εὐθύτης.
bonus, (ἀγαθός, συγκρ. melior ἀ-
μείνων, ὑπερθ. optimus ἄριστος)
καλός, χρηστός, ἐνάρετος. 2) δρα-
στήριος, ἐπιτήδειος A 13,3. Πληθ.
boni, ōrum, ἀ., «οἱ ἀγαθοί, οἱ
ἄριστοι» οἱ optimātes (ἐν ἀν-
τιθέσει πρὸς τὸ vulgus), ἡ καλὴ
κοινωνία, (οἱ καὶ ὥς πρὲς πρὲς
πολλῆται [ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ
ἀρχῶν]) A 22,4.—Οὐσ. bonum,
i, οὐ. καὶ πληθ. bona, ōrum πε-
ριουσία (τὰ καλὰ).
breviter, ἐπίρρ., βραχέως, διὰ βρα-
χέων.

C

C. συντετμημένον (ἀντὶ Caius ὕπερ
προφέρεται Gāius) Γάιος.
cādo, cecīdi, cāsum, 3. (πίπτω).
2) πίπτω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μά-
χης ἀποθνήσκω, φονεύομαι.
caducēus, i, ἀ., κηρύκειον. Σύμ-
βολον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν κηρύ-
κων εἰς ἐνδεικνὺν προτάσεων καὶ
συμβιβασμοῦ. Ἦτο ῥάβδος (ἐ-
λαίας), εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας
περιεβίβασοντο δύο ὄφεις (πρβλ.
τὴν λευκὴν σημαίαν τῶν
νεωτέρων στρατῶν).
calamitas, ātis, φθορά.
callidus, ἔμπειρος, πεπειραμένος

Hn 5,2. 9,2.

campus, i, ἀ., τὸ πεδῖον, πεδιάς
(καμπος).

cāno, cecīni, —, 3. (ἄδω). 2)
προφητεύω, προμαντεύω.

cāpio, cēpi, captum, 3. λαμβάνω.
dolores αἰσθάνομαι πόνους, (ἀλγη-
δόνας ἕνεκα τῆς θεραπευτικῆς διαί-
της). honores καθίσταμαι εἰς ἀρ-
χὴν τιμητικὴν, καταλαμβάνω (ἐπι-
τυχάνω ἀρχάς (τιμὰς). 2) συλ-
λαμβάνω, αἰχμαλωτίζω, κατακτῶ,
κερδίζω, θέλω, (τραυῶ)
A 19,2.

capitulatim, ἐπίρρ., κεφαλιωδῶς.
dicere κατὰ κύρια κεφάλαια ἐκθέτω.

captivus, i, ἀ., ὁ ἐν πολέμῳ αἰχμάλωτος, ὁ αἰχμαλώτος (πολέμου).

carior, συγκρ. τοῦ carus.

carus, προσφιλέως, ἀγαπητός.

castellum, i, οὐ., φρούριον.

castrum, i, οὐ. (ὄχυρά θέσις, φρού-
ριον). 2) πληθ. castra, ōrum, οὐ.,

στρατόπεδον Hn 5,4. C1,2. cas-
tra nautica ναυτικὸν στρατόπε-

δον, ναύσταθμος (χαράκιμα πρὸς
προστασίαν τῶν εἰς τὴν ξηρὰν

ἀνεικνυσμένων νεῶν) Hn 11,6. 3)
πόλεμος, στρατεία Hn 2, 4. 13,3.

casus, ūs, ἀ., (πτῶσις). 2) σύμπτωμα.
casu (ἀφαιρ.) τύχη, κατὰ τύχην.

cāusa, ae, αἰτία, λόγος Hn 11,3.
ἀφορμὴ Hn 3,4. causā (ἀφαιρ.

ἢς προτάσσεται πτώσις γενικῇ) ἕ-
νεκα, rei publicae causā τῆς πο-
λιτείας ἕνεκα, ἐν τῷ συμφέροντι

τῆς πολιτείας.

cecīdi, ἰδ. cado.

cecīni, ἰδ. cano.

cēdo, cessi, cessum, 3. (χωρῶ). 2) ἀναχωρῶ, καταλείπω. hosti ὑποχωρῶ τῷ πολεμῷ (τ.ἔ. κάμπτομαι πρὸ τῶν ὑπερτέρων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ). pertinaciae (δοτ.) ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην.

celāris = celavēris, ἰδ. celo.

celer, celēris, celēre (ταχύς).

2) (ἐπὶ φαρμάκου) ταχέως ἐνεργῶν, φέρον ἀποτελεσματ. ἰδ. facilis.

celeriter, ἐπίρρ., ταχέως.

cēlo, 1. (ἀπο)κρύπτω (τινά τι, ἢ τι ἀπὸ τινος).

cēno, 1. δειπνῶ. apud aliquem δειπνῶ παρὰ τινι. cenātum est (ἀπροσώπως) δεῖπνον ἐγένετο, ἐδείπνησαν.

censor, ōris, ἄ., ὁ τιμητής.

censorius, īi, ἄ., ὁ χρηματίας τιμητής, ὁ διατελέσας τιμητής.

censūra, ae, τιμητεία.

centiens, ἀριθμ. ἐπίρρ., ἑκατοντάκις.

centum, ἀριθμ. ἄκλ., ἑκατὸν. amplius centum milia = amplius quam centum milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλ., πλείονες τῶν 100 χιλ.

certus, (βέβαιος). 2) συγκριτ. certior. certiore facio aliquem βεβαιότερον καθίστημι τινα, πληροφωρῶ τινα (γραπτῶς ἢ προφορικῶς).

cessi, ἰδ. cedo.

(cetērus ἕτερος), cetēra, cetērum. ('Αντὶ τοῦ cetērus λέγεται reliquus). 2) ἐπιθ. : λοιπός Hn 1,1. A 13,3. 3) οὐσ. ceteri, ἄ., οἱ ἄλλοι Hn 9,4. 10,3. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς A 15, 1.

cibus, i, ἄ., τροφή, τρόφιμα.

circiter, ἐπίρρ., περί + αἰτ., περίπου.

circumdēdi, πρkm. τοῦ circumdo.

circum-do, 1. περιβάλλω.

circum-ō, īi, ītum, circumīre, περιέρχομαι, ἐρευνῶ, περιπολῶ.

circumīrem, ἰδ. circumeo.

circum-vēnio, 4. (ἐχθρικῶς περιέρχομαι), κυκλῶ. circumvenior insidiis (ἀφαιρ.) κυκλοῦμαι δι' ἐνεδρῶν, ἐμπίπτω ἐνέδραις.

citerior, ἄ. καὶ θ., īus, οὐ. (γεν. -ōris), ὁ ἐπὶ τάδε, ὁ ἐντεῦθεν.

citerior Hispania, ἰδ. Πίν. Ἰστορ.

civilis, e, (πολιτικός). 2) τοῦ πολιτικοῦ βίου.

civis, is, ἄ., πολίτης.

civitas, ātis, πόλις (ἐν τῷ συνόλω) (κράτος C 3,3. 2) πόλις Hn 3,

2. 3) πολιτεία, πόλις A 3,3. 4) πόλις (δῆμος, κοινότης) A 4,5.

clam, ἐπίρρ., κρύφα.

clandenstīnus, (κρυπτός), μυστικός, κρύφιος.

clārē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

clārius, συγκρ. τοῦ clarus.

clārus, ἐνδοξος.

classiarius (ἀνῆκων τῷ στόλῳ). 2)

οὐσ. πληθ. classiarīi, ἄ., οἱ ναυ-
τικοὶ στρατιῶνται, «οἱ ἐπιβάται».
classis, is, στόλος. classe κατὰ
θάλασσαν.

cláudo, cláusi, cláusum, 3. (πε-
ρι)κλείω.

cláusus, ἰδ. claudio.

coactus, ἰδ. eogo.

coepi, coepisse, (ῥ. ἐλλειπτικόν),
ἤρξάμην. morbus levior esse coe-
pit ἡ νόσος ἤρχισε νὰ εἶναι ἐλα-
φροτέρα (μᾶλλον ὑποφερτή), ἤρ-
χισε νὰ ἐνδίδῃ (νὰ δεικνύῃ ση-
μεῖα ὑποχωρήσεως). conici (πρόφ.
conjici) coepta sunt νὰ ῥίπτων-
ται (νὰ ῥίπτωσιν) ἤρχισαν.

cogito, 1. σκέπτομαι, σκοπῶ. ami-
ce cogito ἔχω φιλικὰς διαθέσεις.
cognitus, ἰδ. cognosco.

cognōmen, īnis, οὐ., ἐπωνυμία, ἐ-
πωνύμιον, ἐπώνυμον.

cognosco, nōvi, nītum, 3. γινώ-
σκω. 2) γινώσκω ἐξ ἰδίας ἀντι-
λήψεως, μανθάνω A 13,7. 18,1. 3)
εὐρίσκω, βλέπω (διὰ πιστατώ-
ν) Hm 2,1.

cognomīne, ἀφαιρ. τοῦ cognomen.

cognovi, ἰδ. cognosco.

eogo, (ἐκ τοῦ eo [= ἐν συνθέσει =
cum πρόθ.] καὶ ago), cōēgi, cōac-
tum, 3. (συνάγω). 2) ἀναγκάζω.

cohortatīo, ōnis, (παραίνεσις). 2)
διαταγή, ὁδηγία (= praecepta)
Hn 11,1.

collēga, ae, ἄ., συνάρχων.

col-līgo (cum καὶ lēgo), lēgi, lec-

tum, 3 (συνδέω). 2) συνάπτω,
συναθροίζω.

collis, is, ἄ., λόφος.

col-lēco, 1. (con ἀντὶ com [= cum]
καὶ lēco τίθημι ἐν τόπῳ). 2) καθί-
στημι, τοποθετῶ Hn 11, 4. 3)
δίδω τινὶ γυνάϊκα (= in matri-
monium do) A 19,4.

colloquium, īi, οὐ., συνδιάλεξις.

colo, colūi, cultum, 3. ἐργάζο-
μαι. 2) color litteris (ἀφαιρ.)
τιμῶμαι δι' ἐπιστολῶν (λαμβάνω
γραπτῶς τεκμήριον τῆς ἐκτιμή-
σεως).

comitas, ātis, εὐπροσηγορία.

comitor, 1. ἀποθ. (συνοδεύω). 2)
προπέμπω (εἰς τὸν τάφον). comi-
tantibus omnibus bonis προπεμ-
πόντων ὅλων τῶν καλῶν, τῇ συνο-
δείᾳ πάσης τῆς καλῆς κοινωνίας.

com-memōro, 1. ἀναμνησκώ Hn
2, 3. 2) μνημονεύω, ἀναφέρω,
ἐκθέτω, A 21, 5.

com-mitto, 3. συνάπτω. (ἀρχίζω)
Hn 11, 3. 2) me fluctibus civi-
libus (δοτ.) ἐμπιστεύω (δίδωμι)
ἐμαυτὸν τῇ πολιτικῇ δίνῃ, (ἀφίνω
τὸν ἑαυτὸν μου νὰ παρασυρθῇ εἰς
τὸν κλύδωνα τοῦ πολιτικοῦ βίου).

commūnis, e, κοινός. 2) εὐπροση-
γορος, προσηγής, καταδεκτικός.

com-mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

com-pāreo, rūi,—, 2. (κατα)φαί-
νομαι, (καταδεικνύομαι).

com-pāro, 1. παρασκευάζω.

com-pello, pūli, pulsum, 2. συν-

ωθῶ. 2) ὠθῶ, ἄγω, περιάγω.
com-pērio, pēri, pertum, 4. μαν-
θάνω, πληροφοροῦμαι.
complēo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ
Hn 9,3. 2) διαβιβῶ, ζῶ, (συμ-
πληρῶ ἐν ζῳῇ) A 21, 1.
complessem, id. compleo.
complūres, οὐδ. complūra (γεν.
complurūm, πλείονες). 2) ἀρκε-
τοί (ὅχι ὀλίγοι, κάμποσοι).
compōno, 3. (συντίθημι). bellum
πὺν πόλεμον καταπαύω (τελειώ-
νω) Hn 1,5. Hn 6,2. εἰρήνην
ποιοῦμαι Hn 7,1.
compositūrus, id. compōno.
comprehendo, prehendi, prehen-
sum, 3. συλλαμβάνω.
com-prōbo, 1. (συναινῶ,) ἐγκρίνω,
ἀποδέχομαι. publice comproba-
tum est δημοσίᾳ (ὑπὸ τοῦ κρά-
τους) ἀποδεκτὸν ἐγένετο (ἐνεκρί-
θη).
compūli, id. compello.
conātus, id. conor.
con-cīdo (con καὶ caedo), cīdi,
cīsum, 3. (κατακρίπτω). 2) κατα-
σφάζω, φονεύω.
conciliator, ōris, ἄ., ὁ πρωταίτιος
(γάμου), ὁ μεσίτης, ὁ προσενη-
τής.
concillio, 1. 1) συνάπτω διὰ φιλίας,
(ζητῶ νὰ κερδίσω τὴν φιλίαν, τὴν
συμμαχίαν) Hn 10,2. 2) pacem
εἰρήνην ποιῶ (ὡς μεσίτης). nup-
tias συνάπτω γάμον. fortunam
δημιουργῶ, παρασκευάζω (θεμε-

λιῶ) τὴν τύχην (τὴν εὐτυχίαν).

3) ἐπιδαψιλεύω A 19, 3.

concitasse = concitavisse, id. con-
cito.

concito, 1. (παρορμῶ). 2) κινῶ,
διεγείρω, προκαλῶ.

con-cupisco, pīvi, —, 3. (ἐν α ρ κτ.
con- καὶ cupio) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
non intemperanter concupiscere
quod a plurimis (ἐνν. concu-
pisci) videas (=videat aliquis)
τὸ μὴ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν, ὅπερ
ὑπὸ πλείστον (ὅτι ἐπιθυμεῖται)
δύνασαι νὰ ἴδῃς (δύναταί τις νὰ
ἴδῃ).

con-curro, curri, cursum, 3. (συν-
θέω). 2) ταχέως φέρομαι, προσ-
βάλλω, συμπλέκομαι.

concursum, ūs, ἄ., συμπλοκή, προσ-
βολή.

condicio, ōnis, (κατάστασις). 2)
ὄρος, ὄροι Hn 6,2. A 2, 4. id.
aequus.

condiscipulatus, ūs, ἄ., συμμαθη-
τεία.

condiscipulus, i, ἄ., συμμαθητής.
confectum, id. conficio.

con-fēro, contūli, collatum, con-
ferre, (συγκομίζω). 2) confero
me ζητῶ καταφύγιον, καταφεύ-
γω Hn 9,1. μεταβαίνω A 2,2. 3,3.
conferrem, id. confero.

con-ficō (con-facio), fēcī, fec-
tum, 3. (κατεργάζομαι). 2) τε-
λῶ Hn 2,4. 3) librum (oratio-
nes) βιβλίον (λόγους) ἐπεξεργά-

ζομαι (συγγράφω).

con-flīgo, flīxi, flīctum, 3. συμ-
πλέκομαι, συγκροῖομαι.

conflīxi, ιδ. conflīgo.

congrēdiōr (con-grādiōr), con-
gressus sum, congrēdi, 3. ἀποθ.
(συνέρχομαι). 2) ἔρχομαι εἰς
χεῖρας, συμπλέκομαι, συγκροῖομαι.
congressus, ιδ. congrēdiōr.

con-īcio (πρόφερε conjicio), īeci,
iectum, 3. (con- και iācio), ῥί-
πτω (ἐντός).

coniunctē, ἐπίρρ. (συνδεδεμένως).
2) ἐν φιλικῷ δεσμῷ. Ὑπερθ.
coniunctissime ἐν φιλικωτάτῳ δε-
σμῷ.

coniunctiō, ōnis, (σύνδεσμος), ὁ
διὰ τοῦ γάμου σύνδεσμος, ἐπιγα-
μία, συγγένεια.

conor, 1. ἀποθ. πειρῶμαι. multa
stulte conor πολλά ἀνοήτως ἐπι-
χειρῶ, κάμνω πολλές ἀνοήτους
ἀποπειράς.

con-scendo (con- και scando),
scendi, scensum, 3. ναὴν εἰς-
βαίνω ναῦν, ἐπιβαίνω νεώς.

conscriptus (παθ. μτχ. τοῦ con-
scribo, ἐγγράφω) = ἐγγεγραμμέ-
νος. patres conscripti = Senato-
res (= Συγκλητικοί).

consecutūrus, ιδ. consequor.

con-sēquor, 3. ἀποθ. παρακολου-
θῶ, συνοδεύω A 29,3. 2) προ-
φθάνω Hn 7,7. 3) (ἐπι) τυγχάνω
Hn 10,5. A 19,2. 21,1.

con-sēro, rūi, rtum, 3. (συνείρω).

2) manum συνάπτω μάχην.

con-servo, 1. διασφίζω, φυλάττω.
res meas τὰ ἐμαυτοῦ πράγματα
(τὴν ιδιωτικὴν μου περιουσίαν).
Hn 10, 1. odium διατηρῶ τὸ
μῖσος. iusiurandum διατηρῶ (σέ-
βομαι) τὸν ὅρκον, δὲν παραβαίνω
τὸν ὅρκον.

con-sidēro, 1. (μετ' ἀκριβείας πα-
ρατηρῶ). 2) σκέπτομαι.

consilium, īi, οὐ, συμβούλιον. con-
silia interiora τὰ ἐνδότερα συμ-
βούλια (τὰ ἰδιαιτέρα καὶ ἐμπι-
στευτικὰ [μετὰ τοῦ βασιλέως] συμ-
βούλια). consilia clandestina μυσ-
τικὰ συμβούλια, κρύφια συνεν-
νοήσεις. 2) πρόθεσις, σκοπὸς Hn
1,5. 3) ἀπόφασις A 21,6. 22,3.
4) δόλος, στρατηγικὴ ἐπιδεξιότης,
(πολεμικὸν) τέχνασμα Hn 11,7.
consobrīna, ae, θυγάτηρ θείας πρὸς
μητρός, (πρώτη) ἐξαδέλφη.

conspexi, ιδ. conspicio.

con-spīcio (con- και τὸ ἄχρ. spe-
cio), spexi, spectrum, 3. καθο-
ρῶ. conspīci in neutram par-
tem οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος οὔτε εἰς
τὸ ἄλλο νὰ διακρίνεται (νὰ μὴ κά-
μνη ἐντόπωσιν ὑπερβολικῆς πολυ-
τελείας ἢ ὑπερβολικῆς ἀπλότητος).
constantia, ae, (εὐστάθεια). cons-
tantiā vocis atque vultūs (γεν.)
μετ' εὐσταθείας τῆς φωνῆς καὶ
τοῦ προσώπου, (χωρὶς νὰ ἀλλοιω-
σῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον).
con-stitūo (con- και statūo), tui,

tūtum, 2. καθίστημι, ιδρύω, ἐ-
γείρω. 2) οἰκοδομῶ A 13,2.
con-sto, stiti,—, 1. (συνέστηκα).
2) συνίσταμαι, προέρχομαι.
consuēram = consuevērām, ιδ.
consuesco.
con-suesco, suēvi, suētum, 3. εὖ-
ωθα, συνηθίζω.
consuetūdo, īnis, ἔθος, ἔξως τοῦ
βίου A 14,2. 2) φιλόφρων ὁμι-
λητικότητα, θέλγητρον τῆς συνα-
ναστροφῆς (ὥραϊοι τρόποι) A 1,4.
consul, ūlis, ἄ., ὑπάτος. consule ἢ
consulibus (ἀπαρ. ἀπόλυτος = γεν.
ἀπολύτω τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης)
ὑπάτου ὄντος ἢ ὑπάτων ὄντων,
ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ. . . ἢ τῶν. . .
consulāris, is, ἄ., ὁ διατελέσας ὑ-
πάτος, ὁ χρηματίσας ὑπάτος.
consulātus, ūs, ἄ., ὑπατεία.
consūlo, lūi, ltum, 3. (βουλευό-
μαι). 2) mihi consūlo, φροντίζω
λαμβάνω πρόνοιαν ὑπὲρ ἐμοῦ, βο-
ηθῶ ἐμὲ αὐτὸν A 21,5.
consultum, i, οὔ., ἀπόφασις, δό-
γμα. senatūs consultum Συγκλή-
του δόγμα (ἀπόφασις).
consultus, (βεβουλευμένος). 2) iu-
ris consultus, ἄ., ὁ νομομαθής.
con-sūmo, 3. (κατ)αναλίσκω, δαπα-
νῶ. consūmor φθίνω, ἐκτρίβομαι.
con-temno, mpsi, mptum, 3.
(καταφρονῶ). 2) morbum κατα-
φρονῶ τοῦ νοσήματος, δὲν λαμ-
βάνω τὸ νόσημα ὑπὸ σοβαρὰν ἔπο-
ψιν (δὲν τοῦ δίδω σημασίαν).

contentus, εὐχαριστημένος. con-
tentus sum ἀρκοῦμαι, μένω εὐ-
χαριστημένος.
contextus, (συνεχής ὡς τὸ ὕφα-
σμα). 2) συνεχής, ὁλόκληρος (ἔνευ
χάσματος), ἔχων ἀλληλουχίαν.
continens, ntis, (συνέχων). 2)
συνέχων, συγκρατῶν ἑαυτὸν, με-
μετρημένος, (οἰκονόμος).
continentia, ae, (ἐγκράτεια), τὸ
μεμετρημένον, οἰκονομία.
con-tinēo (con- καὶ tenēo), tinui,
tentum, 2. (συνέχω). 2) περιέχω
περιλαμβάνω.
contra, ἐπίρρ., ἐναντίον, κατὰ + γεν.
con-trāho, traxi, tractum, 3. (συ-
σπῶ). 2) συναθροίζω.
contrariūs, (ἀντίος). 2) e contra-
rio τοῦναντίον.
contūli, ιδ. confero.
con-vēnio, 4. συνέρχομαι. 2) non
convēnit (ἐνν. inter scrip-
tores) δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία
[μεταξὺ τῶν συγγραφέων], οἱ συγ-
γραφεῖς διαφωνοῦσι, δὲν γνωρίζο-
μεν ἐπακριβῶς. colloquium con-
vēnit (πρkm.) συνέντευξις συνεφω-
νήθη, συνεφώνησαν (ὥρισαν) συν-
έντευξιν. condiciones non con-
venērunt (ἐνν. inter eos) οἱ
ἄρροι δὲν συνεφωνήθησαν, περὶ τῶν
ἄρων δὲν ἔμειναν σύμφωνοι, δὲν
ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν.
convīna, ae, ἄ., (ὁ συμβίων). 2) ὁ
συμπότης, ὁ συνδαιτυμών, ὁ σύν-
δειπνος.

convivium, ii, οὖ., (ἡ συμβίωσις).

2) ἐστίασις, συμπόσιον.

con-voco, 1. συγκαλῶ.

copia, ae, (ἀφθονία). 2) copiae (πληθ.) στρατός, (στρατιωτ. δύναμις).

copula, ae, σύνδεσμος, ἐνωτικός κρίκος, δεσμός (φιλίας).

cornu, ūs, οὖ., κέρας, κέρατον (ζώου) Hn 5,2. 2) κέρας (πτέρυξ στόλου) Hn 8,4.

corōna, ae, (χορώνη). 2) στέφανος.

cor-rumpo (con- και rumpo), rūpi, ruptum, 3. (φθείρω). 2) διαφθείρω (χρήμασι), δεκάζω.

corruptus, id. corrumpo.

cottidianus, ὁ καθ' ἡμέραν, καθημερινός, συνήθης.

credo, didi, ditum, 3. ἐμπιστεύω Hn 8,3. 2) πιστεύω, quod vix credendum (=credibile) sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις ἤθελεν εἶναι πιστευτόν. 3) παρενθετικῶς: νομίζω, πιθανῶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα A 18,5.

creō, 1. (δημιουργῶ). 2) ἀποδείκνυμι, ἐκλέγω.

creceo, crevi, cretum, 3. αὐξάνω. 2) crevit virtutum laude ἠϋξήσε (ἠϋξήθη, ἐμεγαλύνθη) διὰ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας.

crevi, id. creceo.

crimen, inis, οὖ., (κρῖμα, ἔγκλημα). 2) πληθ. αἱ αἰτιάσεις, αἱ ἐνοχοποιήσεις.

cubitus, i, ἄ., (καὶ cubitum, i, οὖ., κύβιτον), ἀγκών.

cuius, γεν. τοῦ qui.

cultus, ūs, ἄ., (περιποίησις τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς). 2) cultus domesticus ἡ τοῦ οἴκου ἐξυπνρήτησις (διότι ὅλα ἐγίνοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἄρτος, εἶδη ἐνδυμασίας, καὶ ὑποδήσεως). cultus cottidianus ὁ καθημερινός (συνήθης) βίος (ἐν τῷ οἴκῳ), ὁ καθημερινός τρόπος τοῦ ζῆν.

cum, I. προθ. μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ (+γεν.), σύν. Τοπικῶς: 1) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὁμοῦ Hm 1,5. 4,2. Hn 8,4. ὅθεν erat cum eo ἦτο μετὰ τούτου (ἀνεστρέφετο αὐτόν) Hm 3,2. 2) πρὸς δῆλωσιν ἐχθρικῆς διαθέσεως=ἐναντίον Hn 4,1. 3) πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος Hn 7,5. 11,1. 12,5.

cum, II. σύνδ. 1) χρον.: (τότε) ὅτε, ἀφοῦ Hm 2,1. 2) (χρον. καὶ αἰτιολ. ἅμα) A 20,2. 3) (χρον. καὶ ὑποθ. ἅμα) ὅταν, ἐάν Hn 2,6-4) μετὰ πρτ. ἢ ὑπερσ. ὑποτακτ. ἐν ᾧ ἢ ἀφοῦ (+ἀορ. ὁριστ.=cum historicum). 5) αἰτιολογ. ἐπειδὴ Hn 10,4. 11,6. C 2,2. (cum moraretur). A 2,2. 6,5. 17,1. 20,3. 20,5. 21,2. 6) ἐνδοτικόν, εἰ καί, ἂν καί, καίτοι Hm 2,4. Hn 1,3. 8,4. C 2,2. A 6,2. 13,1. 14,2. cum quidem εἰ καὶ μάλιστα A 22,2. 7) ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεως, ὅσα-

κίς, (ἐάν) A 2,4. 20,1.2.

cunctus, σύμπας.

cupiditas, ātis, ἐπιθυμία τοῦ πολεμεῖν, τὸ φιλοπόλεμον. cupiditas notitiae clarorum virorum ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσεως τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν (ἡ γεν. notitiae κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ noscendi γεν. γερουνδίου=τοῦ γνωρίσαι). cupidus, (ἐπιθυμητικός), cupidissimus litterarum fuit ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν (ἡγάπα νὰ ἀναγιγνώσκη καὶ νὰ μεῖετ᾽ συγγραφεῖς).

cupio, pīvi (ἢ ii), pītum, 3. ἐπιθυμῶ.

cura, ae, φροντίς, πρόνοια Hn 9,4. A 21,5. 2) φροντίς, εὐσυνειδησία A 15,2. ἡ (ἐξ ὑποχρεώσεως) φροντίς A 20,4.

curatio, ōnis, (φροντίς). 2 (ιατρικῇ) θεραπεία (κοῦρα).

curo, 1. φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι. curo aedem reficiendam (γερουνδῖον) ἐπιμελοῦμαι (φροντίζω) περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ.

custodio, īvi, ītum, 4. φυλάττω.

D

darem, id. do.

datus, id. do.

dē, πρόθ. μετ. ἀφαιρ., ἐκ. ἀπό. 1) τοπ. ἐκ. ἀπὸ C 2,2. 2) ἀντὶ γεν. διαιρετικῆς C 3,1. A 14,2 (πολλάκις). 3) περὶ + γεν. Hn 2,2. 2,6. A 6,3. 18,6.

dēbēo (ἐκ τοῦ de-hābeo), būi, bītum, 2. ὀφείλω, καθήκον ἔχω. nemi dubium esse debet οὐδενὶ ἀμφίβολον νὰ εἶναι ὀφείλει (πρέπει). 2) ἀπολύτως : ὀφείλω, χρεωστῶ A 2,4.

debilito, 1. (ἀσθενῶ [=έω] τινα, πηρῶ). 2) ἀναχαιτίζω τινα ἐν τῇ δράσει. debilitor ἐξασθενῶ (-έω).

de-cēdo, 3. ἀποχωρῶ, (καταλείπω τὴν ἐπαρχίαν ἅμα τῇ λήξει τοῦ στρατηγικοῦ ἢ τοῦ ὑπατικοῦ ἑτους) C 1,4. 2) ἀναχωρῶ Hn 1,5. 3) ἀποχωρῶ τοῦ βίου, ἀποθνήσκω A 2,1. 22,3. 4) (ἐπὶ ἀψύχων, π.χ. ἐπὶ πυρετοῦ) ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ, ἐλαττοῦμαι A 22,3.

decem, δέκα.

decēo, decūi, —, 2. Ἀπροσώπως : decet πρέπει, ἀρμόζει, εἶναι πρόπον.

de-cerno, decrēvi, decrētum, 3 (δοκεῖ μοι, ἀποφασίζω). 2) διαλύω διὰ τῶν ὅπλων τὴν διαφοράν, ἀποφασίζω διὰ τῶν ὅπλων. cum hoc (ἀφαιρετ. ἄρσεν.) decernit πρὸς τοῦτον (ἐναντίον τούτου, τούτου) συνάπτει (ἀποφασιστικὴν) μάχην. classe erant decreturi διὰ τοῦ στόλου (διὰ ναυμαχίας) ἔμελλον νὰ ἀποφασίσωσιν, ἔμελλον νὰ ναυμαχήσωσι.

de-clāro, 1. φανερόν ποιῶ, δηλῶ, ἀποκαλύπτω Hn 11,2. 2) δηλῶ καθίστημι, δηλῶ, περιγράφω, καθιστῶ σαφές A 18,6.

decretūrus, *id.* decerno.

dedērem, *id.* dedo.

dedēris, *id.* do.

dedi, *id.* do.

de-do, dedīdi, dedītum, 3. παρα-
δίδωμι, παραδίδω.

de-dūco, 3. (κατάγω). 5) συμπα-
ραλαμβάνω ὡς συνοδὸν C 1,4. 2)
ἄγω, φέρω Hn 11,1.

deductus, *id.* deduco.

deduxi, *id.* deduco.

de-fendo, ndi, nsum, 3. ὑπερα-
σπίζω.

de-fensum, (ὑπτιον τοῦ defendo)
Hn 6,1.

de-fēro, 3. (κατάγω). 2) προσφέ-
ρω, ἀπονέμω Hn 3,1. A 6, 4. 19,
3. 3) (παρα)δίδω A 4,2. 4) γνω-
στοποιῶ Hn 3,1. 12,2.

de-hortor, 1. ἀποθ., ἀποτρέπω. de-
hortando impedio διὰ τῆς ἀ-
ποτροπῆς (ἀποτρέπων) κωλύω.

deinde (dein-de), ἐπίρρ., ἔπειτα.
primum... deinde πρῶτον... ἔ-
πειτα, (πρῶτον... δεῦτερον).

delātus, *id.* defero.

de-lecto, 1. (ἐφέλκω). 2) delec-
tor non minus animo quam
ventre εὐφραίνομαι ὅχι ὀλιγώτε-
ρον [=καὶ] διὰ τοῦ πνεύματος ἢ
[=καὶ] διὰ τῆς κοιλίας.

delectus (μτχ. παθ. τοῦ delīgo,
lēgi, lectum, 3. (ἐκλέγω) ἐκλεγε-
γμένος, ἐκλεκτός Hn 4,3.

delēo, ēvi, ētum, 2. καταστρέφω.
ἀφανίζω.

de-līgo, 1. ἐπιδέω, προσδένω.

de-mīgro, 1. μετοικῶ.

de-pello, depūli, depulsum, 3.
ἀποδιώκω.

de-pōno, 3. (καταθέτω πρὸς ἀσφα-
λεστέραν φύλαξιν), τοποθετῶ Hn
9, 3. 2) animam παραδίδω τὸ
πνεῦμα (καταλείπω τὴν ζωὴν), ἀ-
ποθνήσκω. odium καταθέτω, ἀπο-
βάλλω (ἀφίνω, δὲν ἔχω πλέον) τὸ
μῖσος.

de-porto, 1. (κατακομίζω). 2) tri-
umphum κατάγω θρίαμβον.

de-prīmo (de καὶ prēmo), de-
pressi, depressum, 3. καταπιέζω.

2) καταστέλλω, διακόπτω A 22,2.
descisco, scīvi (καὶ συνηθέστερον
descīi), scītum, 3. μεθίσταμαι,
ἀποσκιρτῶ.

descīvi, *id.* descisco.

de-scribo, 3. περιγράφω. versibus
(ἀφαιρ.) διὰ στίχων (ἐν ποιήσει).

de-sēro, serūi, sertum, 3. ἀπολεί-
πω, παραιτῶ εἰς τὸ μέσον (ἀφί-
νω ἔς τὰ κρῖα τοῦ λουτροῦ).

desiderūm, īi, οὔ., πόθος (λυπηρὰ
ἀνάμνησις τῆς ἀπουσίας τινός).

desidēro, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ A 16,
3. 2) ἀπαιτῶ, ἐπιζητῶ A 13,3.

de-sīno, desīi, desītum, 3. παύω,
παύομαι.

desisto, destīti, —, 3. παύω, παύο-
μαι, ἀφίσταμαι (μτχ. μέλλ. desti-
tūrus).

desperatīo, ōnis, ἀπελπισμός, ἀ-
πελπισία, ἀπώγνωσις.

desperātus, (παθητ. μτχ. τοῦ desperō, 1. (ἀπελπίζω), ἀπηλπισμένος, ἀπελπισ. desperatis rebus (ἀφαιρ.) ἐν ἀπελπιστικῇ καταστάσει τῶν πραγμάτων.
 de-spīcio (de καὶ τὸ ἄχρηστον spēcio βλέπω), spexi, spectum, 3. καταθεῶμαι. 2) καταφρονῶ, δὲν φροντίζω περί. . . A 6,4.
 de-spondēo, spondi, sponsum, 2. ἐγγυῶ, ὑπισχνῶμαι, ἀρραβωνίζω.
 destitērim, ἰδ. desisto.
 destīti, ἰδ. desisto.
 de-tēgo, texi, tectum, 2. (ἀποστεγάζω, ἀφαιρῶ τὴν στέγην, ἐρειπώνω). detectus ἡρειπωμένος.
 detrimentum, i, οὔ., βλάβη, ζημία. A 2, 3. 2) βλάβη, ἀπώλεια Hn 5, 2. 3) ἀπώλεια, μείωσις C 2,4.
 detūli, ἰδ. defero.
 devīci, ἰδ. devinco.
 de-vincō, vīxi, vinctum, 4. (δένω). 2) προσελκύω, ἀεπάγομαι.
 de-vīno, 3. κατανικῶ, παραλύω, ἀποσυντίθηναι.
 devinxi, ἰδ. devincio.
 dexter, ēra, ērum, (ἡ dexter, dextra, dextrum), δεξιός.
 dīco, dixi, dictum, 3. λέγω. 2) συμφωνῶ, ὀρίζω, προσδιορίζω (χρονικὸν ὅριον ἀποδόσεως [προσδιορίζω τὴν λήξιν] τοῦ δανείου) A 2,4.
 dictātor, ōris, ἄ., δικτάτωρ (γεν. δικτάτωρος), στρατηγὸς αὐτοκράτωρ (τ. ἔ. μὲ ἀπόλυτον ἐξουσίαν).

dictus, ἰδ. dīco.
 dies, diēi, ἄ., (καὶ ἐνίοτε θ. ἀλλ' ἐν τῷ πληθ. πάντοτε γένους ἀρσ.), ἡμέρα. paucis diebus (=post paucos dies ἢ paucis diebus post) μετ' ὀλίγας ἡμέρας. die quinto postquam... τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀφου...— in dies ὁσημέραι, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (καθημερινῶς)· ἰδὲ λ. ita.
 difficilis, e, δύσκολος, χλεπός, difficile est δύσκολον εἶναι. 2) δυσμεταχειρίστος, παράξενος, ἰδιώτροπος A 5,1.
 dignitas, ātis, (ἡ διὰ τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἀποκτηθεῖσα) ἐκτίμησις, τιμὴ A 21,1. 2) θέσις, τάξις, τὸ ἀξίωμα (τοῦ ἱππέως) A 1,1-6, 2. 5. 19,2. pro dignitate ἀναλόγως τοῦ (ἱππικοῦ) ἀξιώματος (κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς κοινωνικῆς θέσεώς του ὡς ἱππέως) A 2,2.
 dignitati servire φροντίζω ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῆς θέσεώς μου.
 dilectus, ūs, ἄ., στρατολογία.
 dilexi, ἰδ. diligo.
 diligens, ntis, (μτχ. τοῦ diligo), ἐπιμελὴς τῶν συμφερόντων τῆς περιουσίας (ἐπὶ διαχειρίσεως χρηστοῦ οἰκογενειάρχου), οἰκονόμος.
 diligenter, ἐπίρρ., (προσεκτικῶς). 2) μετ' ἀκριβείας.
 diligentia, ae, προσεκτικὴ (ἐπιμελημένη) καὶ ἀδιάλειπτος δραστηριότης, (φιλοπονία) Hn 7,5. C 3, 4. A 13,4. 2) οἰκονομία,

(φειδώ, ὀλιγάρκεια) A 13,5. 3) ἰασις (θεραπεία τοῦ ἀρρώστου) A 21,5.

di-līgo (dis καὶ lego), lexi, lectum, 3. (ἐκλέγω). 2) ἀγαπῶ (ἐξ ἐκτιμήσεως), ἐκτιμῶ.

di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι.

di-mitto, 3. (διαπέμπω). 2) ἀποπέμπω, ἀφίνω τι νὰ ἀπέλθῃ Hn 3,3. 4,1. 3) vitam alieno arbitrio (δοτ.) καταλείπω (ἀφίνω, παραιτῶ) τὴν ζωὴν τῇ ἄλλοτρίᾳ αὐθαιρεσίᾳ Hn 12,5.

di-rīpio (dis καὶ rapio), ripui, reptum, 3. (διαρπάζω). 2) πορθῶ, ἐξολοθρεῦω, ἐρημῶ, δηῶ, λαφυραγωγῶ.

dis-cēdo, 3. ἀποχωρῶ. superior ἀποχωρῶ (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης) ἀνώτερος τ. ἑ. νικητής.

disiēci, id. disicio.

dis-iēcio (πρόφερε dis-iēcio [ἐκ τοῦ dis καὶ iācio, προφ. jacio] ῥίπτω, βάλλω), disiēci, disiectum, 3. (διαρρίπτω). 2) domum a fundamentis κατασκάπτω τὸν οἶκον ἀπὸ θεμελίων (κατεδαφίζω).

dispalātus (μετοχὴ τοῦ ἀχρήστου ἀποθετικοῦ ῥήμ. dispālor, 1. διασκορπίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ), διεσπαρμένος.

dissensi, id. dissentio.

dis-sentio, 4. διαφωνῶ, ἀντιδοξῶ, ζῶ ἐν διχονοίᾳ.

dis-sīdeo (dis καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. δίσταμαι, διέστηκα.

2) dissidebat ab eo διεφέρετο αὐτῷ (εἶχε διαφορὰς πρὸς αὐτόν), ἦτο πολέμιος αὐτοῦ.

dis-sociō, 1. (διαζεύγνυμι). 2) φέρω εἰς διχονοίαν, διαιρῶ, διασπῶ. dissociatis animis civium (ἀντὶ dissociatis civibus) διχονοησάντων τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ οἱ πολῖται διέστησαν (πολιτικῶς).

districtus (μτγ. παθ. πρκμ. τοῦ ῥ. distingo, strinxi, strictum, 3. σύρων διαχωρίζω), ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν (πολλαπλῶς) ἀπησχολημένος.

diti, δοτ. τοῦ dives.

dīū, ἐπέρ., πολὺν χρόνον, συγκρ. diutius πλείονα χρόνον, μακρότερον.

diuturnitas, ātis, μακροχρονιότης. dives, ītis, πλούσιος (δοτ. dīti, ἀντὶ τοῦ συνήθους divītī) A 1, 2.

divinatīo, ōnis, μαντική.

divīnus, θεῖος. divīna res (θεῖον πρᾶγμα, ἡ θυσία, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (= sacrificium).

dīvus, ī, (τιμητικὴ προσωνομία), ὁ ἀποθεωθείς, θεός. divi filius = divi Caesaris filius A 19,2.

do, dēdi, dātum, dāre, 1. δίδωμι, παρέχω, δωρῶ. manūs (ἐνν. vinculis) δίδω (προτείνω τὰς χεῖρας εἰς δεσμὰ), ὁμολογῶ ὅτι ἡττήθην. filiam δίδω τὴν θυγατέρα ὥς γυναῖκα, ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα. locum nocendi παρέχω εὐνοϊκὸν (χρονικὸν) σημεῖον

(= locum), λαβήν, εὐκαιρίαν πρὸς βλάβην. operam ut... προσπαθῶ νά... operam honoribus δίδω ἐπιμέλειαν ταῖς τιμαῖς, ἐπιδιώκω (πολιτικά) ἀξιώματα. tempore dato εὐκαιρίας (εὐνοϊκῆς) δοθείσης (τυχοῦσης). do verba (φράσεις τῶν κωμικῶν) παρέχω λόγους κενούς, φράσεις κενὰς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἔργα), ἐξαπατῶ (γ ε λ α ω πρβλ. τὸ ἡμέτερον: αὐτὰ ῥαὶ λόγια). do vela ventis δίδω τὰ ἱστία τοῖς ἀνέμοις, ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία, ἐκπλέω. senatus datur ἡ Σύγκλητος δίδεται (κυρίως: aditus ad senatum = ἡ εἰσόδος εἰς τὴν Σύγκλητον), ἐπιτρέπεται τινὶ νά τύχῃ ἀκροάσεως παρὰ τῆς Συγκλήτου. me do alicui rei, ἰδ. committo 2. doceō, docuī, doctum, 2. 1) διδάσκω. 2) διαφωτίζω. docilitas, ātis, εὐμάθεια. docilitas ingenii ἀντιληπτικὴ ἱκανότης, εὐκολος ἀντίληψις. doctor, ōris, ἄ., διδάσκαλος. doctrīna, ae, (διδασκαλία). 2) παιδεύσεις (γενική), διαπραγματεύσεις μεθοδική C 3,4. 3) γνώσεις A 1,2. 4) μόρφωσης διανοίας, φιλοσοφικὴ παιδεύσεις A 3, 3. 4, 1. 17,3. dodrans, ntis, ἄ., (κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ de-quadrans = 1/4 ἔλαττον, ἥτοι libra ἢ ās libralis μεῖον 1/4, ἥτοι 3/4 τῆς libra. Mīa libra = 327,45 γραμμ.). 2)

heres ex dodrante κληρονόμος τῶν τριῶν μερῶν (δῆλ. τῶν 3/4 τῆς περιουσίας) A 5,2.

dolor, ōris, ἄ., ἀλγῆδών, πόνος A 21,3. 4. 2) ἄλγος, λύπη, θλῖψις A 4,5.

dolus, i, ἄ., δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη.

domesticus, οικιακός, τοῦ οἴκου A 13,4. 13,7. 2) domesticae opes αἱ ἴδιαι (αὐτοῦ) δυνάμεις, αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλείου (αὐτοῦ).

domi, ἰδ. domus.

domicilium, ii, οὖ., (κατοικία). 2) ἔδρα, διαμονή.

domus, ūs, (δόμος) οἶκος Hn 7,7.

A 22,1. μόνιμος κατοικία A 3,3.

οἶκος, οἰκία. Τύποι μετ' ἐπιρρη-

ματ. σημασίας: domi (πτῶσ. το-

πικῆς) ἐν τῇ πατρίδι Hn 1,2. A

3,3. ἐν τῷ οἴκῳ Hn 9,3. A 13,4.

domum εἰς τὸν οἶκον (οἰκίαν) A

13,6. domo ἐκ τῆς πατρίδος Hn

8,1.

donicum, σύνδ. (ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ donec), μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, μέχρις οὔ.

dono, 1. δωροῦμαι (δωρῶ). dono

aliquem aliqua re δωροῦμαί τινα

πράγματι τινι, δωροῦμαί τινι τι.

dubito, 1. ἀμφιβάλλω. quod nemo

dubitat (ἀντὶ d e q u a r e nemo

dubitat) περὶ οὗ οὐδεὶς ἀμφιβάλ-

λει. non dubito (μεθ' ὑποτακτικῆς)

δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι (πιστεύω ὅτι).

2) non dubito μετ' ἀπαρεμφάτου

(χρόνου ἐνεστώτος) δὲν ὀκνῶ νά...
δὲν διστάζω νά...

dubius, ἀμφίβολος. sine dubio
ἀνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως.

dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω Hn
3,3. 8,4. 2) ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ,
Hn 2,4. (κατ' ἔλλειψιν τοῦ me)
secum ἐμὲ μεθ' ἑαυτοῦ, ἀπάγω
(παίρνω καὶ φεύγω) Hn 9, 4. 3)
νομίζω, θεωρῶ. continentis de-
bet duci ἐγκρατοῦς (μεμετρημέ-
νου ἀνδρὸς γνώρισμα ὀφείλει) πρέ-
πει νά θεωρῇται. nefas ducō μετ'
ἀπαρεμφ. = θεωρῶ ἀσεβές, θεωρῶ
(ὥς) ἱεροσυλίαν νά. . .

dulcis, e, (ἡδύς). 2) τερπνός.
dum, σύνδ. μετ' ἐνεστ. ὀριστικῆς.
ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ Hn 12,1. Μετὰ
παρατακτικῷ ἀντὶ ἐνεστώτος Hn
2,3.

duo, duae, duo, δύο.

duplex, icis (διπλοῦς). 2) διπλοῦς,
διάφορος (δύο ἐκδοχῶν).

dux, ducis, ὁ., (ὁδηγός). 2) ἀρχη-
γός, ἡγεμῶν.

duxī, id. ducō.

E

ē (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος ἢ τοῦ
h) καὶ ex (πρὸ φων. καὶ συμφ.),
πρῶθ. μετ' ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἐκ,
ἀπὸ Hn 6,4. A 21,1. 2) πρὸς
δήλωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γέ-
νους: ἀπὸ, ἐκ A 19,4. 3) ἀντὶ
γεν. διαίρ. Hn 3,3. 12,1. 12,3,

A 5,2. (ex hereditate). 3) πρὸς
δήλωσιν αἰτίας ἢ ἀποτελέσματος:
ἐνεκα, ἐκ, διὰ Hn 7,5. C 2,1.
2,2. A 1,3. 20,3. 21,3. 5) πρὸς
δήλωσιν συμφωνίας: συμφῶνως
πρὸς Hn 3,1. Hn 7,3. 7,5. A
5,2 (ex dodrante). 6,2. (id. res
publica). 13,6. 6) πρὸς δήλωσιν
ἐπιρρηματικῆς σχέσεως: Hn 1,2.
(e contratio). ex quo = ὅθεν Hn
5,4.

eā, ἐπίρρ. (ἐννοεῖται parte ἢ viā)
ἐκείνη, κατ' ἐκείνην τὴν ὁδόν.

eamque = et eam, id. is.

eandem, αἰτ. τοῦ eadem, id. idem.

ēdictum, i, οὔ., διάγραμμα, διάτα-
ξις (ἐδικτον, ἡδικτον). Ἀναλαμ-
βάνοντες τὴν ἀρχὴν οἱ τιμηταὶ
ἐδημοσίευσαν διάγραμμα εἴτε πα-
ραλαμβάνοντες τοῦτο τελείως ἀμε-
τάβλητον παρὰ τῶν προκατόχων
(edictum tralatitium διάγραμ-
μα παραδιδόμενον), εἴτε προσθέ-
τοντες εἰς τοῦτο νέας ιδίας δια-
τάξεις. Ὁ τιμητῆς Κάτων ἀνα-
λαβὼν τὴν ἀρχὴν προσέθηκε πολ-
λὰς νέας διατάξεις κυρίως πρὸς
περιστολὴν τῆς πολυτελείας.

ēdo, edīdi, editum, 3. ἐκδίδω.

in vulgum ἐκδίδω εἰς τὸ δημό-
σιον, δημοσιεύω.

ef-fēro (παλαιότερον ee-fero), ex-
tūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.

2) ἐκφέρω, ἐκκομίζω, κηδεύω A
17, 1. 22,4.

ef-fīcio (ex καὶ fācio), fēcī, fec-

tum, 3 (ἐξεργάζομαι). 2) κατορθῶ C 2,2. efficio ut ἐνεργῶ νά... 3) ἀποτελεῶ, συναθροίζω (= colligo) Hn 10,5.

ef-fūgīo, 3. (ἐκφεύγω). 2) διαφεύγω τινά (τάς ἐνέδρας τινός).

effūsus (κυρίως: παθ. μτχ. τοῦ ef-fundo ἐκχέω) = ἐκχυτός. 2) ἄμετρος, ἄνευ μέτρου (εἰς εὐρεῖαν κλίμακα), ὑπερβολικός.

egi, ἰδ. ago.

egō, ἐγώ.

egōmet (ego ἐγώ καὶ τὸ ἐγκλιτικόν - met) ἐγώ αὐτός.

e-grēdīor (e καὶ grādīor), egres-sus sum, egrēdi, 3. ἀποθ. ἐξέρχομαι.

ei, δοτ. τῆς ἀντων. is, ea, id.

eius, γεν. τῆς ἀντωνυμίας is.

eiusdemque = et eiusdem, ἰδ. idem.

elātus, ἰδ. effero.

elēgans, ntis, φιλόκαλος, κομψός. elegantīa, ae, (κομψότης). 2) elegantia vitae (κομψότης τοῦ βίου), εὐγενής διαγωγή (συμπεριφορά), λεπτοὶ τρόποι (λεπτότης τῶν τρόπων) ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν.

elephantus, i, ἀ., ἐλέφας.

elīcīo (e καὶ lācio), cūi, cītum, 3. (ἐξάγω). 2) verbosiores epistulas (= extorqueo) ἀποσπῶ, προκαλῶ ἐπιστολὰς σχοινοτενεστέρας, (διεξοδικωτέρας τοῦ συνήθους). eloquentīa, ae, εὐγλωττία, δεινότης

τῆς τοῦ λέγειν.

emax, ācis, (ὠνητικός). 2) ἔχων ἀγορομανίαν, μανιώδης ἀγοραστής (ἀντίθ. vendax).

enim, σύνδ. (μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐν ὅλον ἀποτελούσας), διότι (= γάρ).

e-numēro, 1. ἀπαριθμῶ, διηγοῦμαι, «καταλέγω».

1. eō, ἐπίρρ., ἐκείσε Hm 3, 1. 2) eo-ut εἰς τοιαύτην κατάστασιν (τόσον)—ὥστε Hm 2, 3. 3) eo... ut εἰς τοιοῦτον (τοσοῦτον) σημεῖον ὥστε.

2. εἶ, ἴι (καὶ ἴνι), ἴtum, ἴre, πορεύομαι. 2) ἀνέτως ὁδεύω (ἀντίθ. repo ἔρπω) Hn 3, 4. 3) eo in ius de meā re μεταβαίνω εἰς τὸ δικαστήριον περὶ ὑποθέσεώς μου, καταγγέλλω τινά ὡς ἔνοχον ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, (καθίστημί τινα εἰς δίκην).

3. eō, ἀφαιρ. τοῦ is.

1. eōdem, ἀφαιρ. τοῦ idem.

2. eōdem, ἐπίρρ., εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Hn 11,2. A 2,3.

eōque = et eō, ἐπίρρ., Hm 3,1. ephēmēris, ἴdis, «ἐφημερίς», τὸ ἡμερολόγιον (ἡμερολογιακὸν βιβλίον τῶν καθ' ἡμέραν οἰκιακῶν ἐξόδων).

epistūla, ae (κάλλιον τοῦ epistōla), ἐπιστολή, (ἐγγραφον).

eques, equītis, ἀ., (ἵππεύς). 2) ἐν. καὶ πληθ., ὁ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἵππέων.

equester, tris, tre (ἵππιος). 2) ὁ τῇ ἵππικῇ (ἵππάδι) τάξει ἀνήκων.
 equitatus, ūs, ἄ., τὸ ἵππικόν, οἱ ἵππεῖς.
 equus, i., ἄ., ἵππος.
 erga, πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς : (εἰς, πρὸς). 2) ἐναντίον, κατὰ + γεν.
 error, ōris, ἄ., πλάνη, ἀπάτη.
 erūdīo (ex καὶ rudis, τραχύς), īvi, ītum, 4 (ἐξήμερώνω). 2) ἐκπαιδεύω. eruditivum (ἐδίδαξε (διὰ διδασκάλων) τὸν υἱόν, (ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ)).
 eruditus, (ἐξαισιώως) μορφωμένος.
 e-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐκρήγνυμι). 2) (ἐπὶ ἀποστήματος) : αἰφνιδίως ἀναφαίνομαι, ἐκσπῶ.
 et, σύνδ., καὶ. et - et καὶ - καὶ. 2) καί, ἀλλὰ (ὅταν προηγῇται ἄρνησις) A 22,2.
 etiam, σύνδ., ἔτι, καί. 2) πρὸς ἐπίρρωςιν τοῦ συγκριτικοῦ : ἔτι A 5,3. 3) ἀκόμη καὶ Hm 2,3.
 etiamnum, ἐπίρρ., ἔτι καὶ νῦν (καὶ τώρα ἀκόμη).
 etsi, σύνδ., εἰ καί, καίτοι.
 ex-acūo, cūi, cūtum, 3. (ἀκονῶ). 2) παροξύνω, παρορμῶ.
 ex-arDESCO, exarsi, exarsum, 3. (ἐκκαίνομαι). 2) bellum exarsit ὁ πόλεμος ἐξήφθη (ἄναψε).
 exarsi, id. exarDESCO.
 ex-cēdo, 3. (ἐξέρχομαι), ἀποχωρῶ.
 excellenter, ἐπίρρ., ἐξαιρέτως.
 ex-cīo, cīvi (καὶ cīi), —, 4. (ἀνακινῶ). 2) καλῶ ἐσπευσμένως με-

τακαλῶ.
 exemplum, i, οὐ., (ἐκ τοῦ eximo ἀντὶ ex-em-p-lum=τὸ ἐκλελεγμένον), παράδειγμα. exempla rerum παραδείγματα πραγμάτων, πρακτικὰ παραδείγματα, γεγονότα.
 ex-ēo, īi, ītum, īre, 4. ἐξέρχομαι. 2) fama exit φήμη διαδίδεται, (θρυλεῖται).
 exercitus ūs, ἄ., στρατός. Πληθ. -ūs=milites, copiae Hn 8,1.
 ex-haurio, hāusi, hāustum, 4. ἐξαντλῶ.
 existimatio, ōnis, (γνώμη). 2) ὑπόληψις, τιμή.
 exisse, id. exeo.
 existimo, 1. νομίζω Hn 12, 2. A 6, 1. 2) ἐκτιμῶ. magni aestimo μεγάλως ἐκτιμῶ C 1, 2. 3) σχηματίζω γνώμην, σταθμῶ A 16,4. 20,5. 4). -mor θεωροῦμαι A 6,1.
 exitus, ūs, ἐξόδος Hn 12, 3.
 ex-pēdīo (ex καὶ pes ποῦς, κυρίως τὸν πόδα ἐκ τῆς πέδης ἀπαλλάσσω), īvi, ītum, 4. ἐκποδῶν ποιοῦμαι. 2) expedio me ἐκσφίζω ἐμμαντόν, ἀπαλλάττομαι (ξεμπλέκω, γλυτώνω).
 expendo, pendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω, [κυρίως χρήματα]) ὅθεν πληρώνω, ἀποτίνω, ἐξοφλῶ. 2) aliquid expensum (μτχ. παθ. πρkm.) fero sumptui ὡς ἀποτετισμένον (ἐξωφλημένον) φέρω τι εἰς τὰ ἐξόδα, καταχωρίζω τι ἐν ταῖς οἰκιακοῖς ἐξόδοις,

χρεώνω (ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις) τὴν μερίδα τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων, δαπανῶ.

expensum, ἰδ. expendo.

ex-perīor, pertus sum, perīri, 4. ἀποθ. «πειρῶμαί τινας», ἀναμετροῦμαι πρὸς τινα.

ex-pers, pertis (ex καὶ pars), ἄμοιρος. expers periculi ἄμοιρος (ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος) κινδύνου.

ex-plōro, 1. ἐξετάζω.

ex-pōno, 3. ἐκτίθῃμι, καθιστῶ γνωστόν, περιγράφω.

exposcendus, ἰδ. exposco.

ex-posco, poposci,—, 3. (ἐξαιτῶ). 2) αἰτῶ τινα ἔκδοτον, ἐξαιτοῦμαι (πρὸς τιμωρίαν) τὴν παράδοσιν τινος.

exposui, ἰδ. expono.

ex-pugno, 1. (κερδαίνω μαχόμενος, κυριεύω διὰ πολιορκίας). 2) vi expugno «κατὰ κράτος αἰρῶ», κυριεύω ἐξ ἐφόδου (ἐξ ἐπιδρομῆς).

exque (ex καὶ -que δύο λέξεις):

exque eā ἀντὶ ex eāque ἰδ. is. ex-splendescō, [exsplendui], —, 3. (ἐκλάμπω) διαλάμπω.

externus, ἐξωτερικός. externum malum (=externum bellum ἐξωτερικὸν κακὸν) ἐξωτερικὸς πόλεμος, ἡ μάστιξ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου (ἀντιθ. intestinum bellum).

extra, πρὸθ. μετ. αἰτ., ἐκτός.

extrēmo, ἐπίρρ., τελευταῖον Hm

2,3.

extrēmus (ὑπερθ. τοῦ extērus ὁ ἔξω), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: ἔσχατος. Συγκρ. exterior.

extūli, ἰδ. effero.

exul, ūlis, ἄ., ὁ φυγάς, ὁ ἐξόριστος.

F

facile, ἐπίρρ., εὐκόλως.

facilis, e, εὐκόλος Hn 10, 3. 2) (ἐπὶ φαρμάκου)· μὴ φέρων πόνους, ἀνώδυνος. A 21, 2. ἰδ. celer. facilitas, ātis, (εὐκολία τρόπων), πραότης.

facio, fēci, factum, 3. ποιῶ. aliquem imperatorem ἀναγορεύω (ἀναδεικνύω) τινὰ στρατηγόν. eivem παρέχω τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, πολιτογράφω τινα. librum ἐπεξεργάζομαι, συγγράφω βιβλίον. finem facio belli τέλος τοῦ πολέμου θέτω. mentionem μνείαν ποιοῦμαι. iter πορεύομαι (ἐπὶ στρατιωτικῆς πορείας). progressum προσδεύω. cohortationem δίδω διαταγὴν (ὁδηγίαν). proelium navale ναυμαχίω. detrimentum existimationis ὑφίσταμαι ἀπώλειαν (μείωσιν) τῆς ὑπολήψεως. facio pacem εἰρήνην ποιοῦμαι. facio alicui potestatem mei δίδω λαβὴν εἰς τινα εὐκόλου συλλήψεώς μου (ἰδ. potestas). nihil reliqui (γεν. διαίρ.) facio οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ποιοῦμαι, οὐδὲν παραλείπω, οὐδὲν παραμελῶ, [κάνω

τὸ πᾶν]. aliquid pulchre θαυμα-
σίως [καλὰ] γνωρίζω τι. versu-
ram διαπραγματεύομαι (συνάπτω)
νέον δάνειον (πρὸς ἐξόφλησιν προ-
γενεστέρου δανείου.). Οἱ τοιοῦτόν
τι πράττοντες οἰονεῖ *vertebant*
(μετεβαλλόν) *creditorem* (=ἡλ-
λασσαν δανειστήν). *palam* ποιῶ
γνωστόν, διαδίδω. 2) ἀνατρέφω,
μορφῶ. *domi factus* οἶκοι εἰθι-
σμένος, γεγυμνασμένος.

facto, *id.* *fio*. *quo facto* οὗ (=
τούτου δὲ) γενομένου, μεθ' ὃ γε-
γονός, οὗ ἕνεκα, διὰ τοῦτο.

factum, *i*, οὖ., γεγονός, συμβάν,
Hn 6, 3 Πληθ. ἔργα, πράξεις A.
18, 6.

facturus, *id.* *facio*.

factus, *id.* *facio* καὶ *fio*.

facultas, *ātis*, εὐκαιρία Hn 9, 1.
2) (ἐνδεχομένη περίπτωσις), ἡ δυ-
νατότης A 2, 2. 3). Πληθ. τὰ μέσα
πρὸς καταβολὴν τῶν ἐξόδων, πε-
ριουσία, τὰ οἰκονομικά Hn 6, 2.
fāma *ae*, (φήμη). 2) διάδοσις,
θρύλος.

fames, *is*, πείνα.

famīlia, *ae*, (ἐκ τοῦ *famīlus* οἰκέ-
της, ὑπηρέτης) τὸ σύνολον τῶν
ὑπηρετῶν (δούλων), οἱ ὑπηρέται,
οἱ οἰκέται A 13, 3. 2) οἱ συγγενεῖς,
[τὸ συγγενολόγι] A 18, 2. 18, 3.
id. *pater familiās*.

familiāris, *e*, οἰκεῖος, φίλος A 16,
2. *res familiāris*, τὰ πατρῶα, ἡ
περιουσία A 2, 3. 4, 3. 6, 4. 2) οὐσ.

πιστός (ἔμπιστος) φίλος A 5, 1.
familiaritas, *ātis*, (σχέσις οἰκο-
γενειακῇ) οἰκειότης (αἱ καλὰ
σχέσεις).

familiariter, ἐπίρρ., οἰκειῶς, στε-
νῶς, συγchr. *familiaritus*.

familiās (γεν.=*familiāe*) *id.* *pa-*
ter familiās.

fastigium, *īi*, οὖ., (κορυφή). 2)
βαθμός (κοινωνικός).

favēo, *fāvi*, *fāutum*, 2. (μετὰ
δοτ.) εὐνοῶ.

febris, *is*, πυρετός. 2) ἐν τῷ πληθ.
=πυρετοῦ προσβολαί.

fecēro, *id.* *facio*.

feci, *id.* *facio*.

ferē, ἐπίρρ., σχεδόν, περίπου.

fēro, *tūli*, *lātum*, *ferre*, ὑποφέ-
ρω, ὑπομένω A 1, 3. φέρω Hn 4, 3.
calamitates belli (ὑποφέρω) τὰ
δεινὰ (τὰς συμφορὰς) τοῦ πολέ-
μου. *fructum* κομίζομαι τὸν καρ-
πὸν (τὴν ἀμοιβήν), ἀμείβομαι
διὰ... (*id.* καὶ *fructus*). 2) ὑπο-
μένω (ὑποφέρω) τινὰ (τὰς ἰδιο-
τροπίαις τινός) A 5, 1. *id.* *nobilis*
καὶ *expendo*.

ferocia, *ae* (τὸ ἀτίθασον). 2) ἀγε-
ρωχία, εὐψυχία.

ferrum, *i*, οὖ., (σίδηρος). 2) ἡ διὰ
τῶν ὅπλων βία, τὰ ὅπλα.

fictilis, *e*, (πῆλινος ἐκ τοῦ *tingo*
πλάττω). *vas fictile* (πληθυντ.
vasa fictilia) σκεῦος, πῆλινον,
ἀγγεῖον κεράμειον.

fīdens, *ntis* (κυρίως μτχ. τοῦ *fī-*

do) θαρρῶν, θαρραλέος. fidens
animus ἡ αὐτοπεποίθησις· ἰδ.
animus.

fides, ἔϊ, (πίστις). 2) ἔνδοκος δια-
βεβαίωσις, ὑπόσχεσις Hn 2, 3. 4.
προστασία Hn 9, 3.

fiduciā, ae, πίστις, ἐμπιστοσύνη. spe
fiduciāque (ἀντὶ spe fidentis-
sima) διὰ λίαν σταθεράς ἐλπίδος.

filīus, ἱί, ἀ., υἱός.

filīa, ae, θυγάτηρ.

finis, is, ἀ., (ὅριον, ὁρόσημον).
2) πληθ. τὰ σύνορα, ἡ περιοχὴ
Hn 8, 1. 3) τέλος, τέρμα Hm 1, 3.

fīo, factus sum, fieri (παθ. τοῦ
facio) γίγνομαι. 2) συμβαίνω,
ἐπέρχομαι A 14, 12. domi factus
γεγυμνασμένος, μορφωμένος ἐν
τῷ οἴκῳ (οἰκοδίδασκτος) A 13, 4.

fistūla, ae, σῦριγξ. 2) συρίγγιον
[φίστονιαι], συριγγῶδες ἀπό-
στημα. fistulae puris συρίγγια
πύου, συριγγῶδη (πυορροοῦντα)
ἀποστήματα.

Flagitīum, ἱί, οὐ., αἰσχύνη, ὄνειδος,
ἀτιμία.

flagro, 1. φλέγομαι.

flēo, ēvi, ētum, 2. κλαίω. flens
atque osculans κλαίων καὶ φι-
λῶν, (ἐν μέσῳ δακρύων καὶ φι-
λημάτων).

fluctus, ūs, ἀ., κύμα A 6, 1. 2) flue-
tūs (πληθ.) civīles ὁ πολιτικὸς σά-
λος, ἡ δίνη (τὰ νέφη) τοῦ πολι-
τικοῦ βίου, ὁ τῶν στάσεων χειμῶν
(καταιγίς)· ἰδ. committo.

foederātus, (σύμμαχος). 2) civitas
foederata, πόλις ἐνσπονδος, πόλις
σύμμαχος (τοῖς Ῥωμαίοις).

foedus, foedēris, οὐ., συνθήκη.

fore, μέλλ. ἀπρμφ. τοῦ sum ἀντὶ
futurum esse.

foret, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ sum ἀντὶ
esset (forem, -es -et, πληθ.
-ent).

foris, is, θύρα, (συνήθως κατὰ
πληθυντ. fores, ūm).

forma, ae, μορφή, ἐξωτερικὴ ὄψις,
τὸ ἐξωτερικόν.

formōsus, ὠραῖος (καλοκαίωμέ-
νος).

fortē, ἐπίρρ., (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ
fors τύχη) = διὰ τῆς τύχης, si for-
te (μεθ' ὑποτακτ.) ἂν τύχῃ (ἀντὶ
exspectans si forte) Hn 8, 1.

fortis, e (ἰσχυρός). 2) γενναῖος,
ἀνδρεῖος. Ὑπερθ. fortissimus.

fortitūdo, dīnis, ἀνδρεία, θάρρος,
τόλμη.

fortuito, ἐπίρρ., ἀπὸ τύχης, τυ-
χαίως πως.

fortūna, ae, εἰμαρμένη A 19, 1.
2) τύχη, εὐτυχία Hm 4, 1. 3)
α) τύχη, μοῖρα A 3, 3. 19, 2.
β) (ἰδίᾳ κατὰ πληθυντ.) ἡ περι-
ουσία, τὰ ὑπάρχοντα Hn 9, 3.
A 2, 3. 4, 2. 21, 1.

forum, i, οὐ., (ἀγορά). 2) ἡ ἀγορὰ
ὡς κέντρον πολιτικῆς καὶ δικαστι-
κῆς δράσεως. in foro esse coepit
ἐν τῇ ἀγορᾷ νὰ εἶναι ἤρχισεν, (ἤρ-
χισε τὴν πολιτικὴν δραστίν του).

frater, tris, ἀ., ἀδελφός.

frequens, ntis, (πυκνός, πολυάριθμος). 2) συχνός.

frequentia, ae, (πυκνότης). 2)

frequentia (ἀφαιρ.) vulgi μετὰ συρροῆς τοῦ λαοῦ (τοῦ πλήθους).

fructus, ūs, ἀ., καρπός. 2) fructus rei familiaris αὐξήσις τῆς ἀτομικῆς περιουσίας. fructus pietatis καρπός (κέρδος) τῆς εὐσεβείας, (ἀμοιβή διὰ τὴν εὐσέβειαν).

frumentum, i, οὖ., σῖτος.

frūor, fructus sum, frūi, 3. ἀποθ.

(καρποῦμαι). 2) aliquo εὐχαριστοῦμαι με τὴν συναναστροφὴν (συντροφία) τινος, συναντῶμαι εὐχαρίστως με τινα.

frustrā, ἐπίρρ., (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη), μάτην. frustra facio aliquid μάτην ποιῶ τι, ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ, ἀστοχῶ.

frustor (ἐκ τοῦ frustra), —, 1. ἀποθ. (ματαιῶ). 2) me ipsum ἀπατῶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμαυτὸν ἀδικῶ, βλάπτω.

fruēram, id. sum.

fuērim, id. sum.

fūga, ae, φυγή.

fugāram = fugavēram, id. fugo.

fūgio, fūgi, fugitum, 3. φεύγω.

2) rei publicae procurationem ἀπέχομαι τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας, (ἀπέχομαι τῶν κοινῶν).

fugisse, id. fugio.

fūgo, 1. τρέπω εἰς φυγὴν.

fui, id. sum.

fundamentum, i, οὖ., θεμέλιον.

funus, funēris, οὖ., κηδεία. ἐκφορά, ταφή.

futūrus, id. sum.

G

gener, ĕri, ἀ., γαμβρός, (ὁ ἀνὴρ τῆς θυγατρὸς) A 21, 4.

generātus, (πεφυκός). 2) ab aliquo καταγόμενος ἀπὸ τινος = ortus.

generōsus, (εὐγενής τὴν καταγωγὴν), γενναιοφρών, μεγαλόψυχος, ἵπποτικὸς A 3, 4.

gens, ntis, (γένος). 2) ἔθνος.

genus, genēris, οὖ., (γένος). 2) εἶδος.

gēro, gessi, gestum, 3. (φέρω — φορῶ). 2) me παρέχω ἐμαυτὸν, συμπεριφέρομαι. me splendide ζω μεγαλοπρεπῶς. rem πράττω τι (κατ' ἐξοχὴν τὰ τοῦ πολέμου), διοικῶ. res ἐπιχειρήσεις (στρατιωτικὰς) διεξάγω. bellum διεξάγω πόλεμον, πολεμῶ. consulatum (praeturam) ἀσκῶ τὴν ὑπατείαν (τὴν στρατηγίαν). honores διαχειρίζομαι τὰς τιμὰς (τὰς ἀρχάς, τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα), περιβάλλομαι ἀρχήν. res geruntur male τὰ πράγματα διεξάγονται (ἔχουσι) κακῶς. res gestae (πληθ.) αἱ πράξεις (κατ' ἐξοχὴν αἱ πολεμικαί), τὰ πολεμικὰ ἔργα, τὰ ἐν πολέμῳ ἔργα.

gestum, id. gero.

glorior, 1. ἀποθ. hoc (αἰτ.) καυχῶμαι, μέγα φρονῶ ἐπὶ τούτῳ.

graece, ἐπίρρ., ἑλληνιστί.

graeus, ἑλληνικός. res graecae ἡ γραμματεία καὶ ἡ ἱστορία τῆς (ἀρχαίας) Ἑλλάδος.

Craius, ἰδ. Πίνακα Ἱστορ. καὶ Γεωγραφ. λ. Hercules καὶ Craius saltus.

gratīa, ae, (χάρις). 2) δημοτικό-της, εὐνοία (ἐξ ἐκτιμήσεως) A 2,4. 6,2. 21,1. 3) καλή ἡ φιλική συν-εννόησις, συμπρόβωσις A 17,1. ἰδ. redeo.

grātus, (ἀρεστός). 2) εὐκτός, ἐπιθυμητός.

gravis, e, βαρύς, δεινός, ὀξύς.

gravitas, ātis, (βαρύτης). 2) ἀξία, σοβαρότης.

H

habēo, ūi, itum, 2. ἔχω. aliquem collēgam ἔχω τινά (ὥς) συνάρχοντα. aliquem actorem auctoremque ἔχω τινά ὥς βοηθὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῇ συμβουλῇ (συνεκελευστήν καὶ σύμβουλον, χειῖρας καὶ νοῦν). castra στρατοπεδεύω. 2) ἔχω ἐν ἐμοί, δεικνύω A 18,4. 3) ποιῶ. hāc oratione habītā τούτου τοῦ λόγου γενομένου, ταῦτα εἰπών. iudicium nullum habere δὲν ἐγκαλοῦμαι εἰς δίκην, δικαστήριον. 4) παρέχω. honores ἐπιδαψιλεύω τιμάς, τιμῶ. 5) ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου Hn 7,2. A 13,4. 6) κρατῶ Hn 12,2. 7) cognitum habeo (ἐγνωσμένον ἔχω), γινώσκω κατὰ βάθος. percep-

tum habeo (ἐντονώτ. τοῦ percipi-o) νοῶ κατὰ βάθος, [χωνεύω]

A 17,3. cognitum habeo (ἐντονώτ. τοῦ cognosco) ἔχω τινός ἀκριβῆ γινῶσιν, γνωρίζω τι κατὰ βάθος A 18,1. 8) satis habeo + ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι νά... 9) habeo (mihi curae [δοτ.] + ἀπρμφ. = φροντίζω (νά...), ἐπιμελοῦμαι. 10) θεωρῶ. habeor νομίζομαι [περνω γιά]. 11) δεικνύω, φανερώνω A 13,2. 12) me habeo [=sum]

(εἶμαι ἐν τινι καταστάσει), διάκειμαι, ἔχω Hn 2, 1. 13) eius (τ. ἔ. v e r s ū r a e) condicionem aequam habeo τούτου (τοῦ νέου δανείου) ὅρον παραδεκτόν (δίκαιον) συνάπτω.

habito, 1. κατοικῶ. bene habito καλῶς (ἀνέτως, μετ' ἀνέσεως) κατοικῶ (ἔχω ὠραῖο σπίτι).

hāc, ἐπίρρ., ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.

hactenus, ἐπίρρ., μέχρις ἐνταῦθα.

hasta, ae (δόρυ). 2) hasta publica δημοπρασία (εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ Κράτους). Κατὰ παλαιὸν ἔθος, ὅτε ἐπωλοῦντο λάφυρα πολέμου, εἰς ἐνδειξιν ἐπηγνύετο δόρυ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔθος τοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς ἄλλας πωλήσεις, ἥτοι εἰς τοὺς πλειστηριασμούς τῆς περιουσίας προγραφομένων πολιτῶν. Οἱ χρηστοὶ πολῖται ἀπέφευγον κατὰ συνείδησιν νά μετέχωσι τοιούτων δημοπρα-

σιῶν. Ἰδ. accedo.
 hereditas, ātis, κληρονομία.
 hereditum, īi, οὐ., κληρονομία. heredium a patre relictum κληρονόμημα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθὲν (πατρικόν), μικρὸν πατρικὸν κτῆμα.
 heres, ēdis, ἀ., κληρονόμος.
 hic, haec, hoc, (γεν. huius, δοτ. huic κτλ.), οὗτος, ὅδε.
 hīc, ἐπίρρ. ἐνταῦθα.
 hine, ἐπίρρ., ἐντεῦθεν.
 his, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. hic, haec, hoc.
 historia, ae, (ἱστορία). 2) συστηματικὴ ἱστορία. contexta συνεχῆς ἱστορία, ἱστορικὴ πραγματεία (ἀντίθετον : βιογραφία) A 16,3. 3) historiae (πληθ.), τὰ ἱστορικὰ ἔργα C 3,3.
 hodiē, ἐπίρρ., σήμερον.
 homo, hominis, ἀ., ἄνθρωπος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ζῷον) Hn 3,4. 2) κατὰ πληθυντ. ἄνθρωποι (κόσμος) A 13,6.
 honos, ōris, ἀ., τιμή, ἐκδήλωσις τιμῆς A 6,4. 2) ἡ (ἐκ τῶν ἀξιομάτων) φήμη, ὑπόληψις A 18,5. 3) ἀρχή, πολιτικὸν ἀξίωμα, αἱ τιμαὶ C 1,1. A 6,2.
 hortātū (ἀφαιρ. τοῦ οὐσιαστ. hortatus), μετὰ γεν., τῇ προτροπῇ (τινος).
 hortus, i, ἀ., (κῆπος). 2) πληθ. «παράδεισος», περίβολος (πάροχο).
 hospitium, īi, οὐ., φιλοξενία.

hostia, ae, ἱερεῖον, σφάγιον, θῦμα.
 hostis, is, ἀ., (ὁ πολέμιος), ὁ ἐχθρὸς (τῆς πατρίδος).
 hūc, ἐπίρρ., εἰς τοῦτον τὸν τόπον, εἰς τοῦτο τὸ μέρος.
 huic, δοτ. ἐνικῇ τοῦ hic, haec, hoc.
 humanitas, ātis, φιλοφροσύνη, «εὐμουσία», εὐγένεια τρόπων ἀπορρέουσα ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου (πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ ἀγωγή). 2) ἀνωτέρα, (ὑψηλὴ, λεπτὴ) μόρφωσις A 3,3. 3) λεπτότης τρόπων, κοινωνικότης, εὐγένεια A 16,1.
 humilis, e, (χαμηλός, χθαμαλός). 2) ταπεινός.

I

iācio, (πρόφερε jacio), iēcī, iac-tum, 3. ῥίπτω, βάλλω.
 iacto, (θαμιστικὸν τοῦ iacio) (ῥιπτάζω). 2) ῥίπτω (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. ἤδη.
 ianua, ae, (πρόφ. janua), θύρα.
 ibi, ἐπίρρ., αὐτοῦ, ἐκεῖ. 2) ibi = in cēna ἐν τῷ δείπνῳ Hn 12, 1.
 idem, eādem, īdem, ὁ αὐτὸς (γεν. eiusdem, δοτ. eīdem). hic idem αὐτὸς οὗτος.
 idēō, ἐπίρρ. (τοῦτου ἕνεκα). 2) ideo ...quod τοῦτου ἕνεκα... (διότι).
 idoneus, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
 igitur, σύνδ., λοιπόν.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ, διατελῶ ἐν ἀγνοίᾳ.
 iis, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. is, ea, id.

ille, illa, illud, (γεν. illīus, δοτ. illī κτλ.) ἐκεῖνος.

il-lūdo (in καὶ ludo), lūsi, lūsum, 3. ἐμπαίζω.

illustris, e, (φαεινός). 2) ἐπιφανής (τὸ γένος) Hn 3,2. 3) res illustriς ἔργον αἰγλήεν (ἐξοχόν) A 18,2.

illūsus, id. illudo.

imāgo, gīnis, (εἰκών). 2) πληθ. αἱ κήριναι εἰκόνες τῶν προγόνων.

imitātōr, ōris, ἄ., μιμητής, ζηλωτής. immīsi, id. immitto.

im-mitto, 3. (« ἐὼ τρέχειν », « σεύω »). 2) « ἀνίημι », ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ δράμῃ, ἐξαπολύω, ἐξαποστέλλω.

immōlo, 1. (ἐκ τοῦ in καὶ mola = κριθαὶ χονδροκοπανισμένα, ἃς μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις), θυσιάζω, θύω.

im-pēdīo (in καὶ pes), īvi, ītum, 4. ἐμ-ποδ-ίζω, κωλύω, ἀποτρέπω.

imperātor, ōris, ἄ., ἀρχηγός, στρατηγός Hn 5,2. C 3,1. 2) ὁ αὐτοκράτωρ στρατηγός, δηλ. ὁ νικητής καὶ τροπαιοῦχος στρατηγός A19,1.

imperīum, īi, οῦ., (διαταγή). 2) ἀρχηγία, στρατηγία Hn 3,3. Hn 7, 3. 3) summa imperiī (τὸ ὅλον τῆς ἀρχῆς), ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία, ἀρχιστρατηγία. 4) ἐξουσία (τοῦ διατάσσειν), δύναμις Hn 5,3. orbis (γεν.) terrārum, ἐξουσία τῆς οἰκουμένης, κασμοκρατορία. 5) χώρα, βασιλείον, κράτος Hn 2,5.

im-pēro, 1. προστάσσω, διατάσσω. ...alicui ut, προστάσσω τινί, ἔνα, (διατάσσω νά...).

im-pertīo, īvi, ītum, 4. (ποιῶ τινα κοινωνόν τινος). 3) doctrinis quibus puerilis aetas impertiri debet, eruditiv διὰ τῶν γνώσεων, πρὸς ἃς ἡ παιδικὴ ἡλικία γνώριμος νὰ καθίσταται ὀφείλει, ἐξεπαίδευσε, τ. ἔ. δι' ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας τῶν παίδων. impetrārim = impetravērim, id. impetro.

impētro, 1. (ἐκτελῶ). 2) ἐπιτυγχάνω, κατορθώνω τὸ ἐπιζητούμενον. impraesentiārum, (δημώδης ἐκφρασις) ἐν τῷ παρόντι, τ. ἔ. in praesentiā harum (re rum). imprudenter, ἐπίρρ., ἀφρόνως.

īmus καὶ (infīmus) ὑπερθ. τοῦ συγвр. inferior, κατώτατος· id. intestinum.

in, πρόθ. I. 1) (μετ' αἰτιατ.) εἰς. 2) ἐναντίον Hn 2,3. C 2,3. 3) χρον. in singulos menses καθ' ἑκάστον μῆνα, μηνιαίως· id. dies 4) (ἀντὶ τοῦ ergā) πρὸς A 17,2. II. (μετ' ἀφαιρ.): 1) ἐπὶ τόπου· ἐν Hn 5,1. 2,3. 11,4. C 1,1. 3,5. A 18,1. 2. 3. 20,3. 2) ἐπὶ χρόνου κατὰ+αἰτ. Hn 4,3. C 1,2. 2,2. A 1,3. 17,1. 21, 5. 3) πρὸς δῆλωσιν ἄλλων σχέσεων: α') πρὸς δῆλωσιν περιστάσεων, ὅφ' ἃς διατελεῖ ἡ συμβαίνει τι:

horum in concursu τούτων ἐν τῇ συμπλοκῇ. in omni procuratione ἐν πάσῃ διοικήσει. in similitudine esse διγυγνῶ, διαφωγῶ. β') πρὸς δῆλῳσιν προσώπων, οἷς ἀνῆκει τι. erat in puero ὑπῆρχεν ἐν τῷ παιδί. in adolescentulo...erat ἐν τῷ νεαροῦ (ἐν τῷ νέῳ ἀνδρὶ) ὑπῆρχε. γ') πρὸς δῆλῳσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος, ἢ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ τις εὐρίσκειται : in sestertio ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... [ιδ. sestertius]. δ') πρὸς δῆλῳσιν ἀριθμοῦ : in eis (ἀντὶ in numero eorum) μεταξὺ τούτων Hm 2,4. Hn 4,4. 12,2. 13,2. A 13,3. ε') πρὸς δῆλῳσιν πραγμάτων, εἰς ὧν τὴν σχέσιν ἀφορᾷ τι : [pacem conciliavit, in quo = in qua re] εἰρήνην ἐποίησεν, ἐν ᾧ πράγματι, (ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν).

in-cendo (in καὶ cando), endi, nsum, 3. ἀνάπτω Hn 5,2. 2) ἐξάπτω Hn 2,4.

in-cido (in καὶ cado), cidi,—, 3. (εἰσπίπτω). 1) εἰσχωρῶ.

in-cipio (in καὶ cāpio), cēpi, cepit, 3. (ἐπιχειρῶ). 2) ἄρχομαι.

in-cito, 1. (ἐλαύνω τι). 2) προτρέπω, παροτρύνω (εἰς ἄμιλλαν).

incognitus, ἄγνωστος.

incōla, ae, ᾱ., κάτοικος.

incredibilis, e, ἀπίστευτος. incredibile dictu (β' ὑπτιον τοῦ ῥ. dīco) ἀπίστευτον εἰπεῖν, λόγου

κρεῖττον, πίστεως μεῖζον.

incuria, ae, ἀμέλεια, ἀφροντισία. inde, ἐπὶ, (ἐντεῦθεν). 2) μετὰ ταῦτα.

indiciu, ii, οῦ., (ἐνδειξις). 2) τεκμήριον.

indīco, 1. δηλῶ, φανερώω, καταδεικνύω, (προδίδω).

in-dīgēo (indu [=in] καὶ egeo), ūi,—, 2. ἐνδεῶς ἔχω τινός. alienarum opum ἐνδεῶς ἔχω (λαμβάνω ἀνάγκην) ξένης βοήθειας. medicinā (ἀφαιρ.) κάμνω χρῆσιν (ἔχω χρεῖαν) φαρμάκων.

in-dūco, 3. (εἰσάγω). 2) παρασύρω Hn 5,3. 3) προτρέπω Hn 8,1. 4) in errorem εἰς πλάνην εἰσάγω, (παρα)πλανῶ.

inductus, ιδ. induco.

indulgentia, ae, ἐπιείκεια (ὕποχρεωτικοὶ τρόποι).

indulgēo, dūsi, [dultum], 2. (χαρίζομαι). 2) εἶμαι (ὕπερβολικῶς) ἐπιεικής, δὲν πιέζω τοὺς ὀφειλέτας (να καταβάλωσι τὸ χρέος των εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας).

industria, ae, δραστηριότης, ἐνεργητικότης C 3, 1. 2) φιλοπονία C 3,4. 3) ἐθελοπονία A 13, 4.

in-ēo, īi (σπανιώτ. īvi), ītum, īre, (εἰσέρχομαι). 2) rationem σκέπτομαι μέσον, μηχανῶμαι σχέδιον. consilium λαμβάνω ἀπόφασιν.

in-ermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.

inertia, ae, (ἐκ τοῦ iners [in στερητ. καὶ ars τέχνη] ἄτεχνος). 2)

ἡ πρὸς φυγοπονίαν βροπή, ῥαθυμία, ὀκνηρία.
 in-fēro, intūli, illātum, inferre, (εἰσφέρειν). 2) bellum in Italiam μεταφέρω τὸν πόλεμον (τὸ θέατρον τοῦ πολέμου) εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐπιφέρω arma Italiae (δοτ.) πολεμῶ κατὰ τῆς Ἰταλίας.
 infestus, δυσμενής. animo infesto ἐν πνεύματι δυσμενεῖ, ἐχθρικόως, μετὰ μίσους, μισῶν.
 infimī, ōrum (ιδ. imus), οὗς., οἱ ταπεινότατοι (κατὰ τὴν τάξιν).
 infinitus, (ἄπειρος). 2) ὑπέρμετρος.
 in-fitior, 1. ἀποθ. (ἐκ τοῦ in-fitias ire αἰτ. πληθ.), ἀρνοῦμαι.
 ingenium, ii, οὗς., (φύη). 2) φυσικὸν δῶρον, εὐφυΐα, πνεῦμα.
 inicēo [πρόφ. injicio] (in καὶ iacio), iēcī, iectum, 3. ἐμβάλλω, προξενῶ.
 inīi, inīeram, ιδ. ineo.
 inimicitia, ae, ἐχθρα. Συνήθως ἐν τῷ πληθ.: ἐχθρικοὶ διαθέσεις.
 inimicus (in καὶ amicus), ἐχθρικός. inimicissimus, (ἐχθιστος). 2) οὗς. ὁ θανάσιμος ἐχθρός.
 iniquus (in καὶ aequus) ἄνιστος. 2) ἄδικος.
 initium, ii, οὗς., ἀρχή. initio (ἀφαιρ.) κατ' ἀρχάς.
 in-nitor, innixus sum, inniti, 3. ἀποθ. στηρίζομαι.
 innixus, ιδ. innitor.
 inopia, ae, ἔνδεια. inopia publica, ἔνδεια δημοσία, οἰκονομικαὶ

τοῦ κράτους δυσχέρεια.
 inprimis (in καὶ primus), ἐπίρρ., ἐν τοῖς πρώτοις, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν, ἰδίᾳ.
 inquam, inquis, inquit, (ἐλλειπτικὸν ῥῆμα), λέγω, —εις, —ει.
 in-scīens, ntis, ἀγνοῶν, ἐν ἀγνοίᾳ. in-scīentibus iis ἀγνοούντων τούτων, (ἐν ἀγνοίᾳ τούτων).
 insidiae, arum (πληθ.) ἐνέδρα Hn 4,3. 5,3. 2) δόλος, ἐπιβουλὴ Hn 12,2.
 insidior, 1. ἀποθ. (μετὰ δοτ.), ἐνεδρεύω.
 in-stituo (in καὶ statuo), tui, tutum, 3. (ιδρύω). 2) ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω Hn 2,4. C 3,3. A 14,2. 3) ἀποφασίζω Hn 8,3.
 insula, ae, νῆσος.
 intel-lego (inter-lego), exi, ectum, 3. ἐννοῶ (διὰ τῶν αἰσθησεων ἢ τοῦ νοῦ), διακρίνω. 2) συμπεραίνω Hn 5,4.
 intemperanter, ἐπίρρ., ἀκράτως, ἀμέτρως.
 inter, πρόθ. μετ' αἰτ., μεταξὺ.
 inter-cēdo, 3. (παρεμβαίνω). 2) intercedit obtrectatio ἀναφέρεται [ὑπάρχει 'ς τὸ μέσον] ἀνταγωνισμός (ζηλότυπος). querimonia ἀφορμὴ παραπόνων παρεμπίπτει, ἀναφέρεται. 3) παρέρχομαι (περνῶ) A 20,2.
 intercessisse, ιδ. intercedo.
 interdum, ἐπίρρ., ἐνίοτε.
 inter-fo, ire, διαφθείρομαι, ἀπόλ-

λυμαι Hm 4,3. Hn 2,4. 2) ἀπο-
θνήσκω (*χάω τὴν ζωὴν μου*) Hn
13,1.

interfēci, ἰδ. interficio.

inter-fīciō (*inter* καὶ *fācio*), fēci,
fectum, 3. (φθείρω). 2) ἀποκτεί-
νω. interficiōr ἀποθνήσκω, φο-
νεύομαι.

interficiundus (= interficiendus,
ἰδ. interficio), φονευτέος. *ad*
nunc interficiundum πρὸς τὸ φο-
νεῦσαι τοῦτον, διὰ τὸν φόνον τοῦτου.

interiērim, ἰδ. intereo.

interim, ἐπίρρ., ἐν τῷ μεταξὺ
(*χρόνῳ*).

interiōr, ἀ. καὶ θ., interius, οὐ.,
(γεν. interiōris), συγκρ. ἐνδότε-
ρος, ἰδ. consilium.

interiērem, ἰδ. intereo.

interitus, ūs, ἀ., ἀπώλεια, θάνα-
τος.

inter-pōno, 3. (τίθῃμι ἐν τῷ μέ-
σῳ). 2) *me* ἐπεμβαίνω, (*θανεί-
ζων χρήματα*).

interpretor, 1. ἐρμηνεύω, ἐξηγῶ.

inter-sum, (ἐν τῷ μέσῳ εἶμι, πα-
ρευρίσκομαι), συμερίζομαι, συ-
μετέχω, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος
(*ἀναμειγνύομαι*).

intestīnum, i, οὐ., ἔντερον. imum
intestīnum τὸ ὀρθὸν ἢ ἀπευθυ-
σμένον ἔντερον, τ. ἔ. ἡ τελευταία
μοῖρα τοῦ παχέος ἐντέρου.

intestīnus (ἐκ τοῦ intus ἐντός·
πρβλ. *ἐντόσθια* ἐκ τοῦ *ἐντοσθεν*,
ἐντοσθι), ἐσωτερικός, ἐμφύλιος,

(ἀντίθετον: *externus* ἐξωτερικός).
intīme, ἐπίρρ., οἰκειότατα.

intra, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐνδον). 2)
ἐν τῇ σφαίρᾳ + γεν. Hn 11,4.

in-venīō, 4. (εὐρίσκω). 2) ἀνακα-
λύπτω, ἐξευρίσκω.

inventūrus, ἰδ. invenio.

in-veterasco (ἐναρκτικὸν τοῦ in-
vetēro), rāvi, —, 3. ἐγγηράσκω.
2) (ἐπὶ χρόνους) διακωνίζω, διακω-
νίζομαι, παλαιοῦμαι, χρονίζω A
2,5.

invictus (*in* καὶ *vinco*), ἀήττητος,
ἀνίκητος.

invidā, ae, φθόνος.

invīto, 1. καλῶ, προσκαλῶ.

iocor, 1. ἀποθ. (πρόφερε *jocor*),
ἀστελεύομαι. iocans παίζων, χά-
ριν παιδιᾶς.

Iovi, δοτ. τοῦ Iuppiter.

ipse, ipsa, ipsum, αὐτός, αὐτὴς
οὗτος (ὁ ἴδιος). 2) μετὰ σημα-
σίας ἐπιρρηματικῆς : ἀκριβῶς Hn
10,5.

irascor, irātus sum, irasci, 3.
ἀποθ. ὀργίζομαι.

irātus, παρωργισμένος ἰδ. irascor.

ire, ἐνεστ. ἀπαρμφ. τοῦ ῥήμ. eo.

ir-rīdēō (*in* καὶ *rīdeo*) rīsi, rīsum.

2. ἐγγελῶ, μυκτηρίζω, σκώπτω.
is, ea, id, (γεν. eius, δοτ. ei),
οὗτος.

itā, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον. non ita

multis diebus (ἀφαιρ. χρόνου)
οὐχὶ τόσον πολλὰς ἡμέρας ὥστε-
ρον, ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα.

itaque, καὶ οὕτω (=et ita) A 15,1.

2) σύνδ. ὅθεν.

itemque=et item (ἐπίρρ.) ὡσαύτως, ὡς καί.

iter (ἐκ τοῦ it [in]er), γεν. itinēris οὗ., πορεία, πορεία (τοῦ στρατοῦ).

itērum, ἐπίρρ., τὸ δεύτερον Hn 5,3.

C 2,2. 2) δεύτερον Hn 6,1.

itinēre, ἀφαιρ. τοῦ iter.

iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum

2. κελεύω, διατάσσω, παραγγέλλω.

iūcundus (πρόφ. jucundus), τερ-

πύς, τερψίθυμος A 14,1. 2) εὐ-

χάριστος, προσφιλὴς A 16,1.

iudiciūm (πρόφ. iudicium), ἴι, οὗ.

κρίσις. 2) δικαστήριον, δίκη A 6,3.

ιδ. habeo. 3) (κρίσις) iudicio

(ἀφαιρ.) ἐκ πεποιθήσεως, ἐσκεμμένως A 15,3.

iūdiceo (πρόφ. iudiceo), 1. δικάζω,

καταδικάζω. 2) exulem iudico

aliquem (κρίνω τινὰ ἐξόριστον),

καταδικάζω τινὰ εἰς ἐξορίαν, ἐξο-

ρίζω. hostem iudicatum καίπερ

κριθέντα (κηρυχθέντα) ἐχθρόν (τῆς

πατρίδος). 3) κρίνω, ἀποφασίζω

Hn 13,2. A 13,3. 16,1. 20,5.

4) συνάγω, συμπεραίνω A 15,3.

Iuppīter (πρόφ. Juppiter), γεν.

Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, ἀ-

φαιρ. Iove, ἀ., Ζεὺς. Iuppiter

optimus maximus Ζεὺς ἄριστος

μέγιστος.

iūro (πρόφ. juro), 1. ὀμνύω, ὀρ-

κίζομαι.

iūs (πρόφ. jus), iuris, οὗ., δίκαιον,

δικαιοσύνη. 2) δικαστήριον A 6,3.

3) iuris consultus, ἀ., ὁ νομομαθής, (δαινὸς νομικός).

iūs-iurandum, (γεν. iuris iurandi

δοτ. iuri iurando, ἀφαιρ. iure

iurando), οὗ., ὅρκος (τῶν πολι-

τῶν). Ὁ ὅρκος τῶν στρατιωτῶν

ἐλέγετο sacramentum.

iussi, ιδ. iubeo.

iuvenus, i, ἀ., (πρόφ. juvenus),

νέος ταῦρος, μόσχος.

iūvit, ιδ. iuvo.

iūvo (πρόφ. juvo), iūvi, iūtum,

1. βοθῶ, ὑποστηρίζω.

iuxta (πρόφ. juxta), πρόθ. μετ'

αἰτ. = παρὰ + αἰτ., ἐπὶ + δοτ.

πλησίον.

K

kālendae, ārum ἐκ τοῦ (calo =

καλῶ), καλάνδαι (καλένδαι), τ.ῆ.

ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός.

prīdie kal. (= kalendas) Aprīles

τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ

Ἀπριλίου (ἦτοι τῇ 31 Μαρτίου).

L

labor, ōris, ἀ., μόθος, ταλαιπωρία.

laccio, īvi, ītum, 3. «καταπει-

ράζω», προκαλῶ.

lacrima, ae, (δάκρυμα), δάκρυ.

lapis, īdis, ἀ., (λίθος). 2) «ὄρος»,

«στήλη», κατὰ παράλειψιν τοῦ

ἐπιθ. miliarīus (= ἔχων 1000), ὁ

μυριοδύκτης λίθος, τὸ μυλιάριον

(= 1000 ῥωμαϊκὰ βήματα)· ιδὲ

καὶ passus.

largitio, ōnis, (φιλοδορία). 2) ἀθέμιτος γενναιοδορία, δεκασμός, δωροδοκία (κατὰ τὰς ἐκλογάς).

laus, laudis, ἔπαινος, ἐπαινετική ἀναγνώρισις.

lautus, (κυρ. μτχ. τοῦ lavo λούω, ὅθεν λελουμένος, λουόμενος). 2) μεγαλοπρεπής, sum inprimis lautus ζῶ μεγαλοπρεπέστατα («ζῇν ἐν πᾶσι λαγφοίς»), εἶμαι πολὺ γενναϊόδωρος (ἐν τῇ ζωῇ).

lectica, ae, (ἐκ τοῦ lectus [λέκτρον], κλινίδιον, φορητὴ κλίνη, κοινὸν φορεῖον.

lecticula, ae, (ὕποκοριστ. τοῦ lectica), μικρὸν ἀπέριττον (ἀπλοῦν) φορεῖον.

lectio, ōnis, ἀνάγνωσις.

lector, ōris, ἀ., ἀναγνώστης.

legatus, i, ἀ., πρεσβευτής, ἀπόστολος Hn 7, 2. 12, 2. 12, 4. 2) ὁ μετὰ τὸν Ῥωμαῖον ἐπαρχικὸν διοικητὴν ὑπάλληλος, ὑπαρχος A 6, 4.

lego, legi, lectum, 3. ἀναγιγνώσκω.

levis, e (κοῦφος). 2) ὁ μὴ ἔχων βαρύτητα, ἀσήμαντος, μηδαμινός, ἐλαφρὸς A 13, 6. 3) ἐπὶ νόσου: ἀνεκτός A 22, 3. 4) κουφόνους (ἐλαφρόμυθος), ἄστατος A 15, 1.

levo, 1. ἀνακουφίζω.

lex, legis, νόμος.

libenter, ἐπίρρ., ἀσμένως.

liber, bri, ἀ., βιβλίον.

liberalis, e, (τοῦ ἐλευθέρου). 2) ἐ-

λευθέριος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός. liberalitas, ātis, ἐλευθεριότης, γενναιοδορία.

liberaliter, ἐπίρρ. φιλοξένως, ἐλευθερίως.

librarius, ii, ἀ., (ἀντι)γραφεὺς βιβλίων. Δι' αὐτῶν διεδίδοντο τὰ εἰς ὀλίγους τότε κυκλοφορούμενα χειρόγραφα βιβλία.

littera, ae, (γράμμα, στοιχεῖον ἀλφαβήτου). 2) πληθ. ἡ ἐπιστολή. 3) Graecae litterae, τὰ ἑλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, ἡ ἑλλήν. γραμματεία. 4) γράμματα, ἐλευθέριοι τέχνη (σπουδαί) C 3, 1. A 1, 2. 5) ἡ συγγραφικὴ, τὸ συγγράφειν Hn 13, 2.

litteratus (δεδιδαγμένος). 2) κατηρτισμένος ἐν τινι γλώσσῃ, (ἐγγράμματος).

littus, ōris, οὐ., ἀκτή, παραλία.

locuplento, 1. πλουτίζω (τι διὰ τινος).

locus, i, ἀ., (πληθ. loca, ōrum, οὐ.) τόπος, μέρος Hm 1, 2. Hn 11, 1. A 20, 1. τόπος (διαμονῆς) Hn 12, 3. τοποθεσία, ἔδαφος Hm 2, 4. Hn 3, 4. εὐνοϊκὸν σημεῖον, εὐκαιρία Hm 1, 2.

longe, ἐπίρρ., (μακράν). 2) πολὺν καιρὸν. Συγκρ. longius (=diutius).

longus, μακρὸς, σχοινοτενής.

lumbus, i, ἀ., ἰσχίον (ἐξ οὗ lumbago ἰσχιάς, ὀσφυαλγία).

luxuria, ae, τρυφή, πολυτέλεια.

M

magis, ἐπίρρ., μᾶλλον.

magister, tri, ὁ., (ἄρχων). 2) magister equitum ἵππαρχος.

magistrātus, ūs, ὁ., ἀρχή. Πληθ. (αἱ ἀρχαί, οἱ ἄρχοντες), οἱ δύο ὕπατοι Hn 7, 2. 2) ἡ ἀρχή τοῦ σωφρέτου (ἐν Κερχληδόνι) Hn 7, 5. 3) ἡ δημοσία (ἀνωτάτη) ἀρχή, ἄρχων A 18, 1. 4) τὸ δημόσιον ὑπουργήμα A 18, 6.

magnificus, μεγαλοπρεπής, (μεγαλοπρεπῶς ζῶν).

magnitūdo, īnis, (μέγεθος). 2) μέγα ποσόν A 14, 3. magnitudo animi μεγαλοψυχία.

magnus, μέγας, ἐκτεταμένος A 12, 3. 2) πολυάριθμος Hn 3, 2. magna pecunia μεγάλη ποσότης χρημάτων, πολλὰ χρήματα. 3) σημαντικός, σπουδαῖος Hm 4, 1. C 1, 2. 3, 1. A 2, 4. 16, 1. 20, 5. Συγκριτ. maior ὁ. καὶ θ. maius οὐ. (γεν. maiōris) μεῖζων. maiōres, um, ὁ., οἱ πρόγονοι. Ὑπερθ. maximus μέγιστος.

mālē, ἐπίρρ., κακῶς, οὐχὶ ἐπιτυχῶς. malle, πρτ. ὑποτ. τοῦ ῥ. malo. malo, malui, malle (mage [= magis] + volo), μᾶλλον θέλω), προτιμῶ.

mālum, i, οὐ., τὸ κακόν, τὸ δεινόν. malum externum ὁ (πλήρης δεινῶν) ἐξωτερικὸς πόλεμος Hm 2, 1. Πληθ. mala, ōrum, οὐ., ἡ δεινὴ θέσις Hm 2, 3.

manceps, cīpis, ὁ., (ὁ ἀγοράζων ἐν δημοπρασίᾳ τὰ δημόσια τέλη). 2) nullus rei manceps οὐδενὸς πράγματος (οὐδεμιᾶς ἐπιχειρήσεως) ἐργολήπτης, ἐργολάβος, (μισθωτής, ἐνοικιαστής).

mando (ἐκ τοῦ manus καὶ do), 1. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φροντίδα τινός. mānēō, nsi, nsum, 2. μένω, παραμένω.

mansi, ἰδ. maneo.

manus, ūs, χεῖρ. ἰδ. do. 2) δύναμις, στρατὸς Hm 4, 3.

mare, is, οὐ., θάλασσα. et terrā et marī καὶ κατὰ γῆν (κατὰ ξηρὰν) καὶ κατὰ θάλασσαν. 2) mare (=fretum) Hm 4, 1.

maritīmus, παραθαλάσσιος. 2) θαλάσσιος A 6, 1.

mater, tris, μήτηρ.

matrimonium, īi, οὐ., γάμος, συνοικέσιον.

matūrē, ἐπίρρ., προόρως.

maxīmus, ἰδ. magnus.

medicīna, ae, φάρμακον, ἱατρικόν.

medīcus, i, ὁ., ἱατρός.

medimnus, i, ὁ., μέδιμνος (μέτρον ἀττικόν). Γεν. πληθ. medimnum. Ὁ ἀττικὸς μέδιμνος ἦτο (=6 modii) περίπου λίτραι 52, 53.

mediocris, e, μέτριος, μέσος A 13, 3. 2) μτφρ. μέτριος, μικρός, ὀλίγος A 13, 4.

medītor, 1. (πρβλ. (μέδ-ομαι), ἀποθ. διανοοῦμαι (σχεδιάζω)).

mēmōr, ὄρις, μνήμων.
 mēmōriā, ae, (μνήμη). 2) φήμη, διήγησις, διάδοσις Hn 8,2. 3) μνήμη, (οἱ ἐπιγιγνώμενοι) Hn 13, 3.
 mendaciūm, īi, οὐ., ψεῦδος.
 mens, mentis, νοῦς, διάνοια, φρόνημα.
 mensis, is, ἀ., μῆν. in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως.
 mensūra, ae, μέτρον, τὸ μετρεῖν.
 mentiō, ōnis, μνεῖα. mentione factā μνεῖας γενομένης.
 mercennariūs, μισθοφορικός.
 merēō, ūi, itum, 2. (ἄξιός εἰμι). 2) primum stipendium mereo τοῦ πρώτου (στρατιωτικοῦ) μισθοῦ εἶμαι ἄξιός, τελῶ (κάμνω) τὴν πρώτην στρατείαν.
 meritō, ἐπίρρ. δικαίως.
 -met, μόρ. ἐγκλιτ. γε. id. egomet.
 metior, mensus sum, 4. ἀποθ. μετρῶ.
 meus, ἐμός.
 mihi, δοτ. τοῦ ego.
 mīgro, 1. (μετοικῶ). 2) ex vitā μετοικῶ ἐκ τοῦ βίου, μεταλλάττω τὸν βίον (ἀποθνήσκω).
 miles, lītis, ἀ., στρατιώτης.
 mille, ἄκλ., χιλιάς, χίλιοι. Πληθυντ. milia passuum trecenta χιλιάδες βημάτων τριακόσιαι.
 mīnor, ἀ. καὶ θ., mīnus οὐ. (γεν. minōris· συγκρ. τοῦ parvus), μικρότερος. minor quinque et viginti annis natus (id. nascor)

ἦσσαν τῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν γεγονώς, νεώτερος τῶν 25 ἐτῶν, μόλις εἰκοσιπενταετής.
 mīnus, συγκρ. ἐπίρρ., ἥττον, ὀλιγώτερον. minus robustus=non robustus ὄχι τόσον ἰσχυρός, ὀλίγον ἰσχυρός.
 mīror, 1. ἀποθ. θαυμάζω, ἐκπλήττομαι, μετ' ἐκπλήξεως ἀναζητῶ. mīsi, id. mitto.
 mitto, mīsi, missum, 3 πέμπω, στέλλω, γράφω ἐπιστολήν, ἐπιστέλλω A 16,3. 20, 1.
 moderatiō, ōnis, μετριασμός, ἡ (ἐν τῇ βιοτικῇ οἰκονομίᾳ) μετριότης, περιορισμός.
 modicus, μέτριος, (ὅσον πρέπει).
 modius, īi, ἀ., μόδιος (μέτρον σιτηρῶν, περίπου 8,754 λίτρας=1/6 τοῦ ἀττικοῦ μεδίμνου). Γεν. πληθ. (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) modium.
 mōdō, ἐπίρρ., μόνον. modo-modo ὅτε μὲν-ὅτε δέ. non modo... sed etiam οὐ μόνον ἀλλὰ καί.
 mōdus, i, ἀ., τρόπος 2) modus mensurae τὸ μέτρον (τοῦτο) τοῦ μετρεῖν (ἦτοι οἱ 6 μόδιοι) A 2, 6.
 mons, montis, ἀ., ὄρος.
 monumentum, i, οὐ., (μνημεῖον). 2) τάφος (=sepulcrum).
 morbus, i., ἀ., νόσος. morbus oculorum νόσημα, νόσος τῶν ὀφθαλμῶν, ὀφθαλμία.
 mōrior, mortuus sum, mōri, 3. ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 mōror, 1. ἀποθ., διατρέβω. cum diu-

tius morarētur ἐπειδὴ μακρότερον (χρόνον ἢ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε) διέτριβε. 2) λαμβάνω, καταλαμβάνω θέσιν) ἐπὶ στρατηγῶν Hn 5, 1. 3) διατρίβω (ἐπὶ τόπου) A 20, 1.

mors, mortis, θάνατος.

mos, moris, ἄ., ἔθος A 6, 2. 2) πληθ. (ἡθικῶς) ὁ χαρακτήρ, τὸ ἦθος C 3, 5. A 5, 3. 14, 2. 19, 1. 3) τὰ ἦθη (τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας) Hm 3, 3. τὰ ἦθη (τῶν προγόνων) A 18, 1.

multiplico, 1. (πολλαπλασιάζω) 2) multiplicandis (ἀφαιρ.) usuris διὰ πολλαπλασιασμοῦ (ἐπισωρεύσεως) τόκων, ἐπισωρεύσει τόκων (ὥστε οὗτοι νὰ αὐξάνουν τὸ χρέος).

multitudo, ἴνις, πληθὺς, πληθος, σμῆνος (κοπάδι).

multo, ἐπίρρ., πολλῶ, πολύ.

multus, πολὺς Hn 1, 2. 5, 3. 2) πολὺς, υπερβολικὸς A 13, 5. 3) οὐσ.

multa, ὄrum, οὐ., πολλὰ Hn 2, 3. 4) πολὺς, μέγας C 3, 4.

munditia, ae, (καθαριότης). 2) κομψότης, (ἀπλότης μετὰ καλαισησίας).

municipium, ἴι, οὐ., ἰσοτελής πόλις. Πόλις ἐκτὸς τῆς Ῥώμης κειμένη, ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατ' ἰδίους νόμους καὶ ὑπὸ ἰδίους ἄρχοντας κυβερνωμένη. Οἱ πολῖται ταύτης εἶχον τὰ δικαίωματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου.

munio, ἴνι, ἴtum, 4 (ὀχυρῶ). 2) itinera (τεχνικὸς ὁδός) = κατασκευάζω (ἀνοίγω), χαράττω ὁδούς (πρὸς δίοδον τοῦ στρατοῦ).

munus, ἔρις, οὐ., λειτουργία, (καθῆκον). 2) δῶρον, δωρεὰ Hn 7, 3.

12, 3. 3) munus fortunae εὐνοια τύχης, ἀγαθὴ τύχη.

murus, ἰ, ἄ., (τοῖχος). 2) muri (πλθ.) τὰ τείχη τῆς πόλ., τείχισμα.

mutatio, ὄνις, μεταβολή. rei publicae μεταβολὴ τῆς πολιτείας, πολιτικὴ ἀναστάσις (ταραχή).

muto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, ἰδ. nanciscor.

nam, σύνδ., διότι.

namque, σύνδ., διότι.

nanciscor, nactus sum, nancisci

3. ἀποθ. λαγχάνω. sorte provinciam nactus Hispaniam κλήρω (ὥς) ἐπαρχίαν λαχὼν (ἀφοῦ ἔλαβε) τὴν Ἰσπανίαν. 2) morbum περιπίπτω εἰς νόσον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: ποῦ τὴν πέτυχα τὴν ἀρρώστια).

narro, 1. διηγῶμαι.

nāscor, nātus sum, nāsci, 2. ἀποθ.

ex aliquo γεννῶμαι ἐκ τινος. natus Drusillā (ἀφαιρ. = Drusillae filius) ὁ ἐκ τῆς Δρουσίλλης γεννηθεὶς (ὁ υἱὸς τῆς Δρουσίλλης). natus γεγονώς. domi natus οἰκογενής.

natio, ὄνις, ἔθνος.

natūra, ae, φύσις A 22,2. 2) χα-
ρακτήρ, φύσις, φυσική κλίσις, τὸ
φυσικὸν A 5,1. 17,3.

natus, id. nascor.

naufragium, ii, οὐ., ναυάγιον.

nauticus, ναυτικός. castra nau-
tica τὸ ὁρμητήριον τῶν νεῶν,
νεώριον (σταθμός τῶν πλοίων,
ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀχυρώσεων
μετὰ φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν
νεωλοκουμένων πλοίων).

navalis, e, ναυτικός. proelium na-
vale ναυμαχία.

navis, is, ναῦς.

nē, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ., ἴνα μή, ὅ-
πως μή.

-nē, μάρ. ἐγκλιτ., εἰ, ἄν...

nēc ἢ nēque, σύνδ., οὔτε, μήτε, καὶ
οὔ, καὶ μή, καὶ δέν, καὶ νὰ μή.
necesse, ἄκλ., necesse est δεῖ,
ἀνάγκη εἶναι.

necessitudo, īnis, (ἀνάγκη). 2)
σύνδεσμος (ὕπηρεσιακός). C 1,3.
Οἱ ταμίαι ἦσαν συνημμένοι πρὸς
τοὺς ἀρχηγούς, ὅφ' οὗς ὁ κληρὸς
(= sors, τ.ῆ. ἢ τοῦ θεοῦ κρίσις)
εἶχεν αὐτοὺς ὑπηγμένους δι' ἀρ-
ρήκτου ἡθικῶς δεσμοῦ. Ὁ δεσμός
οὗτος οὐδὲν διέφερεν ἐκείνου, ὁ
ὁποῖος συνέδεε τὰ τέχνα πρὸς
τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἡ ταιαύτη
σχέσις, καθὼς ἡ συγγενική, ἐκα-
λεῖτο necessitudo. 3) οἰκειότης,
στενὸς δεσμός ἢ σχέσις μεταξὺ
συγγενῶν, δεσμοὶ συγγενείας A
19,4.

nefās (nē καὶ fās), (μόνον κατ' ὀ-
νομ. καὶ αἰτ.) τὸ ἀνόσιον, πᾶν
ὅ τι ἀπαγορεύει ὁ θεὸς καὶ ὁ φυ-
σικὸς νόμος, ἱεροσυλία· id. duco
ἐν τέλει.

nēgo, 1. ἀρνοῦμαι Hn 12,3. λέγω
ὅτι δέν... Hm 1,5.

negōtium, ii (nec καὶ otium),
ἀσχολία, ἔργον, ὑπόθεσις.

nēmō, γεν. nullius, δοτ. nemini,
αἰτ. neminem, ἀφαιρ. nullo (ἐκ
τοῦ nē καὶ hēmō [=homo]),
οὐδεὶς A 6,3. 2) ἐπιθετικῶς =
nullus A 19,3.

neptis, is, ἐγγόνη.

neque, id. nec. 2) neque multo
post οὐ πολλῷ ὕστερον, μετ' οὐ
πολύ.

néuter(nē-ūter), néutra, néutrum
οὐδέτερος. in neutram partem,
εἰς οὐδέτερον μέρος (δηλ. οὔτε
πέρα πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον)·
id. conspicio.

nihil, (γεν. nullius rei, δοτ. nulli
rei, ἀφαιρ. nullā re), οὐδέν.

nihil, ἐπίρρ., κατ' οὐδέν A 21,5.

nihilō, ἐπίρρ., (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ
nihilum, i, οὐ., οὐδέν). nihilō
setius οὐδέν ἤττον.

ni-si, σύνδ. εἰμή, ἐὰν μή (=si non).
nego nisi (=dico non...nisi) λέ-
γω ὅτι δέν... ἐὰν μή, λέγω ὅτι τό-
τε μόνον..., ἐάν.

nobilis, e, (γνωστός [ἐκ τοῦ no-
sco]). 2) οὐσ. πληθ. nobiles, ἴμν
ἀ., οἱ εὐγενεῖς. Οὕτως ἐκχλοῦντο ἐν

ῥώμη ἐκεῖνοι, ὧν οἱ πρόγονοι ἤρξαν ἀνωτέρας ἀρχάς C 2,3. 3) ὀνομαστός. nobilis feror φέρομαι, θεωροῦμαι (ὧν νέος) διακακριμέ- νος A 3,2.
 nocendus, ἰδ. noceo.
 nocēō, eūi, —, 2. (μετὰ δοτ.) βλά- πτω.
 noctū, ἐπίρρ., νύκτωρ, (ἐν καιρῷ) νυκτός.
 nōlo (ἐκ τοῦ ne-vōlo), nolūi, nol- le (ἀνώμ.), δὲν θέλω.
 nomen, ἴνις, οὖ., ὄνομα. sine no- minibus ἄνευ ὀνομάτων, (ἄνευ δηλώσεως ἐκάστοτε τοῦ ὀνόμα- τος). suo nomine ἰδ. suus.
 nomīno, 1. ὀνομάζω.
 nōn, οὐ, οὐκ, ὅχι, δέν.
 nonaginta, ἀριθμ., ἐνενηκόντα.
 nonnihil, ἔστιν ὅ τι, τί. nonnihil tempōris τί χρόνου, χρόνον τινά. οὐσ. nonnulli, ὄν, ἀ., τινές.
 nōnus, ἕνατος.
 notitiā, ae, γνῶσις, γνωριμία.
 nōto, 1. σημειῶ, ἀναγράφω C 3,4. A 18,2. ἀναφέρω, μνημονεύω A 18,3.
 novem, ἑννέα.
 novus, νέος.
 nox, noctis, νύξ.
 nūbo, psi, ptum, 3. (καλύπτω διὰ πέπλου). 2) ἐπὶ γυναικός· alicui λαμβάνω τινά σύζυγον (ὑπανδρεύ- ομαι).
 nullus, (γεν. nullius, δοτ. nulli, κλπ.) οὐδεὶς C 2,4. A 6,3. 14,3. 18,2. 2) οὐσ. οὐδεὶς Hn 5,1.

num, (μόρ. ἐρωτημ.), εἰ, ἄν... numērus, i, ἀ., ἀριθμός A 12,4.

2) δύναμις Hn 2,1.

numquam, ἐπίρρ., οὐδέποτε.

nunc, ἐπίρρ., νῦν, τώρα.

nuntiō, 1. (ἀν)αγγέλλω.

nuptiae, ārum, μόνον κατὰ πληθ

(ἐκ τοῦ nubo), γάμος.

nūpta, μτχ. ἰδ. nubo.

O

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ., ἐ- νεκα.

ob-dūco, 3. (προσάγω). 2) ob- ductā nocte (ἐνν. caelo) ἐξα- πλωθείσης τῆς νυκτός (ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ), νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὑ- πὸ τῷ σκοτὸς τῆς νυκτός, (ἐν νυκτὶ σκοτεινῇ).

obductus, ἰδ. obduco.

obiēcī, ἰδ. obicio.

obiēcō (πρόφ. objicō, ob και ἰάcio), iēcī, iectum, 3. (προβάλλω). 2) με ἀντεπεξέρχομαι, ἀντι- τάσσομαι. 3) obicior ἀντιτάσσο- μαι· quo repentīno visu obiecto οὗ (= τοῦτου δὲ) τοῦ ἀπροσδο- κήτου θεάματος ἀντιταχθέντος, διὰ τῆς ἀντιτάξεως τοῦ αἰφνιδίου τοῦ- του φαινομένου.

obītus, ūs, ἀ., (ob+eo), θάνατος.

ob-sēcō (ob και sacro), 1. ἐξορ- κίζω, ἱκετεύω ἰδ. oro.

ob-sēquor, 3. ἀποθετ. (ἐπομαι).

2) studiis (δοτ.) = εἶμαι (ψυχῇ και σώματι) ἀφιερωμένος εἰς

τὰς μελέτας, ἐπιδίδομαι.
 observantiā, ae, (λεπτή εὐλάβεια),
 μετὰ σεβασμοῦ συμπεριφορά, ἐπι-
 φυλακτικότης (ἀποχή ἀπὸ πάσης
 πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς θέσεως).
 obses, obsidis, ἄ., ὄμηρος.
 ob-sidēo (ob καὶ sēdeo), sēdi,
 sessum, 2. πολιορκῶ.
 obstinatiō, ōn is, ἰσχυρογνωμοσύνη.
 taciturnā obstinatione διὰ τῆς
 σιωπηρᾶς ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ
 τῆς ἐπιμόνου σιωπῆς.
 obtestatiō, ōnis (ἐπιμαρτυρία).
 obtestationes patris οἱ τοῦ πα-
 τρός ἐξορκισμοί, (αἱ θερμαὶ) ἰ-
 κεταὶ (παρακλήσεις) τοῦ πατρός.
 obtīgi, id. obtingo.
 ob-tīnēo (ob καὶ tēnēo), tinūi,
 tentum 2. κατέχω, καταλαμβάνω
 A 6,4. 2) διατηρῶ A 1,1.
 ob-tingo (ob καὶ tango), tīgi,—, 3.
 (ἐφάπτομαι). 3) τυγχάνω τινί,
 κλήρω δίδομαι.
 obtrectatiō, ōnis, (κακοήθης) ἄ-
 μιλλα, κακεντρεχῆς ἀνταγωνισμός.
 obviam, (ἐπίρρ. εἰς ὑπάντησιν). 2)
 obviam venio ἀντεπεξέρχομαι, ἀν-
 τιτάσσομαι id. καὶ venio.
 occasiō, ōnis, εὐκαιρία.
 oc-cīdo (ob καὶ caedo κόπτω), cī-
 di, cīsum, 3. ἀποκτείνω (ἐπὶ τοῦ
 πεδίου τῆς μάχης). Hamileāre
 occīso τοῦ Ἀμίλκα φονευθέντος,
 μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα.
 occupatiō, ōnis, ἀσχολία, ἐνασχό-
 λησις.

oc-cūpo (ob-cāpio), 1. κατέχω.
 sum occupatus in apparando
 (ἐνν. bellum ἢ eopias) εἴ-
 μαι ἀπρησχολημένος περὶ τὸ παρα-
 σκευάζειν (τὸν πόλεμον ἢ τὰς πο-
 λεμικὰς δυνάμεις), περὶ τὴν πολε-
 μikhν παρασκευήν. occupo saltūs,
 exītūs (αἰτ. πληθ.) κατέχω, κα-
 ταλαμβάνω τὴν κλεισώρειαν, τὰς
 ἐξόδους.
 octoginta, ὀγδοήκοντα.
 oculus, i, ἄ., ὀφθαλμός.
 odiūm, īi, οὐ., μῖσος. odium pa-
 ternūm τὸ (παρὰ) τοῦ πατρός
 κληρονομικὸν μῖσος.
 of-fendo, ndi, nsum, 3. προσ-
 κρούω, (πειράζω).
 offensiō, ōnis, σύγκρουσις, δυσα-
 ρέσκεια, δυσaréστησις.
 officium, īi, οὐ., 1) (προθυμία εἰς
 τὸ ἐξυπηρετεῖν), ἐξυπηρετικότης,
 κάλωσύνη A 2,6. 2) ἔφρσις τοῦ
 ποιῆσαι τὸ καθήκον, συναίσθησις ἢ
 ἐπίγνωσις, τοῦ καθήκοντος, κα-
 θήκον A 6,5.
 o-mitto (ob καὶ mitto), 3. παρα-
 λείπω (ἐν τῇ διηγῆσει).
 omnis, e, πᾶς Hn 2,1. 9,2. 2) ὅλος,
 ὁλόκληρος Hn 3,1. 9,3. A 3,2.
 14,3.
 opēra, ae (ἐργασία, προσπάθεια).
 2) cuius operā (ἀφαιρ.) οὗ τῇ ἐν-
 εργείᾳ (παροτρύνσει, ὑπαιτιότητι)
 Hn 7,3. 3) δρᾶσις, ὑπηρεσία C 1,1.
 operiō, rūi, rtum, 4. καλύπτω,
 σκεπάζω.

opīnor, 1. ἀποθ. νομίζω.
 oppīdum, i, οῦ., πόλις.
 op-pleo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ.
 (γεμίζω).
 opplētus, id. oppleo.
 op-prīmo (ob καὶ prēmō), pressi,
 pressum, 3 (καταπιέζω). 2) κα-
 ταβάλλω, ἀφανίζω.
 op-pugno (ἐντονώτερον τοῦ obsi-
 dēo), 1. πολιορκῶ.
 ops (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν
 τῇ γεν. opis, αἰτ. opem καὶ ἀφαιρ.
 ope)· πληθ. opes (γεν. opum),
 δύνამεις, ἕως Hn 10,2. 2) βοή-
 θεια Hn 1,3. 3) χρηματικά μέσα,
 περιουσία A 2,3. 4.
 optīmus (ὑπερθετ. τοῦ bonus),
 ἄριστος, ἐξάριστος, ἐξαίσιος, ἐπι-
 τηδεύτατος, ἐπιδεξιώτατος.
 oratīo, ōnis, λόγος, ὁμιλία (σύντο-
 μος) A 22,1. 2) λόγος γραπτὸς
 C 3,3.
 orātor, ōris, ὁ., ῥήτωρ.
 orbis, is, ὁ., (κύκλος). 2) orbis
 terrārum ἡ οἰκουμένη.
 ordīno, 1. κατατάσσω κατὰ χρο-
 νολογικὴν σειρὰν (ἀντὶ ordine
 enumēro) ἐν (χρονολογικῇ) δια-
 δοχῇ καταγράφω.
 ordo, ordīnis, ὁ., τάξις A 18,3. 2)
 τάξις θέσις (ἐν τῇ κοινωνίᾳ) A 13,
 6. ordo equester ἡ ἵππας τάξις, ἡ
 τάξις τῶν ἱππέων, ἡ ἱππικὴ τάξις.
 orīgo, gīnis, (γένεσις). Πληθ. O-
 rigīnes «Ἀρχαί» C 3,3. 3) γένος,
 οἰκογένεια A 1,1. 3) familia-

rum, γενεαλογία, γενεαλογικὸν δέν-
 δρον A 18,2.
 orīor, ortus sum, orīri, 4. ἀποθ.
 (ἀνατέλλω, προκύπτω), 2) orior
 a+ἀφαιρ. (ἡ καὶ ἄνευ τῆς a προ-
 θέσ.) κατάγομαι ἀπό... — notans
 quis a quōque (=et a quo) or-
 tus (ἐνν. e s s e t) quos honores
 (cepisset) quibusque temporib-
 us cepisset (honores) ἀναφέρων
 τίς [ἦτο] (πῶς ὠνομάζετο) [καὶ]
 ἀπὸ ποίου κατήγετο, ποίας ἀρχάς
 (τιμητικά ἀξιώματα) κατέλαβε
 καὶ κατὰ ποίους χρόνους (πότε)
 κατέλαβεν (αὐτὰς) A 18,3.
 oris, id. os.
 ornātus, (κεκοσμημένος). 2) ἐξω-
 πλισμένος, σεσαγμένος (με πυργί-
 σκον); μεθ' ὅλης τῆς σκευῆς του.
 Hn 3,4.
 orno, 1. (κοσμῶ). 2) κλειίζω, λαμ-
 πρύνω.
 oro, 1. δέομαι, παρακαλῶ, oro at-
 que obsecro θερμῶς ἱκετεύω,
 (ἐξορκίζω) id. obsecro.
 ortus, id. orior.
 ōs, ōris, οῦ., (στόμα). 2) (φωνητι-
 κὸν ὄργανον), προφορά.
 oscūlor, 1. ἀποθ. (κατα)φιλῶ.
 os-tendo, ndi, ntum, 3. (ἐπι)δει-
 κνύω Hn 11,2. 2) δηλῶ Hn 12,5.
 ostentaīo, ōnis, μεγαλαυχία, καύ-
 χησις, ἐπίδειξις (ματαία).
 otīum, īi, οῦ., (ἀπραγμοσύνη). 2)
 (ἡ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπερχομένη
 ἡσυχία) «ἀσφάλεια καὶ γαλήνη»
 εἰρήνη (ἀντὶθ. bellum).

P

pacī, δοτ. τοῦ pax.

paene, ἐπίρρ., σχεδόν.

palam, ἐπίρρ., (φανερῶς), ἰδ. facio.

par, paris, ὅμοιος, ὁ αὐτός, ἴσος.

pari modo καθ' ὅμοιον τρόπον,

δηλ. (χρονολογικῶς) C 3,4. par

non sum ἴσος δὲν εἶμαι, (ἀριθμη-

τικῶς εἶμαι κατώτερος). par prin-

cipibus (δοτ.) ὅμοιος τοῖς μεγά-

λοις (τ.έ. ἐγνώριζε νὰ τηρῇ τὴν

ἐμπρέπουσαν στάσιν κατὰ τὰς σχέ-

σεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους).

par... ac ὅμοιος... ἤ, ὅμοιος...

καί, ὁμοιός τινα... ..in pari peri-

culo sum εἶμαι ἐν μέσῳ (ἐν κατα-

στάσει) ὁμοίου κινδύνου Hm 2,1.

pāreo, rūi,—, 2. (φαίνομαι). 2)

ὑπακούω, πείθομαι.

pāro, 1. bellum παρασκευάζω πό-

λεμον, παρασκευάζομαι πρὸς πό-

λεμον.

pars, partis, μέρος, τμήμα A 2,3.

2) πλευρά Hn 12,3. 3) κόμμα A

2,2. partes Sullānae (Cinnānae)

ἡ μερίς, τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα (τοῦ

Κίννα). partes optīmae τὸ ἀρι-

στοκρατικὸν (τ. ἔ. τὸ Συγκλητι-

κὸν) κόμμα, ἥτοι οἱ optimātes,

(γεν.) -ium.

parum, ἐπίρρ., ὀλίγον. non parum

ὄχι μικρόν, ἱκανῶς, ἀρκούντως.

passus, Hn 13,3. A 2,4. ἰδ. patior.

passus, ūs, ἀ., βῆμα (ῥωμ. βῆμα

=5 πόδες, δηλ. 1,48 μέτρον. Ἐ-

πομένως milia (οὐδ. πληθ. τοῦ

mille) passūm decem=χιλιάδες

βημάτων δέκα (=10 ῥωμ. μίλια),

δηλ. 14.800 μ., ἥτοι 15 περίπου

χιλιομέτρα.

pate-facio, 3. (ἐκ τοῦ pateo καὶ

facio ἀνεῖχθαι ποιῶ), ἀνοίγω.

loca τὰ δύσβατα μέρη κάμνω βα-

τά, προσιτά, ἀνοίγω δρόμους, ὁ-

δοποιῶ τὰ ἄβατα.

patefēci, ἰδ. patefacio.

patēo, tūi,—, 2. ἀναπέπταμαι. ho-

nores patent τὰ ἀξιώματα ἀ-

ναπέπτανται (εἶναι προσιτά), ἡ

πρὸς τὰς τιμὰς ἄγουσα εἶναι ἐ-

λευθέρα (ἀνοικτή).

pater, tris, ἀ., πατήρ. 2) πληθ. ὡς

τιμητικὴ προσωνομία τῶν συγ-

κλητικῶν (οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους).

patres conscripti (=senatores)

[ἰδ. conscriptus]. pater familias

(familiās εἶναι ἀρχαῖκος τύπος

τῆς γεν. ἐνικοῦ ἀντὶ familiae), ἀ.,

ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ οἰκογενειάρχης.

paternus, πατρικός, τοῦ πατρός.

pātior, passus sum, pāti, 3. ἀποθ.

ὑποφέρω, ἀνέχομαι A 15,1. 2) ἐ-

πιτρέπω, (παρα)δέχομαι Hn 13,

3. A 2,4,5.

patria, ae, πατρίς.

pāucus, (πρβλ. παῦ-ρος, σχεδόν

μόνον κατὰ πληθ. ἀριθ.). ὀλίγοι

(τὸν ἀριθμόν).

pāulum, ἐπίρρ., μικρόν, ὀλίγον. pau-

lum modo ὀλίγον μόνον.

pāx, pācis, (εἰρήνη). 2) σύναψις εἰρή-

νης, συνομολόγησις εἰρήνης A18,2.

pecuniā, ae, χρήματα, περιουσία.
pecuniōsus, πολυχρήματος, εὐκατάστατος.
pedester, sris, stre, πεζικός, τῆς ξηρᾶς.
pedisēquus, i, ἄ., (pes καὶ sequor) ὁ ἀκόλουθος (δοῦλος ἀκολουθῶν τῇ συνοδῶν τὸν κύριον ἐξερχόμενον).
pello, pepūli, pulsum, 3. ὠθῶ, ἐξωθῶ. 2) τρέπω εἰς φυγὴν, ἀποκρούω, νικῶ.
pendo, pendendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω). 2) πληρώνω.
pepūli, id. pello.
per, πρόθ. μετ' αἰτίας. διὰ (γεν.): α) τοπικῶς Hn 4,2. per lumbos κατὰ τὰ ἰσχία. β) πρὸς δόλωσιν τῆς αἰτίας: per senatum ἔνεκα τῆς συγκλήτου, κωλυούσης (μὴ ἐπιτρεπούσης) τῆς συγκλήτου.
peraeque, ἐπίρρ., πᾶν ἐξ ἴσου, (πᾶν ὁμοίως), κατὰ κανόνα, κακανονικῶς.
per-āgo, 3. ἐπιτελῶ, φέρω εἰς πέρας. rebus peractis τῶν πραγμάτων εἰς πέρας ἀχθέντων (μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων). propositum φέρω εἰς πέρας τὸν σκοπὸν τὴν (ἀπόφασιν). consullatu peracto τῆς ὑπατείας περαιωθείσης (μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὑπατείας).
perceptus, id. habeo.
per-cipio (per-cāpio), cēpi, cepitum, 3. (καταλαμβάνω). 2) γνω-

ρίζω, ἐκμανθάνω.
per-dūco, 3. (διάγω). 2) ἄγω Hn 4,3.
peregrinatio, ōnis, ἀποδημία, διατριβὴ ἐν ξένῃ χώρᾳ.
per-ēo, īi, ītum, īre, ἀπόλλομαι, ἀποθνήσκω.
per-fugio, fūgi, —, 3. καταφεύγω.
perfunctus, id. perfungor.
per-fungor, functus sum, 3. ἀποθ. (ἐπιτελῶ). 2) laboribus (ἀφαιρ.) ὑφίσταμαι, ὑπομένω (περνᾶω) μόχθους.
pericūlum, i, οὐ., κίνδυνος.
peritūrus, id. pereō.
peritus, ἐμπειρος.
per-mitto, 3. (ἀφίνω τινὰ νὰ διέλθῃ). 2) rem arbitrio (δοτ.) καταλείπω τι εἰς τὴν κρίσιν (τινός), ἐξαρτῶ τι ἀπὸ τινος (προσώπου).
perpetūo, ἐπίρρ., διηνεκῶς, ἀδιαλείπτως, καθ' ὅλον τὸν βίον.
perpetūus, (διηνεκής), ὅλος C 4,3. 2) odium perpetuum μῖσος διαρκές, ἀδιάλειπτον, ἄσβεστον Hm 4,3.
per-scribo, 3. γράφω, ἱστορῶ (λεπτομερῶς, διεξοδικῶς, ἀκριβῶς).
persecutus, id. persēquor.
per-sēquor, 4. ἀποθ. διώκω ἀκαταπαύστως, ἀγωνίζομαι διηνεκῶς Hm 1, 4. 2) (ἐνν. scripturā γραφῇ) ἐκθέτω, ἐγγράφω (κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν) περιγράφω, πραγματεύομαι C 3, 4.

per-suādeo, āsi, āsum, 2. πείθω.
persuasĕram, ἰδ. persuadeo.

(pertaedet), pertaesum est, 2.
ἀπρόσ. (κόρος ὑπάρχει). 2) ne-
gotii suscepti κόρος, ἀηδία,
ἀνία (βαρεμός) ἔλαβέ με τοῦ ἀνα-
ληφθέντος (ὑπ' ἐμοῦ) ἔργου, ἐγ-
καταλείπω ἐξ ἀνίας τὸ ἀναληφθὲν
ἔργον.

per-terrĕo, rūi, rītum, 2. κατα-
πλήττω.

perterritus, ἰδ. perterreo.

pertinaciā, ae, τὸ ἐπίμονον, ἐπι-
μονή.

per-tīnĕo (per-tĕneo), tinūi, (ten-
tum), 2. (διατείνω). 2) συνεισφέ-
ρω, συντελῶ, ἀφορῶ, ἀποσκοπῶ.

per-turbo, 1. ταραττώ, εἰς ταραχὴν
φέρω, εἰς ταραχὴν ἐμβάλλω.

per-vĕnio, 4. ἀφικνοῦμαι, perve-
nio ad desperationem περιέρχο-
μαι (φθάνω) εἰς ἀπελπισμόν, ἀ-
πελπίζω (ἀπελπίζομαι).

per-vertō, 3. (ἀναστρέφω). 2) per-
vertō mores διαστρέφω, δια-
φθείρω τὰ ἥθη.

petiĕrim = petiverim, ἰδ. peto.

pĕto, īvi καὶ īi, ītum, 3. (ὀρμῶ,
πρβλ. πέτομαι), ἐπιφέρωμαι. 2) pe-
to ut παρακαλῶ νά... 3) Etruriam
διευθύνωμαι εἰς Ἑ. Hn 4,2. 4)
honores θηρεύω τὰ ἀξιώματα.
salutem fugā ζητῶ τὴν σωτηρίαν
διὰ τῆς φυγῆς. 5) petor καταζη-
τοῦμαι.

pīctas, ātis, (εὐσέβεια, αἴσθημα
ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς πάν-

τας εἰς οὓς τοῦτο ὀφείλεται, ἤτοι:
πρὸς θεούς, πατρίδα, γονεῖς καὶ
στενοὺς συγγενεῖς). 2) σεβασμός,
εὐσέβεια, ἡ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
ἀγάπη A 5,1. ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς
ἀγάπη A 17,1.

plebes, ĕi, ὁ λαὸς (ὡς τάξις, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πατρικίους
καὶ τὴν σύγκλητον) ἰδ. tribunus.
plerīque, pleraeque, plerāque, οἱ
πολλοί, ἡ πλειονότης.

plerumque, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, κατὰ μέγιστον μέρος.

plumbum, i, οὖ., μόλυβδος.

plurīmus, ὑπερθ. (τοῦ plus) πλεῖ-
στος.

plūs, plūis, (συγκρ. τοῦ multus)
πλείων, πλέον. plures (ἀρσ. ἄρ-
matī μέγας ἀριθμὸς ὠπλισμένων.
2) plus ὡς οὐσ. οὐδέτ. (μετὰ
γεν.): plus salis πλέον κομψότη-
τος, περισσότερα κομψότης. 3) ὡς
ἐπίρρ., πλέον.

poena, ae, ποινή.

Poenus καὶ συνήθ. πληθ. Poeni,
ōrum, καὶ ἐπίθετον Poenicus,
(ιδὲ Πίνακα Ἱστορ. καὶ γεωγραφ.)
ἀντὶ Punīcus = Karthaginiensis
(πρβλ. poena [ποινή] — pūnio,
moenia—mūnio).

poēta, ae, ἀ., ποιητής.

poētīcĕ, ĕs, (αἰτ.-en), (ἐλληνική
καὶ ῥωμαϊκή) ποίησις.

poētīcus, ποιητικὸς, ἀφορῶν (εἰς...).

pol-licĕor, cītus sum, 2. ἀποθετ.
ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pompa, ae, πομπή. pompa funē-
ris πομπή κηδείας, μεγαλοπρεπής
κηδεία (ἀκολουθία ταφῆς).

pōno, posūi, positum 3. (τίθη-
μι). 2) principem, (τάττω τινά)
ἀρχηγόν (ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρα-
τοῦ). pono castra στρατοπεδεύω.
pono statuam ἰδρύω, ἀνεγείρω
ἀνδριάντα.

popūlus, i, ἄ., λαός, δῆμος.

porto, 1. κομίζω (κουβαλῶ).

possessio, ōnis, κτήσις (ιδίᾳ κτῆ-
σις ἀκινήτου), κτήμα.

possem, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ pos-
sum.

possum, potūi, posse, δύναιμι.
ut omnes honores quos pos-
sent (ἐνν. habēre) haberent
ὥστε νὰ ἐπιδραψιλεύσωσι πάσας
τὰς τιμὰς, ἅς ἡδύναντο νὰ (ἐπιδρα-
ψιλεύσωσιν).

post, πρόθ. μετ' αἰτ., μετὰ + αἰτ.

2) ἐπίρρ., ἔπειτα. multo post
πολλῷ (πολύ) ὕστερον.

postcā, ἐπίρρ., ὕστερον, μετὰ ταῦτα.

posteaquam, σύνδ., ἀφοῦ = post-
quam.

postērus, ὕστερος, ὑστεραίος.

postquam, σύνδ. μετὰ πρkm. ὀριστ.
= ὥς, ἀφοῦ. 2) μετὰ ὑπερσυντ.
ὀριστ. = ὕστερον ἢ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ.

postūlo, 1. ἀπαιτῶ, ζητῶ τι Hn

2,4. 2) ἀπαιτῶ (μετ' αἰτ. καὶ
ἀπρμφ.) Hn 12,3.

posuēro, ἰδ. pono.

potens, ntis (δυνάμενος). 2) ὑ-

περθ. potentissimus μέγα ду-
νάμενος, μεγίστην ἐπιρροήν ἔχων
(ἀσκῶν).

potentiā, ae, ἰσχὺς (προσωπικὴ
ἐπιρροή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
ἰσχὺν τῶν νόμων), αὐθακρεσία.

potēram, πρτ. ὀριστ. τοῦ possum.

potestas, ātis, δύναμις, ἰσχὺς A

4,1. 2) ἐξουσία (τοῦ τιμητοῦ) C

2,3. 3) sum in potestate meā

εἶμαι αὐτεξούσιος, δὲν ἐξαρτῶμαι

ἀπὸ ἄλλου. alicui potestatem

sui facere παρέχω λαβὴν τοῦ ἑαυ-

τοῦ μου πρὸς τινά, ἀφίνω τὸν ἑαυ-

τόν μου ἐκτεθειμένον, ὥστε νὰ συλ-

ληφθῇ ὑπὸ τινος (ὡς αἰχμάλωτος).

potius, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ὑπερθ.

potissimum μάλιστα, κατὰ προ-

τίμησιν, κατὰ πρῶτον Hn 11,6.

ἀκριβῶς, κατ' ἐξοχήν A 3,3.

potuēro, ἰδ. possum.

potuisse, πρkm. ἀπρμφ. τοῦ ῥ.

possum.

praebeō (prae καὶ hābeo), būi,

būtum, 2. (παρέχω). 2) me eā-

dem diligentia (ἀφαιρ.) δεικνύω

ὁμοίαν περίσκεψιν (κατὰ λέξιν :

παρέχω ἑμαυτὸν ὁμοίας περισκέ-

ψεως).

praeceptum, i, οὗ., διδασκαλία.

δόγμα A 17,3. 2) διαταγή, ἐντο-

λή. praecepto (ἀφαιρ.) μετὰ γεν. :

κατὰ διαταγήν (τινος) Hn 11,4.

prae-cipio (prae καὶ cāpio) προ-

λαμβάνω. 2) ut διατάσσω... νά.

praecipue, ἐπίρρ., ὅλως ἰδιαιτέρως,

ἐξαίρετως.

prae-dīco, 3. προλέγω A 16,4.

prae-dīco, 1. ἀναφέρω, μνημονεύω
A 13,7.

praedīum, īi οὐ., κτήμα, γαιοκτη-
σία.

praeesse, id. praesum.

praefectūra, ae, ἀξίωμα ἐν τῷ στρα-
τῷ παρεχόμενον ἐν τῇ διοικήσει
ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας ὑπὸ ἀνθυπά-
του ἢ στρατηγού εἰς ῥωμ. ἱππεῖς,
διοίκησις, ὑπαρχία.

praefectus, i, ἀ., ἐπιτηρητής, ἐπό-
πτης (ἐν Καρχηδόνι). Ἀντιστοι-
χεῖ πρὸς τὸν censor ἐν Ῥώμῃ.
praefūi, id. praesum.

praemīum, īi, οὐ., βραβεῖον, ἀντα-
μοιβή.

praes, praedis, ἀ., (ἡ ὑπὲρ ἐργο-
λήπτου τινὸς παρὰ τρίτου διδο-
μένη εἰς τὸ δημόσιον ἐγγύησις).
2) ὁ (ἀξιώχρεως) ἐγγυητής.

prae-scribo, 3. (προγράφω). 2)
ἐκ τῶν προτέρων παραγγέλλω, προ-
διαγράφω, διατάσσω.

praesens, ntis, παρών id. praes-
sum.

praesidīum, īi, οὐ., (φρουρά, στρα-
τός). 2) πληθ. = castra nautica.

praestitisse, id. praesto.

prae-sto, stiti, stitum, 1. ὑπερ-
βάλλω, ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω Hn
1,2. A 3,3. 18,5. 2) ἐκτελῶ, πρα-
γματοποιῶ, ἐκπληρῶ A 15,1.

prae-sum, fūi, esse (προΐσταμαι).
2) ἀναλαμβάνω διοίκησιν, διοικῶ

praeesse coepit (= praefuit ἤρξε).
3) potestati προΐσταμαι ἐξουσίας,
διευθύνω (διοικῶ) ἀρχήν, ἀξίωμα.
praeter, πρόθ. μετ' αἰτ., πλήν, ἐκτός
Hn 3,4. A 14,3. 2) παρὰ + αἰτ.
Hn 12,5. 3) κατ' ἐξάίρεσιν, ἐκτός
A 1,3. 2,4.

praeter-ēā, ἐπίρρ., ἐκτός τούτων,
πρὸς τούτοις, πλήν τούτου.

praeter-ēo, īi, itum, ire, παρέρ-
χομαι. 2) ἀφίνω ἀμνημόνευτον.
praeteribo, id. praetereo.

praeterquam, ἐπίρρ., ἐκτός, πλήν.
praeterquam quod ἐκτός ὅτι.
praetor, ōris, ἀ., (πραίτωρ), στρα-
τηγός (τὸ ὑπατον πολιτικὸν ἀξίω-
μα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ).

praetūra, ae, στρατηγία.

prēces, γεν. precum (κατὰ πληθ.)
δέησις, παράκλησις.

prēmo, pressi, pressum, 3. (πιέ-
ζω), καταδιώκω (πεισματωδῶς),
πρόσκειμαι. 2) premor veletu-
dīne κατατρυχόμαι ὑπὸ τῆς ἀσθε-
νείας, (παλεύω μὲ τὴν ἀρρώστια).

pretīum, īi, οὐ., (τιμή). 2) ἀργύ-
ριον, χρήματα.

(prex), id. preces.

prīdīe, ἐπίρρ., τῇ προτεραίᾳ. pri-
die Kal(endas) Aprīles τῇ προ-
τεραίᾳ τῶν καλινδῶν τοῦ Ἀπρι-
λίου (τῇ 31ῃ Μαρτίου).

prīmo, ἐπίρρ., πρῶτον, κατ' ἀρχάς
prīmum = primo, ὁ ἰδῆ.

prīmus, πρῶτος.

prīnceps, eīpis, ἀ., (ἀρχων), πρῶ-

τος Hm 3,3. 2) ἀρχηγός, ἐπὶ κε-
φαλῆς Hn 2,6. ἡγεμῶν A 20,5.

3) μέγας, σπουδαῖος, διακεκριμέ-
νος A 17,3.) πληθ. principes
οἱ πρόκριτοι (πολιῖται), οἱ μεγάλοι
Hn 9,3. A 3,1. 4) principes οἱ
πρωτεύοντες, οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ
ἄνδρες A 16,4. 19,2.

principātus, ūs, ἄ., ἡ πρώτη τά-
ξις, τὰ πρωτεῖα A 5,4. (κυρίως ἐν
τῷ δημοσίῳ βίῳ) C 2,2.

prior, ἄ. καὶ θ., prius, οὐ. (γεν.
priōris) συγκρ. πρότερος.

pristīnus, πρότερος.

prius, ἐπίρρ. συγκρ., πρότερον.

priusquam, σύνδ., πρὶν ἢ, πρὶν.
privātus, i, ἄ., ὁ ἰδιώτης (ἄνευ δη-
μοσίου ὑπουργήματος).

privignus, i, ἄ., ὁ πρόγονος, (ὁ π ρ ο -
γ ο ν ό ς).

pro, πρόθ. μετ' ἀφαιρ.: κατὰ +
αἰτιατ. πρὸς + αἰτιατ. ἐν σχέ-
σει πρὸς...

probabilis, e, (εὐλογος, πιθανός).
2) δόκιμος.

prōbo, 1. (δοκιμάζω). 2) ἐπιδοκι-
μάζω, ἐγκρίνω.

procuratīo, ōnis, (ἐπιμέλεια). 2)
διοίκησις, δημοσία ὑπηρεσία.

pro-cūro, 1. negotia φροντίζω πε-
ρὶ τῶν ὑποθέσεων.

prodītus, id. prodo.

pro-do, dīdi, dītum, 3. (προσφέρω)
2. memoriae (δοτ.) παραδί-
δω τι τῇ μνήμῃ (τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς
ἐπιγιγνομένοις). memoria pro-

data est εἶδης διεδόθη.

pro-dūco, 3. (προάγω). 2) dolo
(ἀφαιρ.) in proelium προάγω διὰ
δόλου, δολάζω πρὸς μάχην. 3)
vitam μολύνω (παρτείνω) τὴν
ζωήν.

productus, id. produco.

proelium, īi, οὐ., (συμπλοκή). 2) μά-
χη. navale proelium (ναυτική
μάχη), ναυμαχία.

profectus, id. proficiscor.

professus, id. profiteor.

proficiscens (ἀντὶ profectūrus =
μέλλων νὰ πορευθῇ) Hn 2,3. id.
proficiscor.

pro-ficiscor, fectus sum, profi-
cisci, 3. ἀποθ. πορεύομαι Hn
2,3. βαδίζω ἐναντίον 5,1. 8,1.
in castra εἰς τὸ στρατόπεδον (εἰς
τὸν πόλεμον), ἐκστρατεύω.

profitōr (pro-fāteor), fessus sum,
2. ἀποθ. ὁμολογῶ, λέγω.

pro-flīgo, 1. καταβάλλω, κατανικῶ.

pro-fūgīo, 3. προφεύγω. 2) do-
mo φεύγω ἐκ τῆς πατρίδος. 3)
καταφεύγω Hn 7,6.

progressus, ūs, ἄ., πρόοδος, προ-
κοπή.

pro-hībēo (pro-hābeo), hūi, hī-
tum, 2. ἀπείργω. transitū (ἀ-
φαιρ.) ἀπείργω (ἀπὸ) τῆς διαβά-
σεως, ἐμποδίζω τὴν διάβασιν.

pro-lābor, lapsus sum, lābi, 3.
ἀποθ. (πρόσω ὀλισθαίνω). 2) ἐπὶ
κτηρίου: εἶμαι ἑτοιμος νὰ καταρ-
ρεύσω, (ἀπειλῶ κατάρρυσιν).

pro-mitto, 3. (καθίημι). 2) ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.
 pro-nuntio, 1. ἀνακηρύττω. 2) ἀπαγγέλλω, ἀπομνημονεύω.
 1. propāgo, 1. διαδίδω, (μεταφύτω). 2) fines imperii ἐπεκτείνω τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου.
 2. propāgo, gīnis, (βλάστημα ἀμπέλου). 2) πληθ. γενεαλογία (οἰκογενείας), γενεαλογικὸν δένδρον, (στέμμα οἰκογενειακόν).
 propatūlum, i, οὖ. (κυρ. μέρος ἐκτεθειμένον εἰς τὰ ὄμματα πάντων), προκύλιον, αὐλή.
 propērē, ἐπίρρ., ταχέως, ἐν σπουδῇ.
 propinquus, ὁ ἐγγύς, πλησιόχωρος.
 propius, ἐπίρρ. (συγκρ. τοῦ prope ἐγγύς) κατ' αἰτ., ἐγγύτερον.
 pro-pōno, 3. (προτίθημι). 2) quaestionem προβάλλω, (προτείνω) ζήτημα. remedia προτείνω (ὀρίζω) φάρμακα.
 propositum, i, οὖ., (τὸ προκείμενον), σκοπός.
 propter, πρόθ. (μετ. αἰτ.), ἔνεκα, διὰ + αἰτ.
 pro-rumpo, rūpi, raptum, 3. (ἔξορμῶ). 2) tanta vis morbi prorūpit τοσαύτη ὁρμή τῆς νήσου ἐπέπεσε, μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἐνέπεσεν (ἔξεδηλώθη) ἡ νόσος.
 pre-sēquor, 3. ἀποθ. προπέμπω.
 prosperitas, ātis, εὐτυχία A 19,3.
 prosperitas valetudinis ἀκμὴ εὐρωστίας, καλὴ (ἄκρα) ὑγεία.

pro-spīcio (pro-spēcio), spexi, spectrum, 3. (προσρῶ). 2) βλέπω μακράν, παρατηρῶ.
 pro-ut, ἐπίρρ., « καθ' ὅ », ὥς, καθάπερ.
 providēo, 2. (προνοῶ). 2) λαμβάνω πρόνοϊαν, (προφυλακτικὰ μέτρα), ἐπινοῶ πανουργίαν.
 provincīa, ae, ἐπαρχία.
 proximus, ὑπερθ. (τοῦ propior), ἐγγύτατος, πλησιέστατος Hn 11,4, 2) προσεχῆς Hn 3,2.
 prudentia, ae, εὐφυΐα, πρόνοια, περίσκεψις, ψυχραιμία. 2) τέχνασμα Hn 11,7.
 publico, 1. (δημοσιῶ). 2) bona δημεύω τὴν περιουσίαν.
 publicē, ἐπίρρ., (δημοσίᾳ). 2) ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας A 3,1. δημοσίᾳ ἀποφάσει, ἐπισήμως Hn 3,1. 3) διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου. A 2, 4. 3,1.
 publicus, δημόσιος, τοῦ κράτους.
 puer, ĕri, ἄ., παῖς, νεανίας. 2) δοῦλος (ἀσχέτως ἡλικίας, πρβλ. «παῖς», γκαρσόν) Hn 12,4. 12,5. A 13,5.
 puerilis, e, παιδικός.
 pueritia, ae, παιδικὴ ἡλικία.
 puerulus, i, ἄ., μικρὸν παιδίον.
 pugna, ae, μάχη, πόλεμος.
 pugno, 1. πολεμῶ. pugno pugnam πολεμῶ πόλεμον. hāc pugnā pugnatā ταύτης τῆς μάχης πολεμηθείσης, ταύτης τῆς μάχης γενομένης, (μετὰ τὴν μάχην ταύτην).
 pulchrē, ἐπίρρ., καλῶς, ἐπιδεξίως.

pullulo, 1. (βλαστάνω [φ ο υ ν τ ὤ - ν ω] ἐπὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τῶν νεοσσῶν). 2) διαδίδομαι.

pulsus, ἰδ. pello.

puppis, is, πρύμνα.

puris, γεν. τοῦ pus.

pus, puris, οὐ., πύον.

puto, 1. νομίζω.

Q

quā, ἐπίρρ., (ἐννοεῖται viā ἢ parte δι' ἧς ὁδοῦ, δι' οὗ μέρους), ὅπου.

quācumque, ἐπίρρ., ὅπουδῆποτε.

quaero, sīvi, sītum, 3. ζητῶ, θέλω.

Hn 11,2. 2) quaero ab aliquo ἐρωτῶ τινα, ζητῶ νὰ μάθω παρὰ τινος.

quaesīvi, ἰδ. quaero.

qualis, e, ὁποῖος. hoc quale sit τοῦτο ὁποῖον (ὁποίας σπουδαιότητος ἢ σημασίας) εἶναι. . .

quaestio, ōnis, ζήτημα.

quaestor, ōris, ἀ., ταμίης.

quam, ἐπίρρ., ἢ (μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὸ alius) clarius quam possent λαμπρότερον ἢ ὅσον θὰ ἠδύναντο A 1,3. 2) aliud acroāma quam (ἀντὶ τοῦ praeter=ἐκτός) anagnosten ἄλλο ἀκρόαμα ἐκτός τοῦ ἀναγνώστου). 3) μετὰ ὑπερθετικῶν: quam plurimas... serpentes ὡς πλείστους... ὅφεις, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους Hn 10,4.

quandīu, ἐπίρρ., ἐφ' ὅσον (χρόνον) Hn 5,4. 13,3. A3,2. 2) (ὁ) πόσον χρόνον A 20,1.

quamquam, σύνδ., εἰ καί. 2) ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις, ἄλλως τε A 16,2. 20,1.

quam-vis, σύνδ. (ὅσον θέλεις). 2) καὶ ἐάν.

quanto, ὅσῳ. tanto-quanto τοσούτῳ—ὅσῳ, τοσοῦτον—ὅσον.

quantum, οὐσ. οὐ. καί (αἰτ. ἐνικοῦ) ὡς ἐπίρρημα, ὅσον A 19,1.

quantus, πόσος A 20,5. 2) (ἡλικος) πόσον μέγας Hn 5,4.

quā-re, ἐπίρρ., δι' ὃ, ἕνεκα, ὅθεν. ' Ἀλλ' ἐν βίῳ Κάτωνος (2,3) κχωρισμένως, διότι εἶναι δύο λέξεις quā-re=ut eā re ἔνα διὰ τούτου τοῦ πράγματος.

quartus, τέταρτος.

quaterni, nae, na (γεν. quaternum), ἀνὰ τέσσαρας, τέσσαρες. -que, ἐγκλιτ. τε, καί. 2) ἀλλὰ Hm 1,2.

quemlibet, αἰτ. τοῦ quilibet, ὃ ἰδέ.

quēo, quīvi, —, (quīre), (μετ' ἀρνήσεως καὶ ἀπρμφ.) δύναιμι. querimonia, ae, παράπονον (μεμψιμορία), ἀφορμὴ παραπόνων.

qui, quae, quod, ἀντων. ἀναφ. ὅς, ἡ, ὃ Hm 1,5. Hn 3,1. 5,4. 7,3. 8,4. 11,3. C 3,4. A 1,4. 2,5. 3,1. 5,4. 6,5. 14,3. 15,3. 16,3. 17,2. 18,3. 18,5. 20,3. 2) ἀντὶ συνδ. qui = et is ἢ sed is ἢ is autem ἢ is enim ἢ is

igitur, cuius=huius enim διό-
τι τούτου A 2,2. quā = et eā
A 15,2. quibus = iis igitur A
18,4.— Μεθ' ὑποτ. α) πρὸς δῆ-
λωσιν τοῦ ἀποτελέσματος: qui=
ut is ὥστε οὗτος Hn 5,4. 11,3. A
5,1. 5,4. 14,2. 18,2. β) πρὸς
δῆλωσιν σκοποῦ: qui= ut is ἵνα
οὗτος Hn 7,2. 7,5. 7,7. 12,2. C
2,3. γ) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας: qui
= cum is ἐπειδὴ οὗτος Hn 1,3.12,
2. A 6,4.

quicquam, ἰδ. quisquam.
quidem, ἐπίρρ., γε, τῇ ἀληθείᾳ,
μάλιστα. 2) τοῦλάχιστον A 14,1.

quilibet, quaelibet, quodlibet (ἐ-
πιθετικῶς ἢ quidlibet οὐσιαστι-
κῶς) ὅστις θέλει (κατὰ λέξιν:
ὅστις ἀρέσκει), ὅστισδήποτε, πᾶς
τις, ὁ τυχόν. quemlibet amplis-
simum triumphum πάντα τινὰ
μεγαλοπρεπέστατον θρίαμβον.

quin, σύνδ. ὅστις δέν, ὥστε δέν,
ὅστις (ὥστε) νὰ μή... 2) χωρὶς
νὰ A 2,2. 20,1.

quini, ae, a, (γεν. quinum), ἀνὰ
πέντε, πέντε.

quinque, πέντε.

quinqüiens, πεντάκις.

quintus, πέμπτος.

quis, quid? τίς; τί; Hn 12,5.

A 17,1. 18,3.

quisquam, quidquam (ἢ quic-
quam), γεν. cuiusquam, δοτ.
cuiquam, τίς, τί.

quisque, quaeque, quidque (οὐ-

σιαστικῶς καὶ quodque ἐπιθετι-
κῶς), ἕκαστος, πᾶς (τις).

quisquis, quidquid, (ἢ quicquid)
(πᾶς) ὅστις, ὅστισδήποτε.

quīvi, ἰδ. queo.

quō ἐπίρρ., ὅπου, εἰς ὁποῖον μέ-
ρος Hn 9,1. 2) πρὸς ἐπίτασιν
τοῦ συγκριτικοῦ: quo magis Hn
10,2.

quod, σύνδ., ἕως, ἐφ' ὅσον (χρό-
νον).

quod, ὅτι, διότι. 2) quod nisi ἐὰν
δὲ μή.

quodam - mōdo ἐπίρρ., τρόπον τι-
νὰ.

quoniam, σύνδ., ἐπειδὴ (βεβαίως),
ἐπειδὴ (τώρα πλέον), ἐπειδὴ (λοι-
πόν).

quodque, ἐπίρρ., ὡσαύτως, καί, ἔτι,
προσέτι. 2) tum quoque ἀκόμη
τώρα (τὴν στιγμὴν αὐτήν).

quotannis, (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ quot
anni=ὅσα ἔτη εἶναι), ἐπίρρ., κατ'
ἔτος.

quotienscumque, ἐπίρρ., ὁσάκις καὶ
ὁποσάκις καί, ὅποτεδήποτε.

R

ratio, ōnis (λογαριασμός) 2). σχέ-
διον, ὁδός, μέσον Hn 10,3. 3)
(λογικὸς καὶ φρόνιμος) ὑπολογι-
σμός, μεμετρημένη καὶ λογικὴ
χρῆσις τοῦ χρήματος A 14,3.

ratus, ἰδ. reor.

recēpi, ἰδ. recipio.

re-cīpio (re καὶ cāpio), cēpi,

ceptum, 3. (ἀναλαμβάνω). 2) me ἐπανερχομαι Hn 11,2. 3) ὑποχωρῶ Hn 11,4.

re-cūso (re καὶ causa = δὲν δέχομαι, ἀρνοῦμαι), 1. illud recusavit ne postularent ἡγήθη (δὲν ἡθέλησε) νὰ ἀπαιτήσωσιν, ἀπέκρουσε τὴν ἀπαίτησίν των ἐκείνην ὥπως..., τὸ μόνον ὕπερ παρεκάλουν ἦτο νὰ μή...

reddidi, ἰδ. reddo.

red-do, dīdi, dītum, 3. ἀποδίδω Hn 7,2. 2) ἀποκαθιστῶ Hm 2,5.

3) καθιστῶ, ποιῶ Hn 2,1. A 19,4.

red-ēo, īi, ītum, īre, ἐπιστρέφω. 2) numquam in gratiam redeo οὐδέποτε εἰς καλὴν φιλικὴν συνεννόησιν (συμφιλίωσιν) ἐπανερχομαι, οὐδέποτε συμφιλιοῦμαι (τ. ἔ. οὐδέποτε ἤρισα).

redīi, ἰδ. redeo.

reditus, ūs, ἀ., (ἐπάνοδος). 2) πρόσοδος, ἔσοδος, εἰσόδημα.

re-fēro, rettūli, relātum, referre. me ἀποσύρομαι, ἐπαναπλέω.

re-fīcīo (re καὶ fīcīo), fēcī, fec-tum, 3. (πάλιν ποιῶ). 2) res reficiuntur τὰ πράγματα (αἱ συν-θῆκαι) βελτιοῦνται (καλυτερεύουν), ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων βελτιοῦται. 3) ἐπισκευάζω A 20,3.

regnum, ī, οὐ., βασιλείον.

relictum, ἰδ. relinquo.

religiōse, ἐπίρρ., (μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας), μετὰ συνειδητῆς

περισκέψεως (σταθμήσεως)

relinquo, līquī, lictum, 3 καταλείπω· scriptum (οὐδ. μτχ) γραπτῶς καταλείπω, ἀναγράφω, ἱστορῶ (=memoriae prodo [ἰδ. prodo]). 2) arma καταθέτω τὰ ὅπλα.

reliqūi, ōrum, ἀ., οἱ λοιποί, τὰ λείψανα Hn 6,4. reliqua τὰ λοιπὰ A 19,1. 3) nihil reliqui facio, ἰδ. facio.

reliqūus, λοιπός, ὑπόλοιπος. 2) οὐσ. ἰδ. facio A 21,5.

remediūm, īi, οὐ., φάρμακον, (γιατρικό).

re-mīgro, 1. ἐπανερχομαι.

re-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποδίδω, ἀπολύω.

remōtus, ἰδ. removeo.

re-mōvēo, mōvi, mōtum, 2. ἀπομακρύνω Hn 2,4. 2) ἀποκρούω, ἀπωθῶ Hm 2,4. 3) ἐκποδῶν ποιοῦμαι (παραμερίζω) Hn 10,3.

re-nōvo, 1. ἀνανεῶ.

re-nuntīo, 1. ἀναγγέλλω.

rēor, rātus sum, rēri, 2. ἀποθ. νομίζω. ratus (μτχ πρkm. μετὰ σημασ. ἐνεστώτος), νομίζων, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι.

repentē, ἐπίρρ., ἐξαίφνης, ἀπροσδοκῆτως.

repentīnus, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.

re-pērio, reppēri, repertum, 4. ἀνευρίσκω Hn 11,3. 2) εὐρίσκω C 3,2. causam bellandi εὐρίσκω

αἰτίαν τοῦ πολεμεῖν (πολέμου).
 repo, psi, ptum, 3. (ἔρπω). 2)
 βαδίζω ἔρπων (ἀντίθετον eo).
 re-pōno, 3. καταθέτω (ὡς περίσ-
 σευμα).
 reppēri, ἰδ. reperio.
 re-prīmo, pressi, pressum, 3. ἐπέ-
 χω, (στάματῶ τι).
 requīro (re-quaero), quisīvi, qui-
 sītum, 3. ζητῶ πληροφορίας (πε-
 ρί τινος πράγματος).
 rēs, rēi, I. πᾶγμα. in omnibus re-
 bus ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ἐν
 παντί. Συχνάκις πρὸς περιγραφὴν
 προηγούμενης ἐννοίας ἢ προτά-
 σεως C 2,3. Hn 1,3. 7,7. A 16,3.
 2) πράγματα, συνθῆκαι, σχέσεις
 Hn 1,4. 3) αἰτία, ἀφορμή, μέσον
 C 2,2. 3,3. A 21, 1. 4) ἐπιχείρησις
 (ἐργολαβία) A 6,5. 5) πληθ. res
 τὰ χρήματα, ἢ περιουσία Hn 10,1.
 res familiaris, ἰδ. familiaris. 6)
 τὰ ἄριστα (πράγματα) A13,1. ἰδ.
 utor. 7) res domesticae οἰκιακαὶ
 ὑποθέσεις. 8) res mandata τὸ ζη-
 τηθέν, ὑπόθεσις δ' ἢ παρακαλεῖ-
 ται τις. II. πᾶξις, ἔργον Hn 11,6.
 C 3,4. A 18,2,17,1. Κυρίως πολε-
 μικά ἔργα C 3,3. res gestae πρά-
 ξεις, συμβάντα, κατορθώματα. res
 maximae κυριαρχικὴ ἐξουσία, ὑ-
 ψίστη δύναμις. III. res Graecae,
 res Italicae ἑλληνικὴ, ῥωμαϊκὴ
 ἢ τῶν ἰταλικῶν πόλεων ἱστορία.
 res-publica (γεν. δοτ. rei publi-
 cae, αἰτ. rem publicam, ἀφαιρ.

re publicā), τὸ κοινόν, ἡ πολι-
 τεία, τὸ κράτος C 2,2. 2,4. A
 3,2. 6,2. e re publica (συμφώ-
 νως) πρὸς τὸ συμφέρον (ἐν τῷ
 συμφέροντι) τῆς πολιτείας A 6,2.
 2) ἡ πολιτικὴ, ὁ πολιτικὸς βίος A
 6,4. ἰδ. versor.

res-scisco, scīvi ἢ scīi, scītum, 3.
 πληροφοροῦμαι, μαθάνω.

re-servo, 1. me (διατηρῶ, διαφυ-
 λάττω) ἐμαυτὸν (ἐν ζωῇ).

re-sisto, stīti, (stītum), 3. ἀνθί-
 σταμαι Hn 3,1. 5,4. 2) ne (μεθ'
 ὑποτακτ.) ἀντιτείνω νὰ μὴ...

re-spondēo, spondi, sponsum, 2.
 ἀνταποκρίνομαι. mihi responde-
 tur εἰς ἐμὲ ἀποκρίσις δίδεται (ἀ-
 ποκρίνονται), λαμβάνω τὴν ἀπάν-
 τησιν.

responsum, i, οὖ., ἀποκρίσις, ἀ-
 πάντησις.

restīti, ἰδ. resisto.

re-stītuō (re-stātuo), tūi, tūtum,
 3. (πάλιν ἀνορθῶ). 2) ἀνακτῶμαι
 (κερδίζω ἐκ νέου).

re-tīnēō, tinūi, tentum, 2. (οὐκ
 ἐῶ ἀπελθεῖν). 2) παρατείνω sen-
 sit... neque sibi diutius vi-
 tam esse retinendam ἐνόησεν
 (ἀντελήφθη)... ὅτι δὲν ἔπρεπε (δὲν
 ὤφειλεν) ἐπὶ μακρότερον χρόνον
 τὸν βίον ἑαυτῷ νὰ παρατείνῃ.
 3) (γνωρίζω νὰ) διατηρῶ A 20,5.
 rettūli, ἰδ. refero.

revertor, reversus sum καὶ (re-
 verti), reverti, 3. ἀποθ. ἐπι-

στρέφω.

revoco, 1. ἀνακαλῶ. patriam defensum (α' ὑπτιον) revocatus τὴν πατρίδα, ἵνα ὑπερασπίσῃ ἀνακληθείς.

rex, regis, ἄ., βασιλεύς. 2) reges (βασιλεῖς) (ὑπατον ἀξίωμα τῶν δύο ἐν Καρχηδόνι ἀνωτάτων ἀρχόντων), σωφέται (καρχηδονιστὶ schofet).

risus, ūs, ἄ., γέλως, καγχασμός.
robustus (δρύνος). 2) opibus (ἀφαιρ.) minus esse robustum (ἐβλεπεν ὅτι ἦτο) ὅχι τόσον ἰσχυρὸς κατὰ τὰς δυνάμεις (ἐβλεπεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκούσας δυνάμεις).
rogātū, (ἀφ. τοῦ rogātus αἵτησις). μετὰ γεν. = τῇ παρακλήσει (τινός)
rogo, 1. (ἐρωτῶ). 2) παρακαλῶ, παρακλητικῶς ζητῶ (πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἐρωτῶ» = παρακαλῶ) Hn 7,3. παθ. quidquid rogabatur ὅ τι παρεκάλει τις αὐτὸν A 15,1.

ruber, bra, brum, ἐρυθρός.

rusticus, ἀγροτικός.

S

sacrificio, 1. θύω, θυσιάζω.

saepē, ἐπίρρ., πολλάκις.

sāl, sālis, ἄ., (ζλας). 1) καλαισθησία (γ ο ὤ σ τ ο), κομψότης.

saltus, ūs, ἄ., ὅρος δασῶδες, δρυμὸς Hn 3,3. 3,4. Πληθ. ὑψώματα σχηματίζοντα στενόν, κλεισώρεια, στενὸν πέρασμα), πέρασμα,

στεναὶ διαβάσεις Hn 4,3.

salus, ūtis, σωτηρία. 2) ἀνάρρωσις (ἐξ ἀσθενείας) A 21,6.

salutāris, e, σωτήριος.

sancio, nxi, netum, 4. (κυρῶ π.χ. νόμον). 2) necessitudinem (καθιερω) συνδέω, συνάπτω (ἐτι στενώτερον) τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας.

sanctus, ἱερός. ὑπερθ. sanctissimus λίαν ἱερός θεωρούμενος.

sano, 1. θεραπεύω.

sapientia, ae, φρόνησις, σύνεσις.
sarmentum, i, οὐ., (κλών, βλαστός). πληθ. φρυγάνων δέσμη, φρύγανα.

satis, ἐπίρρ., ὥς ἐπίθ. ἡ οὐς. 1) ἐξαρκῶν, ἱκανός. hoc unum satis erit dictum (hoc unum dictum erit satis) τοῦτο μόνον λεχθὲν θὰ εἶναι ἱκανόν. 2) ἅλις, ἀρκετόν. satis habeo μετ' ἐνεστώτος ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι (εἶμαι εὐχαριστημένος) νά...

satis-facio, 3. (ἱκανὸν ποιῶ τινα). 2) μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπρμφ. = πείθω τινὰ ὅτι..., δίδω ἐπαρκῆ ἐξηγήσιν ὅτι...

saucius, τετρωμένος, τραυματισθείς.
scapha, ae, σκάφη, μικρὰ λέμβος.
scilicet, ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ sci[re] licet εἰδέναι ἔξεστι), δηλονότι, δηλαδή.
scio, scivi καὶ scii, scitum, 4. γίγνωσκω, γνωρίζω.

scribo, psi, ptum, 3. γράφω. aliquid de pace scriptum est περί

τῆς εἰρήνης ἐγγράφη τι (τὸ περιε-
χόμενον τοῦ ἐγγράφου ἀφεώρα
εἰς τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης). scri-
bo alicui ἢ ad aliquem γράφω
τινί, ἢ πρὸς τινα.

scriptum, ἰδ. scribo καὶ relinquo.
sē ἢ sēsē, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτούς,
ἑαυτάς κλπ.

secum = cum se, μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ'
ἑαυτῶν κλπ.

secundus (ἐκ τοῦ sequor ἔπομαι),
δεύτερος. 2) εὖνους. secunda for-
tūnā ἀγαθὴ τύχη, ὑπὸ εὐτυχεῖς
συνθήκας, εὐτυχῶς.

secutus, ἰδ. sequor.

sed, σύνδ., ἀλλά.

se-dēcim, δέκα καὶ ἑξ, δέκα ἑξ.

se-grēgo, 1. (ἀπαγελάζω). 2) ἀπο-
κλείω.

se-iungo (πρόφ. sejungo), nxi,
netum, 3. διαχωρίζω, ὀρίζω.

semel, ἐπῖρρ. ἀριθμ., ἅπαζ (μι ἂ
φορά).

semper, ἐπῖρρ., ἀεί, πάντοτε.

senātus, ūs, ἀ., σύγκλητος. 2) ἡ
ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀκρόασις Hn
7,6. senatus populusque Ro-
manus ἡ ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις,
τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος (ἡ βουλευ-
τικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς
Ῥώμης).

senectus, ūtis, γῆρας. extrēma ἢ
summa senectus βαθυτάτον γῆ-
ρας.

senex, senis (ἐκ τοῦ sen[ic]is),
γέρον, πρεσβύτης, ἐν βαθεῖ γήρατι

C 3,3. A 16,1. 2) συγκρ. senior
γέρον πως C 3,2.

sēni, δοτ. ἐνικοῦ τοῦ senex A 16,1.
sēni, sēnae, sēna, ἀνὰ ἑξ, ἑξ A 2,6.
sensi, ἰδ. sentio.

sententiā, ae, γνώμη. 2) ex sen-
tentiā κατὰ γνώμην (κατ' εὐχὴν,
ἐπιτυχῶς).

sentio, sensi, sensum, 4. αἰσθά-
νομαι A 21,4. 2) ἀντιλαμβάνομαι,
ἐννοῶ Hn 2,2.

separātīm, ἐπῖρρ., ἰδίᾳ (χωριστά).

sepēlīo, pelīvi, pultum, 4. θάπτω,
ἐνταφιάζω.

septem, ἐπτά.

septuagesīmus, ἐβδομηκοστός.

septuaginta, ἐβδομήκοντα A 21,1.

sepultus, ἰδ. sepelio.

sēque (se καὶ -que et se) Hn
11,7.

sēquor, secutus sum, sēqui, 3.
ἀποθ. ἀκολουθῶ. castra alicuius
ἀκολουθῶ τὸ στρατόπεδόν τινος,
συνεκστρατεύω μετὰ τινος. ali-
quem in provinciam (ὡς βοή-
θος) συνοδεύω τινὰ μέλλοντα νὰ
ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν ῥωμαϊκῆς
ἐπαρχίας.

sermo, ōnis, ἀ., (ὁμιλία, λόγος).
2) γλῶσσα. Graeco sermone ἐλ-
ληνικῷ λόγῳ, ἐλληνιστί.

serpens, ntis (ἐνν. bestia), ὄ-
φις, (γεν. πληθ. serpentium).

servio, īvi, itum, 4. (εἶμαι ἢ
ὕπηρετῶ ὡς δοῦλος). 2) paci ὕπ-
ρετῶ τῇ εἰρήνῃ, (στρέφω πᾶσαν

τὴν προσοχὴν μου εἰς..., ἐργάζομαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τίθεμαι ὅλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εἰρήνης). 3) ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω, προνοῶ ὑπέρ... Α 6,5.

serviundum, ἀντὶ serviendum, ἰδ. servio.

servulus, i, ὁ., (τὸ ὑποκοριστικὸν περιφρονητικῶς), δοῦλος.

sestertius, ii, ὁ. (ἐκ τοῦ semis [= semi-as ἡμισσάριον] καὶ tertius ἔνν. n u m m u s τρίτον ἡμισσάριον, δύο καὶ τὸ τρίτον ἡμισσάριον, πέντε ἡμισσάρια, τ.ἔ. τρία ἡμίσεος δέοντα = 2 1/2 ἀσσάρια). Σηστέριος, ῥωμαϊκὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἔχον βραδυτέρον 4 ἀσσαρίων ἀξίαν περίπου 0,25 τῆς προπολεμικῆς δραχμῆς. 2) sestertium, ii, οὗ., (κυρίως γεν. πληθ. τοῦ sestertius ἀντὶ centēna milia sestertiūm (=sestertiorum) μετὰ ἀριθμ.. πολλαπλασιαστικοῦ ἐπιρρήματος = 100.000 σηστέριαι, περίπου 25.000 δρχ.). Κατὰ ταῦτα in sestertio centiens = (ἀφοῦ sestertium = 10.000.000 σηστέριαι) 2.500.000 περίπου δρχ. In sestertio vicens = περίπου 500.000 δρχ. Ἰδέ in.

setius (καὶ secius συγκρ. τοῦ secus = ἄλλως ἢ ὅσον πρέπει), ἐπίρρ., ἤττον. neque eo setius οὐδὲν ἤττον ὅμως.

severē, ἐπίρρ., αὐστηρῶς.

severitas, ātis, αὐστηρότης, σοβαρότης.

sex, ἑξ.

sexaginta, ἐξήκοντα.

si, σύνδ., εἰ, ἐάν, ἂν.

sic, ἐπίρρ., οὕτως, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὧδε. 2) οὕτω, τόσον Α 1,4. 3) τόσον μόνον, ἐπὶ τῷ ὄρω... Α 6,4.

significo, 1. δηλώ.

signum, i, οὗ., σημεῖον, τεκμήριον, ἀπόδειξις. 2) signum pugnae τὸ σημεῖον (τῆς ἐνάρξεως) τῆς μάχης.

silva, ae, (ὕλη, δάσος). 2) κήπος σύνδενδρος, (πάρκo).

similitudo, dñis, ὁμοιότης.

simul, ἐπίρρ., ὁμοῦ Hn 6,4. 2) συγχρόνως Hn 2,4. 7,2. 9,5. 13,3.

simulo, 1. (ἀπεικάζω). 2) προσποιεῖμαι, [καμῶνομαι].

simultas, ātis, (ἄμύλλα). 2) ἑλλειψις ὁμονοίας, διχόνοια, διαφωνία, παρεξήγησις.

sine, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἄνευ.

singularis, e, (μόνος). 2) ἐξαιρέτος, διαφέρων πάντων.

singuli, ae, a, ἕκαστος. in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα' μηνιαίως. singulis (δοτ.) ἐκάστω, κατὰ κεφαλὴν.

socer, eri, ὁ., πενθερός.

societas, ātis, (κοινωνία). 2) συμμαχία.

solēo, solitus sum, 2. (ῥῆμα ἡμι-αποθεματικόν), εἴωθα, συνηθίζω.

solitus, ἰδ. soleo.

soll-ers, rtis, (sollus [= totus])

καὶ ars), ἔμπειρος, ἐπιδέξιος.
solum, ἐπίρρ., μόνον.

solvo, lvi, lūtum, 3. λύω. naves
τὰς ναῦς, (τὰ πρυμνήσια τῶν
νεῶν), ἀπαίρω. 2) epistulam λύω
(ἀνοίγω) τὴν ἐπιστολήν.
soror, ōris, ἀδελφή.

sors, sortis, κλήρος C 2,1. non
pro sortis necessitudine οὐχὶ
συμφώνως πρὸς τὸν στενὸν δε-
σμὸν (τὴν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν),
τὸν ὁποῖον ὁ κλήρος εἶχεν ὀρίσει
(μεταξὺ τῶν).

sortē, ἀφαιρ. τοῦ sors.

specimen, mīnis, οὐ., (δεῖγμα).
2) ἀπόδειξις, τεκμήριον.

sperārat = speravērat, ἰδ. spero.
spēro, 1. (ἐκ τοῦ spes), ἐλπίζω.
spēs, spēi, ἐλπίς. 2) ἰδιοτελεῖς
σκοποὶ A 6,5.

splendīdē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

splendīdus, λαμπρός, ἀξιοπρεπῶς
ζῶν, ἀξιοπρεπῇ παράστασιν ἔχων.
sponsālia, ium, οὐ., πληθ. μνηστεία,
ὑπόσχεσις γάμου, ἀρραβῶνες.

statim, ἐπίρρ., εὐθύς.

statūa, ae, ἀνδριάς.

statūo, ūi, ūtum, 3. (ἵστημι). 2)
ἀποφασίζω.

stipendium, i, οὐ., (φόρος) ἐκ τοῦ
stips [τὸ εἰσφερόμενον κέρμα, ἔ-

ρανος] καὶ pendo [=τίνω, πληρώ-
νω]. 3) (ἡμερήσιος) στρ. μισθός.

stirps, pis, (στέλεχος). 2) ἡ πρώ-
τη γενεαλογικὴ καταγωγὴ, γέ-
νος, γενεά.

sto, stēti, stātum, 1. ἕστηκα. pa-
ri fastigio (ἀφαιρ.) ἵσταμαι ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ (ἐπὶ τοῦ ὁμοίου) κοινω-
νικοῦ ἐπιπέδου (βαθμοῦ). 2) mihi
stat + ἀπρμφ. = ἔχω στερεὰν ἀπό-
φασιν νά... (εἶμαι ἀποφασισμένος).
studēo, dūi, —, 2. (σπουδάζω). 2)
προθυμοποιοῦμαι, ἐπιθυμῶ, προσ-
παθῶ (κοιτάζω rá...).

studiōsus, (ἐπιμελής). 2) studio-
sus litterarum σπουδάζων περὶ
τὰ γράμματα, φίλος τῶν γραμμά-
των, φίλος τῶν ἐπιστημῶν.

studium, i, οὐ., σπουδὴ, ζῆλος A
1,4. 2) studia principum αἱ τά-
σεις (αἱ προσπάθειαι, κομματικοὶ
ἀνταγωνισμοί), τὰ πολιτικὰ πάθη
τῶν μεγάλων ἀνδρῶν A 16,4. 3)
(πληθ.) ἡ μετὰ μεγάλης θελήσεως
διαρκὲς πρὸς τι ἐνασχόλησις τοῦ
νοῦ. studia litterarum ἡ περὶ
τὰ γράμματα (τὰς ἐπιστήμας)
σπουδὴ. 4) αἱ σπουδαί, αἱ κλίσεις
(ἀτόμου τινός) A 2,2.

stultē, ἐπίρρ., μωρῶς, ἀνότητως.

suavitas, ātis (ἡδύτης). 2) sua-
vitas oris atque vocis χάρις
γλώσσης καὶ φωνῆς (μεστὸν χά-
ριτος λεκτικὸν καὶ τόνος φωνῆς
εὐχάριστος) πρβλ. τὸ γαλλ. dic-
tion.

sub, πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ὑπὸ + αἰτ.
subēgi, ἰδ. subigo.

sub-īgo (sub καὶ āgo), ēgi, ac-
tum, 3. ὑποτάσσω.

subitō, ἐπίρρ., αἰφνης, ἀπροσδοκῶτως.

sub-lēvo, 1. (ἀνακουφίζω). 2) καθιστώ δυνατόν, διευκολύνω.
 sub-scribo, 3. (ὑπογράφω). 2) συνυπογράφω ὡς συγκατήγηρος τὴν καταγγελίαν τοῦ κυρίου κατηγόρου, « κλητὴρ ἐπιγράφομαι ».
 sub-texo, xūi, xtum, 3. (συνυφαίνω). 2) παρενείρω, παρεμβάλλω.
 sub-urbānus, προάστειος, πλησίον τῆς πόλεως (Ῥώμης) κείμενος.
 sue-cēdo (sub καὶ cedo), 3. (ὑπέρχομαι). 2) alicui διαδέχομαι (τινα) ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.
 sue-cumbo, cubūi, cubitum, 3. (κατακλίνομαι). 2) ὑπείκω, ἐνδίδω, ὑποκύπτω. succumbente patriā=sī succumbēret patria ἐὰν ἡ πατρίς ἤθελεν ἐνδώσει (ἤθελεν ὑποκύψει).
 suffectus (μτχ. τοῦ sufficior), ἐπικατασταθεὶς, ἐπικατάστατος στρατηγός, ὁ εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλου (ἀποθανόντος) ἐκλεγείς.
 sui, sibi, se ἢ sese, ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῶν κλπ.
 sum, fui, esse, εἶμαι. sum alicui aptissimus προσαρμόζομαι τινι, (προσκολῶμαι τινι). sum alicui iucundissimus (εἶμαι τινι εὐαρεστώτατος), εἰς ἄκρον (καθ' ὑπερβολὴν) ὑπὸ τινος ἀγαπῶμαι. sum in pari periculo (εἶμαι ἐν μέσῳ [ἐν καταστάσει] ὁμοίου κινδύνου), ὁμοίως κινδυνεύω. numerus erat viginti milium ὁ ἀριθμὸς ἦτο

εἴκοσι χιλιάδων, (ἀνῆρχετο, συνεποσσοῦτο εἰς...). sum adversus aliquem εἶμαι ἐναντίον (ἢ ἀντίπαλος) τινος. sum in amicitia cum aliquo εἶμαι ἐν φιλίᾳ (φιλικῶς διαβιῶ) πρὸς τινα. sum eādem mente εἶμαι (ἐμφοροῦμαι) τῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἔχω τὰς αὐτὰς διαθέσεις. sunt in suā potestate εἶναι ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐξουσίᾳ (εἶναι αὐτεξούσιοι). sum optimarum partium εἶμαι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος. continentis est εἶναι (ἴδιον) οἰκονόμου. est signum continentiae εἶναι σημεῖον οἰκονομίας (προδίδει οἰκονομίαν). est signum diligentiae εἶναι σημεῖον ἐπιμεμελημένης φιλοπονίας. aliquid est indicio (δοτ.) εἶναι τι τεκμήριον (χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν). reliquum est ut... ὑπόλοιπον εἶναι (ὑπολείπεται) νά...

summa, ae, (τὸ ὅλον). 2) summa imperii ἀριστρατηγία Hn 3,1. 3) κοσμοκρατορία, ἡγεμονία Hn 8,3. summus καὶ supremus (ὑπερθ.), ἀνώτατος, ὑπάτος. summus amphōras opērit καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν (τὸ ἄνω μέρος) τῶν ἀμφορέων ἰδ. καὶ summa.
 sūmo, mpsi, mptum, 3. λαμβάνω.
 sumpsī, ἰδ. sumo.
 sumptuōsus, δαπανηρὸς, φιλοδάπανος, σπάταλος A 13,5. πολυδάπανος, πολυέξοδος, πολυτελής A

14,3.

sumptus, ūs, ἄ., δαπάνη, ἔξοδα. 2) δαπάνη εἰς (πολυτελεῖς κατασκευάς) A 13,2.

supellex, supellectilis, οἰκοσκευὴ (ἐπιπλα κλπ.).

superārat=superavērat.

superārim=superavērim.

superesse, id. supersum.

superior, ἄ. καὶ θ., ἴσος οὐ. (γεν. iōris· συγκρ. τοῦ supērus) πρότερος, παρελθὼν C 1,4. Hn 4,4. 2) ἰσχυρότερος, κραταιότερος Hn 8,4. 3) ὑπέρτερος, νικητῆς Hm 1,2. Hn 1,2.

supēro, 1. (εἶμαι ὑπεράνω). 2) ὑπερτεροῦ, ὑπερβάλλω Hn 1,1. 3) νικῶ, καταβάλλω. classe «ναυσικρατῶ», ναυμαχία νικῶ Hn 11,7. 4) superior ὑπερτεροῦμαι, εἶμαι (ἀριθμητικῶς) ἀσθενέστερος.

superstes, stītis, ἐπιζών. sum superstes alicui ἐπιβίω, ἐπιζῶ τινι, ζῶ μετὰ τὸν θάνατόν τινος.

super-sum, περισσεύω, ὑπολείπομαι. 2) temporibus (δοτ.) ἐπιβίω, ζῶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς κρίσεως (τῆς νόσου).

suprā (ἐκ τοῦ superā parte), ἐπίρρ., ἀνωτέρω.

suprēmus=summus.

sus-cīpio (sub[su(b)s] καὶ capio), cēpi, ceptum, 3. (ὑποστηρίζω). 2) negotium ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι ἔργον. inimicitias ἐπισύρω ἔχθρας. bellum ἐπιχειρῶ

(ἀποδύομαι εἰς) πόλεμον.

suspicio, ōnis, ὑποψία.

sus-tīneo (sub [=su(b)s] καὶ tenēo), tinui, tentum, 2. (βαστάζω). 2) vim hostium ὑπομένω (ἀποκρούω) τὴν ὁρμὴν τῶν πολεμίων.

sustūli, id. tollo.

suus, ἑαυτοῦ. 2) suae res ἡ ἰδίᾳ αὐτοῦ περιουσία. suo nomine accusare ἰδίᾳ αὐτοῦ ὀνόματι κατηγορεῖν (εἶμαι ὁ μόνος, ὁ κύριος κατηγορῶς εἰς ποινικὴν δίκην). 3) οὐσ., sui, ōrum, ἄ., οἱ οἰκεῖτοι, οἱ συγγενεῖς A 17,2. 20,1.

T

tabellarius, īi, ἄ., κήρυξ γραμματοφόρος, ὁ κομιστής.

taciturnus, σιωπηρὸς, σιωπηλός. talis, e, τοιοῦτος. 2) οὕτω μέγας A 5,4.

tam, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον πολύ. tam... quam τόσον... ὅσον.

tamen, ὅμως.

tamquam, ἐπίρρ., (ὥσπερ, ὥσει)- 2) ἀντὶ τοῦ tamquam si Hn 2,2. (μὲ ὑποτακτ.).

tanto (ἀφαιρ. τοῦ tantus μετὰ τοῦ antecēdo), τοσοῦτω, τοσοῦτον. tantum, ἐπίρρ., (τόσον πολύ). 2) τόσον μόνον, ἀπλῶς Hn 10,5.

tantus, τοσοῦτος Hn 13,2. C 3,2. A 15,2. 18,6. 2) τόσος, οὕτω πολὺς, οὕτω μέγας A 14,2. hic

tantus vir οὗτος ὁ μέγας ἀνὴρ.

- tectum, i, οὐ., (στέγη). 2) οἶκος, οἰκημα.
- temerē, ἐπίρρ., (τυχόντως, ἀλογίστως). nullus dies... temere οὐδεμία σχεδὸν ἡμέρα εὐχόλως... A 20,2. (ιδ. intercedo).
- templum, i, οὐ., ναός.
- temporibus, ιδ. tempus.
- tempus, ὄρις, οὐ., χρόνος. tempore reliquo ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ. suo tempore ἐν τῷ οἰκείῳ χρόνῳ, ἐν χρονολογικῇ τάξει A 28,2. 2) εὐκαιρία Hn 2,3. 3) πληθ. οἱ χαλεποὶ καιροί, ἡ κρίσις τῆς ἀσθενείας A 22,2.
- tenēo, mīi, ntum, 2. (κρατῶ). 2) aram ἐπιθέτω τὰς χειράς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ὥς οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ *Εὐαγγελίου*). 3) κατέχω Hn 1,5. 4) principatum eloquentiae κρατῶ τὰ πρωτεῖα (τὰ σκηπτρα) τῆς εὐγλωττίας, εἶμαι ὁ πρῶτος ῥήτωρ. me uno loco διαμένω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. 5) ἐμμένω, πραγματοποιῶ, ἐκτελῶ A 1,2.
- tenesmos, i, ἀ., κωλικὴ νόσος μετὰ τάσεως πρὸς ἀρόδενσιν, «τεϊνεσμός».
- tento, 1. (ψηλαφῶ). 2) δοκιμάζω, ἀποπειρώμαι A 1,2. 3) κλητεύω, ἐνάγω C 2,4.
- terni, ae, a, ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς. ter-na milia ἐνν. (sestertium) = 3.000 σηστέρτιοι.
- terra, ae, γῆ, ἡπειρος, ξηρά.
- terror, ὄρις, ἀ., τρόμος.
- tertiō, ἐπίρρ., τὸ τρίτον (τρίτην φασάν).
- tertius, τρίτος.
- testamentum, i, οὐ., διαθήκη.
- testimonium, īi, οὐ., τεκμήριον, ἀπόδειξις.
- testis, is, ἀ., μάρτυς.
- timor, ὄρις, ἀ., φόβος.
- tollo, sustūli, sublātum, 3. (αἶρω). 2) ἀπάγω, ἀποκαμίζω Hn 9,4. 3) ἀφαιρῶ ἐκ τοῦ μέσου, ἀναιρῶ, ἐξολοθρεύω Hn 5,3.
- totus (γεν. totius, δοτ. totī), ὅλος, ὁλόκληρος, πᾶς. totā Africā ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν ὅλην.
- trādo (trans-do), dīdi, dītum, 3. παραδίδω. non suae esse virtutis arma adversariis tradere (εἶπεν ὅτι) δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἐαυτοῦ ἀρετῆς (τῆς ἐαυτοῦ ἀξιοπρεπείας) τοῖς πολεμίοις τὰ ὅπλα νὰ παραδώσῃ. 2) (ἐπὶ διδασκάλου) διδάσκω, παραδίδω (προφορικῶς) A 1,3.
- trādūco (trans-duco), 3. διαβιβάζω.
- traduxi, ιδ. traduco.
- traiēcī, ιδ. traicio.
- trā-īcīo (πρόφερε trajīcīo), iēcī, iectum, 3. διαβιβάζω.
- tranquillitas, ātis, ψυχικὴ γαλήνη, ψυχικὴ ἡρεμία.
- tranquillo, 1. καθησυχάζω, γαλήνῳ. tranquillatis rebus ἀφοῦ τὰ πράγματα (τὰ πολιτικὰ μίσση) καθησύχασαν (ἡρέμησαν, κατηνύασθησαν), ἀφοῦ ἐγενεν ἡσυχία.

trans-ēo, īre, διαβαίνω, διαπερῶ.
transīi, ἰδ. transeo.

transītus, ūs, ἀ., δίοδος.

trecenti, ae, a, τριακόσιοι.

tribūnus, i, ἀ., (φύλαρχος). tri-
bunus militum χιλιάρχος. Ἐκά-
στη λεγεὼν εἶχεν 6 ἐκ περιτρο-
πῆς διοικοῦντας χιλιάρχους. tri-
bunus plebēi (γεν. τοῦ plebes)
δήμαρχος.

tribūo, būi, būtum, 3. (νέμω). 2)
litteris (δοτ.) nonnihil temporis
ἀφιερῶ χάριν τῶν γραμμάτων χρό-
νον τινα (μέρος τι τοῦ χρόνου).
3) παρέχω, χορηγῶ A 19,3. 4)
cum tribūi (ἀπαρμφ. τοῦ tri-
buor) vidērent ἐπειδὴ ἔβλεπον
ὅτι ἀπεδίδετο, (ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀ-
ποδοῖ), ὅτι ὠφείλετο, ὅτι προ-
ήρχετο ἐκ... A 6,5.

tridūum, i, οὐ., τριήμερον.

triennīum, īi, οὐ., τριετία.

triginta, τριάκοντα.

tritīcum, i, οὐ., σῖτος.

triumphus, i, ἀ., θρίαμβος. Ὁ θρί-
αμβος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν ἀμοιβῶν
τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἐψηφί-
ζετο ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῷ ἐπι-
στρέφοντι νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ
στρατηγῷ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇ τῶν
λεγεωνῶν εἰσήρχετο ἐν πομπῇ εἰς
τὴν Ῥώμην καὶ ἀνήρχετο εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός.

tuēor, tuītus ἢ tūtus sum, 2.
ἀποθ. (προβλέπω). 2) φυλάττω.
valetudinem φυλάττω τὴν υἰείαν

μου (προσπαθῶ νὰ ἀναρρώσω).
tuli, ἰδ. fero.

tum, ἐπίρρ., τότε. tum quoque καὶ
τότε (ἀκόμη).

tumultus, ūs, ἀ., (ταραχή). 2) (αἰ-
φνιδία) στάσις, (ἐπανάστασις).

U

ubi, ἐπίρρ., ὅπου, ἐνθα Hm 1,2.
Hn 12,3. 2) ubi, σύνδ. χρόν.,
ὥς, εὐθὺς ὥς Hn 8,2. 11,2.

ullus, (γεν. ullius, δοτ. ullī), (προ-
ηγουμένης ἀρνήσεως) τίς, οὐδεὶς.
ultīmus (ὑπερθ. τοῦ ἀχρήστου
ulter, ultra, ultrum), ἔσχατος
A 20,4. 2) ἀρχαιότατος, ὁ πλέον
ἀπομεμακρυσμένος A 1,1.

umquam, (προηγούμενης ἀρνήσεως)
ποτέ, οὐδέποτε.

undē, ἐπίρρ., ὅθεν, ὁπόθεν.

undīque, ἐπίρρ., πανταχόθεν.

unīversus (ἐκ τοῦ unus + μετχ.
versus), ὁμοῦ, πᾶς. 2) πληθ.
πάντες, σύμπαντες.

unus (γεν. unīus, δοτ. unī), εἷς
Hn 12,1. 2) εἷς, μόνος Hn 1,2.
(ἀντίθετον multi), 3,4. 3) ὁ εἷς,
ὁ μὲν Hn 3,3. 4) εἷς καὶ ὁ αὐτός
Hn 12,3. 5) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

urbānus, ἀστικὸς (τῆς Ῥώμης).
urbs, urbis, πόλις. 2) = Ῥώμη Hn
5,1. C 2,2. A 20,1. (πρβλ. ἄστν
= Ἀθῆναι. Πόλις = Κων/νούπο-
λις. Πόντος = Εὐξείνιος πόντος).
usque, ἐπίρρ., (διηνεκῶς). 2) μετ'

ἄλλης προθ. (τοπικῶς) usque a rubro mari ἀπὸ τῆς ἐρυθροῦς θαλάσσης. 3) χρον. usque ad μέχρι Hn 2,5. 7,1. C 2,4. 3,4. A 16,3. usūra, ae, (χρῆσις). 2) (ὠφέλεια ἀπὸ δεδανεισμένου κεφαλαίου) τόκος. usūs, ūs, ἄ., χρῆσις, χρησιμοποίησις (τοῦ χρήματος) A 14,3. 2) usus benivolentiaque (ιδ. benivolentia) A 20,5. 3) ūsū (ἄφαιρ.) vēnit διὰ τῆς χρήσεως (διὰ τῆς συνήθους τῶν πραγμάτων φορᾶς) πράγματι συμβαίνει, ἢ (ἐν τῷ usū ληφθῆ ὡς δοτ. πτώσεως = usui) ἔρχεται εἰς χρῆσιν, πράγματι συμβαίνει, ἐπακολουθεῖ = fieri solet (εἶωθε γίνεσθαι, λαμβάνει χώραν) Hn 12,3. quae nunc usū veniunt (ὅσα νῦν συμβαίνουν) τὰ σημερινὰ γεγονότα A 16,4. usus (sum), ιδ. utor.

ūt, I. ἐπίρρ., ὡς, ὥσπερ. 1) ἐν παρενθετικαῖς προτάσεσι πρὸς σαφεστέραν ἀνάπτυξιν C 1,1. ut tum erant tempora καθὼς τότε ἦσαν οἱ χρόνοι, ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του (διότι ἐπὶ Νέπωτος τὸ χρῆμα δὲν ἦτο ἄφθονον), παραδείγματος χάριν A 18,3. 21,5. 22,4. 2) ut—sic καθὼς — ὁμοίως Hn 7,4. 3) ἐπὶ χρόνου: ὡς, εὐθὺς ὡς (συνήθ. μετὰ πρκμ. ὀρίστ.) Hn 2,1. Hn 7,4. C 1,2. A 21,5.— II. σύνθ. μεθ' ὑποτακτ. 1) πρὸς δῆλωσιν ἐνεργείας, ἀκολουθείας κλπ. ἢ προηγ. δεικτικῶν = ὥστε (νά)...

Hn 1,4. 1,5. 2,1. Hn 2,2. 4,3. 10,5. 12,1. A 1,3. 2,6. 15,1. 18,1,2. 20,3. 21,1. 21,2. 21,3. 5. 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ = ἵνα Hn 2,1.

ūter, utra, utrum, πότερος (γεν. utrīus).

uterque, utrāque, utrumque (έν. γεν. utriusque, δοτ. utrīque) ἐκότερος, ἀμφοτέροι. Καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν: Hn 4,4. A 14,2. 20,5. 2) οὐδ. έν. ὡς οὐσιαστικόν quod utrumque ὅπερ ἐκάτερον (τούτων δὲ τῶν δύο ἕκαστον). Πληθ. utrīque (ὅταν ἐκατέρωθεν εὐρίσκονται οἱ ἀντίπαλοι) Hn 11,1. (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο μόνον) Hn 4,2.

ūtī, ἀπρμφ. τοῦ utor.

utilitas, ātis, χρησιμότης, ὠφέλεια.

ūtor, ūsus sum, ūtī, 3. ἀποθ. χρῶμαι. aliquo doctōre χρῶμαί τινι διδασκάλῳ, ἔχω τινά (ὡς) διδάσκαλον. beneficio (ἄφαιρ.) δέχομαι (λαμβάνω) τὴν τιμὴν omnibus optimis rebus (ἄφαιρ.) ἀπολαύω τῶν εὐγενεστάτων ἀπολαύσεων τοῦ βίου. prosperitate valetudinis ἀπολαύω ἡκρας (ἐξαιρέτου) ὑγείας. patre usus est diligenti patēra ἔσχεν οἰκονόμον. 2) τηρῶ A 14,2.

utpōte, (ὡς δυνατόν [ἔστιν]). 2) ἄτε+μετοχῇ.

utrīus, ιδ. uter.

utrobīque, ἐπίρρ., ἐκατέρωθι, ἀμφοτέρωθι (καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

utrum (εἰσάγει τὸ πρῶτον μέλος πλῆ-
γίας ἐρωτήσεως), πότερον. utrum
—an πότερον (ποῖον ἐκ τῶν δύο)—ἤ.

V

valens, ntis, (ῥωμαλέος). 2) ισχυ-
ρὸς (ἐπὶ προσώπων) Hn 6,2. (ἐπὶ
πόλεων) Hn 2,4.

vālēo, lūi,—, 2. (ὕγιαίνω). 2) εἴ-
μαι δυνατός, ισχυρὸς Hn 10,2.
3) ἔχω δύναμιν (ἐπιρροήν) A 5,3.
valetūdo, dīnis, κατὰστασις ὑγείας,
(εὐρωστία), ὑγεία A 2,1. 5. 2)
νόσος τῶν (ὀφθαλμῶν), ὀφθαλμία
Hn 4,3.

vallum, i, οὖ., (περι)χαράκωμα,
πρόχωμα.

variūs, ποικίλος.

vas, vasis, οὖ., (ἀρχαίот. vasum,
ѡѡѡ), ὁ πληθ. μόνον κατὰ τὴν β'
κλίσι. vasa, ōrum, σκεῦος, ἀγγεῖον.
vates, tis, ἀ., μάντις, προφῆτης.
—ve, ἐγκλ. (ἐν τέλει λέξεως) ἤ, A
18,6.

vectīgal, ālis, οὖ., πρόσδοος. nova
vestigalia νέαι πρόσδοοι Hn
7,5.

vehor, vectus sum, 3. ὀχοῦμαι. 2)
in nave ὀχοῦμαι ἐπὶ νεώς, πλέω.
vēl (κυρίως προστακτ. τοῦ volo =
λαβὲ κατὰ προτίμησιν) συνδ., ἤ.
vel—vel ἤ—ἤ, εἴτε—εἴτε.

vellem, παρ. ὑποτακτ. τοῦ volo.
vellemne (εἶναι δύο λέξεις : vel-
lem πρτ. ὑποτ. τοῦ volo καὶ —ne).

velum, i, οὖ., ἱστίον (τῶν πλοίων).
velut, ἐπίρρ., ὥς, ὥσπερ, καθάπερ.
venenātus, δηλητηριώδης, ἰοβόλος.
venēnum, i, οὖ., δηλητήριον, ἴος.
venīo, vēni, ventum, 4. ἔρχομαι,
ἀφικνοῦμαι. 2) venio obviam
alicuius ἔρχομαι εἰς ὑπάντησιν
τινος, ἀντιτάσσομαι τινι (ἐχθρι-
κῶς). 3) venit usu, ἰδ. usus.
venter, tris, ἀ., γαστήρ, κοιλία
(κοιλίας ἀπολαύσεις, καλοφαγία).
ventus, i, ἀ., ἄνεμος.

verbōsus, πολυλόγος, διεξοδικός.
verbum, i, οὖ., λόγος, λέξις. plu-
ribus verbis (ἀφ.) διὰ πλειόνων
λέξεων, ἐν ἐκτάσει. 2) λόγος (ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔργον) A 5,2.

verē, ἐπίρρ., ἀληθῶς, δικαίως.

verēor, veritus sum, 2. ἀποθ.
(αἰδοῦμαι). 2) vereor ne φοβοῦ-
μαι μή, δὲν θέλω νά... Hn 2,1.
3) asperitatem alicuius «αἰδοῦ-
μαι», εὐλαβοῦμαι, σέβομαι (μετὰ
σεβασμοῦ ἢ εὐλαβείας) φέρομαι
πρὸς τὴν τραχύτητα τινος. 4) ali-
quem σέβομαι τινα A 15,1.

verō, σύνδ., δέ, ἀλλά.

versor, 1. ἀποθ. (στρέφωμαι), διά-
γω, διατρίβω. in Sabīnis ἐν τοῖς
Σαβίνις, τ. ἔ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν
Σαβίνων. in re publicā πολιτεύο-
μαι, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος ἐν
τῇ πολιτείᾳ (ἐν τῇ πολιτικῇ), δρῶ
ὡς πολιτικὸν πρόσωπον.

versūra, ae, (στροφή). 2) δάνειον.
versuram facere νέον δάνειον

δανείζομαι. *id.* καὶ *facio*.
versus, ūs, ā., (αὐλαξ). 2) στίχος, ποίησις.
verto, rti, rsum, 3. στρέφω. *verto puppes* ἀνακρούω πρύμναν, στρέφω τὰς πρύμνας πρὸς τὸ μέρος τῶν πολεμίων, ἵνα φύγω, τρέπομαι εἰς φυγὴν, ὑποχωρῶ.
verus, ἀληθής. si verum est ut, ἐὰν ἀληθὲς εἶναι ὅτι..., ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι..., ἐὰν εἶναι γεγονὸς ὅτι...
veto, tui, titum, 1. (κολῶ). 2) *veto*+ἀπρμφ. = κολῶμαι νά..., ἀπαγορεύεται εἰς ἐμὲ νά.
vetustas, ātis, παλαιότης, πολυετία, πολυκαιρία, πολυχρονιότης.
vetustus, παλαιός, ἀρχαῖος.
via, ae, ὁδός.
vicesimus, εἰκοστός.
viciens, ἐπίρρ., εἰκοσάκις.
vicissem, id. vinco.
victus, id. vinco.
vidēo, vīdi, vīsum, 2. βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι A 13, 5. 2) μετ' ἀρνήσεως = δὲν γνωρίζω Hn 11,6. Παθ. 1) φαίνομαι, *videtur potuisse* φαίνεται ὅτι ἤθελε δυνάσθαι, φαίνεται ὅτι θὰ ἡδύνατο Hn 1,2. 2) θεωροῦμαι, (περὶ γιὰ) Hm 1,2. 2,5. C 3,4. A 3,1. 15,2.
viginti, εἴκοσι.
villa, ae, ἐξοχικὴ οἰκία, ἔπαυλις.
vinco, vīci, victum, 3. νικῶ.
vir, viri, ā., ἀνὴρ. 2) πληθ. στρατιῶται, ἄνδρες.

virgo, gīnis, παρθένος. virgo filia νεαρὰ παρθένος.
virtus, ūtis, (ὅτι ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς καὶ περιποιεῖ τιμὴν καὶ εὐγένειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ). 2) *virtus bellica* ἀρετὴ πολεμική, ἀνδρεία Hm 1,4. Hn 1,1. 3) δραστηριότης, ἰκανότης Hn 1,2. 4) ἀρετὴ, γαργακτήρ, ἀξιοπρέπεια Hm 1,5.— Πληθ. 1) αἱ ἐκάστοτε γενναῖαι πράξεις, τὰ ἥρωικά ἔργα, τὸ ἔνδοξον παρελθόν Hn 12,5. 2) ἀτομικὴ ἀξία C 2,4.
vis, αἰτ. vim, ἀφ. vi. Πληθ. *vires virium, viribus, κλπ. (βία).* 2) ὁρμή Hn 11,4. 3) φορὰ, σφοδρότης A 21,3. 4) ἔφοδος, προσβολή Hn 3,2.
visum iri, μέλλ., παθ. ἀπρμφ. (id. videor).
visus, ūs, ā., θέαμα.
vīta, ae, (ἀντὶ τοῦ vivita, βιο-τῇ) βίος, ζωή.
vītium, īi, οὐ., (κακία). 2) σφάλμα, λάθος, ἀμάρτημα.
vīto, 1. (ἀπο)φεύγω.
vīvo, vixi, victum, 3. ζῶ. *vivo affluentius* διάγω (ζῶ) πολυτελέστερον (εὐμαρέστερον, ἐν ἀφθόνοισι). *vivo cum aliquo* ζῶ μετὰ τινος, σχετίζομαι πρὸς τινα.
vivus, ζωός, ζωντανός. 2) = *vivens. Hannibale vivo* = Hannibale vivente τοῦ Ἀννίβα ζῶντος. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀννίβα,

vix, ἐπίρρ., μόγις, μόλις. quod vix credendum sit ὕπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις δύναται νὰ εἶναι πιστευτόν, ὕπερ μετὰ δυσκολίας ἢ-θέλε τις πιστεύσει.

vixi, ἰδ. vivo.

voco, 1. (καλῶ). 2) καλῶ, προσκαλῶ (ἰδίᾳ εἰς δεῖπνον).

volo (ἐκ ῥίζ. Fελ.-έθεν ἔλδομαι), vol-ūi, velle (άνώμ.), θέλω, ἐπιθυμῶ. 2) καθορίζω A 19,1.

volūmen, mīnis, οὖ., (ἐλιγμός). 2)

βιβλίον, σύγγραμμα C 3,5. A 18,1. 3) τόμος, βιβλίον (ὡς τμήμα βιβλίου) A 16,3.

voluntas, ātis, (βούλησις), « προαίρεσις », πρόθεσις, σκοπός.

vox, vocis (λέξις, φωνή), τόνος τῆς φωνῆς.

vulgus, ī, οὖ., (ὄχλος). 2) πλῆθος, τὸ κοινόν, (ὁ κόσμος)· ἰδ. edo-

vultus, ūs, ἄ., (σχῆμα προσώπου). 2) πρόσωπον, ἔκφρασις προσώπου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	Σελ.	5
2. Κείμενον	»	9 - 26
α) Hamilcar	»	9 - 10
β) Hannibal	»	11 - 17
γ) Cato	»	18 - 19
δ) Atticus	»	19 - 26
3. Έρμηνευτικές σημειώσεις	»	27 - 59
α) Ἀμίλκας	»	27 - 30
β) Ἀννίβας	»	30 - 42
γ) Κάτων	»	42 - 45
δ) Ἀττικός	»	46 - 59
4. Πίναξ ιστορικός καὶ γεωγραφικός	»	61 - 70
5. Λεξιλόγιον	»	71 - 131

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΑ', 1961 (VIII) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 14.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1050/8-5-61

Ἐκτύψεις καὶ βιβλιοδεσία : ΑΛΕΞ. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ — Φαραντάτων 41 - Γουδὲ

0020556882

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

